

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

1
In te vullen door secretariaat Presidium
Volgnummer Presidium:
Datum vergadering:

OPLEGNOTITIE PRESIDIUM

Titel/onderwerp:

Beoordeling van de review van het oude Voorlopig Ontwerp voor de renovatie

Opgesteld door:

1. Aard van de bespreking¹

Ter besluitvorming.

2. Beknopte samenvatting

Op de agenda van het Presidium van 13 november staat de renovatie van de Tweede Kamer op de agenda. U krijgt dan een presentatie over de beoordeling die het Ontwerpatelier heeft gemaakt van de ontwerpvoorstellen van het vorige architectenteam o.l.v. OMA.

Deze beoordeling of review is van belang voor het maken van een herzien VO omdat het een formeel startdocument vormt voor het nieuw aangestelde architectenteam. Bij de beoordeling van het VO van OMA door het Ontwerpatelier is zorgvuldig gekeken naar het ontwerp zoals dat er lag, en wat daarvan wenselijk is om over te nemen, te herzien of af te wijzen. Bij deze beoordeling is ook meegenomen of het past bij de begrippen sober & doelmatig. Ter voorbereiding op de vergadering ontvangt u de beoordeling op papier.

De BBC heeft op woensdag 6 november jl. over dit stuk vergaderd. Deze vergadering wordt op dinsdag 12 november (16.30-17.30 uur) voortgezet. Na afloop van deze vergadering ontvangt u zo spoedig mogelijk het advies van de BBC, zodat u dit kunt betrekken bij uw vergadering op 13 november.

De beoordeling is ter besluitvorming. Uw akkoord op de beoordeling is van belang voor de contractering van de architecten voor de losse gebouwdelen. Gegeven het krappe tijdschema voor het herzien van het VO dient dit zo snel als mogelijk te gebeuren. Dit document is essentieel voor een voorspoedige doorstart van het ontwerpproces omdat in één overzicht duidelijk is gemaakt wat er wel en niet overgenomen dient te worden van het vorige architectenteam.

3. Formulering te nemen besluit (*indien van toepassing*)

4. Status besluit ²

¹

- ter besluitvorming (bespreken of hamerstuk)
- opiniërend
- informierend

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Vertrouwelijk.

- A. openbaar actief (actie Stafdienst Communicatie)
- B. openbaar passief (publicatie op besluitenlijst met evt. link naar achterliggend stuk)
- C. vertrouwelijk (in ieder geval besluiten m.b.t. personen en besluiten m.b.t. veiligheid)

**Notitie over de stand van zaken Bouwbegeleidingscommissie
Ten behoeve van de Presidiumvergadering van woensdag 9 december 2020
Van de voorzitter van de Bouwbegeleidingscommissie**

Aanleiding

Omdat de besluitvorming over de renovatie en tijdelijke huisvesting nu in een beslissende fase is gekomen en omdat de voorzitter van de BBC samen met de Voorzitter van het Presidium is uitgenodigd voor een (openbaar) gesprek met de commissie Binnenlandse Zaken, ontvangt het Presidium hierbij ter informatie een notitie over de stand van zaken ten aanzien van de BBC.¹

Renovatie

In de maanden voor het zomerreces van 2020 heeft de BBC het Functioneel Voorlopig Ontwerp (FVO) van de Tweede Kamer beoordeeld, met als doel het Presidium tijdig van een gedegen advies te voorzien.² Het Presidium heeft het FVO vervolgens op 30 juni 2020 (met drie disclaimers) vastgesteld.³

Deze vier cruciale ingrepen in het FVO wachtten indertijd nog op definitief akkoord van betrokken partijen, te weten:

- de nieuwe centrale publieksentree;
- een nieuwe inpassing van Nieuwspoort;
- het realiseren van een oplossing voor de logistiek en de expeditie;
- en het vinden/garanderen van een oplossing voor het ruimtevraagstuk van de Tweede Kamer. De BBC heeft bij het Presidium aangegeven bezorgd te zijn over het ruimtevraagstuk.

Daarnaast heeft de BBC de parkeergarage nog niet beoordeeld, omdat er nog te veel onduidelijkheden en vragen waren.

Inmiddels is duidelijk dat de vraagstukken rondom Nieuwspoort en logistiek en expeditie, behoudens financiële dekking, grotendeels zijn opgelost. M.b.t. het ruimtevraagstuk en de publieksentree is er nog geen definitieve oplossing. Het ontwerp van de Centrale Publieksentree is door zowel RVB als Tweede Kamer bestempeld als voorkeursvariant en gaat de goede kant op, behoudens financiële dekking, disclaimer veiligheid en de formele instemming van de gemeente.

Mochten er t.a.v. de openstaande vraagstukken nieuwe voorstellen worden gedaan, dan zal de BBC zich hier opnieuw over buigen en het Presidium adviseren.

¹ De commissie Binnenlandse Zaken behandelt het dossier Renovatie Binnenhof en Tijdelijke Huisvesting t/m het Kerstreces als volgt:

- 9 december 2020: Inbrengdatum feitelijke vragen over de onderzoeksrapporten (voor zover beschikbaar)
- 14 december 2020: Deadline aanlevering antwoorden op voornoemde feitelijke vragen
- 16 december (ochtend): Gesprek met de voorzitter van de Stuurgroep Binnenhof en gesprek met de Voorzitter van het Presidium en de voorzitter van de Bouwbegeleidingscommissie
- 17 december 2020 van 16.00-20.00 uur: Algemeen overleg Renovatie Binnenhof/tijdelijke huisvesting Tweede Kamer.

² Het FVO is het voorstel voor de bouwkundige indeling van het hoofdgebouw, oftewel welke functie komt waar, inclusief logistiek en looproutes.

³ Het Presidium stemde in met het advies van de Bouwbegeleidingscommissie over het functioneel voorlopig ontwerp voor de renovatie, mits aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- er is een definitief akkoord over de nieuwe centrale publieksentree;
- er is een oplossing gerealiseerd voor de logistiek en de expeditie;
- er is een oplossing gevonden/gegarandeerd voor het ruimtevraagstuk van de Tweede Kamer.

Volgens de planning van juni zou de BBC het TVO vlak na het zomerreces ontvangen en beoordelen en in het najaar het Definitief Ontwerp (DO) zodat het DO voor het einde van het jaar gereed zou zijn. Voor het zomerreces is weliswaar een concept integraal VO opgeleverd door het ontwerpteam van het RVB, maar daarin ontbraken nog cruciale onderdelen en waren nog aanvullende werkgroepen nodig om het met de specialisten van de Tweede Kamer door te spreken. Zodra het ontwerpteam het eens is over het TVO, zal het ter beoordeling aan de BBC worden aangeboden. Wel is de BBC de afgelopen maanden op hoofdlijnen bijgepraat.

de parkeergarage, het verhogen van het dak van Koloniën, het waterdicht krijgen van de kelders van gebouw A en gebouw Justitie (het ‘gat in de Hofvijver-problematiek’) ten behoeve van belangrijke technische ruimten, de uitvoering van de motie-Jetten en het gebruik van het Depotgebouw voor het kinderdagverblijf en als opslagruimte. Het Programmabureau geeft aan dat in het VO minstens alle functies uit het Functioneel Programma van Eisen een plek moeten krijgen, en dat het ontwerp niet mag leiden tot minder vierkante meter kantoorruimte in het hoofdcomplex.

BBC-leden geven aan dat zij voor de zomer met veel enthousiasme het FVO beoordeeld hebben. Wat betreft het vervolg is aangegeven dat transparantie en duidelijkheid over het proces/tijdspad nodig zijn. Omdat het goed kunnen beoordelen van het TVO opnieuw (net als bij het FVO) een grote tijdsinvestering vraagt van de BBC-leden, is het van belang dat er een goed uitgewerkt integraal VO aan de BBC voorgelegd wordt zonder dat daar nog veel haken en ogen of losse eindjes aan zitten. In de BBC is tevens meerdere malen benadrukt dat waarde gehecht wordt aan duidelijkheid zodat later niet teruggekomen hoeft te worden op eerdere keuzes, het vastgestelde Programma van Eisen en het vastgestelde FVO. Knelpunten dienen eerst opgelost te worden en niet te worden doorgeschoven naar de volgende ontwerpfase (Definitief Ontwerpfase of DO-fase). Daar ligt nu een belangrijke taak voor het RVB en het Ontwerpteam.

Buiten reikwijdte

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

OPLEGNOTITIE PRESIDIUM

Titel/onderwerp :

Beantwoording vragen AFPvE Plenaire Zaal en Commissiezealen

Opgesteld door :

5.1.2e

1. Aard van de bespreking ¹

Ter besluitvorming.

2. Beknopte samenvatting

Proces

Het afgelopen jaar is door middel van interviews, diverse workshops, overleggen met de Commissie voor de Werkwijze en de apart daarvoor aangestelde werkgroep vanuit de Commissie voor de Werkwijze input geleverd voor het Addendum Functioneel Programma van Eisen (AFPvE) Plenaire Zaal en Commissiezealen. De Commissie voor de Werkwijze fungeert in deze net als de Bouwbegeleidingscommissie, een adviescommissie voor het Presidium. Het Presidium stelt Programma's van Eisen en ontwerpen vast, maar kan altijd aanvullende opmerkingen maken of proceseisen formuleren voor het vervolg. In het Presidium van 15 september 2021 zijn opmerkingen gemaakt en vragen gesteld naar aanleiding van het AFPvE versie 1.0.

In de bijgaande notitie worden de opmerkingen/vragen beantwoord die gesteld zijn tijdens de Presidiumvergadering d.d. 15 september 2021. Het aangepaste AFPvE (versie 1.2), is bijgevoegd met in rood de wijzigingen/toevoegingen (p7, 9 en 15). Dit betreft vooral het toevoegen van meer expliciete proceseisen bij aanvullende onderzoeken en het uitvoeren van meer pilots. De volgende proceseisen zijn toegevoegd dan wel meer expliciet gemaakt:

Plenaire zaal:

Proceseis pilots:

1. Aanpassingen interruptiemeubel van 4 naar 5 microfoons en mogelijk andere vorm/positie (met speciale aandacht voor de zichtlijnen van uit het rostrum/positie Voorzitter);
2. Aanpassingen spreekgestoelte/rostrum in verband met zichtlijnen richting het kabinet/de bewindspersonen;
3. Toevoegen dichte ruimte (van glas) op publieke tribune ten behoeve van uitleg in de zaal, zonder dat het stoort (in B67 al gerealiseerd, ervaringen meenemen in ontwerp Binnenhof). Tevens alternatieve (digitale) middelen voor uitleg testen;
4. Opties staan Voorzitter (verhogen/verlagen werkblad rostrum);
5. Tonen uitslagen stemmingen op een scherm in de zaal en/of ingebouwde schermplaten in tafelbladen.

1

- ter besluitvorming (bespreken of hamerstuk)
- opiniërend
- informierend

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Proceseis aanvullend onderzoek:

1. Wensen inrichting minister- en ambtenarenkamers inventariseren;
2. 5.1.1b, 5.1.2h tussen zaal en publiek;
3. Meer flexibiliteit in verlichting en cameraposities;
4. Inzet nieuwe (AV)technieken om het debat terug te kunnen kijken.

Commissiezalén

Proceseis pilots:

1. Diverse opstellingen van de tafel en stoelen: half rond, hoefijzer en hoorzitting/duaal (opstelling Oude Zaal)
2. Positie Kamerleden ten opzichte van bewindspersoon
3. Opties voor staand vergaderen/spreken/interrumperen in navolging bevindingen pilot Troelstra zaal
4. Gebruik ingebouwde schermen in tafel

Proceseis aanvullend onderzoek:

1. Meer flexibiliteit in verlichting, cameraposities en de regie daarover door de kijker. Tevens beste kleur achterwand bepalen. Hierbij ook een regisseur betrekken.
2. Verhogingen publieke tribune (ervaring B67 daarin meenemen)

Vervolg

Het AFPvE is een werkdocument met uitgangspunten, wensen en eisen waar breed draagvlak voor moet zijn, maar het is geen vast gegeven. Bepaalde zaken dienen echter wel in een vroeg stadium bepaald te worden. Dit betreft op dit moment vooral de positie van bouwkundige wanden/kolommen en grote installatietechnische aanpassingen. Deze moeten medio oktober 2021 duidelijk zijn om geen vertraging op te lopen in de uitwerking en afronding van het Definitief Ontwerp (DO). Voor inrichtingselementen/meubilair/AV is meer tijd beschikbaar. Daar worden pilots voor uitgevoerd in B67 zoals hierboven aangegeven. Aanpassingen die een geheel nieuwe bouwkundige vorm van de zaal vereisen en daarmee ook (deels) de sloop van de zaal, zijn niet voorzien in de scope van het renovatieproject. Dat vergt ook een forse extra investering. Een (detail)planning van het vervolg van het ontwerpproces volgt nog vanuit het RVB zodat de 'go-no-go-momenten' waarop definitief besloten moet worden over zaken helder zijn voor alle betrokkenen. Dit kan worden toegelicht tijdens de vergadering.

Proces na vaststelling op hoofdlijnen:

- 1) Ontwikkeling/uitwerking van het ontwerp door de betrokken architecten.
- 2) Vervolg ontwerpdialogen en (technische) werkgroepen met een vertegenwoordiging van direct betrokkenen, zoals de griffie commissies, griffie plenair, diverse diensten, ambtelijk secretarissen, architecten, adviseurs en het RVB. Ook zal in deze fase e.e.a. worden afgestemd met de pers en ProDemos.
- 3) Waar nodig worden onderdelen van het ontwerp eerst in de praktijk getoetst, bijvoorbeeld door middel van proefopstellingen waar Kamerleden en ook andere gebruikers bij betrokken worden (zie proceseisen). Ook kan er gebruik worden gemaakt van bijvoorbeeld maquettes of Virtual Reality om e.e.a te beoordelen. De ervaringen van B67 zullen worden meegenomen;
- 4) Kwalitatieve bespreking ontwerpvoorstellen in de Strategische Werkgroep (TK, RVB en Pi de Bruijn als integraal adviseur) en het Directeurenoverleg (TK en RVB) ten aanzien van de planning en het budget;
- 5) Beoordeling van het ontwerp door de BBC;
- 6) Vaststellen van het ontwerp door het Presidium.

Indien tijdens de ontwerpfase blijkt dat er aanpassingen gewenst zijn aan het AFPvE, zal dat wederom eerst aan de Commissie voor de Werkwijze ter advisering en daarna het Presidium ter vaststelling worden voorgelegd.

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Een (detail)planning van het vervolg van het ontwerpproces volgt nog vanuit het RVB in samenspraak met het programmabureau Tweede Kamer zodat de 'go-no-go-momenten' waarop definitief besloten moet worden over zaken helder zijn voor alle betrokkenen.

3. Financiële consequenties

Niet van toepassing.

4. Formulering te nemen besluit

In te stemmen met het voorgestelde proces, de toegevoegde proceseisen in het AFPvE (zie AFPvE, versie 1.2, met in rood de toevoegingen op pagina 7, 9 en 15) en de antwoorden op de vragen zoals gesteld tijdens het Presidium van 15 september (zie notitie).

5. Status besluit ²

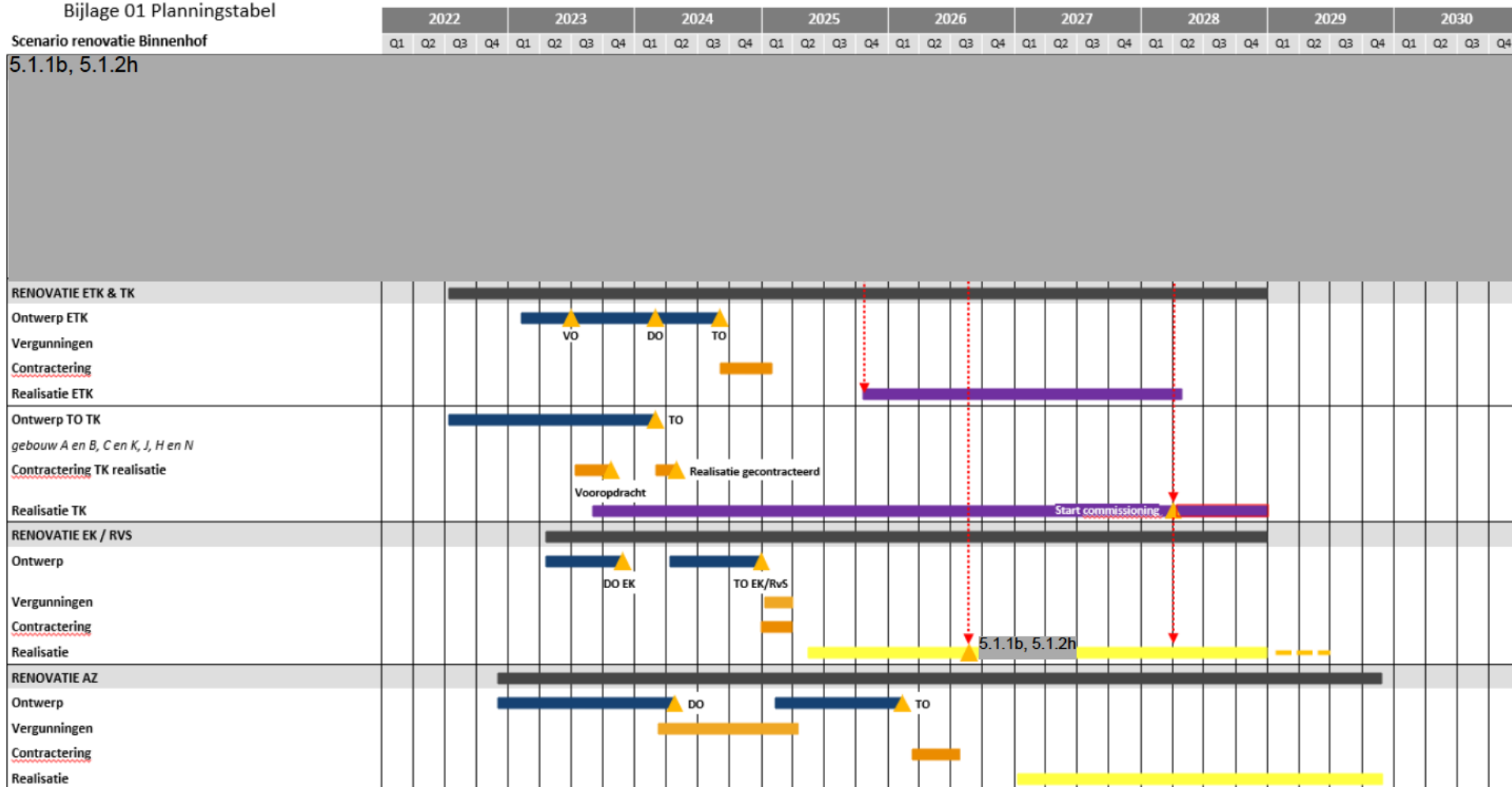
Openbaar passief.

- A. openbaar actief (actie Stafdienst Communicatie)
- B. openbaar passief (publicatie op besluitenlijst met evt. link naar achterliggend stuk)
- C. vertrouwelijk (in ieder geval besluiten m.b.t. personen en besluiten m.b.t. veiligheid)

Bijlage 01 Planningstabel

Scenario renovatie Binnenhof

5.1.1b, 5.1.2h

Bronnen: Besluitenlijst d.d. 1/12/2022. Aanvullende ontwerpzaken buiten scope 2015. Wijzigingen op verzoek van de Kamer. Zaken zijn uitgewerkt in het Concept Technisch Ontwerp. Formele besluitvorming heeft nog niet plaatsgevonden. Integrale inventarisatie onderwerpen veeglijst v2.1 d.d. 10/11/2023, zaken die aangemerkt zijn als Verzoek tot Wijziging afkomstig van de kamer. Enkel de zaken waarvan nu besloten is dat deze meegenomen in DTO uitwerking Toetslijsten CTO, zaken voortkomend uit de toetsopmerkingen van de Tweede Kamer die in DTO worden verwerkt, maar worden gezien als aanvullend op de oorspronkelijke scope Wijzigingen lijsten OT's bij CTO

Totaal overzicht wijzigingen			
Bron	Onderwerp	Financiering (concept)	Reactie Kamer
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	5.1.1b, 5.1.2h [redacted] [redacted] [redacted]	Disclaimer Veiligheid	De 2 extra benodigde ruimtes zijn wel opgenomen in het DO, zie hiervoor de DO rapportage SvBB dd 24 dec 2021. Alleen de ruimtes waren toen nog niet bekend en dus niet opgenomen.
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Uitwerking te openen ramen Conform uitgangspunten notitie d.d. ?	Disclaimer Veiligheid	De voorkeur vanuit de 5.1.1b, 5.1.2h [redacted]
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	5.1.1b, 5.1.2h [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]	Wens Kamer	punt 1 vervallen, punt 2 foutief in DO, punt 3 en 4 geen wijziging
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Bescherming D-ruimten (anders dan hierboven) Wijzigen type blusgas	Wens Kamer	het type blusgas wordt gewijzigd om DGMR aangeeft dat dit type in de toekomst niet meer wordt toegestaan en het daarom raadzaam is om een ander type te gebruiken. Geen wens kamer
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	5.1.1b, 5.1.2h [redacted] [redacted] Zowel bij brandmelding als bij indrukken NDO start vertraagtijd van max 3 minuten. Nieuw t.o.v. DO is een NDO die aftelt. (zodat zichtbaar is hoe lang het nog duurt voor hij automatisch opent)	Disclaimer Veiligheid	Bestaande situatie (Zowel BH als B67) geldt 3 minuten vertraging op vluchtwegen 5.1.1b, 5.1.2h met toestemming van brandweer. Adviseur RVB vond aanvullende maatregelen nodig voor ondersteuning tijdens het vluchten (intercom voor communicatie en terugtel-mechanisme).
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Kunststof of koperleidingen drinkwaterleidingen. Versoberingenlijst zegt kunststof. Arcadis stuurt in TO aan op gebruik van koper, mede op aangeven voorkeur RVB. De experts adviseren de versobering niet door te voeren en koper toe te passen.	Vervallen optimalisatie	

Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	BD ruimte N-2 of elders. Positie BD ruimte op -2 is besproken met de experts. De gedragen mening is dat de positie op N-2 zoals opgenomen in het DO voldeed aan HIB2.0. De vrijgekomen positie op A-1 wordt als een verbetering gezien qua bereikbaarheid en bedrijfszekerheid omdat de BD ruimten van TK dan in verschillende gebouwen zitten en vanaf verschillende transformatoren worden gevoed. Uitgangspunt is dat de BD ruimte vervalt op N-2 en dat er op A-1 een BD ruimte zal worden geplaatst op de voormalige positie van de EF. Inclusief verplaatsing EF ruimte van A-1 naar N3	Wens Kamer	Inderdaad een wens van de kamer omdat BD N-2 niet voldoet. Verplaatsing EF van A-1 naar N3 niet op verzoek kamer
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Extra aansluitpunt wifi accesspoints In ruimtes waar het plafond dit toelaat een extra aansluitpunt op de ideale positie van een AP in de ruimte realiseren. Hiermee wordt het aantal benodigde accesspoints gereduceerd en flexibiliteit verhoogd. Kosten/impact hiervan lijken beperkt, maar worden nog verder uitgewerkt.	Deels Wens Kamer	Deze zou ik dan weer wel op 'Wens Kamer' zetten
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Uitbreidbaarheid FTTO Vanuit de memo FTTO is bij elke BD ruimte de eis voor 4 m2 extra neergelegd tbv het plaatsen van 2 extra racks in de toekomst. Per BD ruimte is hiervoor een eigen oplossing ontworpen. Het overzicht ontbreekt nog (te leveren door architecten)	Wens Kamer	Dit is idd een wens van de kamer, maar zat al wel in het DO. Gaat hier over FD en niet over BD
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Geluidsisolatie commissiezalen - dubbele deuren Toevoegen van deuren zodat sluisconstructie ontstaat om geluidsoverlast ter verminderen wanneer personen in- en uitlopen.	Wens Kamer	akkoord
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Geluidsisolatie commissiezalen - verbeteren glazen pui Vervangen van het glas in de pui van de commissiezalen op de bg. Het gaat alleen om de pui die aan de Statenpassage ligt. De kozijnen blijven gehandhaaft.	Wens Kamer	akkoord
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Uitwerking DO in 2022 - deel Cie DO uitwerking van afgelopen periode, inclusief bouwkundige aanpassingen, extra apparatuur, installatietechnische wijzigingen. Zoals gepresenteerd op 1/11	Wens Kamer	UITZOEKEN
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Uitwerking DO in 2022 - deel BiermanHenket DO uitwerking deel BiermanHenket. Zoals gepresenteerd op 15/11.	Wens Kamer	UITZOEKEN
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Water aansluiting voor koffievoorziening evenementen	Wens Kamer	akkoord

Veeglijst d.d. 10/11/2023	Plug & play voorzieningen restauratief Posities zijn door restaurantbedrijf aangegeven, betreft 3 posities in de Statenpassage waar 380v/water/afvoer gerealiseerd moet worden. Tevens is er het verzoek voor een publiek watertappunt/fonteintje in de Statenpassage; tekening op Nextcloud beschikbaar.	Wens Kamer	akkoord
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Verlagen vloer boven voormalige MER ruimte tbv koel- & vriescellen expeditie, met als doel vrije hoogte in koelcellen te optimaliseren	Wens Kamer	op aangeven van kamer -> bespreken RB
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Definitieve positionering printers Conform presentaties en gemaakte opmerkingen in Werkgroepen Diensthoofden 18/10 en 8/11. Incl extra posities tov DO voor printers (incl brandwerende voorzieningen en data en elektra punten en extra installatie)	Wens Kamer	bespreken MG
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Gebouw K: fractiekamer flexibel gebruiken voor kantoorplekken Fractiekamer te gebruiken als open werkruimte (kantoorplekken) meenemen in uitwerking.	Wens Kamer	akkoord
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Gebouw K: verkamering fractiekamer voorbereiden De fractiekamer (van voorheen PVDA) is een grote ruimte van 113,6 m2. Ivm het kleiner worden van fracties is er minder behoefte aan (zeer) grote fractiekamers. TK wil deze ruimte nu als 1 grote ruimte laten opleveren, maar wel de klimaatinstallatie, ICT outlets, plaats vna lichtarmaturen en deuren voorbereiden op het indelen van de ruimte in 3 of 4 aparte ruimtes. TK kan hiervoo een indicatieve schets aanleveren.	Wens Kamer	is deze niet dubbel met bovenstaande?
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Geschiedt maken van de ruimte onder de Schepeltrap tbv opslag schrobmachines, incl elektrapunten en brandveiligheidsvoorzieningen	Wens Kamer	Wij willen gewoon de scrobmachines ergens, niet specifiek een eis dat deze daar komen
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Gebouw K: fractiekamer voorzien van broadcastingkabel Dit om de fractiekamer ook bruikbaar te maken als commissiezaal. Eventuele overige aanpassingen niet meenemen in uitwerking. (eventueel later nieuwe wens toevoegen).	Wens Kamer	Dit gaat denk ik over gebouw C
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	5.1.1b, 5.1.2h		
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Definitief verlichtingsplan Plannen zoals gepresenteerd .aan de Tweede Kamer op 24 november uitwerken in TO	Deels Wens Kamer	volgens mij is dit zeker niet wens kamer

Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Verbinding expeditie - kelder C Conform ontwerp wens TK en vergunning (voorbereiding op totale expeditie vtw)	Wens Kamer	akkoord
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Indeling plenaire zaal - vak K omlaag Vak K 12,5 cm omlaag (kan zonder in betonnen vloer te hakken) en kamerleden en interruptie omhoog	Wens Kamer	akkoord
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Schermen DVR aanpassen Uitwerking conform B67 heeft de voorkeur (geen losse schermen meer, schermen in meubel)	Wens Kamer	akkoord
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Extra interruptiemicrofoon 1 extra interruptiemicrofoon. Meubel nodig.	Wens Kamer	akkoord
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Posities camera's aan tribune aanpassing (3 stuks) Moet nog kritisch beschouwd worden. Zijn wel eenvoudig te verplaatsen.	Wens Kamer	akkoord
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Verlagen cameraposities natuurstenen wand	Wens Kamer	staat nu on hold
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Plekken bodes Twee plekken voor bankjes/stoelen bodes (Cie had 1 voorgesteld). Moet nog uitgewerkt worden. 2x 2 zitplaatsen.	Wens Kamer	akkoord
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Publieke tribune Aanpassing aantal stoelen tbv Miva scholieren. Plank voor benen pers verplaatsen (ivm lange benen). Valbescherming plaatsen bij rand tribune. Voorstel d.d. 7-11-2022.	Wens Kamer ITS	bespreken MG
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Indeling commissiezaal H Glazen wand tbv geluidsisolatie naar Statenpassage.	Wens Kamer	wens kamer komt door dat zaal anders niet voldoet
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Herpositionering rostrum voorzitter plenaire zaal Is gewenst door voorzitter (21/11)	Wens Kamer	akkoord
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	ITS plenaire zaal: 4 x hellingbaan ipv traptrede	ITS	akkoord
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	ITS plenaire zaal: aanvullende voorzieningen Zaals bijv hellingbaan naar vak K	Vervallen, hellingbaan niet realiseerbaar door onderliggende betonconstructie	
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Vervangen Netten boven binnenplaatsen Gebruik maken van netten boven binnenplaatsen als vogelwering. Deze netten zijn nog niet in het DO opgenomen. Het gaat om de bestaande netten die vervangen moeten worden.	Nadere Plan Uitwerking	Betreft geen nieuwe wens.
Besluitenlijst d.d. 1/12/2022	Ruimte indeling perstoren In het DO staan 2 verdiepingen met studio's aangegeven. Dit was op basis van de oude inrichting van deze etages. Op basis van het kantoorgebruik in B67 wordt als uitgangspunt gehanteerd dat deze verdiepingen normale werkruimten worden gerealiseerd	Wens Kamer	akkoord

Veeglijst d.d. 10/11/2023	Verplaatsen Post Repro Verplaatsing van gebouw B naar gebouw C, inclusief realisatie extra heffer van kelder naar BG	Wens Kamer	akkoord
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Maatregelen vermogensvraag E Aanvullende maatregelen in de E installatie om tegemoet te komen aan de toegenomen vermogensvraag van gebruikersvoorzieningen.	Wens Kamer	Deels door vermogensvraag RB, echter is de rest THI Drycoolers en Nieuwspoort
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Redundantie koelinstallatie ICT ruimten	Wens Kamer	akkoord
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Alternatieve vormgeving expeditie	Wens Kamer Disclaimer Veiligheid AZ	kan er sprake zijn van een alternatief als er geen oorspronkelijke variant is?
Veeglijst d.d. 10/11/2023	5.1.1b, 5.1.2h	Wens Kamer	niet akkoord, dit is geen wens, dit is een noodzakelijk gevolg 5.1.1b, 5.1.2h
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Grenadierszaal als grote vergaderzaal De Grenadierszaal (132,8m2) moet ook voorbereid worden op het gebruik als grote vergaderzaal met AV faciliteiten. Dit betekent dat TK wenst dat er in/nabij een plaats voor een AV-rack is en er glasverbindingen (of tubes) met de AV-techniek op N3 (BD) en A-1 (BD) liggen. Ook willen we graag een ontwerp voor camera posities en schermen in de zaal afstemmen zodat de posities met kabels bereikbaar zijn. Tekening nog niet beschikbaar, maar wel snel op te leveren.	Wens Kamer	akkoord
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Achterhout Achterhout in holle wanden tbv een later toe te voegen kunst ophangstelsysteem en het ophangen van zware schermen zoals narrowcasting en roombook	Wens Kamer	bespreken MG
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Systeemkeuze Mobiele Indoordekking + aanvullende proceskoeling. Uitwerken conform principe ontwerp Vodafone	Deels Wens Kamer	welke wens van de kamer als grondslag. De enige wens van de kamer lijkt nu niet meegenomen in de uitwerking (glasvezels)
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Aanpassing AV Plenaire zaal TK heeft een aantal alternatieve indelingen opgesteld als input voor de CIE Het gaat dan met name over het samenvoegen van 2 technische ruimtes en de indeling van de regie ruimte.	Wens Kamer	akkoord
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Inrichting perstoren AV gebied nabij CAR/Regieplenair TK heeft een aantal alternatieve indelingen opgesteld als input voor de CIE Het gaat dan met name over het samenvoegen van 2 technische ruimtes en de indeling van de regie ruimte.	Wens Kamer	dit is dezelfde als hierboven

Veeglijst d.d. 10/11/2023	Studio's 8e etage perstoren TK AV heeft een opzet voor de indeling/inrichting van de 8e etage opgesteld. Dit op basis van de huidige wanden/indeling in het DO.	Wens Kamer	akkoord, betreft alleen de bouwkundige voorbereiding
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Stroom en AV Statenpassage en Schepelhal Tbv evenementen	Wens Kamer	geen nieuwe wens, zal niet in het DO
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Inrichting AV commissiezaal H onderwerpen: •Cameraposities en mogelijkheden om deze te monteren •Uitvoering lichtwering/verduistering •Hoogte van de toegangsdeuren irt akoestiek bij openstaande deur •Positie pantrymeubel irt camera s •Opstelling in de zaal (ook voor de goten/soluflex) •Definitieve uitvoering heffer •Uitvoering dubbele wand •Verlichting (pendels ed) irt opname •Akoestiek (ook inpact van evenementen op deze zaal)	Wens Kamer	bespreken, niet geheel wens kamer. Bijv licht wering was helemaal niet uitgewerkt.
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Inprikpunten AV Nieuwe opzet inprikpunten beschikbaar. Het aantal is teruggebracht en op een aantal plaatsen is een voorbereiding voor een inprikpunt gewenst, maw alleen kabels/tubes of loze leidingen.	Wens Kamer	akkoord
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Uitwerking AV evenementgebied m.u.v. vloer Oude Zaal Opzet voor de AV installatie van het evenementengebied beschikbaar. Posities camera's en audio in concept beschikbaar. Graag overleg met IOT hierover.	Wens Kamer	akkoord
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Uitwerking Narrowcasting en roombook Narrowcasting en roombook posities bepaald door TK; tekening wordt aan gewerkt.	Wens Kamer	akkoord
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Wasmachines / Drogers Positionering van Wasmachines en drogers	Wens Kamer	akkoord
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Detailuitwerking en detaillering soluflex vloeren commissiezalen	Wens Kamer	akkoord
Veeglijst d.d. 10/11/2023	Afscherming Roltrappen tussen zone 3 & 4, gebouw N	Disclaimer Veiligheid	akkoord
Toetslijsten CTO	Positionering en aantallen datapunten telecomoutlets	Wens Kamer	Als je zonder overleg outlets plaatst dan komen er inderdaad wijzigingen in positionering. Aantal neemt niet toe omdat er ook veel vervallen geen nieuwe wens, zal niet in het DO; inclusief extra vezelpaar per werkruimte discussiepunt, zat idd niet in de PvE eisen
Toetslijsten CTO	Precieze aantallen glasvezels	Wens Kamer	
Toetslijsten CTO	Telecom Outlets in Pantries, ontmoetingsplekken en Koffie corners	Wens Kamer	
Toetslijsten CTO	Stofvrije afwerking FD-Ruimtes	Wens Kamer	
Toetslijsten CTO	Temperatuuraflezing FD-Ruimtes	Wens Kamer	lijkt me niet meer dan logisch, dus vreemd dat dit wens kamer is. akkoord

Toetslijsten CTO	Stoffilters in luchtroosters binnen ICT-Ruimten	Besproken met Arcadis: geen extra stoffilters in de luchttoevoerroosters naar de ICT ruimten. Wel tijdelijke filters tijdens de oplevering. opgeleverd worden.	
Toetslijsten CTO	Aanvullende proceskoeling t.b.v. DAS-systeem	Beschouwen als onderdeel van de DAS uitwerking	
Input OT's	Schuifbare afscherming beveiligingsloges (A,N)	Disclaimer Veiligheid	Akkoord
Input OT's	Nadere uitwerking winkeltje in gebouw N	Wens Kamer	
Input OT's	Verschuiven DVR ruimte in perstoren van 2 naar 7	Wens Kamer	akkoord
Input OT's	Nagekomen eisen / wensen DVR in gebouw H	Wens Kamer	akkoord
Input OT's	Aangepaste indeling en voorzieningen Ambtenaren & Ministerskamer	Wens Kamer	akkoord
Input OT's	Optimaliseren systeem zonwering Schepelhal / Statenpassage	Wens Kamer	akkoord
Input OT's	Handblussers voorzien op alle BSH posities (bovenwettelijk)	Wens Kamer	
Input OT's	Vervangen van sanitair van toiletgroepen zuid in K (1e, 2e, 3e verdieping) Teruggedraaide versobering.	Wens Kamer	bespreken MG
Input OT's	Wijziging van ventilatorconvectoren naar koelplafonds. Ckeck of dit al in de DO raming zat	Wens Kamer	vreemd dat dit wens kamer si
Input OT's	Toevoegen van extra overlegplekken op aansluiting NCK. BBC Verzoek	Wens Kamer	??
Input OT's	Extra brandschermen door splitsing van pantry / reproruimtes in gebouw J	Wens Kamer	??
Input OT's	Lopers in gebouw J	Wens Kamer	
Input OT's	Soluflex vloer evenementengebied gebouw A	Wens Kamer	deze staat hierboven ook al

From: "5.1.2e"
Sent: Wed, 26 Nov 2014 13:13:56 +0100
To: "Biesheuvel-Vermeijden J." <5.1.2e@tweedekamer.nl>
Subject: FW: 2014-051
Attachments: 2014-051.docx

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Medewerker Bureau Voorzitter Griffier en Presidium
Staf Griffier
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T (+31)70-318 5.1.2e | M (+31)6-5.1.2e
E 5.1.2e@tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

Van: 5.1.2e
Verzonden: woensdag 26 november 2014 12:55
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: 2014-051

5.1.2e, of je deze brief snelstens aan de vz wilt voorleggen.

Groet,
5.1.2e

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

aan het Presidium

Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Directie Bedrijfsvoering, Financiën en
Personeel&Organisatie**

5.1.2e

T 070 318 **5.1.2e**

M 06-**5.1.2e**

E **5.1.2e** @tweedekamer.nl

datum 26 november YYYY
betreft renovatie Tweede Kamergebouwen

ons kenmerk 2014-051

Geachte dames en heren,

Naar aanleiding van de bespreking over de renovatie van het Binnenhof in het Presidium van 19 november jl. heeft de Voorzitter vandaag overleg gevoerd met de minister voor Wonen en Rijksdienst, de heer Blok, die ook verantwoordelijk is voor het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). De minister liet zich vergezellen door de directeur-generaal van het Rijksvastgoedbedrijf; de Voorzitter door de Griffier en de directeur Bedrijfsvoering.

Aan het begin van het overleg is van de kant van het RVB benadrukt dat men zich heel goed realiseert dat we van doen hebben met een niet alleen vanuit monumentaal oogpunt belangrijk object, maar dat vooral de politiek-maatschappelijke betekenis van deze operatie wordt onderkend. En dat het parlementaire proces hoe dan ook ongestoord voortgang moet kunnen vinden.

De minister en de directeur-generaal hebben toegelicht wat de achtergrond van de renovatieplannen is. Zoals eerder gemeld zijn de technische voorzieningen van de gebouwen van dien aard dat vernieuwing en verbetering onontkoombaar zijn. Dat kan mede door de koppelingen tussen deze voorzieningen en het veelal ontbreken van documentatie hierover alleen worden gedaan als de gebouwen, al dan niet fasegewijze, ontruimd worden. Het Rijksvastgoedbedrijf kan dan ook niet garanderen dat ingrepen in het ene gebouw of gebouwdeel geen gevolgen zullen hebben voor het ongestoord functioneren van de technische installaties in andere gebouwdelen. Daarom heeft het zowel vanuit technische, maar ook vanuit kostenoverwegingen de voorkeur te kiezen voor een totaal aanpak van het hele Binnenhof. Uiteraard probeert het RVB de precieze gebouw technische omstandigheden zo goed mogelijk in kaart te brengen, opdat eventueel toch ook nog voor een fasegewijze aanpak kan worden gekozen, maar daarover valt op dit moment niets met zekerheid te zeggen.

Voorts worden scenario's verkend en in kaart gebracht voor de aanpak, de duur van de uitvoering en de kosten die dat met zich meebrengt.

datum 26 november YYYY
betreft onderwerpen en aandachtspunten renovatie Binnenhofgebouwen
kenmerk 2014-047

Om deze scenario's te kunnen maken, wil het RVB op korte termijn van de gebruikers van het Binnenhof weten welke wensen er leven om de gebouwen toekomstbestendig te maken, zodat ook de Tweede Kamergebouwen de volgende 30 jaar mee kunnen zonder ingrijpende tussentijdse aanpassingen. Daarbij gaat het in deze fase niet om gedetailleerde wensen, maar om ideeën om op hoofdlijnen, zoals die in de brief van 6 november (kenmerk: 2014-047) zijn genoemd. Daarbij is ook gemeld dat dit geen limitatieve lijst is en dat er andere zaken aan toegevoegd kunnen worden. In het overleg van de Voorzitter met de minister is daarbij van de kant van het RVB wel benadrukt dat het nu het moment is om wensen op hoofdlijnen aan te geven, zodat daarmee bij de uitwerking van de scenario's rekening kan worden gehouden.

De Voorzitter stelt u dan ook voor het gesprek in het Presidium over de mogelijke wensen en ideeën te hernemen in uw vergadering van 3 december a.s.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

From: '5.1.2e'
Sent: Wed, 26 Nov 2014 16:18:30 +0100
To: "secretariaat.voorzitter" <5.1.2i@tweedekamer.nl>; "Biesheuvel-Vermeijden J." <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e@tweedekamer.nl"
Subject: Fwd: renovatie Binnenhof
Attachments: 2014-051.docx, ATT00001.htm

voor de agenda Presidium.

Hartelijke groet,

5.1.2e

Kwartiermaker Staffbureau Voorzitter & Presidium i.o.
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2e@tweedekamer.nl>
Datum: 26 november 2014 16:11:59 CET
Aan: 5.1.2e@tweedekamer.nl>
Onderwerp: renovatie Binnenhof

Bijgaand de, op verzoek van de vz., aangepaste versie.
Groet,

From: '5.1.2e'@rijksoverheid.nl>
Sent: Mon, 12 Jan 2015 15:36:34 +0100
To: "Griffier Eerste Kamer" <griffier@eerstekamer.nl>; "Liesbeth Spies 5.1.2e" <5.1.2e@rijksoverheid.nl>; "5.1.2e @minaz.nl" <5.1.2e@minaz.nl>; "Biesheuvel-Vermeijden J." <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e 5.1.2i @raadvanstate.nl" <5.1.2i@raadvanstate.nl>
Cc: "5.1.2e @minaz.nl" <5.1.2e@minaz.nl>; "5.1.2e @raadvanstate.nl" <5.1.2e@raadvanstate.nl>; "5.1.2e @rijksoverheid.nl" <5.1.2e@rijksoverheid.nl>
Subject: Bestuurlijke Stuurgroep d.d. 26 januari 2015
Attachments: 150112 Agenda Bestuurlijke Stuurgroep dd. 26 jan.'15.doc

Geachte leden van de bestuurlijke stuurgroep,

Bijgaand stuur ik u de agenda voor de bestuurlijke stuurgroep van maandag 26 januari 2015.

In verband met de omvang en de vertrouwelijkheid worden de bijlagen behorend bij de agendapunten op 14 januari as. in hardcopy bij u aangeleverd. U ontvangt tevens een beveiligde USB-stick waarop de documenten m.u.v. de meest vertrouwelijke stukken (de ambitiedocumenten, financiële stukken en de ruimtelijke PvE's) staan.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
 Adviseur Bureau DG Rijksvastgoedbedrijf

Rijksvastgoedbedrijf
 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
 Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
 Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

 T 070 424 5.1.2e
 M 06 5.1.2e
 E 5.1.2e@Rijksoverheid.nl
<http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

Vertrouwelijk

Voorzitter en leden
bestuurlijke stuurgroep Renovatie Binnenhof

Rijksvastgoedbedrijf

Bureau DG

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 16169
2500 BD Den Haag
Nederland
www.rijksvastgoedbedrijf.nl

agenda

Inlichtingen

5.1.2e

T 070-5.1.2e

M 06-5.1.2e

5.1.2e @Rijksvastgo
edbedrijf.nl

Datum

12 januari 2015

Bijlagen

Omschrijving	Bestuurlijke stuurgroep Huisvestingsopgave Binnenhof
Vergaderdatum en -tijd	26 januari 2015, 16.00 u
Vergaderplaats	Raad van State, Binnenhof 1, ledenkamer
Deelnemers	Liesbeth Spies - onafhankelijk voorzitter i.o.v. DG RVB Geert Jan Hammlton - griffier Eerste Kamer Jacqueline van Biesheuvel - griffier Tweede Kamer 5.1.2e - secretaris Raad van State 5.1.2e - SG ministerie van Algemene Zaken 5.1.2e - Projectdirecteur RVB 5.1.2e - Secretaris bestuurlijke stuurgroep

1. Opening en vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Vaststellen verslag bestuurlijke stuurgroep 6 oktober 2014
4. Renovatie Binnenhof
 - a) Ambitiedocumenten
 - b) Renovatievarianten en tijdelijke huisvesting
 - c) Aanbestedingsstrategie
 - d) ICT
 - e) Mijlpalen financiële besluitvorming
5. Communicatie en afstemming
 - a) Communicatieplan
 - b) Incidentrespons
 - c) Werkbezoek Londen
 - d) Presentatie Objectvisie Binnenhof
6. Evaluatie vuurwerk jaarwisseling
7. Rondvraag en Sluiting

Ter kennisname:

1. Instandhoudingsplan
2. Overzicht lopende projecten
3. Plan van aanpak Brandveiligheid
4. Bestuurlijke kalender

From: "5.1.2e" <[redacted]@rijksoverheid.nl>
Sent: Thu, 15 Jan 2015 10:58:46 +0100
To: "Griffier Eerste Kamer" <griffier@eerstekamer.nl>; "Liesbeth Spies 5.1.2e" <[redacted]@rijksoverheid.nl>; "5.1.2e@minaz.nl" <[redacted]@minaz.nl>; "Biesheuvel-Vermeijden J." 5.1.2e <[redacted]@tweedekamer.nl>; "5.1.2e (5.1.2i @raadvanstate.nl)" <[redacted]@raadvanstate.nl>
Cc: "5.1.2e" <[redacted]@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <[redacted]@eerstekamer.nl>; "5.1.2e @minaz.nl" <[redacted]@minaz.nl>; "5.1.2e @minaz.nl" <[redacted]@minaz.nl>; "5.1.2e @raadvanstate.nl" <[redacted]@raadvanstate.nl>; "5.1.2e @raadvanstate.nl" <[redacted]@raadvanstate.nl>
Subject: Levering stukken bestuurlijke Stuurgroep

Geachte leden van de bestuurlijke stuurgroep,

In navolging op onderstaande berichtgeving kan ik u melden dat gisteren de stukken inclusief een USB-stick bij u zijn afgegeven. Het was helaas niet mogelijk om deze stukken u persoonlijk te overhandigen. Om die reden zijn stukken afgegeven bij de balie dan wel uw postkamer.

Indien er vragen over de aanlevering van de stukken zijn, kunt u altijd contact met mij opnemen. Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
 Adviseur Bureau DG Rijksvastgoedbedrijf

Rijksvastgoedbedrijf
 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
 Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
 Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

 T 070 5.1.2e
 M 06 5.1.2e
 E 5.1.2e @Rijksoverheid.nl
<http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Van: 5.1.2e
Verzonden: maandag 12 januari 2015 15:37
Aan: 'Geert Jan Hamilton' (griffier@eerstekamer.nl); Liesbeth Spies 5.1.2e; 5.1.2e @minaz.nl; 'Jacqueline Biesheuvel' 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e (secretaris@raadvanstate.nl)
CC: 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @eerstekamer.nl; 5.1.2e @eerstekamer.nl; 5.1.2e @minaz.nl; 5.1.2e @minaz.nl; 5.1.2e @raadvanstate.nl; 5.1.2e @raadvanstate.nl; 5.1.2e
Onderwerp: Bestuurlijke Stuurgroep d.d. 26 januari 2015

Geachte leden van de bestuurlijke stuurgroep,

Bijgaand stuur ik u de agenda voor de bestuurlijke stuurgroep van maandag 26 januari 2015.

In verband met de omvang en de vertrouwelijkheid worden de bijlagen behorend bij de agendapunten op 14 januari as. in hardcopy bij u aangeleverd. U ontvangt tevens een beveiligde USB-stick waarop de documenten m.u.v. de meest vertrouwelijke stukken (de ambitiedocumenten, financiële stukken en de ruimtelijke PvE's) staan.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
 Adviseur Bureau DG Rijksvastgoedbedrijf

Rijksvastgoedbedrijf
 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
 Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
 Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

 T 070 424 5.1.2e
 M 5.1.2e 96 46 31
 E 5.1.2e @Rijksoverheid.nl
<http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

.....

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

From: "5.1.2e"
Sent: Tue, 20 Jan 2015 13:38:28 +0100
To: "Voorzitter" <voorzitter@tweedekamer.nl>
Cc: "Biesheuvel-Vermeijden J." <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>
Subject: FW: memo Presidium en ambitiedocument
Attachments: Ambitiedocument 14 januari 2015.pdf
Importance: High

En hierbij het document zelf.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T +(31)70-3185.1.2e | M +(31)6-5.1.2e

E 5.1.2e@tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

Van: 5.1.2e

Verzonden: dinsdag 20 januari 2015 13:01

Aan: 5.1.2e

Onderwerp: memo Presidium en ambitiedocument

Urgentie: Hoog

Hierbij!

5.1.2e

5.1.2e

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Ma t/m vrij

T +(31)70-3185.1.2e | M +(31)6-5.1.2e

E 5.1.2e@tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

aan het Presidium

Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directie Bedrijfsvoering, Financiën en
Personeel&Organisatie

5.1.2e

T 070 318 5.1.2e

M 06-5.1.2e

E 5.1.2e @tweedekamer.nl

datum 27 januari 2015

betreft Presidiumspecial op dinsdag 3 februari 2015

ons kenmerk 2015-007

pagina 1/1

Geachte dames en heren,

Zoals eerder aangekondigd, wordt er op dinsdag 3 februari 2015 van 17.00 tot 19.00 uur in de Rooksalon een Presidiumspecial gehouden over de Renovatieplannen voor de gebouwen aan en rond het Binnenhof.

Naast de leden van het Presidium zijn ook de fracties waarvan geen lid in het Presidium zitting heeft en de ambtelijk secretarissen voor de bijeenkomst uitgenodigd.

Voorts zijn naast het Managementteam het 5.1.2e, 5.1.2e en de schrijver van ambitiedocument, 5.1.2e aanwezig.

De 5.1.2e van het Rijksvastgoedbedrijf voor de Renovatie van het Binnenhof, de heer 5.1.2e is voor een inleidende toelichting op nut en noodzaak van de plannen en voor het beantwoorden van vragen aanwezig. Zo mogelijk zal ook de voorzitter van de Stuurgroep Renovatie Binnenhof, mevrouw Liesbeth Spies de bijeenkomst bijwonen.

Er staan 2 bespreekpunten op de agenda:

1. Het ambitiedocument van de Tweede Kamer met een toelichtende brief.
2. Een notitie van het Rijksvastgoedbedrijf met inleidende brief over de voor- en nadelen van een fasegewijze aanpak of de 'big bang'.

Met vriendelijke groet,
Directie Bedrijfsvoering, Financiën
en Personeel&Organisatie

5.1.2e

5.1.2e

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directie Bedrijfsvoering, Financiën en
Personeel&Organisatie

5.1.2e

T 070 318 5.1.2e

M 06-5.1.2e

E 5.1.2e @tweedekamer.nl

Aan het Presidium

datum 27 januari 2015

betreft ambitiedocument Renovatie Tweede Kamer

ons kenmerk 2015-004

Geachte dames en heren,

Hierbij ontvangt u het zogenoemde ambitiedocument, de "maximumvariant", waarin alle mogelijke voorstellen, ambities, wensen, maar ook noodzakelijkheden etc. zijn verwoord voor als in 2019 de renovatie van de gebouwen aan en rond het Binnenhof in uitvoering wordt genomen.

Op basis van een dergelijk document, dat ook door de andere Binnenhofbewoners is gemaakt, gaat het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) na wat er mogelijk is en tegen welke kosten.

Graag vraag ik u tijdens de Presidiumspecial op 3 februari de volgende vragen te beantwoorden:

1. Staat alles er in, mist u nog iets?
2. Zijn er anderszins nog opmerkingen?

Toelichting

Ter voorbereiding van de beantwoording van deze vragen, wil ik een aantal essentiële elementen uit hoofdstuk 3 van het ambitiedocument, i.c. de inleiding en context (blz. 8), nog eens extra onder uw aandacht brengen.

- o Na jarenlang klein en groot onderhoud is het Binnenhof toe aan een grootschalige renovatie. In de loop der jaren zijn aanpassingen telkens ad hoc gerealiseerd. Om het Binnenhof voor lang tijd weer geschikt te maken is een integrale aanpak noodzakelijk. Dit blijkt uit een brede verkenning die het Rijksvastgoedbedrijf (het RVB) de afgelopen maanden heeft uitgevoerd. De conclusie is dat groot onderhoud en renovatie noodzakelijk is en verder geen uitstel dulden. Dit is toegelicht in een brief van 10 oktober 2014 van mevrouw mr. drs. J.W.E. Spies, voorzitter van de bestuurlijke stuurgroep Huisvestingsopgave Binnenhof (waarin de Binnenhofbewoners zijn vertegenwoordigd), aan de minister voor Wonen en Rijksdienst, de heer drs. S.A. Blok. Op 26 november jl. heeft deze minister in een overleg met de Voorzitter van de Tweede Kamer nog eens de achtergrond van de renovatieplannen en de urgentie van het moment mondeling uiteengezet. Daarbij is nadrukkelijk uitgesproken dat de politiek-maatschappelijke betekenis van deze operatie wordt onderkend en dat het parlementaire proces hoe dan ook ongestoord voorgang moet kunnen vinden. Zoals de Voorzitter u daarna in een Presidiumvergadering heeft gemeld heeft de minister benadrukt dat nu het moment is alle ambities op tafel te leggen.

datum 27 januari 2015
betreft ambitiedocument
kenmerk 2015 -004

- o Primaire aanleiding voor groot onderhoud en renovatie aan de gebouwen op het Binnenhof, de zogenoemde "minimumvariant" houdt in dat onder meer allerlei installaties zoals elektra, klimaatbeheersing, liften, ICT, bekabeling en brandmelding technisch "op" zijn en nodig vervangen en gerenoveerd moeten worden.
Verder moet de brandveiligheid van de monumentale panden verbeterd worden en zijn er ook bouwkundige verbeteringen, restauraties en modernisering nodig.
Deze activiteiten staan niet limitatief opgesomd in de bijgaande maximumvariant omdat het RVB voor deze noodzakelijke activiteiten (de minimumvariant) de penvoerder is. De minimumvariant wordt overigens pas definitief opgesteld nadat alle maximumvarianten van de Binnenhofbewoners zijn ontvangen.

Dit wil overigens niet zeggen dat er in de bijgaande maximumvariant géén noodzakelijke activiteiten staan. Ambities op het terrein van bijvoorbeeld beveiliging (paragraaf 4.10), ICT (paragraaf 4.8), audiovisuele voorzieningen (paragraaf 4.9) en een aantal algemene huisvestingsaspecten verwoord in paragraaf 4.5 ten aanzien van liften, klimaatvoorziening, duurzaamheid, toegankelijkheid in de meest brede zin, zijn zeer noodzakelijk en dus eigenlijk de ambitiefase gepasseerd.

- o Het RVB stelt in het eerste kwartaal van 2015 verschillende uitgewerkte en planmatige renovatiescenario's op, van meer tot minder uitgebreid, voor de aanvullende ambities per Binnenhofbewoner. Dit gebeurt mede in samenhang met een dan ook op te stellen minimumvariant.

Om deze verschillende scenario's te kunnen maken, is aan alle Binnenhofbewoners gevraagd medio januari 2015 een "maximumvariant" beschikbaar te hebben waarin álle realistische ambities en wensen globaal zijn opgenomen met een scope van ongeveer 20 á 30 jaar. Dit om te voorkomen dat over enkele jaren alsnog nieuwe verbeteringen moeten worden aangebracht. Het RVB is gemeld dat de Tweede Kamer ernaar streeft begin februari een ambitiedocument vast te stellen.

- o Nú is dus het moment om alle functionele ambities op hoofdlijnen te inventariseren zoals verwoord in het bijgaande ambitiedocument, de maximumvariant, zodat ze meegenomen, meegewogen en afgeprijsd kunnen worden in verschillende renovatiescenario's. In een later stadium kunnen deze ambities niet meer worden toegevoegd. Na ontvangst van álle ambitiedocumenten van de Binnenhofbewoners, werkt het RVB op basis daarvan de verschillende, hiervoor al genoemde renovatiescenario's en de minimumvariant uit. Vervolgens wordt één gezamenlijk Programma van Eisen voor het gehele Binnenhofproject opgesteld, waarover rond de zomer van dit jaar door minister Blok en het kabinet een besluit wordt genomen en waarover de Kamer zich daarna kan uitspreken.

datum 27 januari 2015
betreft ambitiedocument
kenmerk 2015 -004

5.1.2e van het RVB voor de renovatie van het Binnenhof, de heer
drs. 5.1.2e is uitgenodigd om aan het begin van de bijeenkomst de noodzaak van de
renovatie toe te lichten en vragen te beantwoorden. Zo mogelijk zal ook de voorzitter van de
bestuurlijke stuurgroep Huisvestingsopgave Binnenhof, mevrouw Spies, de Presidiumspecial
bijwonen.

5.1.2e

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

RENOVATIE CENTRAAL GEBOUWENCOMPLEX

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Ambitiedocument

Maximumvariant

14 januari 2015

Foto: 5.1.2e

Inhoudsopgave

	Inhoudsopgave	2
1.	Leeswijzer	4
2.	Managementsamenvatting hoofdambities	5
	Algemeen	
	Ontvangst bezoekers	
	Plenaire Zaal	
	(Openbare) commissievergaderzalen en -ruimten	
	Huisvesting in één centraal gebouwencomplex	
	Restauratieve voorzieningen	
	Serverruimten	
	Samenwerking Binnenhofbewoners	
3.	Inleiding en context	8
	Aanleiding	
	Minimumvariant	
	Maximumvariant	
	Het ambitiedocument: de aanpak	
	Tijdelijke huisvesting	
4.	Ambities en wensen	10
	Vooraf	10
4.1	Ingangen, bezoekersstromen, beveiliging	10
4.1.1	Nieuwe centrale ontvangstruimte en compartimentering beveiliging	11
4.1.2	Representatieve "huisingang" Plein 2	12
4.1.2.1	Besloten, representatieve toegangsroute vanuit Parkeergarage	12
4.1.3	Binnenhof 1a (en 2) als VIP-ingang	12
4.1.4	Gecombineerde postingang en goedereningang (expeditietoegang)	12
4.1.5	Koninginneningang	13
4.1.6	Toegankelijkheid ingangen	13
4.2	Plenaire Zaal	13
4.2.1	Inrichting	13
4.2.2	Techniek/audiovisueel/ICT	14
4.3	(Openbare) vergaderzalen en overige vergaderruimten	14
4.3.1	Aantal (en grootte) commissievergaderzalen en overige vergaderruimten	14
4.3.2	Inrichting	15
4.3.3	Techniek/audiovisueel/ICT	15
4.4	Huisvesting in één centraal gebouwencomplex	16
4.4.1	Werkplekken en hun omgeving	16
4.4.2	Inrichting, verlichting, klimaat	17
4.4.3	Techniek/audiovisueel/ICT	17
4.5	Verschillende gebouwdelen centraal gebouwencomplex	18
4.5.1	Algemeen	18
4.5.2	Hotel	18

4.5.3	Justitie (monumentaal)	18
4.5.4	Koloniën (monumentaal)	19
4.5.5	Oudbouw Binnenhofzijde 4 - 7 (monumentaal)	19
4.5.6	Binnenhof 1a - 3 (monumentaal; representatieve ruimten)	19
4.5.7	Kortenhorstvleugel, onderdeel Binnenhof 1a - 3 (niet monumentaal)	19
4.5.8	Nieuwbouw	20
4.5.9	Perstoren	20
4.5.9.1	Huisvesting pers in gebouw Tweede Kamer	20
4.5.9.2	Huisvesting Kinderdagverblijf in gebouw Tweede Kamer	20
4.5.10	Archieven en collecties in verschillende gebouwdelen	20
4.5.11	Buitenhoven en tuinen in verschillende gebouwdelen	20
4.6.	Introductie nieuwe, functionele ruimten	21
4.6.1	Representatieve ontvangstruimten(n)	21
4.6.2	Persconferentie- en presentatieruimte Tweede Kamer	21
4.6.3	Centraal Informatie Plein	21
4.6.4	Huisvesting pers in een eigen, vernieuwde persruimte (flexplekken)	22
4.7	Restauratieve voorzieningen	22
4.7.1	Opzet restaurants	22
4.7.2	Kookstelsel	23
4.8	Informatie- en communicatietechnologie (ICT)	23
4.8.1	Serversruimten (rekencentra)	23
4.8.2	Infrastructuur	24
4.9	Audiovisuele voorzieningen (AV)	24
4.9.1	Beeld en geluid politiek	24
4.9.2	Infrastructuur/opslag en archivering beeld en geluid politiek	24
4.9.3	Audiovisuele voorzieningen algemeen	25
4.10	Beveiligingssysteem, beeld en geluid Beveiligingsdienst	26
4.11	Samenwerking Binnenhofbewoners	26
4.11.1	Shared services Binnenhof	26
4.11.2	Rondleidingen en bezoekersinformatie	27
5.	Reacties en gesprekslijst	28
Colofon		29

1. Leeswijzer

Het ambitiedocument voor de renovatie van het centraal gebouwencomplex van de Tweede Kamer der Staten-Generaal bestaat hierna uit drie hoofdstukken:

- een managementsamenvatting van de hoofdambities op hoofdlijnen (hoofdstuk 2);
- een inleiding die ingaat op de context van de noodzakelijke renovatie, alsmede functionele aanpassing en vernieuwing van minimum- tot maximumvariant, de aanpak bij het ambitiedocument van de Tweede Kamer en verder – buiten de reikwijdte van dit document – een overweging meegEEft inzake gefaseerde en niet-gefaseerde, tijdelijke huisvesting (hoofdstuk 3);
- de inhoudelijke rapportage over de ambities, gebaseerd op gesprekken met gebruikers en een aantal schriftelijke reacties van fracties en algemene noties Presidium (hoofdstuk 4).
- Een overzicht van de indieners van schriftelijke reacties en de gesprekkenlijst (hoofdstuk 5).

2. Managementsamenvatting hoofdambities

Algemeen

Gelet op het karakter van dit ambitiedocument, overwegend een inventarisatie van ambities en wensen, worden - om herhaling te voorkomen - in deze managementsamenvatting uitsluitend de hoofdambities op hoofdlijnen samengevat. Daarnaast zijn er nog veel daarmee samenhangende ambities en ambities die ervan zijn afgeleid. Deze zijn vanwege hun concreetheid lastig samen te vatten, maar zijn daarom niet minder belangrijk. Voor alle ambities in hoofdstuk 4 geldt dat deze zijn benoemd vanuit het besef dat zij effect kunnen hebben op een lange periode. Het zijn ambities aanvullend op de noodzakelijke en onontkoombare minimumvariant aan groot onderhoud en renovatie.

De hoofdambities raken voor een belangrijk deel de uitoefening van de kerntaken van de Tweede Kamer: controle en medewetgeving. Was de focus daarbij vroeger meer naar binnen gericht, de laatste decennia is er een ontwikkeling naar, maar ook een noodzaak tot meer verbinding met de Nederlandse kiezers en de samenleving, meer zichtbaarheid, toegankelijkheid en een goede beeldvorming. De verkiezingen van de Tweede Kamer zijn de basis van onze democratie. De kernboodschap daarbij is: de Tweede Kamer is *van* iedereen, de Tweede Kamer is *voor* iedereen. In de Tweede Kamer klopt het hart van de democratie.

De burgers moeten zich dus kunnen identificeren met de Tweede Kamer als geheel en in het verlengde daarvan met de huisvesting van hun vertegenwoordigers. De (nieuwe) uitstraling, vormgeving en inrichting van de Tweede Kamergebouwen, voor zover zij ook daadwerkelijk onderhevig zijn aan noodzakelijke renovatie en functionele aanpassing en vernieuwing, zullen zowel voor de burgers als de Kamerbewoners gevoelsmatig in overeenstemming moeten zijn met de functie van de Tweede Kamer en met hetgeen in het verlengde daarvan passend is. Geen overdaad, maar wel kwalitatief hoogwaardig, representatief en eigentijds met behoud van historisch erfgoed; functioneel, doelmatig en slim; duurzaam, milieuefficiënt en conform wet- en regelgeving; toekomstbestendig en volgens de laatste stand der techniek; veilig, gastvrij en toegankelijk in de meest brede betekenis van het woord, waar iedereen met goede bedoelingen en met welke beperking dan ook zich welkom weet en voelt.

De hierna volgende hoofdlijnen uit het ambitiedocument kunnen hieraan bijdragen.

Ontvangst bezoekers

Om bij te kunnen dragen aan zichtbaarheid en toegankelijkheid in samenhang met de groeiende bezoekersstroom, is een nieuwe centrale ingang, waar zowel zichtbaar buiten als bij binnenkomst de democratische functie van de Tweede Kamer zich afspiegelt, onvermijdelijk. Een open, gastvrije en veilige entree en ontvangstruimte waarin de verschillende individuele bezoekers, groepen en functionele gasten van de Tweede Kamer, al dan niet Rijkspashouder, makkelijk via informatiebeeldschermen hun weg kunnen vinden naar hun eigen route voor een bezoek aan de Kamer of hun werk. Daarbij hebben bezoekers mogelijk eerst een vraag gesteld aan de bezoekers- en informatiebalie (een combinatie van de toekomstige Stafdienst Communicatie en de Dienst Informatievoorziening), voordat zij zich laten scannen bij de betreffende scanstraat afgestemd op het type bezoek dat zij gaan afleggen. Mogelijk hebben zij een app gedownload voor extra hulp en informatie. Vertegenwoordigers van de pers hebben zich wellicht laten accrediteren of hebben een dagpas ontvangen. Of er zijn bezoekers die alleen even binnenlopen, rondkijken, bij het winkeltje een souvenir kopen en wat brochures van de bezoekers- en informatiebalie meenemen voor thuis. Dienstauto's parkeren bij deze centrale ingang kort of indien noodzakelijk langer met het oog op functioneel verblijf in de Tweede Kamer.

Verder is een ambitie om Binnenhof 1a (en 2) te vernieuwen als VIP-ingang voor hoogwaardigheidsbekleders en bezoekers aan de representatieve ruimten in gebouwdeel Binnenhof 1a-3. Met aanpassing van Plein 2 wordt een representatieve "huisingang" voor Kamerbewoners beoogd, vooral komend vanaf het station en voor hoogwaardigheidsbekleders voor een activiteit in de Regentenkamer.

De totale (her)inrichting van het integrale beveiligingssysteem en alles wat daarmee samenhangt, inclusief de bezoekersstromen en compartimentering van beveiligingszones, is één van de meest essentiële en kritische succesfactoren van de renovatie.

Plenaire Zaal

Een behoefte is dat deze zaal meer zichtbaar het hart van de democratie en het dualisme zou kunnen symboliseren en visualiseren. Dat zou gerealiseerd kunnen worden door onder meer een aantal bouwkundige ingrepen, zoals bijvoorbeeld een meer confronterende opstelling tussen het spreekgestoelte en vak K en gelijke vloerhoogte vak K ten opzichte van de eerste rij zitplaatsen van de leden. Verder is een ambitie alle zitplaatsen, inclusief in de loges, arboconform te maken en die van de leden verschuifbaar voor flexibele verplaatsing na verkiezingen en tussentijdse afsplitsingen. De vloer als geheel moet toegankelijk zijn voor minder valide mensen.

Verder komt ook in dit ambitiedocument het onderwerp terug van al dan niet elektronisch stemmen, waarover principieel besloten moet worden.

(Openbare) commissievergaderzalen en -ruimten

Commissieactiviteiten zijn de laatste jaren in aantal toegenomen. De druk op de drie grote vergaderzalen is groot. Er is in het algemeen behoefte aan meer vergaderruimte, in het bijzonder aan extra ruimte voor grote, openbare commissievergaderingen. Dit betekent dat er naast een mogelijk nieuw te bouwen enquêtezaal in het geval de dependances worden afgestoten, behoefte is aan nog één extra commissievergaderzaal, qua afmeting tussen de Plenaire zaal en een grote commissiezaal in.

Verder is een ambitie om in standaard flexibele voorzieningen in en ten behoeve van de Oude Zaal te voorzien om deze snel geschikt te kunnen maken voor een grote commissievergadering.

In aanvulling op de overige vergaderruimten is behoefte aan kleinere, representatieve en rustige ontmoetingsruimten zowel in het (mogelijk nieuwe) centrale huisvestingsgebied als in de (mogelijk nieuwe) restauratieve voorzieningen, in verschillende stijlniveaus. De huidige vergaderruimten op de eerste verdieping van de Nieuwbouw, de zogenaamde "*kamers*", worden namelijk vaak gebruikt voor gesprekken tussen een gering aantal personen, omdat die mogelijkheid bij de werkplek vaak niet voorhanden is. Daardoor worden ze onnodig onttrokken aan grotere vergadersamenstellingen waarvoor ze geschikt zijn.

Huisvesting in één centraal gebouwencomplex

Na elke verkiezing van de Tweede Kamer vindt een dure en ingrijpende verhuizing plaats, zowel onder de fracties als onder de ambtenaren als gevolg van fractiegroei, -krimp, meer of minder fracties. Ook tussentijds blijkt het soms noodzakelijk om beperkt te herschikken, bijvoorbeeld na afsplitsingen. Een deel van de ambtenaren is nu gehuisvest in dependances.

Er bestaat behoefte aan een onderzoek (business case) om na te gaan op welke manier, onder afstoting van alle dependances, in het centrale aan elkaar grenzende gebouwencomplex alle fracties en alle ambtenaren gelijkwaardig en kwalitatief hoogstaand kunnen worden gehuisvest. Dit zou budgettair minimaal break-even of mogelijk zelfs een verdienmodel moeten opleveren. Ambities op gebied van huisvesting en de verschillende gebouwdelen, opgenomen in de paragrafen 4.4 en 4.5, doen zich overigens breed voor, of centrale huisvesting van alle Kamerbewoners nu wel of niet haalbaar is.

In verband met centrale huisvesting doet zich ook de principiële vraag voor of de parlementaire pers (en het kinderdagverblijf) wel gehuisvest zou moeten blijven in de gebouwen van de Tweede Kamer, i.c. de huidige Perstoren. Voor de parlementaire pers zou een eigen, vernieuwde persruimte met flexplekken een mogelijk alternatief zijn.

Verder wordt voor de Tweede Kamer een eigen, multifunctionele persconferentie- en presentatieruimte voorgesteld met mogelijkheid tot live-uitzending, persontmoetingen, presentaties van rapporten e.d., zowel voor gebruik door de Kamer als geheel als door de fracties afzonderlijk. Ter ondersteuning van een professionele beeldvorming en herkenbaarheid.

Uiteraard is een ambitie dat informatie- en communicatietechnologie, audiovisuele voorzieningen en alle overige technische (beheers)systemen volgens de laatste stand der techniek worden uitgevoerd.

Restauratieve voorzieningen

Vanuit bedrijfseconomisch oogpunt is het wenselijk om een bedrijfsrestaurant en centrale keuken op één verdieping en bij voorkeur op de begane grond te voorzien in verband met expeditie van goederen. Dat laat onverlet dat 5.1.1b, 5.1.2h met een keuken (voor ontkoppeld koken) blijft bestaan in de buurt 5.1.1b, 5.1.2h evenals een keuken (voor ontkoppeld koken) in de buurt van de monumentale, representatieve ruimten in gebouwdeel Binnenhof 1a - 3.

De locatie van een groot, bijvoorbeeld dubbel restaurant met een spilkeuken daartussen hangt samen met de keuze voor al dan niet restauratieve samenwerking tussen de Binnenhofbewoners. Evenals het aantal nieuwe "Statenlokalen".

De ambitie voor de opzet van dit nieuwe bedrijfsrestaurant is gericht op maximale duurzaamheid. Een keukeninrichting voor dagvers aanbod dat ter plaatse wordt bereid is goedkoper, gezonder en duurzamer dan ontkoppeld koken, welk systeem dan uitsluitend nodig is voor evenementen en het Ledenrestaurant. Een efficiëncyslag is het verwijderen van 33 afruimbakjes en de introductie van "disposables" voor Kamerbewoners die op de werkkamers willen eten.

Serverruimten

De bestaande twee serverruimten ten behoeve van ICT-voorzieningen 5.1.1b, 5.1.2h

á

Samenwerking Binnenhofbewoners

Een apart aandachtspunt is continuering, uitbreiding en institutionalisering van dienstverlening aan en samenwerking met de Binnenhofbewoners.

De Tweede Kamer voorziet op dit moment de Eerste Kamer van beveiliging, verslag en redactie, Europese ondersteuning, digitaliseert EK-archieven, beheert fysieke archieven in de Eerste Kamer en stelt op kleine schaal de restauratieve voorzieningen beschikbaar. In het kader van het ambitiedocument worden voldoende mogelijkheden gezien om de huidige samenwerking uit te breiden, mede als onderdeel van een mogelijke totaalvisie op de inrichting van het Binnenhof. Integrale samenwerking in een maximumvariant heeft mogelijk consequenties voor de buiteninrichting van het Binnenhof en het aanbrengen van binnenverbindingen tussen de Binnenhofgebouwen en Grafelijke Zalen, zowel bouwtechnisch als qua techniek en infrastructuur in de meest brede zin.

3. Inleiding en context

Aanleiding

Na jarenlang klein en groot onderhoud is het Binnenhof toe aan een grootschalige renovatie. In de loop der jaren zijn aanpassingen telkens ad hoc gerealiseerd. Om het Binnenhof voor lange tijd weer geschikt te maken voor gebruik is een integrale aanpak noodzakelijk. Dit blijkt uit een brede verkenning die het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) de afgelopen maanden heeft uitgevoerd samen met de bewoners van het Binnenhof. Gezamenlijk is men tot de conclusie gekomen dat groot onderhoud en renovatie noodzakelijk zijn en verder geen uitstel dulden. Dit is nader toegelicht in een brief van 10 oktober 2014 van mevrouw mr. drs. J.W.E. Spies, voorzitter van de bestuurlijke stuurgroep Huisvestingsopgave Binnenhof aan de Minister voor Wonen en Rijksdienst, de heer drs. S.A. Blok, in afschrift aan de Voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer, de Minister-president, de Vice-president van de Raad van State en de Directeur-generaal van het Rijksvastgoedbedrijf. In de stuurgroep hebben verder zitting de Griffiers van de Eerste en Tweede Kamer, de Secretaris van de Raad van State en de Secretaris-generaal van het Ministerie van Algemene Zaken. Zij worden bijgestaan en zo nodig vervangen door de directeuren bedrijfsvoering. Op 10 oktober zijn de Kamerbewoners over het komende renovatietraject geïnformeerd via Plein 2 en is er een persbericht gepubliceerd.

Minimumvariant

De primaire aanleiding voor groot onderhoud en renovatie aan de gebouwen op het Binnenhof, de zogenaamde "minimumvariant", houdt in dat onder meer allerlei installaties zoals elektra, klimaatbeheersing, liften, ICT en bekabeling, brandmelding technisch "op" zijn en nodig vervangen en gerenoveerd moeten worden. 5.1.1b, 5.1.2h

En ook zijn er bouwkundige verbeteringen, restauraties en modernisering nodig. Deze activiteiten zijn niet expliciet in dit ambitiedocument meegenomen, al wordt er hier en daar in een bepaalde context aandacht aan besteed. Het RVB stelt deze minimumvariant op.

Maximumvariant

Het RVB stelt tevens in nauw overleg met de bewoners van het Binnenhof het gezamenlijke, integrale Programma van Eisen voor de toekomstige renovatie op, met aanpak en doelstelling en inclusief planning en scenario's voor tijdelijke huisvesting tijdens de renovatie, al dan niet gefaseerd. Ten behoeve van het opstellen van dit definitieve plan, stelt het RVB in het eerste kwartaal van 2015 eerst verschillende uitgewerkte en planmatige renovatiescenario's op, van meer tot minder uitgebreid, voor de aanvullende wensen per Binnenhofbewoner, mede in samenhang met een alsdan ook door het RVB in kaart te brengen minimumvariant.

Om deze verschillende scenario's te kunnen maken, is aan alle Binnenhofbewoners gevraagd medio januari 2015 een "maximumvariant" beschikbaar te hebben waarin alle realistische ambities en wensen globaal zijn opgenomen met een scope van ongeveer 20 á 30 jaar. Dit om te voorkomen dat over enkele jaren alsnog nieuwe verbeteringen moeten worden aangebracht.

Nú is dus het moment om alle functionele ambities op hoofdlijnen te inventariseren in een ambitiedocument, de maximumvariant, zodat ze meegenomen, meegewogen en afgeprijsd kunnen worden in verschillende renovatiescenario's. In een later stadium kunnen deze ambities niet meer worden toegevoegd. Na ontvangst van alle ambitiedocumenten van de Binnenhofbewoners, werkt het RVB op basis daarvan de verschillende, hiervoor al genoemde renovatiescenario's en minimumvariant uit. De eindbeslissing in 2015 ligt via de bestuurlijke stuurgroep Huisvestingsopgave Binnenhof bij minister Blok en het kabinet.

Het ambitiedocument: de aanpak

De opdracht was een ambitiedocument te schrijven op hoog abstractieniveau: dat wil in dit geval zeggen een staccato opsomming van ambities en wensen voor de renovatie van de Tweede Kamergebouwen aan het Binnenhof, zonder op oplossingen in te gaan.

Na schriftelijke en mondelinge kennisgeving aan het Presidium in zijn vergadering van 5 november en berichtgeving op Plein 2, heeft de projectleider voor de totstandkoming van het ambitiedocument tussen 13 november en 5 december in de ambtelijke organisatie 18 gesprekken in verschillende overlegvormen gevoerd, in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van het RVB (zie gesprekslijst in hoofdstuk 5). Ter inspiratie was vooraf een niet-limitatieve lijst van ongeveer 60 onderwerpen toegezonden, die in samenwerking met het RBV is opgesteld. Aanvullend is op 7 januari 2015 gesproken met de onlangs opgerichte Klankbordgroep voor mensen met een handicap.

In korte tijd is veel informatie naar boven gekomen. In alle gesprekken was iedereen ervan doordrongen dat het gezichtspunt is het algemeen en maatschappelijk belang van de Tweede Kamer en een optimale uitoefening van het werk door de Tweede Kamerleden. Het verzoek was om "out of the box" te denken, ver vooruit, vanuit eigen deskundigheid mee te praten en niet na te laten ook over de eigen grenzen heen te kijken. Daaraan is met enthousiasme gehoor gegeven. De aanwezigheid van een vertegenwoordiger van het RVB bij deze gesprekken heeft als bijzonder voordeel dat daardoor bij het RVB meer feeling en nuancering kan worden overgebracht als het ambitiedocument verder wordt vertaald naar de verschillende, planmatige renovatiescenario's.

Er is niet met de Parlementaire persvertegenwoordiging gesproken, ook niet met Perscentrum Nieuwspoort of met het Kinderdagverblijf.

Vanuit de fracties, te weten het CDA, de SGP en de PvdD, is op een procedurevoorstel aan het Presidium met een oproep door drie fracties gereageerd. In het ambitiedocument wordt bij de betreffende ambitie vermeld om welke fractie het gaat om zichtbaar te maken waaraan de politiek in het kader van de renovatie van hun eigen huis belang hecht.

Het Presidium heeft op 10 december 2014, na nadere informatievoorziening over de inhoud en de strakke planning van het komende traject, besloten na ommekomst van het Kerstreces aan de hand van het ambitiedocument verder te praten. Een eerste reactie van het Presidium aan welke begrippen waarde wordt gehecht, is als reactie van het Presidium verwerkt.

Gefaseerde en niet gefaseerde, tijdelijke huisvesting

Verhuizing naar een tijdelijke huisvesting vindt niet veel eerder plaats dan in 2019, zo heeft het RVB meegedeeld. Er is op dit moment sprake van twee varianten. Gefaseerd verhuizen, waarbij tijdens de verbouwing het werk in de gebouwen van de Tweede Kamer doorgaat en niet gefaseerd verhuizen, waarbij sprake is van integrale verhuizing naar een geschikt te maken grotere, tijdelijke huisvesting. Deze scenario's zijn onlangs door het RVB beschreven en voorzien van een planning en worden in een aparte brief aan de Tweede Kamer aangeboden, evenals een stappenplan en planning van het renovatietraject.

Ook al valt de tijdelijke huisvesting niet onder de reikwijdte van dit ambitiedocument, evenals de overbruggingsperiode totdat de verbouwing begint, deze situaties zijn wel nadrukkelijk aan de orde geweest in de gesprekken in de ambtelijke organisatie. De verbeteringen in de komende periode tot aan 2019 worden in samenwerking met de Tweede Kamer door het RVB in kaart gebracht, evenals wat nodig is in een tijdelijke huisvesting.

Wat betreft verhuizing in 2019, is zonder uitzondering in alle gesprekken nadrukkelijk de voorkeur uitgesproken voor integrale, niet-gefaseerde verhuizing, voor zover de ambtelijke organisatie hierin een stem heeft.

Redenen zijn onder meer geluids- en bouwoverlast tijdens de plenaire en commissievergaderingen, nog meer uitval van technische (beheers)voorzieningen en ICT en risico's bij afkoppeling van gebouwdelen, onvoldoende restauratieve voorzieningen vanwege de locatie van de hoofdkeuken en de systematiek van ontkoppeld koken, de afstand tussen Kamergebouwen ten opzichte van tijdelijke huisvesting.

4. Ambities en wensen

• Vooraf

Op deze plaats wordt nog eens herhaald dat in dit hoofdstuk niet de noodzakelijke renovaties, de primaire aanleiding voor renovatie, worden beschreven. Deze worden door het RVB opgenomen in een minimumvariant nadat de ambitiedocumenten van de Binnenhofbewoners zijn ontvangen.

Hieronder volgen op een hoog abstractieniveau, zoals door het RVB gevraagd, de hoofdambitie en daarmee samenhangende en afgeleide ambities. Dat wil in dit geval zeggen dat dit document zich eerder kenmerkt door een staccato opsomming van wat de gebruikers zien als functionele aanpassingen, verbeteringen en vernieuwingen en zonder oplossingen aan te geven, dan door een meer beschouwende beschrijving. Toch is er niet altijd aan te ontkomen een onderwerp in te leiden of de huidige situatie te beschrijven. In die gevallen worden ten aanzien van een onderwerp eerst de "huidige situatie" en dan de "ambities" beschreven. Als dit onderscheid niet wordt gemaakt, betreft het direct een opsomming van ambities met hier en daar toch een mogelijke oplossingsrichting.

4.1 Ingangen, bezoekersstromen, beveiliging

• Huidige situatie

Op dit moment ontvangt de Kamer in totaal ongeveer 170.000 bezoekers per jaar, een verdubbeling sinds de motie-Schinkelshoek uit 2007. In de oorspronkelijke planvorming van onze nieuwbouw van 1992 werd uitgegaan van ongeveer 60.000 bezoekers per jaar.

Het grootste deel van het bezoekersaantal wordt weggijns gemaakt door ProDemos. Groei is mogelijk tot maximaal 180.000 per jaar: een berekening gebaseerd op de huidige toegangs capaciteit, de capaciteit van de publieke tribune van de plenaire zaal en het aantal plenaire vergaderingen.

In de huidige situatie heeft het centrale gebouwencomplex van de Tweede Kamer, dus zonder de dependances, drie officiële ingangen mét beveiligingsbalie, een besloten toegangsroutte vanuit de Pleinparkeergarage naar beveiligd gebied en vier ingangen zónder beveiligingsbalie. Verder zijn er twee fietsenstallingen met een ingang zonder een beveiligingsbalie, één aan de Hofplaats, en één aan de Lange Poten.

Mét beveiligingsbalie in het centraal gebouwencomplex:

- Lange Poten 4 heeft 2 scanstraten en is de officiële ingang voor bezoekers aan de publieke tribunes en wordt verder gebruikt door Kamerbewoners en (officiële) gasten van de Kamer (van Kamerleden, fracties, commissies, Kamerbewoners etc.). Bij grote drukte kan binnen een half uur een derde scanstraat gereed worden gemaakt.
- Plein 2 heeft 1 scanstraat en is voor (officiële) gasten van de Kamer (zie hierboven) en voor Kamerbewoners.
- 5.1.1b, 5.1.2h
[Redacted text block]
- Binnenhof 1a is vooral de ingang voor hoogwaardigheidsbekleders en gasten van evenementen in de monumentale ruimten van Binnenhof 1a -3, en voor Kamerbewoners.

Zónder beveiligingsbalie in het centraal gebouwencomplex:

- De deur naast de voormalige VIP-ingang, ook wel de Koninginneningang genoemd, wordt als ingang vrijwel uitsluitend door ProDemos gebruikt, waarna deze bezoekers worden gescand in de Schepelhal. Verder is de Koninginneningang bedoeld als nooduitgang en in principe als uitgang voor bezoekers.
- Binnenhof 2 wordt ongeveer 6 maal per jaar gebruikt als representatieve ingang voor hoogwaardigheidsbekleders naar bijvoorbeeld de Stadhouderskamer. Dit doet zich vooral voor als

gelijktijdig de Rooksalon en Oude Zaal in gebruik is en gasten komend van Binnenhof 1a dan niet door die die ruimten naar de Stadhouderskamer kunnen worden begeleid.

- Binnenhof 4: post(stukken)ingang.
- Binnenhof 16: goedereningang en vuilcontainers.

- **Ambities verbetering ingangen, bezoekersstromen, beveiliging**

4.1.1 Nieuwe centrale ontvangstruimte en compartimentering beveiliging

- o Een open, grote en toegankelijke toegangs- en ontvangstruimte voor alle bezoekers, zoals incidentele bezoekers aan de publieke tribunes, bezoekers via ProDemos, gasten van de Kamer (van Kamerleden, commissies, Kamerbewoners etc.), bewindslieden, begeleidende ambtenaren. Met uitzondering van hoogwaardigheidsbekleders (officiële bezoeken worden meestal bij de VIP-ingang Binnenhof 1a ontvangen of mogelijk bij Plein 2 voor rechtstreekse toegang naar Regentenkamer).
- o Een gastvrije en veilige entree waar zowel zichtbaar buiten als bij binnenkomst de democratische functie van de Tweede Kamer zich afspiegelt. Waar ook buiten voor blinden en slechtzienden en doofblinden zonder geleidehond herkenbaar de Tweede Kamer staat via een aantal rubberen tegels die ook in geleide routes worden gebruikt.
- o Buiten bij de entree een aantal stopplaatsen voor (dienst)auto's voor kort of indien noodzakelijk langer parkeren met het oog op functioneel verblijf in de Tweede Kamer, met een vaste plaats voor de dienstauto van de Kamer.
- o Een voor iedereen toegankelijke toegangsdeur, bij voorkeur geen draaideuren die belemmerend zijn voor mensen met een handicap, of anders een goede aanduiding van het alternatief in overeenstemming met deze doelgroep.
- o In de centrale ontvangstruimte een gecombineerde bezoekersinformatiebalie (een frontoffice voor de toekomstige Stafdienst Communicatie en de Dienst Informatievoorziening (DIV). Met dienstverlening als accreditatie en dagpas voor de pers, voor brochures en informatie over de Tweede Kamer, mogelijk uitgifte bezoekersstickers in plaats van bij de beveiligingsbalie en met beperkte bezoekersinformatie (zie paragraaf 4.6.3). Tot nu toe worden de burgers niet of nauwelijks rechtstreeks door het Centraal Informatie Punt van de DIV ondersteund. Een keuze, die nu inmiddels minder gerechtvaardigd lijkt omdat het rijksoverheidskanaal Postbus 51 is afgeschaft en er eigenlijk geen alternatieven meer zijn voor de burger behalve Staten-Generaal digitaal en rijksoverheid.nl. De fractie van het CDA heeft verzocht het CIP in de buurt van de centrale ontvangst van de bezoekers te plaatsen. Aangenomen wordt dat hiermee deze bezoekersinformatiebalie wordt bedoeld en niet het CIP als zodanig dat vooral een interne functie heeft.
- o Digitale informatieschermen met alle relevante informatie voor bezoekers en publiek, livestream, educatieve informatie etc. (zie paragraaf 4.9.3).
- o Mogelijkheid om looproutes naar o.a. vergaderzalen en extra informatie ook via een app te downloaden (zie paragraaf 4.9.3).
- o In de centrale ontvangstruimte een winkeltje met souvenirs en relatiegeschenken.
- o Geen faciliteit als het huidige Statenlokaal in de centrale ontvangstruimte huisvesten. Deze wel situeren in een openbaar bezoekersgedeelte, b.v. in de Statenpassage, 5.1.1b, 5.1.2h en dus na het passeren van een scanstraat en de beveiligingsbalie in de centrale toegangsruimte. Dit om te voorkomen dat het een algemene horecagelegenheid van de stad wordt zonder intentie om de Tweede Kamer te bezoeken.
- o In de centrale ontvangstruimte een concentratie van garderobe, 5.1.1b, 5.1.2h
Scanstraten worden in de toekomst kwalitatief beter en sneller, maar zullen zeker niet verdwijnen.
- o 5.1.1b, 5.1.2h richting het gehele gebouwencomplex voor de verschillende categorieën bezoekers en logische looproutes vanuit de centrale hal naar het gebied waar de bezoeker moet zijn (b.v. commissievergaderingen, ProDemosroute, bezoekers en eigen groepen van leden, fracties, ambtenaren). Dit moet op een zodanige wijze worden georganiseerd dat bezoekersstromen zo min mogelijk onderlinge verstoringen of oponthoud teweeg brengen en ondervinden zowel op weg naar als bij de bestemming van het bezoek.
- o Aandacht dus voor logische routes van buiten naar binnen en van binnen naar binnen (overgangen van openbaar, naar semi-openbaar naar besloten gebied).

- o Daarnaast aandacht voor de toegankelijkheid voor mensen met een handicap van de ene naar de andere zone. Kleine draaideuren zijn lastig; bij circlelocks is het vooral belangrijk om een goed verlicht systeem te hebben waar een pas of welke voorziening dan ook kan worden aangeboden.
- o Deze, nieuwe centrale ingang hoeft niet de uitgang te zijn, afhankelijk van programma en doel van het bezoek kunnen in geval van een strikte compartimentering andere ingangen ook uitgang zijn.

4.1.2 Representatieve "huisingang" Plein 2

- o Plein 2 als informele "huisingang": representatief en met audiovisuele communicatie (zie paragraaf 4.9.3), vanwege de gezichtsbepalende plaats aan het Plein en als toegang via Koloniën naar de Regentenkamer voor representatieve ontvangsten. Als dagelijkse ingang vooral bedoeld voor Kamerbewoners (komend van Centraal Station).
- o Betere voorzieningen en toegang voor Petitieaanbiedingen bij Plein 2. Afhankelijk van de keuze waar petitieaanbiedingen in de toekomst gaan plaatsvinden in relatie tot een mogelijk nieuwe, centrale ingang (zie voorgaande paragraaf).

4.1.2.1 Besloten, representatieve toegangsroute vanuit Parkeergarage

- o De toegang via een trap vanuit de Parkeergarage naar het besloten gebouwdeel naast ingang Plein 2 zou een upgrade moeten krijgen met de volgende aanpassingen: 5.1.1b, 5.1.2h
- o Toegankelijkheid voor mensen met een (mobiele) beperking bij deze ingang.

4.1.3 Binnenhof 1a (en 2) als VIP-ingang

- o Een representatieve, ruimer opgezette VIP-ingang aan de Tweede Kamerzijde van het Binnenhof voor hoogwaardigheidsbekleders en gasten voor evenementen in de monumentale ruimten van de Oudbouw (Stadhouderskamer, Oude Zaal, Rooksalon, Koffiekamer, Schrijfkamer), voorzien van audiovisuele communicatie (zie paragrafen 4.5.6 en 4.9.3).
- o Huidige opzet en capaciteit van de verschillende voorzieningen bij deze ingang zijn te beperkt. Er zijn meer beveiligingsvoorzieningen, zoals meer scanstraten, betere garderobe- en facilitaire en sanitaire voorzieningen nodig (ook in de buurt van Binnenhof 2).
- o 5.1.1b, 5.1.2h
- o Grotere lift voor goederenvervoer evenementen.
- o Reconstructie monumentale trap als looproute naar de eerste verdieping en de representatieve ruimten aldaar.
- o Ongehinderde looproutes naar alle monumentale Oudbouwzalen van en naar de nieuwbouw; minder tussendeuren en gangen, opener, maar wel afsluitbaar, inclusief hergebruik van de zogeheten Franse gang naar en van nieuwbouw.
- o Vanwege de locatie van de Stadhouderskamer kan deze ruimte bij gelijktijdig gebruik van de Rooksalon en de Oude Zaal uitsluitend via Binnenhof 2 worden bereikt. Deze ingang voldoet goed, maar niet de garderobe- en facilitaire voorzieningen. Tevens is de route vanuit ingang Binnenhof 2 naar Stadhouderskamer gehorig als gevolg van werkruimten in die omgeving.

4.1.4 Gecombineerde postingang en goedereningang (expeditietoegang)

• Huidige situatie

Post en goederen komen via de bollards het terrein van het Binnenhof op en worden naar ingang Binnenhof 16 (nog voor de eerste poort gezien vanaf het Plein) en naar ingang Binnenhof 4 (zijkant Binnenhof tegenover de zijkant van de Ridderzaal) vervoerd voor aflevering van respectievelijk post en goederen (food en non-food). Tevens worden bij ingang Binnenhof 16 de vuilcontainers geleegd.

5.1.1b, 5.1.2h

- **Ambities**

- **5.1.1b, 5.1.2h**

- Bij deze toegang vervolgens vervoer van post en goederen (met “vervoerscontainers”) via een ongeziene route naar postkamer en de verschillende food- en non-food magazijnen.

4.1.5 Koninginneningang

- **5.1.1b, 5.1.2h**

- Handhaving van deze ingang voor ProDemos afhankelijk van beslissing en plaatsing locatie centrale (bezoekers)ingang (zie paragraaf 4.1.1) en waar ProDemos gehuisvest is (zie paragraaf 4.11.2).

4.1.6 Toegankelijkheid ingangen

- Geen draaideuren. Indien niet anders mogelijk dan een goede alternatieve toegang die duidelijk hoorbaar en/of zichtbaar/voelbaar wordt aangegeven zodat mensen met verschillende soorten handicaps deze makkelijk kunnen vinden en ongehinderd naar binnen kunnen.

4.2 Plenaire zaal

Algemene opmerking is dat deze zaal meer zichtbaar het hart van de democratie en het dualisme zou kunnen symboliseren en visualiseren.

4.2.1 Inrichting

- Meer nationale symboliek herkenbaar aanwezig in de plenaire zaal (SGP).
- Meer confronterende opstelling tussen het spreekgestoelte en vak K, ook zichtbaar bij uitzending via de media. Het sprekersgestoelte staat zowel ten opzichte van vak K niet goed (spreker moet naar links opzij kijken) als ten opzichte van het Rostrum. De Voorzitter moet zich te veel naar linksachter bewegen om de spreker te zien.
- Gelijke vloerhoogte vak K ten opzichte van de eerste rij zitplaatsen van de leden.
- Een flexibele indeling van de zaal (bijvoorbeeld stoelen op rails, verschuifbaar) met meer ruimte dan nodig voor 150 stoelen, zodat na verkiezingen en tussentijdse veranderingen makkelijker geplaatst en verplaatst kan worden in overeenstemming met aantal en grootte fracties.
- In aanvulling op het voorgaande zou de zaal meer symmetrisch ingedeeld kunnen worden. De Voorzitter zit niet in het midden ten opzichte van de Kamerleden. Tevens is het linker deel van de Kamerzetels, gezien vanuit de Voorzitter, te dicht op vak K geplaatst.
- Aandacht voor arbo-conforme stoelen en tafels in de gehele zaal, inclusief de loges.
- Aandacht voor de inrichting van de loges, met voldoende ruimte voor rolstoelgebruikers.
- Mogelijk iets meer zitplaatsen aan de zijkant van de zaal in de buurt van de hoofdingang van de zaal voor ambtenaren die moeten wachten bij aflossing en voor bodes.
- Traptreden in de zaal zichtbaarder (om vallen te voorkomen) of andere oplossing in verband met mobiele beperkingen door de aanwezige traptreden.
- Bij mogelijke verplaatsing van de huidige centrale werkplek van de Dienst Verslag en Redactie (DVR) in de plenaire zaal, is het evenwel noodzakelijk dat de medewerker DVR op de nieuwe plek in de zaal een goed centraal overzicht behoudt, alles goed kan horen en zien. Dit is noodzakelijk omdat er live wordt gemarkeerd via het VerslagLegging Ondersteunend Systeem (VLOS) ten behoeve van verslaglegging en toekomstige applicaties, zoals second screen vanaf eind 2015 (zowel statische informatie als live-informatie vanaf 2016) (zie volgende paragraaf).
- Over de tribunes en regieruimte zijn geen bijzondere opmerkingen gemaakt: ze voldoen, ook wat betreft de ruimte helemaal bovenin voor rolstoelgebruikers. De al aangebrachte zichtbaarheid van de traptreden moet echter gehandhaafd blijven om vallen te voorkomen.

4.2.2 Techniek/audiovisueel/ICT

- Infrastructuur: laatste stand der techniek (zie paragraaf 4.8).
- Sterk signaal.
- Geen geïntegreerde systemen. Flexibele bekabeling die geschikt is voor updates, losknippen en opnieuw aanknopen, voor aankoppeling van losse audiovisuele apparatuur volgens de laatste technologische ontwikkelingen en dezelfde als in de Eerste Kamer in verband met de samenwerking op het terrein van verslag en redactie (zie paragraaf 4.9.1).
- Ten aanzien van de ontwikkelingen op het terrein van verslaglegging: zolang er behoefte is aan een geautoriseerd verslag (eenduidig, niet interpreteerbaar) blijft handmatige (eind)redactie door de DVR noodzakelijk, ook bij vergaande spreker-, spraak- en gezichtsherkenning.
- Rostrumgebied, plaatsen Kamerleden loges en perstribune volgens de laatste stand der techniek inrichten.
- Technische voorziening presentielijst bij de ingangen en in Plenaire zaal (quorum plenair debat; ook samenhang met elektronisch stemmen indien daartoe wordt besloten).
- Principiële beslissing over elektronisch stemmen (mix van wel en niet elektronisch stemmen).

4.3 (Openbare) vergaderzalen en overige vergaderruimten

• *Huidige situatie*

Ofschoon het aantal commissieactiviteiten in alle vormen door de jaren heen sterk fluctueert, neemt na een aanvankelijke vermindering in 2012 - vermoedelijk als gevolg van de afname van het aantal Kamercommissies - het aantal commissieactiviteiten sinds 2013 weer toe (zie de Staat van de Tweede Kamer 2013, kamerstuk 33 924, nr. 4). De druk op de drie grote vergaderzalen op de tweede verdieping van de nieuwbouw is groot. De vier kleinere openbare commissiezalen op de begane grond waarnaar uitgeweken wordt als de drie grote zalen bezet zijn, zijn daarvoor vaak te klein, zeker bij drukke vergaderingen. Het aantal kleine commissievergaderzalen is bovendien in de afgelopen jaren met twee verminderd ten gunste van de filmzaal voor bezoekers en het Statenlokaal.

In het afgelopen jaar is de Oude Zaal drie keer speciaal voor een grote commissievergadering ingericht wat hoge kosten met zich meebrengt.

De commissies wijken voor besloten vergaderingen (die overigens weinig voorkomen) en briefings nog wel eens uit naar de vergaderruimten op de eerste verdieping. Deze vergaderruimten, de zogenaamde "kamers", worden naast reguliere vergaderingen van Kamerbewoners ook gebruikt voor (vertrouwelijke) gesprekken met soms maar twee of drie personen omdat daarvoor op de werkplek of elders onvoldoende mogelijkheid bestaat (zie ook paragraaf 4.4.1).

• *Ambities*

4.3.1 Aantal (en grootte) commissievergaderzalen en overige vergaderruimten

- Minimaal één grote commissiezaal erbij, qua afmeting tussen de Plenaire zaal en een grote commissiezaal in.
- Bij afstoting van de dependances en dus ook van het nieuwbouwgedeelte tussen Het Logement en het Depotgebouw, is aanvullend op het aantal van de drie huidige commissiezalen in het hoofdgebouw en de onder het eerste bolletje genoemde nieuw te ontwerpen commissiezaal, nog één extra, grote vergaderzaal nodig. Flexibel in te richten als Enquêtezaal met alle vereisten die aan een dergelijke zaal worden gesteld (zie paragraaf 4.4 onder "huidige situatie" en paragraaf 4.6.2).
- Standaard flexibele voorzieningen in en ten behoeve van de Oude Zaal om deze snel geschikt te maken voor een grote commissievergadering (zie paragraaf 4.5.6).
- Gebruik van andere zalen op het Binnenhof voor bijzondere vergaderingen (zie paragraaf 4.11.1). Terughoudendheid is geboden om commissievergaderingen elders te laten plaatsvinden omdat politieke vergaderingen van de Tweede Kamer in het gebouw van de Tweede Kamer zouden moeten plaatsvinden.

- Als er meer algemene ontmoetingsplekken in het centrale gebouwencomplex worden gecreëerd (zie paragrafen 4.4.1, 4.6.1 en 4.7.1), hoeven de bestaande vergaderruimten op de eerste verdieping minder vaak onttrokken te worden voor gesprekken tussen een gering aantal personen. Het huidige aantal algemene vergaderruimten op de eerste verdieping van de nieuwbouw zou dan voldoende moeten zijn.
- Er is behoefte aan specifieke faciliteiten voor vergaderingen waarvoor mogelijk sluiproutes nodig zijn voor het ongezien ophalen en wegbrengen van deelnemers of genodigden. Dit soort vergaderingen vindt nu regelmatig in het gebouw van Het Logement plaats (inclusief de Enquêtezaal), maar moet bij mogelijke afstoting van deze dependance elders op een wat afgezonderd, decentraal gebouwdeel georganiseerd kunnen worden.
- Multifunctioneel gebruik van de "eigen" fractiekamers, die vooral op de dinsdagochtend worden gebruikt.

4.3.2 Inrichting

- Flexibelere indeling en toekomstbestendig voor verschillende typen vergaderingen in de commissievergaderzalen. Mogelijkheid om vooral meer (of minder) stoelen te plaatsen en niet altijd in een "halve maan".
- Verbetering van de huidige situatie op de vloer die "rommelig" wordt gevonden omdat er onvoldoende (visuele) scheiding is tussen het debatgedeelte, de pers en het publiek. Dit is voorgesteld mede met het oog op de bescherming van de Kamerleden en bewindslieden, zowel met het oog op veiligheid als met het oog op het makkelijker kunnen realiseren van terughoudendheid direct na afloop van het debat. Het gaat dan bijvoorbeeld om de afspraken met de pers dat niet in de zaal geïnterviewd mag worden, maar pas op de gang.
- Centrale plaats voor Dienst Verslag en Redactie om goed te kunnen horen en zien i.v.m. live-markering. Zolang er behoefte is aan een geautoriseerd verslag (eenduidig, niet interpreteerbaar) blijft handmatige (eind)redactie door de DVR noodzakelijk, ook bij vergaande spreker-, spraak- en gezichtsherkenning. Dit ten behoeve van verslaglegging en toekomstige applicaties, zoals second screen vanaf eind 2015 (zowel statische informatie als live-informatie vanaf 2016).
- Meer ruimte voor publiek (CDA).
- Meer ruimte voor minder validen en ruimte voor rolstoelgebruikers en hun begeleiders.
- Meer en geschiktere ruimte voor de pers.
- Traptreden in de zaal zichtbaarder (om vallen te voorkomen) in combinatie met aandacht voor toegankelijkheid minder validen.
- Vergaderstoelen arboconform.
- Een systeem voor de toegangsdeuren dat rekening houdt met minder validen en rolstoelgebruikers (niet zo zwaar, bij een automatisch systeem de bediening op de goede hoogte).
- Een pantry standaard in elke commissievergaderzaal met aansluiting water/afvoer, riolering, elektriciteit voor koffie, thee en water (is ook door PvdD geopperd).
- Een ruimte/deel van de vergaderzaal (antichambre) geschikt maken voor de ontvangst van de gasten van de commissie, b.v. bij ronde tafelgesprekken, voor koffie, broodje etc.
- Meer sanitaire voorzieningen in de buurt van de vergaderzalen met warm en koud water en voldoende groot voor rolstoelgebruikers.

4.3.3 Techniek/audiovisueel/ICT

- Infrastructuur: laatste stand der techniek.
- Geen geïntegreerde systemen. Flexibele bekabeling die geschikt is voor updates, losknippen en opnieuw aanknopen, voor aankoppeling van losse audio visuele apparatuur volgens de laatste technologische ontwikkelingen en dezelfde als in de Eerste Kamer in verband met de samenwerking op het terrein van verslag en redactie (zie paragraaf 4.9.1).
- Vergaderplaatsen van de Kamerleden, bewindslieden en ambtenaren (en perstribune) volgens de laatste stand der techniek inrichten.
- Digitalisering naambordjes (in alle commissie- en overige vergaderruimten).
- Audiovisuele voorzieningen in alle overige vergaderruimten en voldoende algemene ICT-aansluitpunten.
- Betere faciliteiten om elders (en in bezoekersgedeelten) mee te kunnen luisteren met een commissievergadering zonder daarvoor een andere commissiezaal te onttrekken.

- Aandacht voor klimaatregulatie (niet uitsluitend op basis van aantallen mensen waardoor in grotere vergader ruimten met minder mensen de temperatuur daalt).
- Er is (in het algemeen) geen behoefte aan standaard tolkvoorzieningen omdat daar slechts sporadisch gebruik van wordt gemaakt (1 à 2x per jaar).

4.4 Huisvesting in één centraal gebouwencomplex

• *Huidige situatie*

Na elke verkiezing vindt een ingrijpende en dure verhuizing plaats in voornamelijk het centrale gebouwencomplex, zowel onder de fracties als onder de ambtenaren, als gevolg van fractiegroei, -krimp, meer of minder fracties. Ook tussentijds blijkt het soms noodzakelijk om beperkt te herschikken, bijvoorbeeld na afsplitsingen. Een deel van de ambtenaren is nu gehuisvest in dependances. Dat zijn Het Logement, het Depotgebouw, het nieuwbouwgedeelte daartussen inclusief de Enquêtezaal, het gebouw Bleijenburg en een verdieping in een gebouw aan de Doelenstraat.

Ook zijn in het centrale gebouwencomplex, i.c. in de Perstoren, gehuisvest de parlementaire pers en de kinderopvang en in het Hotel het Internationaal Perscentrum Nieuwspoor (zie opmerkingen in paragrafen 4.5.9.1 en 4.6.4 over de persvertegenwoordigers en 4.5.9.2 over het kinderdagverblijf).

• *Ambities*

Er bestaat behoefte aan een onderzoek (business case) om na te gaan op welke manier, onder afstoting van alle dependances, in het centrale aan elkaar grenzende gebouwencomplex alle fracties en alle ambtenaren gelijkwaardig en kwalitatief hoogstaand kunnen worden gehuisvest en of dit budgettair minimaal break-even is of mogelijk zelfs een verdienmodel oplevert.

In de onderstaande paragrafen zijn de huisvestingswensen met betrekking tot fracties en ambtenaren opgenomen, ongeacht de uitkomst van de business case, ofschoon in de ambtelijke organisatie centralisatie van alle Kamerbewoners verre de voorkeur heeft.

4.4.1 Werkplekken en hun omgeving

- Bij centralisatie zou de huisvesting zo vormgegeven moeten worden dat in het totale gebouwencomplex optimale flexibiliteit voor de fracties kan worden gegarandeerd ongeacht de verkiezingsuitslag, zonder verhuisbewegingen bij de ambtelijke diensten.
- Algemene uitgangspunten bij huisvesting en werkplekken zijn: flexibel, doelmatig, duurzaam, gelijkwaardig (kwalitatief en in m², zowel in totaal als ten opzichte van elkaar); arboconform en gezondheid bevorderend; naast centrale regulatie ook zelfregulatie van comfortaspecten als daglicht, verse lucht, temperatuur en akoestiek; toegankelijk in de meest brede zin van het woord; ICT-toepassingen volgens de laatste stand der techniek; mobiele dekking tot en met iedere werkplek (zie de volgende paragrafen 4.4.2 en 4.4.3).
- Voor de fracties is het essentieel dat binnen een optionele, vaste huisvestingssituatie in het centraal gebouwencomplex vergaande flexibiliteit mogelijk is om de verhuisbewegingen als gevolg van verkiezingsuitslagen of andere tussentijdse aanpassingen, zo soepel mogelijk te laten verlopen.
- 5.1.1b, 5.1.2h
- Bij de ambtelijke organisatie vertaalt zich een mogelijk vaste huisvestingssituatie binnen het centrale gebouwencomplex in de behoefte te kunnen beschikken over een mix van zowel vaste als flexibele werkplekken per dienst in het kader van plaats- en tijdonafhankelijk werken ook Het nieuwe werken genoemd.
- Als gevolg van bijvoorbeeld outsourcing, robotisering, digitalisering in het algemeen en van de archieven in het bijzonder (zie paragraaf 4.5.10), zijn naar verwachting in de toekomst minder werkplekken en opslagruimte nodig. Maatwerk per dienst is belangrijk (evenals bij de herhuisvesting als het gaat om een logische groepering ten opzichte van plenaire zaal).
- Er is behoefte aan flexibiliteit, snelheid en voldoende capaciteit voor het huisvesten van tijdelijke en projectmatige samenwerkingsvormen. 5.1.1b, 5.1.2h

- Binnen het huisvestingsgebied van zowel fracties als ambtelijke diensten zijn aparte kleinere, multifunctionele ontmoetingsplekken op verschillende stijlniveaus met facilitaire voorzieningen gewenst om de druk op de kleine vergaderkamers op de eerste verdieping van het nieuwbouwgedeelte te verminderen. Deze kleine vergaderkamers worden bij gebrek aan dergelijke ontmoetingsruimten in de buurt van werkplekken nu ook gereserveerd voor bijvoorbeeld vertrouwelijke gesprekken tussen twee of drie personen (zie paragraaf 4.3.1 en 4.6.1).
- Ontmoetingsplekken met wat meer privacy kunnen ook worden geïntegreerd in de restauratieve voorzieningen (zie paragraaf 4.7.1).
- Daarnaast benadrukt de PvdD het belang van voldoende vergaderruimten in de buurt van de fracties.
- Pantry's met warm water in de buurt van elke fractie en bij de diensten (PvdD).
- Voldoende sanitaire voorzieningen, voldoende groot voor rolstoelgebruikers met warm en koud water, ook in de buurt van restaurants en vergaderzalen.
- Liften met aandacht voor aantal, snelheid, grootte (geschikt voor een brancard), situering, brailletekens en spraak.
- Voldoende trappen met aandacht voor aantal, kwaliteit, situering en het aanbrengen van contrast voor slechtzienden (bij ontruiming als liftgebruik niet mogelijk is).
- Rookruimten?
- Rust- en kolfruimten met goede facilitaire voorzieningen.
- Stilteruimte.
- Ontmoetingsplekken voor ontspanning, mogelijk een fitnessruimte?

4.4.2 Inrichting, verlichting, klimaat

- Rijks Cultureel Erfgoed en Rijkseigendom: meubilair en verlichting tegelijkertijd ontworpen met een betreffende ruimte hoort bij die ruimte en blijft daarvoor behouden.
- Meubilair gestandaardiseerd per categorie Kamerbewoner (het Duitse systeem), maximale uniformiteit, arboconform, gezondheid bevorderend en in overeenstemming met het betreffende gebouwdeel: meubilair blijft staan in een zo flexibel mogelijke werkomgeving.
- Daglicht gereguleerde en duurzame verlichting.
- Voorzieningen voor verlichting, zonwering, ventilatie en temperatuur, kunnen behalve centraal, ook individueel en per werkplek worden ingesteld. Het zelf kunnen regelen van deze comfortaspecten bevordert tevredenheid over de huisvesting.
- Aandacht voor behoud en toepassing van kunst en (vaste) kunstwerken.

4.4.3 Techniek/audiovisueel/ICT

- Mobiele dekking tot en met alle werkplekken (inclusief de tijdelijke, projectmatige werkomgeving).
- De bandbreedte voor de plaats onafhankelijke werkplek (de virtuele werkplek) zou net zo goed moeten zijn als in de Kamergebouwen (uiteraard is dit mede afhankelijk van de voorzieningen op de werkplek elders).
- In de werkkamers voldoende ICT-aansluitpunten.
- Audiovisuele, flexibele voorzieningen in alle werkkamers voor algemene informatie naast pc en voor het verplicht en beter allerteren en signaleren vanuit Beveiligingsdienst. Mogelijkheid tot mobiel dataverkeer voor Kamerbewoners met gerichte en lokale berichtgeving (dit geldt ook voor bezoekers van de Kamer)(paragraaf 4.9.3).

4.5 Verschillende gebouwdelen centraal gebouwencomplex

In dit hoofdstuk wordt ten aanzien van een aantal gebouwdelen kort de huidige staat of bepaalde problematiek vermeld en daarmee impliciet de ambitie tot verbetering of (structurele) aanpassing.

4.5.1 Algemeen

- Het Presidium heeft ten aanzien van het gehele gebouwencomplex aangegeven nadrukkelijk waarde te hechten aan kernbegrippen als veiligheid, toegankelijkheid in de meest brede betekenis van het woord, duurzaamheid, soberheid en ICT- en audiovisuele toepassingen volgens de laatste stand der techniek (zie ook 2e bolletje onder 4.4.1).
- De kernbegrippen kunnen worden vertaald naar een open en gastvrije omgeving, veilig voor Kamerbewoners, gasten van de Tweede Kamer en publiek. Waar toegankelijkheid en laagdrempeligheid in de meest brede zin hoog in het vaandel staan. Dus open, transparant en benaderbaar én optimaal toegankelijk voor doven en slechthorenden, blinden en slechtzienden en mensen met een mobiele beperking. En waar energie- en milieuefficiëntie vanzelfsprekend zijn.
- De PvdD heeft de behoefte uitgesproken aan onderzoek naar klimaat neutrale gebouwen.
- De PvdD heeft de behoefte uitgesproken aan onderzoek naar meer zonnepanelen op de gebouwen.
- De PvdD heeft de behoefte uitgesproken aan plaagdiervrije gebouwen zodat ze niet bestreden hoeven te worden.
- Daken meeuwenvrij, ook tijdens het broedseizoen zodat te allen tijde reparaties of onderhoudswerkzaamheden op de daken kunnen worden uitgevoerd.
- In alle gebouwdelen op centrale plaatsen voldoende sanitaire voorzieningen met warm en koud water en groot genoeg voor rolstoelgebruikers, met name in de buurt van vergaderruimten en restauratieve voorzieningen.
- Liften met aandacht voor aantal, snelheid, grootte (geschikt voor een brancard), situering, brailletekens en spraak.
- Voldoende trappen met aandacht voor aantal, kwaliteit, situering en het aanbrengen van contrast voor slechtzienden (bij ontruiming als liftgebruik niet mogelijk is).
- Roltrappen voorzien van fellere verlichting voor slechtzienden.
- Capaciteit fietsenstallingen vergroten in het centraal gebouwencomplex en voorzien van douches en kleedruimten (zie ook paragraaf 4.11.1).

4.5.2 Hotel

- Het Hotel is bouwtechnisch (inclusief lichtplan) en klimatologisch op alle fronten ongeschikt voor werkplekken en is volgens de deskundigen in de huidige staat niet meer verder te verbeteren. De aard van de klachten verschilt en is breed gehoord vanaf het gebouwdeel aan de buitenzijde aan de Lange Poten tot en met de binnenkant grenzend aan de Statenpassage. Ook de keuken van Nieuwspoort veroorzaakt vanaf de vroege ochtend overlast, omdat de ontluchting in het tussengedeelte, het hof, uitkomt. Het Hotel wordt alom afgeschreven.
- Zie voor archiefruimte in Hotel aparte paragraaf 4.5.10.

4.5.3 Justitie (monumentaal)

- De zolder van Justitie is klimatologisch slecht.
- Ook is het gehele gebouw Justitie gehorig voor geluiden op het Plein en in de Lange Poten.
- Het gebouw is oud en sleets.
- Met name de Handelingenkamer/Bibliotheek, één van de tien mooiste van de wereld, is toe aan renovatie en restauratie. Ingeschat is dat deze ruimte groot genoeg blijft voor de toekomst, omdat er vanaf september 2014 uitsluitend digitale opslag van de Handelingen plaatsvindt. Ook de magazijnfunctie voor collecties in deze bibliotheek blijft voldoende.
- De buitenkant van Justitie loopt groot risico. Duurzaamheid kan alleen worden bewerkstelligd door middel van rigoureuze onderhoud en bescherming.
- Zie voor archiefruimte in Justitie aparte paragraaf 4.5.10.

4.5.4 Koloniën (monumentaal)

Over dit gebouw, inclusief Regentenkamer zijn geen opmerkingen gemaakt, met dien verstande dat de toegang vanuit ingang Plein 2 naar de Regentenkamer representatief moet zijn (zie paragraaf 4.1.2).

4.5.5 Oudbouw Binnenhofzijde 4 – 7 (monumentaal)

- De gehele oudbouw met werkruimten aan de Binnenhofzijde (Binnenhof 4-7) is verouderd en gedateerd met veel kleine kamers, die niet aan de huidige (arbo)-maatstaven voldoen.
- Apart aandachtspunt: niet uitsluitend klimaatregeling, maar ook de mogelijkheid de ramen meer open te kunnen te zetten voor frisse lucht (zie paragraaf 4.4.2).

4.5.6 Binnenhof 1a – 3 (monumentaal en monumentale ruimten)

• Huidige situatie

In dit gebouwdeel bevinden zich Stadhouderskamer, Oude Zaal, Rooksalon, Koffiekamer en Schrijfkamer (de laatste wordt ook gebruikt door de Raad van State). Van deze representatieve ruimten wordt veelvuldig gebruik gemaakt voor uiteenlopende activiteiten. Ten aanzien van deze ruimten doet zich verschillende problematiek voor. Voor een deel daarvan zijn bij een aantal andere paragrafen ambities geformuleerd vanwege raakvlakken. In dat geval staat de vindplaats vermeld voor verdere uitleg.

In deze paragraaf is tevens de omgeving van de huidige Voorzitterskamer meegenomen.

• Ambities

- Ruimere opzet van een VIP-ingang Binnenhof 1a – 2 en het beveiligingsdeel aldaar, onder handhaving van het Boek der Gevallen (zie paragraaf 4.1.3).
- Grotere lift voor goederenvervoer naar de monumentale ruimten (zie paragraaf 4.1.3).
- Reconstructie monumentale trap (zie paragraaf 4.1.3).
- Bezoekersstromen zonder elkaar te hinderen naar de representatieve ruimten en van en naar oudbouw en nieuwbouw (zie paragraaf 4.1.1, i.c. 5.1.1b, 5.1.2h).
- Voorkomen van geluidshinder bij gelijktijdig gebruik van de representatieve ruimten.
- Multifunctioneel gebruik van de Oude Zaal, o.a. voor commissievergaderingen (zie paragraaf 4.3.1).
- De Koffiekamer representatiever en lichter maken (de ruimte is donker, somber vooral vanwege gedateerde verlichting).
- Verwarming Stadhouderskamer verbeteren, voldoet niet snel genoeg aan de comforteisen.
- De toegang naar een Voorzitterskamer breder en representatiever.
- Aparte wachtruimte bij de kamer van de Voorzitter is niet nodig, nisje volstaat, maar het geheel moet representatiever.
- Een andere toegangsroute voor vervoer van karren met goederen van Restaurantbedrijf en Facilitaire Dienst naar de keuken en de representatieve ruimten (gaat nu via de Voorzittersgang).
- Geuroverlast richting de huidige Voorzittersgang vanuit de keuken Binnenhof 1a eerste verdieping aanpakken.
- Grotere pantry in de gang van de Voorzitter.
- Check op "omgevingstrilling" voelbaar in de Eerste Commissiekamer.

4.5.7 Kortenhorst vleugel (zijde Hofplaats, onderdeel van Binnenhof 1a-3, niet monumentaal)

- Geen specifieke opmerkingen, behalve ten aanzien van doorgang via de Voorzittersgang naar de nieuwbouw (zie paragraaf 4.5.6). In dit gebouw bevindt zich ook de grotere vergaderzaal/fractiekamer de Van Mierlozaal.

4.5.8 Nieuwbouw

- De integrale opzet van de huidige nieuwbouw (in feite het vergadercentrum) zou gehandhaafd moeten blijven, inclusief brede gangen en zicht op buiten.
- Wel is opgemerkt dat de lampen die naast de vergaderzalen hangen te ver uitsteken voor mensen met een visuele handicap als zij met een blindengeleidehond dicht langs die zijde lopen.
- Zie voor "plenaire zaal", "(openbare)commissievergaderzalen en overige vergaderruimten", "restauratieve voorzieningen" in de nieuwbouw respectievelijk de paragrafen 4.2, 4.3, 4.7.
- Zie voor Schepelhal aparte paragraaf 4.5.10 over Archieven.
- Zie voor CIP en helpdesk DA, zijde Hofplaats, aparte paragraaf 4.6.3.

4.5.9 Perstoren

4.5.9.1 Huisvesting pers in gebouw Tweede Kamer

- Het al dan niet huisvesten van een aantal persredacties met een paar studio's in het gebouw van de Tweede Kamer, op dit moment in de Perstoren, verlangt een principiële beslissing. Dit mede in samenhang met het onderzoek naar centrale huisvesting van alle fracties en ambtelijke diensten in één centraal gebouwencomplex (zie paragraaf 4.4).
- In het algemeen is er wel wat bezwaar tegen dat de Perstoren en het gebouw van de Tweede Kamer één gebouw lijken en verder dat de pers nu makkelijk overal kan rond- en binnenlopen. Dat zou overigens in het kader van toekomstige compartimentering kunnen worden gereguleerd (zie paragraaf 4.1 ingangen).
- Nadeel van geen eigen huisvesting voor de persvertegenwoordigers is, zeker in combinatie met het ontbreken van een goed geoutilleerde, grote perskamer, dat zij dominantier in de gebouwen aanwezig zullen zijn. Dat doet zich in de huidige situatie al enigszins voor ten aanzien van fotografen en pers met een dagpas, ook al is er een perskamer in de Perstoren beschikbaar en daar vlak in de buurt een grotere ruimte (het vroegere Persbuffet) bij de tribunes van de Plenaire zaal (zie ook paragraaf 4.6.4 voor een mogelijk alternatieve oplossing).

4.5.9.2 Huisvesting Kinderdagverblijf in gebouw Tweede Kamer

- Naast een principiële beslissing ten aanzien van het continueren van de huisvesting van het Kinderdagverblijf in het gebouw van de Tweede Kamer, moet afhankelijk daarvan de plaats van huisvesting (in combinatie met toegang en toegankelijkheid) worden heroverwogen. Bij calamiteiten en gebruikmaking van een vluchtroute moeten de kinderen zeven trapverdiepingen gedragen worden.

4.5.10 Archieven en collecties in verschillende gebouwdelen

• Huidige situatie

De archieven van de Tweede Kamer over de periode 1990 - heden bevinden zich in de kelderruimten van de gebouwen Justitie, Hotel en Nieuwbouw (Schepelhal). De archiefruimten voldoen niet aan de huidige wet- en regelgeving. Er zijn geen alternatieven. In de toekomst is minder archiefruimte nodig vanwege digitalisering. Dat doet zich al voor in de tijdelijke situatie vanaf 2019. Berekeningen zijn hiervan bekend bij het RVB. Veel informatie is al rechtstreeks digitaal. Er is als gevolg van de transitiefase waarin wij ons bevinden nog papierarchiefruimte nodig voor ongeveer 25 á 30 jaar of minder lang als de Archiefwet wordt aangepast. Daarna is alles overgebracht naar het Rijksarchief en/of gedigitaliseerd. De collecties van de Tweede Kamer staan verspreid bij het CentraalInformatiePunt aan de Hofplaatszijde (zie paragraaf 4.6.3), op de zolder en in de bibliotheek van Justitie (zie paragraaf 4.5.3) en bij de Dienst Informatievoorziening zelf (dependance Logement).

- **Ambities**

- Nieuw te bouwen of gerenoveerde, geklimatiseerde archiefruimten conform de geldende wet- en regelgeving en optimale opslag voor de archieven en (delen van) de collecties die niet in de Bibliotheek staan.
- Renovatie en restauratie Bibliotheek (Handelingenkamer en opslag collecties)(zie paragraaf 4.5.3).

4.5.11 Buitenhoven en tuinen in verschillende gebouwdelen

- Alle buitenhoven en tuinen van de Tweede Kamer toegankelijk maken voor de bewoners.

4.6 Introductie nieuwe, functionele ruimten

4.6.1 Representatieve ontvangstruimte(n)

- Multifunctioneel gebruik van een (nieuwe) representatieve ontvangstruimte met facilitaire voorzieningen voor verschillende typen functionele bezoeken van kleinere groepen van of individuele hoogwaardigheidsbekleders aan Kamerbewoners. Voor wat grotere groepen zou een ruimte als de Stadhouderskamer geschikt zijn, maar deze is te kwetsbaar voor veelvuldig gebruik.
- Daarnaast is ook behoefte aan kleinschalige representatieve ontmoetingsplekken, omdat het omslachtig kan zijn om met een individuele, hooggeplaatste bezoeker na ontvangst bij de ingang terug te lopen naar de eigen werkplek. De huidige restaurants of het Statenlokaal zijn vaak te druk en luidruchtig voor een rustig, zakelijk gesprek (zie paragrafen 4.4.1 en 4.7.1).

4.6.2 Persconferentie- en presentatieruimte Tweede Kamer

- Een eigen, multifunctionele persconferentie- en presentatieruimte met mogelijkheid tot live-uitzending (en een studioruimte), voor grote persontmoetingen, korte persstops (naast het regulier meelopen in de gang met microfoon), presentaties van rapporten e.d., zowel voor Kamer- als fractiegebruik (visueel onderscheid door bijvoorbeeld verschuifbare panelen), met flexibele inrichting voor aanpassing aan de aard van de persontmoeting.
- Mogelijk in de buurt van/combinatie met een nieuwe multifunctionele commissiezaal annex enquêtezaal (zie paragraaf 4.3), afhankelijk van de beslissing inzake daadwerkelijke afstoting van dependances.
- De ruimte ondersteunt een professionele beeldvorming, herkenbaarheid en profilering van de Tweede Kamer, de Voorzitter, de Kamerleden.

4.6.3 Centraal Informatie Plein

- **Huidige situatie**

Het huidige Centraal Informatie Punt (CIP), afdeling van de Dienst Informatievoorziening, is gesitueerd in de nieuwbouw aan de zijde Hofplaats dicht bij de Plenaire zaal en de hoofdingang. Het is nu een lees- en ontmoetingsplek met een centrale balie voor voornamelijk Kamerleden en fractiemedewerkers. Zij maken in combinatie met de commissies voor 90% gebruik van het CIP en dan vooral tijdens plenaire vergaderingen en in de avond. Voor het plaatsen van (extra) zitjes is de ruimte onlangs leger gemaakt door overbrenging van een deel van de collectie naar de Handelingenkamer (bibliotheek Justitie). Een beperkte, fysieke basiscollectie blijft bij het CIP. Verder zijn alle tijdschriften gedigitaliseerd. Berekening van het aantal benodigde (en toekomstige) strekkende meters voor het CIP is bekend bij het RVB.

Een kleine hoek binnen het CIP is speciaal ingericht en goed verlicht voor het inzien van vertrouwelijke stukken. De medewerkers van het CIP hebben hier zicht op omdat er voor het inzien van deze stukken strikte regels gelden.

Uit praktische overwegingen is in deze ruimte gekozen voor een combinatie met de helpdesk van de Dienst Automatisering. Noodzakelijk is het niet. Wel handig, want de ruimte is immers bekend en wordt voor beide verschillende services intensief gebruikt door de Kamerbewoners.

Afhankelijk van de bouwkundige oplossing voor een nieuwe centrale ingang (zie paragraaf 4.1.1), is het niet ondenkbaar dat de locatie van het huidige CIP verandert en dus ook van de helpdesk van de Dienst Automatisering.

- **Ambities**

- Inrichting van een Centraal Informatie Plein, waar verschillende vormen van interne dienstverlening aan de Kamerbewoners op één plek vast worden geconcentreerd en aanvullend flexibel kunnen worden georganiseerd bij bijzondere gelegenheden, zoals bijvoorbeeld het informeren van Kamerleden over verschillende onderwerpen na Verkiezingen.
Hierbij gaat het in de vaste situatie in ieder geval om het huidige CIP en de helpdesk van de Dienst Automatisering. Omdat veel Kamerleden en fractiemedewerkers gebruik maken van deze twee functies, is centrale ligging in de buurt van de Plenaire Zaal opnieuw een ambitie. Verder kan mogelijk worden gedacht aan een helpdesk van de Beveiligingsdienst voor het maken van foto's en uitgifte van passen etc. op bepaalde tijden en een flexibele inrichting voor ad hoc dienstverlening op een centrale plaats.
- Als ambitie is tevens geopperd om vanuit het Centraal Informatie Punt (dat dus onderdeel uitmaakt van een mogelijk toekomstig geïntegreerd Centraal Informatie Plein) een kleine informatiebalie voor het publiek te introduceren en te integreren in een toekomstige, centrale toegangsruimte (zie paragraaf 4.1.1). Deze vooruitgeschoven post gericht op het publiek functioneert dan in combinatie met de nieuwe Stafdienst Communicatie (zie zelfde paragraaf, vijfde bolletje).

4.6.4 Huisvesting pers in een eigen, vernieuwde persruimte (flexplekken)

- Een eigen goed geoutilleerde persruimte met flexplekken en goede apparatuur in de buurt van een aparte studioruimte, afhankelijk van een beslissing inzake al dan niet huisvesten van de pers in het gebouw van de Tweede Kamer (zie paragraaf 4.5.9.1).

4.7 Restauratieve voorzieningen

- **Huidige situatie**

De Tweede Kamer beschikt op de tweede verdieping over het Statenrestaurant, op de eerste verdieping over het biologische Pleinrestaurant en het Ledenrestaurant en op de begane grond over het Statenlokaal. Daarbij is er één centrale keuken op de tweede verdieping boven Staten- en Pleinrestaurant, één keuken bij het Ledenrestaurant en één keuken op Binnenhof 1a in de buurt van de monumentale, representatieve ruimten (zie paragraaf 4.5.6). Bij het Statenlokaal wordt alleen "afgebakken". Er zijn 33 afruimbalijs voor dienbladen voor eten op de werkplek en verder – in technisch beheer van de Facilitaire Dienst – 33 koffiezetmachines en 4 snackautomaten. Ongeveer 80% van de warme maaltijden wordt bereid via ontkoppeld koken, een systeem waarbij loskoppeling plaatsvindt tussen de bereiding (en vervolgens koeling) en de consumptie (na opwarmen) van de maaltijd. Naast de dienstverlening aan de Kamerbewoners, zijn er op dit moment gemiddeld 800 evenementen per jaar op 155 werkbare dagen.

De Binnenhofbewoners en de Grafelijke zalen beschikken in totaal over 8 keukens.

- **Ambities**

4.7.1 Opzet restaurants

- De grote restauratieve voorzieningen centraliseren voor alle Binnenhofbewoners op locatie Tweede Kamer (principiële keuze ten aanzien van deze opzet in het kader van al dan niet samenwerking Binnenhofbewoners (zie paragraaf 4.11.1).
- Of, de grote restauratieve voorzieningen centraliseren voor de Tweede Kamerbewoners.
- Welke variant ook wordt gekozen: vanuit bedrijfseconomisch oogpunt is het wenselijk dat er één groot centraal, mogelijk dubbel restaurant op de begane grond wordt ontworpen met twee ingangen en in het midden een grote, centrale spilkeuken.

- De grootte en met name de locatie van de gekoppelde restaurants is afhankelijk van al dan niet restauratieve samenwerking op het Binnenhof (ideale situatie bij samenwerken aan de zijde van de Raad van State; bij geen samenwerking op dit terrein in het gebouwdeel dicht bij het Plein).
- Met behoud van 5.1.1b, 5.1.2h met uitgiftekeuken voor lunch en diner (mede in antwoord op een vraag van het CDA).
- Met behoud van de uitgiftekeuken op de eerste verdieping Binnenhof 1a in verband met ontkoppeld koken ten behoeve van evenementen in de monumentale ruimten aldaar (aandacht voor geuroverlast: zie paragraaf 4.5.6).
- De grote centrale spilkeuken, deels open voor dagverse bereiding van producten, werkt richting de beide restaurantdelen, met een klein gesloten deel geschikt voor ontkoppeld koken (bereiden en afkoelen) voor evenementen en het Ledenrestaurant op de eerste verdieping.
- Niet-geïntegreerde, flexibele keukenapparatuur met losse elementen die steeds naar de laatste stand der techniek kunnen worden vervangen.
- Het grote bedrijfsrestaurant voorzien van kleinere, aparte ontmoetingsplekken voor privacy (zie paragrafen 4.4.1 en 4.6.1).
- Rekening houden met toegankelijkheid voor mensen met een handicap (geen drempels of verhogingen).
- Mogelijk zelfscanapparatuur in plaats van kassa's (of zelfs tourniquets met vaste prijs lunch/diner).
- Een systeem voor de toegangsdeuren dat rekening houdt met minder validen en rolstoelgebruikers (niet zo zwaar, bij een automatisch systeem de bediening op de goede hoogte).
- Bij samenwerking Binnenhofbewoners: vier steunpunten Statenlokaal zoals het huidige Statenlokaal in de Statenpassage, rondom het gehele Binnenhof (twee op locatie TK, waarvan één centraal tevens voor bezoekers van buiten, één EK, één AZ). Bij geen samenwerking: twee steunpunten locatie TK.
- Vanuit bedrijfseconomisch oogpunt afstoten van de 33 afruimbali's in combinatie met eten en drinken in disposables (zoals nu deels aanwezig in het huidige Statenlokaal).
- Handhaving koffiemachines en snackautomaten in beheer van Facilitaire Dienst.
- Voldoende sanitaire voorzieningen in de buurt van de restauratieve voorzieningen, met warm en koud water en groot genoeg voor rolstoelgebruikers (met het oog op gasten niet in een besloten gedeelte).
- Voor expeditie en vervoer food en non-food zie paragraaf 4.1.4.

4.7.2 Kookstelsel

- Vanuit bedrijfseconomisch oogpunt voor het grote, centrale restaurant geen weekmenu via ontkoppeld koken, maar dagverse producten op aanbod van de groothandel, plus elke dag verse standaardgarnituur. Een dagvers aanbod dat ter plaatse wordt bereid is goedkoper, gezonder en duurzamer dan ontkoppeld koken. De inrichting en apparatuur is anders dan bij overwegend ontkoppeld koken, zoals in de huidige situatie.
- Ontkoppeld koken uitsluitend aanbieden voor evenementen die vooral in de monumentale, representatieve ruimten op locatie Binnenhof 1a plaatsvinden, en ten behoeve van het Ledenrestaurant. Daarvoor is slechts een klein deel in de centrale spilkeuken noodzakelijk.

4.8 Informatie- en communicatietechnologie

In een aantal voorgaande hoofdstukken en paragrafen zijn specifieke ambities inzake informatie- en communicatietechnologie (ICT) benoemd met betrekking tot het onderwerp in de betreffende paragraaf. In dit integrale hoofdstuk worden noodzakelijke randvoorwaarden en ambities verwoord voor een ICT-bestendige toekomst.

4.8.1 Serverruimten (rekencentra)

• Huidige situatie

5.1.1b, 5.1.2h

- **Ambities**

- 5.1.1b, 5.1.2h

- à

4.8.2 Infrastructuur

- Infrastructuur (kantoor)automatisering en telefonie voor vast en draadloos volgens de laatste stand der techniek met de volgende uitgangspunten: toekomstvastheid, schaalbaarheid, flexibiliteit, beheerbaarheid.
- 100% dekking in het gebouwencomplex.
- Voice over IP (bellen via internetprotocol) en stroom over IP (waarbij VoIP omschakelt naar stroomverbinding).
- Technische voorziening presentielijst ingangen en Plenaire zaal (zie paragraaf 4.2.2).

4.9 Audiovisuele voorzieningen

In een aantal voorgaande hoofdstukken en paragrafen zijn specifieke ambities inzake Audiovisuele voorzieningen (AV) benoemd met betrekking tot een specifiek onderwerp in de betreffende paragraaf. In dit integrale hoofdstuk worden noodzakelijke randvoorwaarden en ambities verwoord voor een AV-bestendige toekomst.

4.9.1 Beeld en geluid politiek

- Audiovisuele voorzieningen voor interne en externe uitzending beeld en geluid conform de laatste stand der techniek en dezelfde als in de Eerste Kamer in verband met de samenwerking op het terrein van verslag en redactie.
- Verdere (nabije) ontwikkelingen en uitbreiding op het terrein van livestream, debat gemist (ook van commissievergaderingen), platform videoconferencing, virtueel vergaderen, second screen (statische informatie vanaf eind 2015, live-informatie vanaf 2016) en ontwikkeling van broadcasting naar narrowcasting met het oog op plaats en tijdonafhankelijk werken, onderweg, en in het buitenland etc. Dit laatste houdt de mogelijkheid in tot het aanbieden van maatwerk en persoonlijke profielen, zowel in het gebouw als elders.
- Geen geïntegreerde systemen. Flexibele bekabeling die geschikt is voor updates, losknippen en opnieuw aanknopen, voor aankoppeling van losse audiovisuele apparatuur volgens de laatste technologische ontwikkelingen en dezelfde als in de Eerste Kamer in verband met de samenwerking op het terrein van verslag en redactie (zie paragrafen 4.2 en 4.3).

4.9.2 Infrastructuur/opslag en archivering beeld en geluid politiek

- **Huidige situatie**

- De glasverbinding van nu twee jaar oud is toekomstbestendig voor voorlopig 15/20 jaar, ook gelet op kwaliteits- en capaciteitsvraagstukken als gevolg van nieuwe 4 K en 8 K standaard in AV. Het huidige

beleid is dat “vanaf de voordeur” wordt geleverd omdat voor de bulk van de content, namelijk alle debatsignalen vanuit de vergaderzalen, de Tweede Kamer eigenaar, rechthebbende en leverancier is.

- Ontwikkeling is dat de huidige Business-to-Business-markt voornamelijk draadloos gaat gebruiken voor connectie met inripkanten, zodat de media met eigen camera’s meer bewegingsvrijheid in het pand hebben.
- Veel van wat aan AV wordt geproduceerd, verdwijnt vooralsnog vrijwel direct. Er zijn pilots en ontwikkelingen in gang gezet op het terrein van opslag, ontsluiting en archivering audio en video.

- **Ambities**

- Glas blijft voorlopig de gewenste situatie. De productiestroom van de TK vergt een vast glasnetwerk, volgens de laatste stand der techniek, gezien aspecten als bestendigheid voor de toekomst, robuustheid, flexibiliteit, beveiliging, afscherming en capaciteit, 5.1.1b, 5.1.2h
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- Ontwikkeling waarbij vanuit de TK een automatische stroom is van live beelden, voorzien van metadata (o.a. van Griffie, DVR) naar tijdelijke opslag en ontsluiting (snel op aanvraag beschikbaar) en vervolgens archivering voor het nageslacht. Overigens ten aanzien van verslaglegging: zolang er behoefte is aan een geautoriseerd verslag (eenduidig, niet interpretabel) blijft handmatige (eind)redactie door de DVR noodzakelijk, ook bij technieken als vergaande spreker-, spraak- en gezichtherkenning.

4.9.3 Audiovisuele voorzieningen algemeen

- Audiovisuele voorzieningen en digitale bewegwijzering volgens de laatste stand der techniek bij ingangen, op de werkplekken, bij restaurants en vergaderzalen, zowel via schermen als mogelijkheid tot mobiel dataverkeer (app) met betrekking tot looproutes en extra informatie, met inbegrip van alle voorzieningen en faciliteiten voor doven en slechthorenden (inclusief ringleiding), blinden en slechtzienden. Dit laatste betekent dat digitale bewegwijzering waar mogelijk en zinvol voldoende laag wordt geplaatst met een grote letter en beter contrast en mogelijk voorzien van spraak via een druk op de knop en brailleschrift bij standaardmededelingen.
- 5.1.1b, 5.1.2h
- Voorziening stemmingsbel volgens de laatste stand der techniek.

4.10 Beveiligingssysteem, beeld en geluid Beveiligingsdienst

- **Huidige situatie**

5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block]

- **Ambities**

- 5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block]

4.11 Samenwerking Binnenhofbewoners

4.11.1 Shared services Binnenhof

- Continuering, uitbreiding en institutionalisering van dienstverlening aan en samenwerking met de Binnenhofbewoners.
De Tweede Kamer voorziet op dit moment de Eerste Kamer van beveiliging, verslag en redactie, Europese ondersteuning, digitaliseert EK-archieven, beheert fysieke archieven in de Eerste Kamer, stelt op kleine schaal restauratieve voorzieningen beschikbaar (EK en Algemene Zaken in de avond).
- In het kader van het ambitiedocument ziet de Tweede Kamer voldoende mogelijkheden om de huidige samenwerking uit te breiden, mede als onderdeel van een mogelijke totaalvisie op de inrichting van het Binnenhof. Integrale samenwerking in een maximumvariant heeft mogelijk consequenties voor de buiteninrichting van het Binnenhof en het aanbrengen van binnenverbindingen tussen de Binnenhofgebouwen en Grafelijke Zalen, zowel bouwtechnisch als qua techniek en infrastructuur in de meest brede zin.
- Een integrale aanpak kan ook voordelen bieden voor een meer gestroomlijnde (binnen)logistiek bij officiële (staats-)bezoeken aan verschillende Binnenhofbewoners als het niet noodzakelijk is dit buitenom te doen. Dit heeft ook voordelen voor mensen met een handicap die via een ontoereikende uitgang van de Tweede Kamer (Binnenhof 4) naar de Eerste Kamer moeten oversteken en vice versa na sluiting van Binnenhof 1a.
- De toedeling en het gebruik van een aantal gebouwen en ruimten aan het Binnenhof zijn ter discussie gesteld.
- Verder wordt het geringe gebruik van de beschikbare monumentale, representatieve ruimten en vergaderzalen aan het Binnenhof, inclusief de Grafelijke Zalen, onder de aandacht gebracht voor meer en prioritair gebruik voor de Binnenhofbewoners.
- Overigens is aandacht gevraagd voor het permanent geschikt maken van de toegang tot de Grafelijke Zalen voor mensen met een mobiele beperking en niet alleen op Prinsjesdag.

- Vanuit de Coördinatiecommissie Binnenhof is de behoefte uitgesproken aan een fietsvrij Binnenhof. Daartoe zou de (onzichtbare) stallingcapaciteit op of rond het Binnenhof en in de Kamer vergroot moeten worden. Er is gevraagd om de reeds beschikbare fietsenstallingen in de Kamer te voorzien van douches en kleedruimten (zie paragraaf 4.5.1).

4.11.2 Rondleidingen en publieksinformatie

- In de huidige situatie biedt een bezoekerscentrum rondleidingen, publieksinformatie, educatieve programma's e.d. ten behoeve van de Tweede Kamer, Eerste Kamer en de Ridderzaal en werkt samen met gemeenten, provincies, rechtbanken en onderwijsinstellingen. Het is essentieel dat een dergelijke instelling, die in de toekomst naar alle waarschijnlijkheid alle groepsbezoeken gaat doen, dus ook het aantal dat nu nog door de Dienst Communicatie op speciaal verzoek wordt uitgevoerd, een onbelemmerde toegang blijft houden voor de enorme stroom bezoekers die jaarlijks wordt rondgeleid. Nu is dat nog via de Koninginneningang aan de Hofplaats met een scanstraat in de Schepelhal. In de toekomst mogelijk via een nieuwe centrale ingang met goede voorzieningen voor een snelle doorstroom van deze bezoekersgroepen, als daadwerkelijk tot een nieuwe ingang wordt besloten (zie paragraaf 4.1.1).
- Het betreffende bezoekerscentrum is nu aan de overkant van de Tweede Kamer gehuisvest. Er is geopperd dat huisvesting mogelijk in het gebouw van de Tweede Kamer zou kunnen plaatsvinden.
- Tevens is het gebruik van een bezoekerscentrum van de echte vergaderzalen van de Tweede Kamer gesuggereerd (b.v. de plenaire zaal) in plaats van de bestaande, nagebouwde zalen in hun eigen omgeving. Dit is echter slechts beperkt mogelijk omdat de groepsbezoeken immers vooral geconcentreerd zijn op de dagen dat de Kamer vergadert.

5. Schriftelijke reacties en gesprekken

Drie schriftelijke reacties aan het Presidium in november:

van de fracties van CDA, SGP, PvdD. Vermelding in de tekst bij de betreffende ambitie.

Reactie van het Presidium in Presidiumvergadering 10 december 2014:

Een aantal algemene noties zijn verwerkt in paragraaf 4.5.1

Gespreksoverzicht projectleider ambitiesdocument:

Alle gesprekken zijn gevoerd in aanwezigheid van 5.1.2e van het Rijksvastgoedbedrijf.

Na de eerste bijeenkomst van de MT-leden en de diensthoofden op 13 november zijn met bijna alle diensten uitvoerige, verdiepende gesprekken gevoerd in verschillende werkvormen, opgenomen in onderstaand overzicht. In sommige gevallen was een verdiepend gesprek niet nodig of volstond een korte mailreactie respectievelijk een terugkoppeling aan de medewerkers uit het managersoverleg van 13 november (Stafdienst en Personeel & Organisatie en Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven). In een aantal gevallen is desgevraagd aanvullend (telefonisch) toelichting gegeven of schriftelijke informatie verstrekt. De Bodedienst vond een verdiepend gesprek niet nodig, maar heeft desgevraagd kengetallen aangeleverd over aantallen vergaderingen. Het ambitiesdocument is op 9 januari 2015 toegezonden aan de 5.1.2e, 5.1.2e, en het 5.1.2e.

Datum	Dienst	Wie
Donderdag 13 november 2014		MT-leden en diensthoofden
Dinsdag 18 november	Stafdienst Financieel-Economische Zaken	5.1.2e
Donderdag 20 november	Dienst Verslag en Redactie	5.1.2e, 5.1.2e
Maandag 24 november	Dienst Informatievoorziening plus schriftelijk opgave strekkende meters archieven en collecties	5.1.2e, 5.1.2e
Maandag 24 november	Restaurantbedrijf	5.1.2e
Dinsdag 25 november	Stafdienst Voorlichting	5.1.2e en alle medewerkers in werkoverleg
Dinsdag 25 november	Griffies Commissies Internationaal en Ruimtelijk	5.1.2e en alle medewerkers in werkoverleg
Dinsdag 25 november	Griffies Commissies Bestuur en Onderwijs	5.1.2e en alle medewerkers in werkoverleg
Dinsdag 25 november	Bureau Informatisering en Projecten	5.1.2e + delegatie BIP: 5.1.2e, 5.1.2e
Woensdag 26 november	Dienst Automatisering	5.1.2e, 5.1.2e
Donderdag 27 november	Ondernemingsraad	OR-leden
Donderdag 27 november	Protocol/Evenementen	5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Maandag 1 december	Dienst Communicatie	5.1.2e en 5.1.2e
Maandag 1 december	Griffie/Bureau Wetgeving	5.1.2e
Dinsdag 2 december	Griffies Commissies Sociaal en Financieel	5.1.2e en alle medewerkers in werkoverleg
Woensdag 3 december	Beveiligingsdienst	5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Donderdag 4 november	Griffie Interparlementaire Betrekkingen	5.1.2e en 5.1.2e
Donderdag 4 november	Facilitaire Dienst plus extra toelichting op Audiovisuele voorzieningen	5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
Woensdag 7 januari 2015	Klankbordgroep voor mensen met een handicap (in december opgericht) plus een memo met aandachtspunten	5.1.2e (verhinderd) en 5.1.2e (PvdA), 5.1.2e (CDA, verhinderd), 5.1.2e (DVR), 5.1.2e (P&O), 5.1.2e (secretaris MT)

Colofon

Opdrachtgever:

5.1.2e van de Tweede Kamer, 5.1.2e

Projectleider en auteur ambitiedocument :

5.1.2e (Tweede Kamer)

Ondersteuning:

5.1.2e

From: "5.1.2e [REDACTED]@rijksoverheid.nl">
Sent: Mon, 2 Feb 2015 10:11:08 +0100
To: "5.1.2e [REDACTED]@rijksoverheid.nl"; "5.1.2e [REDACTED]@raadvanstate.nl"
 5.1.2e [REDACTED]@raadvanstate.nl)" 5.1.2e [REDACTED]@raadvanstate.nl"; "Griffier Eerste Kamer" <griffier@eerstekamer.nl>; "5.1.2e [REDACTED]@tweedekamer.nl"; "Biesheuvel-Vermeijden J." <5.1.2e [REDACTED]@tweedekamer.nl>; "Liesbeth Spies
 5.1.2e [REDACTED]"; "5.1.2e [REDACTED]@minaz.nl" <5.1.2e [REDACTED]@minaz.nl>; "5.1.2e [REDACTED]@minaz.nl"
 5.1.2e [REDACTED]@minaz.nl)" 5.1.2e [REDACTED]@minaz.nl"; "5.1.2e [REDACTED]@eerstekamer.nl"; 5.1.2i [REDACTED]@raadvanstate.nl"
 5.1.2i [REDACTED]@raadvanstate.nl">

Subject: concept verslag bestuurlijke stuurgroep - 26 januari 2015
Attachments: concept Verslag Stuurgroep Renovatie Binnenhof 26012015.pdf, Definitief Verslag Stuurgroep
 Renovatie Binnenhof 06102014.pdf
Importance: High

Geachte leden van de bestuurlijke stuurgroep,

Bijgaand stuur ik u het concept verslag van de stuurgroep van 26 januari jl. Met het aanbieden van het verslag vraag ik u tevens of u met het gestelde in het verslag kunt instemmen. Verder treft u het definitief verslag van 6 oktober 2014.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e [REDACTED]

Adviseur Bureau DG Rijksvastgoedbedrijf

Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
 Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
 Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

T 070 424 5.1.2e [REDACTED]

M 06 5.1.2e [REDACTED]

E 5.1.2e [REDACTED]@rijksoverheid.nl

<http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

RENOVATIEPLAN BINNENHOF COMPLEX DEN HAAG

1. Inleiding

Voorliggende notitie vloeit voort uit een *review* van de reeks adviesrapporten en technische inspecties, zoals vermeld in de brief van 6 februari 2015 van de Voorzitter bestuurlijke stuurgroep Renovatie Binnenhof aan het Presidium van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De *review* is uitgevoerd op verzoek van de Facilitaire Dienst van de Tweede Kamer.

5.1.2e

Den Haag, 25 februari 2015

2. Samenvatting en bevindingen

De inspectierapporten en analyses van verschillende adviesbureau tonen aan dat snelle ontwikkelingen in de techniek en toegepaste wetenschap, zoals regeltechniek en duurzame energiehuishouding, minstens zo sterk bijdragen aan veroudering van het Binnenhofcomplex als de normale gebruiksslijtage van technische installaties. Meestal betreft het -voor gebruiker en bezoeker- onzichtbare componenten. De reikwijdte van de voorgenomen grote renovatie wordt in zeer belangrijke mate bepaald door:

- a. een nieuwe structuur voor de elektriciteitsdistributie;
- b. introductie van warmte-koude opwekking uit aardbronnen (WKO);
- c. 5.1.1b, 5.1.2h

Ad a.

Overtuigend is aangetoond dat de hoofdverdeelinrichting voor elektriciteit -hoewel in goede staat (1992)- geen uitbreidingen meer aan kan en in die zin is verouderd. Bovendien zijn kabelgoten in het hart van de distributie onverantwoord vol, hetgeen overigens in het gehele Binnenhofcomplex eenvoudig is vast te stellen.

5.1.1b, 5.1.2h

maakt een logische indruk. Hieraan is evenwel verbonden de noodzaak van ingrijpende aanpassing en uitbreiding van de 'kanalisatie' in het gehele complex. Het is moeilijk te doorgronden in hoeverre 5.1.1b, 5.1.2h wezenlijk verschil uitmaken voor fasering en doorlooptijd van de renovatie.

Ad b.

Toepassing van WKO past in het rijksbeleid, en staat ten dienste van de gebruiker. De hoofdlijnen van de beoogde WKO-installatie voorspellen een zeer ingrijpende operatie, die op zich al vergt dat delen van het Binnenhofcomplex gedurende langere tijd op de schop moeten.

De ruimtelijke inpassing van WKO is wel verkend, maar zodanig globaal dat een (te) sterke wissel wordt getrokken op toekomstige vindingrijkheid van constructeurs en architecten. Het is raadzaam de voorgestelde posities van technische ruimten en leidingtracés op korte termijn kritisch te toetsen.

Ad c.

5.1.1b, 5.1.2h

Het is logisch dat deze herschikking tegelijk met de aanleg van nieuwe elektriciteitsdistributie en WKO wordt ontworpen en uitgevoerd. De noodzaak van deze integrale aanpak staat buiten kijf.

De volgende paragrafen bevatten enkele beschouwingen om grip te krijgen op de complexiteit van het renovatievraagstuk; er is niet gestreefd naar volledigheid.

3. Technische installaties

Met betrekking instandhouding van het Tweede Kamercomplex op het Binnenhof is door het Rijksvastgoedbedrijf een kostentotaal geraamd van 16,8 mln op planjaar 2016 (exclusief de bouwdelen oostzijde Plein).

Circa 80 % hiervan heeft betrekking op klimaatinstallaties en elektriciteitsdistributie. Hoewel noodzakelijk bouwkundig onderhoud wellicht is onderbelicht, blijkt hieruit het grote aandeel van de technische installaties.

De benadering door het Rijksvastgoedbedrijf ten aanzien van *klimaatinstallaties* wordt zowel bepaald door acute vervangingsnoodzaak ('afgebroken ventilatorschoepen') als door de vuistregel dat technische installaties een levensduur hebben van 20 tot 25 jaar. Bijvoorbeeld: bij de recente vernieuwing en uitbreiding van het Mauritshuis zijn de klimaatinstallaties (1987) in de technische ruimten op zolder geheel vervangen en opgeleverd in 2013.

De gemiddelde levensduur wordt niet alleen bepaald door mechanische slijtage, maar vooral door evoluerende (regel-)techniek, waardoor productseries uit de mode raken en onderdelen geleidelijk niet meer verkrijgbaar zijn.

Dat laatste is goed afleesbaar in de uitvoerige BOEI-inspecties, waarbij blijkt dat noodzakelijke vervangingen in klimaatinstallaties zich voordoen in de volle breedte, dat wil zeggen warmteopwekking- en distributie, koude-opwekking, afzuiginstallaties, verdeel- en regelkasten, pompen.

Het wordt problematisch als noodzakelijke vervangingen in de tijd samenvallen. Dan ontstaat zo'n groot onderhoudsprogramma dat stuksgewijze vervanging permanente actie vraagt. Zo is voor gebouw H opgenomen circa € 0,68 mln voor 15 vervangingsposten waaronder de post 'vervanging 800 radiatoren'.

Er is geen aanleiding te twijfelen aan de BOEI-inspecties, hoewel een relatieve buitenstaander niet de compleetheid kan beoordelen.

Bestudering van de rapporten laat zien dat de vuistregel van 25 jaar levensduur bij de *elektriciteitsdistributie* genuanceerder ligt, en dat deze discipline mogelijk nog grotere invloed heeft op het renovatietraject. Daarom wordt nu daarop de aandacht gericht.

3.1. Elektriciteitsvoorziening

In het oog springend is de cruciale rol van elektriciteitsdistributie in het Binnenhofcomplex, dat op vijf (of juist 4?) plaatsen is aangesloten op het openbaar elektriciteitsnet.

De Tweede Kamer (uitgezonderd Binnenhof 1-3) 5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block]

5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block]

- 5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block]

5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block]

5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Het beeld van overvolle kabelgoten is overigens zeer herkenbaar in alle panden van de Tweede Kamer, alsook bij de panden in gebruik bij de EK en het ministerie van AZ.

TERZIJDE

In de TK (exclusief Plein 23 e.v.). 5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block] Bij inspectie in **2011** werden hierin 279 onregelmatigheden vastgesteld; dat is globaal 2 per kast. Deze betroffen bijvoorbeeld ontbrekende coderingen, het open laten van ongebruikte kabeldoorvoeren, een verkeerd kabelschoentje en 35 gevallen van 'niet-afgedopte draden'. In het getal 279 zijn niet opgenomen de onvolledige (revisie) tekeningen bij de kasten; dit euvel deed zich bij vrijwel overal voor. Er wordt overigens geen melding gemaakt van 'open en bloot liggende bedrading' in het TK-complex.

Het betreft hier een opname uit 2011, en derhalve één met relatieve betekenis. Overigens hebben verschillende tekortkomingen geleid tot opname van maatregelen in de BOEI-inspecties van het Rijksvastgoedbedrijf.

Tegenover dit beeld van veelal tekortkomingen staat de vaststelling 5.1.1b, 5.1.2h

3.2. Opties voor 5.1.1b, 5.1.2h

3.2.2. 5.1.1b, 5.1.2h

Noot: hoewel niet expliciet aangegeven, impliceren opties 3.2.1. en 3.2.2. beide een grootschalige herziening van de bekabeling in het TK-complex, en vervanging van schakel- en onderverdeelinrichtingen.

3.2.3. van decentraal naar centraal systeem

Van belang is het adviesrapport (2013) met 5.1.1b, 5.1.2h alsmede het overzicht (2014) van de mogelijke koppelingen van het Binnenhofcomplex aan het gemeentelijk elektriciteitsnet.

Helaas ontbreekt in de overgelegde stukken een inhoudelijke weging door het Rijksvastgoedbedrijf van deze externe studie.

Daardoor is moeilijk te doorgronden of -en zo ja in welke mate- een verband kan worden gelegd tussen de mogelijkheden van een 5.1.1b, 5.1.2h, en het faseren van de renovatie. Hier volgt een poging daartoe.

VERKENNING 5.1.1b, 5.1.2h

5.1.1b, 5.1.2h

A large rectangular area of the document is completely redacted with a solid grey fill. It covers approximately the top third of the page content.

4. Duurzame verwarming en koeling

Het Binnenhofcomplex is sinds 1992 aangesloten op de stadsverwarming. Nadien heeft de techniek van warmte- en koudeopwekking (WKO) zich verder ontwikkeld, en wordt WKO op basis van aardbronnen breed toegepast door het Rijksvastgoed-bedrijf.

Toepassing van WKO voor het gehele Binnenhofcomplex spoort met het rijksbeleid om benutting van niet-fossiele energiebronnen te bevorderen, maar dient ook het comfort van de Binnenhofgebruikers. Afgelopen decennium is de behoefte aan koeling toegenomen, vooral in kantoorruimten die afhankelijk zijn van natuurlijke ventilatie.

In de adviezen wordt voldoende aannemelijk gemaakt dat, na integrale renovatie van het Binnenhofcomplex, de vraag naar verwarming en koeling onder normale omstandigheden *geheel* kan worden geleverd door 'eigen' WKO waarbij de stadsverwarming fungeert als reserve bij extreme vraag of storing. Het is een juiste stelling dat transport van 'koude' middels water beter inpasbaar is (in beschermde monumenten) dan via mechanische ventilatielucht.

De aanleg van de WKO installatie is geen sinecure.

In het rapport (15 aug 2014) van HE-Adviseurs zijn de locatie van de WKO 'centrale' en het beloop van de leidingen tentatief onderzocht. Aangezien een oordeel over dit onderzoek (vooralsnog) in de stukken ontbreekt, volgt hier een kort commentaar.

4.1. WKO-centrale

5.1.1b, 5.1.2h

A large rectangular area of the document is completely redacted with a solid grey fill. It covers approximately the bottom third of the page content, starting below the '4.1. WKO-centrale' section header.

- 5.1.1b, 5.1.2h
- [Redacted text block]

4.2. WKO-leidingen

4.2.1. Oversteek naar Binnenhof

Het rapport (15 aug 2014) van HE-adviseurs spreekt tamelijk luchtig over 5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block]

Vooralsnog is volstrekt onduidelijk of de adviseurs rekening houden met het beloop van de hoogspanningskabel (Stedin) naar de trafo's van de TK, en 5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block]

4.2.2. Aftakking naar AZ en EK

5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block]

4.2.3. Aftakking naar TK en RvS

5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block]

[Redacted text block]

is deze niet zonder problemen: men denke aan draagkracht glaskap, onderhoud buitenzonwering, schoonmaak goten, wellicht valbeveiliging en het esthetische aspect. Voorlopig is onvoldoende aannemelijk gemaakt dat deze route tot succes zal leiden.

Het voert te ver alle inpassingsvraagstukken te behandelen. Alleen zij nog vermeld dat aanleg van de zogenoemde bronparen (warme respectievelijk koud), en hun verbindingen met de WKO-centrale, bijdraagt aan de noodzaak het Binnenhof tijdelijk verkeersvrij te maken.

5. Veiligheid van personen en gebouwen

Het Rijksvastgoedbedrijf heeft de complete asbestinventarisaties overlegd, die sinds het jaar 2000 zijn uitgevoerd. Men kan niet anders concluderen dan dat dit aspect zo goed als mogelijk in kaart is gebracht.

De vluchtveiligheid voor personen is in de huidige situatie op orde.

De kans op brand is 'onwaarschijnlijk'; echter het effect van brand kan zeer ernstig zijn in de oudste delen van het Binnenhofcomplex. 5.1.1b, 5.1.2h

Voor zover kan worden overzien betreft het hier een -weliswaar ingewikkelde- ontwerpopgave die goed uitvoerbaar is, met respect voor de belangwekkende architectuurgeschiedenis die ligt opgeslagen in het gehele Binnenhofcomplex.

=====

From: 5.1.2e
Sent: Mon, 22 Jun 2015 12:10:54 +0200
To: "Biesheuvel-Vermeijden J." <5.1.2e@tweedekamer.nl>; '5.1.2e
<5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e@tweedekamer.nl"; "secretariaat.voorzitter"
<5.1.2i@tweedekamer.nl>
Cc: "5.1.2e@tweedekamer.nl"; "5.1.2e@tweedekamer.nl"
Subject: Fwd: Brief BBC d.d.. 22 juni t.b.v. Presidiumvergadering van woensdag 24/6, incl bijlage
Attachments: Brief BBC aan Presidium (22 juni 2015).docx, ATT00001.htm, 20150616MemoBBC_Variantenstudie.pdf, ATT00002.htm

Onderwerp: Brief BBC d.d.. 22 juni t.b.v. Presidiumvergadering van woensdag 24/6, incl bijlage

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Zie bijgevoegde brief en bijlage!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Griffier

Vaste commissie voor Binnenlandse Zaken, algemene commissie voor Wonen en Rijksdienst, commissie voor de Inlichtingen-
en Veiligheidsdiensten en Bouwbegeleidingscommissie
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T +(31)70-318.5.1.2e | M +(31)6.5.1.2e

E 5.1.2e@tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Aan het Presidium

Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Bouwbegeleidingscommissie

5.1.2e

Binnenhof 1a
2513 AA Den Haag

T 070 318 **5.1.2e**

datum 22 juni 2015
betreft Renovatie Binnenhof

Geacht Presidium,

De Bouwbegeleidingscommissie (hierna: commissie) heeft op 11 juni 2015 het verzoek ontvangen uw College ten behoeve van uw vergadering op 24 juni a.s. te adviseren over de reikwijdte van de renovatie en daarmee over het concept-ambitiedocument van de Kamer en de daarop gebaseerde en door het Rijksvastgoedbedrijf opgestelde 'kruisjeslijst'.

Tevens heeft u verzocht om een advies over de alternatieve uitvoeringsvarianten, die op advies van de commissie zijn opgesteld.

In deze brief gaat de commissie in op deze twee aspecten van de renovatie van het Binnenhof waarover de Kamer nog een besluit zal moeten nemen: de reikwijdte en de uitvoeringswijze van de renovatie.

Alvorens op deze twee aspecten in te gaan herhaalt de commissie haar standpunt dat het Binnenhof dringend toe is aan het herstel van een aantal serieuze gebreken, mits op een sobere en doelmatige wijze uitgevoerd en mits de herstelwerkzaamheden niet verder gaan dan alleen de noodzakelijke ingrepen die voortvloeien uit (vigerende) wet- en regelgeving (i.c. het bouwbesluit en de eisen van brandveiligheid) en het herstel van geconstateerde gebreken (i.c. bouwkundige gebreken, technische gebreken, ICT-gebreken, beveiligingsgebreken, gezondheidsgebreken en veiligheidsgebreken). De rondleiding die op verzoek van de commissie door het Rijksvastgoedbedrijf op 16 juni jl. is georganiseerd toonde aan dat herstelstelwerkzaamheden onontkoombaar en noodzakelijk zijn.

De commissie adviseert uw College derhalve in te stemmen met het herstel van genoemde gebreken.

De commissie heeft kort geleden de genoemde 'kruisjeslijst' ontvangen. Deze lijst is enerzijds gebaseerd op de ambitiedocumenten van de vier bewoners van het Binnenhof en de beheerder van de grafelijke zalen en anderzijds op het oordeel van het Rijksvastgoedbedrijf van de technische staat van de gebouwen aan het Binnenhof.

datum 22 juni 2015
betreft Renovatie Binnenhof

Deze kruisjeslijst omvat alle eisen en ingrepen in een minimaal noodzakelijke basisvariant en een viertal aanvullende opties (i.c. de wenselijke, maar niet noodzakelijke ingrepen op het terrein van functionaliteit, architectuur, historische en monumentale waarde en duurzaamheid).

De commissie heeft op 17 juni jl. de kruisjeslijst voor de eerste keer kunnen bespreken.

Enkele leden van de commissie zijn zeer kritisch over de gepresenteerde kruisjeslijst en de daarmee voorgestelde reikwijdte van de renovatie. De complexe en omvangrijke kruisjeslijst, die in samenhang met het concept-ambitiedocument van de Kamer moet worden gezien, roept bij de leden nog vragen op. De commissie heeft derhalve in haar vergadering van 19 juni jl. besloten haar leden de gelegenheid te geven nadere (vooral verduidelijkende) vragen te stellen en deze desgewenst af te stemmen met de achterban. Om de vaart in het proces te houden zal de commissie haar vragen nog voor het zomerreces en uiterlijk 29 juni a.s. aan het Rijksvastgoedbedrijf doen toekomen.

De commissie is alleen al om deze reden op dit moment niet in staat u ten behoeve van uw vergadering van 24 juni a.s. te adviseren over de reikwijdte van de renovatie en het daaraan verbonden concept-ambitiedocument.

Ook ten aanzien van de wijze waarop de renovatie ter hand zal moeten worden genomen zal de commissie u niet kunnen adviseren. Hiervoor zijn verschillende redenen aan te voeren.

De in opdracht van het Rijksvastgoedbedrijf door Arcadis opgestelde alternatieve uitvoeringsvarianten zijn in de ogen van de commissie nog niet volledig. De commissie constateert dat de studie van Arcadis uitgaat van en teveel aanstuurt op uitplaatsing van de bewoners van het Binnenhof. De commissie vindt het wenselijk dat alsnog scherper alternatieven in ogenschouw genomen worden waarbij bijvoorbeeld de duur van de renovatie van de publiekstoegankelijke nieuwbouw (de vergaderzalen en plenaire zaal) sterk wordt gereduceerd (van 5,5 jaar naar bijvoorbeeld één à anderhalf jaar). De commissie zou in dit verband graag onderzocht willen zien welke noodzakelijke ingrepen er niet kunnen plaatsvinden indien de Kamer de nieuwbouw 'slechts' 14 maanden zou verlaten en de plenaire zaal en overige vergaderzalen na die 14 maanden weer beschikbaar zullen zijn.

De commissie constateert tevens dat er met betrekking tot de tijdsduur van de gefaseerde aanpak waarbij de bewoners van het Binnenhof niet worden uitgeplaatst, forse verschillen bestaan tussen de opvattingen en berekeningen van Arcadis en die van Rijksvastgoedbedrijf. Arcadis gaat uit van een renovatieduur van ca. 22 jaar en het Rijksvastgoedbedrijf van ca. 13 jaar.

Omdat naar het oordeel van de commissie de alternatieve varianten in onvoldoende mate tegemoet komen aan het eerdere en toch tamelijk heldere verzoek van de commissie, acht de commissie het ook uit dien hoofde onwenselijk dat uw College nog

datum 22 juni 2015
betreft Renovatie Binnenhof

voor het zomerreces een gedegen en weloverwogen besluit neemt over de wijze waarop de renovatie van het Binnenhof dient te worden uitgevoerd. De commissie gaat ervan uit dat uw College hier begrip voor heeft.

Daarnaast is de commissie is van mening dat zij, gelet op het feit dat in de commissie slechts vijf fracties zijn vertegenwoordigd en de commissie daardoor een onvoldoende representatieve afspiegeling van de Kamer is, het weinig verantwoord vindt uw College richtinggevend over de reikwijdte en uitvoering van de renovatie te adviseren. Indien via uw College alsnog bewerkstelligd zou kunnen worden, dat fracties wel leden afvaardigen naar de commissie, zou dat onzerzijds zeer gewaardeerd worden.

Tenslotte heeft de commissie kennis genomen (zie bijlage) van het memo van het Rijksvastgoedbedrijf, waarin sprake is van een verschil van maar liefst 125 miljoen euro tussen de verschillende varianten. Zij betreurt het allereerst zeer, dat eerst thans bedragen op tafel zijn gekomen. Dat zo zijnde, beschouwt de commissie het als een veeleer politieke dan bouwkundige beslissing om eventueel een dergelijk substantieel extra bedrag uit te geven voor het visueel ongestoord doorfunctioneren van de Tweede Kamer.

Zij adviseert uw College daarom een openbaar en transparant debat met de verantwoordelijke minister voor Wonen en Rijksdienst te organiseren over de reikwijdte en de uitvoering van de renovatie, de daarmee gepaard gaande kosten en de consequenties van de renovatie voor het functioneren van de Kamer.

De commissie verzoekt uw College zowel deze derde als de u d.d. 2 juni 2015 eerder gezonden tweede brief over dit onderwerp net zoals met de eerste d.d. 26 maart 2015 is gebeurd openbaar te maken, omdat het onderwerp sterk in de publieke belangstelling blijkt te staan.

Hoogachtend,

De Bouwbegeleidingscommissie,
voor deze

5.1.2e

Ton Elias,
Voorzitter van de Bouwbegeleidingscommissie

Vertrouwelijk

Bouwbegeleidingscommissie Tweede Kamer

Rijksvastgoedbedrijf
Directie Transacties &
Ontwikkeling
Afdeling Ontwikkeling

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 16700
2500 BS Den Haag
Nederland
www.rijksvastgoedbedrijf.nl

memo

Betreft: Variantenstudie Renovatie Binnenhof

Inlichtingen

5.1.2e

T +3170 424 5.1.2e

M +316 5.1.2e

5.1.2e @rijksvast
goedbedrijf.nl

Datum

16 juni 2015

Kopie aan

Kernteam Binnenhof

Bijlagen

1

In deze memo informeer ik u over de resultaten van het variantenonderzoek dat het Rijksvastgoedbedrijf door Arcadis heeft laten uitvoeren. De resultaten van dit onderzoek beantwoorden tevens een aantal vragen die in uw brief van 26 maart 2015 aan het Presidium zijn gesteld, en door het Presidium aan de bestuurlijke stuurgroep renovatie Binnenhof zijn doorgeleid. De voorzitter van de bestuurlijke stuurgroep renovatie Binnenhof heeft in haar brief van 23 april 2015 reeds een antwoord gegeven. Deze memo informeert u nader.

Uw commissie is van mening dat naast de bestaande varianten, meer varianten in beeld moeten worden gebracht alvorens een gedegen en weloverwogen besluit kan worden genomen over de hoofdrichting van de renovatie van het Binnenhof. Uw commissie denkt aan het opstellen van twee of drie hoofdvarianten naast de varianten die nu reeds voorliggen en noemt daarbij een variant die uitgaat van een taakstellende renovatieduur van maximaal 2,5 jaar en een variant zonder warmte-koude opwekking (WKO). De bestuurlijke stuurgroep heeft dit verzoek overgenomen en gevraagd een nader onderzoek naar varianten uit te voeren.

Ik geef u hieronder de bevindingen weer.

Variant gefaseerd

Het RVB heeft de bestuurlijke stuurgroep in het voorjaar van 2015 een drietal varianten voorgelegd. Ten eerste een variant waarbij de bewoners op het Binnenhof gehuisvest blijven en telkens een klein deel gerenoveerd wordt. Het RVB raamde voor deze gefaseerde variant een doorlooptijd van 12 jaar (incl. uit- en inhuizen 13 jaar). Arcadis geeft aan dat met name gezien de volgordelijkheid van werkzaamheden de doorlooptijd nog fors langer zal zijn, namelijk 22 jaar.

Variant deels-gefaseerd en niet-gefaseerd

Ten tweede is een variant gepresenteerd waarbij de bewoners in twee delen het Binnenhof verlaten, met een geraamde doorlooptijd van 7 jaar. Deze tijdsduur is naar mening van Arcadis optimistisch, maar binnen de bandbreedte in deze fase. Hetzelfde geldt voor de variant waar het gehele Binnenhof leeg komt ten behoeve van de renovatie. Deze variant geeft een doorlooptijd van ca. 5,5 jaar.

Variant 2,5 jaar

Arcadis heeft onderzocht of het mogelijk is de noodzakelijke 'basis' ingrepen van de totale renovatie in 2,5 jaar uit te voeren en komt tot de conclusie dat dit niet realistisch is. Met name de omvang van de totale opgave (ca 90.000 m²) in combinatie met de logistieke complexiteit van de renovatie maakt dit onmogelijk.

Warmte-koude opwekking (WKO)

Arcadis heeft onderzocht welke invloed het realiseren van een WKO heeft op de planning en dan met name gericht op de periode dat gebouwd wordt. De bouwperiode is immers de periode dat overlast plaatsvindt en bewoners tijdelijk elders gehuisvest zullen zijn.

Arcadis geeft aan dat het slaan van de bronnen extra tijd vergt. Deze activiteit kan volledig buiten de bouwperiode gepland worden. De keuze voor een WKO heeft op de duur van de bouwtijd geen invloed. Indien geen WKO gerealiseerd wordt, zullen andere bronnen in technische ruimten binnen het Binnenhofcomplex gemaakt worden. Die andere bronnen vergen een vergelijkbare uitvoeringsduur. Het wel of niet toepassen van een WKO is dus niet onderscheidend als variant.

Rijksvastgoedbedrijf
Directie Transacties &
Ontwikkeling
Afdeling Ontwikkeling

Datum
16 juni 2015

Andere varianten

Arcadis heeft nog enkele varianten gedefinieerd en onderzocht. Deze bleken gaandeweg het onderzoek niet realistisch. Dit is in het rapport beschreven.

Elementen in uitwerking

Bij het uitwerken van de varianten heeft Arcadis verkend wat minimaal nodig is om de renovatie uit te kunnen voeren. Daarbij komt ze tot de conclusie dat elke plek (vergaderruimte, vleugel, gebouwdeel) een minimale doorlooptijd heeft van 14 maanden. Dit heeft te maken met de volgorde van een aantal werkzaamheden. Het meest sprekende voorbeeld daarin is dat niet eerder met ontmanteling van een ruimte gestart kan worden voordat de asbestsanering gereed is.

Deze 14 maanden zijn een gegeven als we kijken naar het aanpassen van vergaderfrequenties en recessen zoals in uw brief als voorbeeld wordt genoemd. De conclusie is dat die bijdrage c.q. tegemoetkoming, het aanpassen van vergaderfrequenties, niet toereikend zal zijn.

Variant toepassen meerder bouwstromen / meerdere compartimenten

Het RVB is in een aantal van zijn varianten uitgegaan van 2 compartimenten en dus ook twee bouwstromen. Arcadis heeft ook onderzocht of het verder compartimenteren een versnelling van de renovatie kan geven. Arcadis stelt dat het maken van meer compartimenten mogelijk is en volgt daarbij de originele bouwstructuur. Ze heeft daarbij van grof naar fijn onderzocht wat verder compartimenteren in tijd oplevert. Door met vijf bouwstromen te werken is een bouwtijd haalbaar van een kleine 4 jaar. Hierbij is niet gerekend met het uit- en inhuizen en is de post onvoorzien zoals het RVB in zijn tijdsraming had, aanzienlijk verkort. Bovendien vragen de randvoorwaarden die daarvoor ingevuld moeten worden extra aandacht in de voorbereiding en zijn deze op voorhand niet met zekerheid te realiseren. Ik noem u bijvoorbeeld het voorstel om tijdelijk gaten in gevels te maken om de logistieke stromen makkelijker te kunnen organiseren. In vergelijking met de 5,5 jaar variant -zoals gepresenteerd door het RVB- gaat het uiteindelijk om enkele maanden tot een half jaar versnelling. Verdere opdeling (8 bouwstromen), zoals ook door Arcadis onderzocht, levert een hoger risico op afstemmingsverliezen op en geeft geen verkorting van de bouwtijd. Hiermee wordt duidelijk dat het verder opknippen in delen geen extra effect heeft.

Reikwijdte

Over de reikwijdte meld ik u dat de door u genoemde accenten op sober en doelmatig en het onderscheid tussen 'nice to have' en 'need to have' geborgd zijn in het proces van de reikwijdte. In dat proces zijn stappen gezet om te komen tot een basisrenovatie ('need to have') die alleen ziet op ingrepen als gevolg van wet- en regelgeving en het herstellen van gebreken.

Risico's van uitstel of sterke fasering renovatie

Als de renovatie wordt uitgesteld of sterk gefaseerd komen twee aanzienlijke risico's om de hoek kijken. Ten eerste zijn de huidige installaties al aan het eind van hun levensduur. Bij het uitstellen van (een deel van) de renovatie wordt de kans op uitval erg groot. Ik noem als een van de vele voorbeelden het incident dat onlangs plaatsvond in een van de keukens van het Tweede Kamercomplex. Door de verouderde installatie ontstond een steekvlam. Gebleken is dat hier geen sprake is van achterstallig onderhoud, maar dat het geheel te wijten is aan veroudering. Ten tweede wordt door de lengte van de gefaseerde variant de

renovatie 'eeuwigdurend'. Bij de afronding van de renovatie na 22 jaar moeten immers de voorbereidingen getroffen worden voor het vervangen van de eerste fases. Het RVB wil nadrukkelijk deze overwegingen betrekken bij het kiezen van deze variant. Het is niet uit te sluiten dat bij een sterk gefaseerde aanpak na verloop van jaren alsnog delen van het complex ontruimd moeten worden.

Rijksvastgoedbedrijf
Directie Transacties &
Ontwikkeling
Afdeling Ontwikkeling

Datum
16 juni 2015

Kosten

De bestuurlijke stuurgroep is in het voorjaar van 2015 geïnformeerd met een eerste indicatie van kosten van varianten. Naast de kosten die genoemd zijn in het rapport van Arcadis (varianten op de 5,5 jaar variant van het RVB) wordt in onderstaande tabel de belangrijkste kosten verschillen weergegeven tussen de variant dat de primaire processen op het Binnenhof gecontinueerd worden en de variant dat het Binnenhof tijdelijk ontruimd wordt en alle bewoners elders gehuisvest worden.

Onderstaande kosten betreffen alleen de additionele kosten, de kosten van de ingrepen zelf (de feitelijke renovatie) zijn hierin niet inbegrepen. De bedragen kennen in deze fase een bandbreedte van 15%.
Alle bedragen in miljoenen.

	Binnenhof blijven bewonen	Tijdelijke huisvesting elders
duur	22 jaar	5 jaar
Additionele kosten Binnenhofcomplex	€ 50	€ 0
Investering Tijdelijk Huisvesting	€ 20	€52
Verhuiskosten	€ 13	€ 5
Instandhoudingskosten €4,5 mln /jaar	€ 99	€ 0
TOTAAL additionele kosten als gevolg van variant	€ 182	€ 57

Tot slot

Samenvattend concludeer ik dat er twee hoofdvarianten zijn. Enerzijds de variant waarbij het Binnenhof tijdens de renovatie in gebruik blijft, anderzijds de variant dat alle bewoners elders gehuisvest worden. Nader onderzoek heeft geen onverwachte nieuwe mogelijkheden opgeleverd.

De laatste hoofdvariant kent mogelijkheden om te optimaliseren. In deze fase van het project levert dat geen substantiële verdere verkorting van de doorlooptijd op. Zoals herhaaldelijk indringend is besproken, leven er bij de Tweede Kamer grote bezwaren tegen het moeten verlaten van het Binnenhof.

De eerste hoofdvariant mondt uit in een zeer lange doorlooptijd en geeft op termijn grote risico's op het gebied van veiligheid en gezondheid. Deze hoofdvariant kent bovendien extra additionele kosten van ca €125 mln.

From: "5.1.2e" <[redacted]@rijksoverheid.nl>
Sent: Tue, 30 Jun 2015 12:54:59 +0200
To: "Griffier Eerste Kamer" <griffier@eerstekamer.nl>; "Elias T.M.Ch." <t.elias@tweedekamer.nl>;
 "Biesheuvel-Vermeijden J." <5.1.2e@tweedekamer.nl>; '5.1.2e' (5.1.2i@raadvanstate.nl)"
 5.1.2i@raadvanstate.nl"; '5.1.2e@minaz.nl' 5.1.2e@minaz.nl
Cc: "5.1.2e" <[redacted]@eerstekamer.nl>; "5.1.2e" <[redacted]@tweedekamer.nl>; "5.1.2e"
 5.1.2e@RaadvanState.nl>; "5.1.2e" <[redacted]@minaz.nl> 5.1.2e@minaz.nl"; "liesbeth
 spies 5.1.2e" <[redacted]>; "5.1.2e" <[redacted]@Rijksoverheid.nl>
Subject: Concept advies mevrouw Spies (vertrouwelijk)
Attachments: 150630 briefSpies_aan bsg.pdf, 150630 Eindrapport bsg_concept3_aan bsg.pdf

Geachte leden van de bestuurlijke stuurgroep,

Bijgaand zend ik u vertrouwelijk zoals gisteren toegezegd in concept het advies Renovatie Binnenhof van mevrouw Spies. Dit bestaat uit het advies en een aanbiedingsbrief met samenvatting.

Mocht u onjuistheden aantreffen of willen wijzen op andere onvolkomenheden dan ontvang ik dat commentaar graag uiterlijk vanavond.

Voor het gesprek donderdagmorgen met de politieke hoofdrolspelers wordt het concept woensdagmorgen aan betrokkenen verzonden.

Hartelijke groet,

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

From: 5.1.2e@rijksoverheid.nl>
Sent: Wed, 1 Jul 2015 14:43:31 +0200
To: "Griffier Eerste Kamer" <griffier@eerstekamer.nl>; "Elias T.M.Ch." <t.elias@tweedekamer.nl>; "Biesheuvel-Vermeijden J." <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e (5.1.2i@raadvanstate.nl)" <5.1.2i@raadvanstate.nl>; "5.1.2e@minaz.nl" <5.1.2e@minaz.nl>
Cc: 5.1.2e@eerstekamer.nl>; 5.1.2e@tweedekamer.nl>; 5.1.2e@RaadvanState.nl>; 5.1.2e@minaz.nl" <5.1.2e@minaz.nl>; "liesbeth spies" <5.1.2e@Rijksoverheid.nl>
Subject: FW: Gespreksnotitie Binnenhof (2 juli 2015 10:30)
Attachments: 150701GespreksnotB0150702.pdf, 150701 briefSpies concept.pdf, 150701 Eindrapport Spies concept_2.pdf

Geachte leden van de bestuurlijke stuurgroep,
 Bijgaand zend ik u ter informatie de stukken zoals verzonden voor de bijeenkomst morgen (donderdag) met de politieke hoofrolspelers.
 Het rapport en de brief van Liesbeth Spies zijn ten opzichte van de eerste versie van dinsdag gewijzigd op grond van ontvangen reacties. Dit betreft met name het nog striktere onderscheid tussen stuurgroep en persoonlijk advies Liesbeth Spies.

Hartelijke groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e

Verzonden: woensdag 1 juli 2015 12:57

Aan: 'Secretariaat MP'; 'vice-president@raadvanstate.nl'; 'voorzitter@eerstekamer.nl'; 'voorzitter@tweedekamer.nl'; 5.1.2e

CC: 5.1.2e@aad.nl; 5.1.2e

Onderwerp: Gespreksnotitie Binnenhof (2 juli 2015 10:30)

Allen,

Hierbij stuur ik u mede namens Liesbeth Spies de gespreksnotitie + twee bijlagen voor de bijeenkomst stand van zaken renovatie Binnenhof. Het gesprek vindt plaats op donderdag 2 juli om 10.30 uur bij het Ministerie van AZ, Binnenhof 19. In de bijlagen zijn op de plaats van bedragen vanwege vertrouwelijkheid nog geen getallen opgenomen. Dit wordt uitgewisseld in het gesprek.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

.....
 Directie Transacties en Ontwikkeling

Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)

Korte Voorhout 7 | 2511 CW Den Haag

Postbus 16700 | 2500 BS Den Haag

.....
 T +31 88 5.1.2e

M +31 6 5.1.2e

5.1.2e@rijksoverheid.nl

<http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf is een uitvoeringsdienst van het Rijk die op 1 juli 2014 is ontstaan uit een fusie van vier vastgoeddiensten: de Dienst Vastgoed Defensie, de Rijksgebouwendienst, het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf en de directie Rijksvastgoed.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

5.1.2e

Begin doorgestuurd bericht:

Onderwerp: Persbericht renovatie Binnenhof

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

.....
Afdeling Communicatie

Directie Bestuur en Bedrijfsvoering

Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag

Postbus 16038 | 2500 BA | Den Haag

.....
M 06 5.1.2e

5.1.2e @rijksoverheid.nl

<http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

.....
Het Rijksvastgoedbedrijf is een uitvoeringsdienst van het Rijk die op 1 juli 2014 is ontstaan uit een fusie van vier vastgoeddiensten: de Dienst Vastgoed Defensie, de Rijksgebouwendienst, het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf en de directie Rijksvastgoed.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

From: 5.1.2e "
Sent: Sat, 4 Jul 2015 19:25:13 +0200
To: 5.1.2e @tweedekamer.nl>; "Voss, R" 5.1.2e@tweedekamer.nl>;
 "anouchkavanmiltenburg" <anouchkavanmiltenburg@tweedekamer.nl>; "Biesheuvel-Vermeijden J."
 <5.1.2e @tweedekamer.nl>
Cc: 5.1.2e @tweedekamer.nl>
Subject: Fwd: Persbericht renovatie Binnenhof
Attachments: 150704BriefSpies.docx, ATT00001.htm

En deze! Ik voeg jullie reacties samen en stuur die door! Met hartelijke groet vanuit een bruisend Utrecht, 5.1.2e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "5.1.2e @Rijksoverheid.nl">
Datum: 4 juli 2015 16:25:39 CEST
Aan: "5.1.2e @tweedekamer.nl" <5.1.2e @tweedekamer.nl>, "5.1.2e @eerstekamer.nl" <5.1.2e @eerstekamer.nl>
Kopie: "5.1.2e @tweedekamer.nl" <5.1.2e @tweedekamer.nl>, "5.1.2e @eerstekamer.nl" <5.1.2e @eerstekamer.nl>, "5.1.2e @tweedekamer.nl" <5.1.2e @tweedekamer.nl>, "5.1.2e @tweedekamer.nl" <5.1.2e @tweedekamer.nl>, "5.1.2e @rijksoverheid.nl" <5.1.2e @rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Antw.: Persbericht renovatie Binnenhof

Goedemiddag,

Hierbij voor de volledigheid ook de aangepaste brief van mw. Spies aan de minister.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 3 juli 2015 20:39
Aan: 5.1.2e @tweedekamer.nl'; 5.1.2e
CC: 5.1.2e @tweedekamer.nl'; 5.1.2e@eerstekamer.nl'; 5.1.2e @tweedekamer.nl'; 5.1.2e
Onderwerp: Persbericht renovatie Binnenhof

Beste 5.1.2e en 5.1.2e,

Zoals aangekondigd: vriendelijk verzoek dit bericht af te stemmen met jullie voorzitter.

Geachte mevrouw Broekers-Knol en mevrouw van Miltenburg,

Zoals gisteren afgesproken in het overleg met u en de secretaris van de Raad van State, minister-president en mevrouw Spies, stuur ik u hierbij het aangepaste persbericht over de renovatie van het Binnenhof.

Graag ontvangen we z.s.m. uw reactie. Conform afspraak heeft de secretaris-generaal van AZ, de heer Huijts, hier al naar gekeken en zijn reactie gegeven mede namens de secretaris van de Raad van State. Zijn reacties zijn al verwerkt.

Het persbericht wordt a.s. maandag uitgebracht.

De brief van mw. Spies aan de minister wordt nog op een paar kleine punten aangepast. U ontvangt deze nog via 5.1.2e

Met onze excuses voor dit mogelijk wat ongelukkige tijdstip van aanlevering, zo vlak voor het weekend.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

.....
Afdeling Communicatie
Directie Bestuur en Bedrijfsvoering
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 16038 | 2500 BA | Den Haag
.....

M 06 5.1.2e

5.1.2e @rijksoverheid.nl

<http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>
.....

Het Rijksvastgoedbedrijf is een uitvoeringsdienst van het Rijk die op 1 juli 2014 is ontstaan uit een fusie van vier vastgoeddiensten: de Dienst Vastgoed Defensie, de Rijksgebouwendienst, het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf en de directie Rijksvastgoed.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

From: "anouchkavanmilttenburg"
Sent: Sat, 4 Jul 2015 14:34:16 +0200
To: '5.1.2e' <[redacted]@tweedekamer.nl>
Cc: '5.1.2e' <[redacted]@tweedekamer.nl>; "Biesheuvel-Vermeijden J." <[redacted]@tweedekamer.nl>;
 <[redacted]@tweedekamer.nl>; "Voss, R" <[redacted]@tweedekamer.nl>; '5.1.2e' <[redacted]@tweedekamer.nl>;
 '5.1.2e' <[redacted]@tweedekamer.nl>
Subject: Re: Persbericht renovatie Binnenhof

5.2.1

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 4 jul. 2015 om 14:30 heeft 5.1.2e <[redacted]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Goedemiddag,

De 2e zin na het **vette** intro: 5.2.1
 5.2.1

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Directeur Bedrijfsvoering, Financiën en

Personeel&Organisatie

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T +(31)70-3185.1.2e | M +(31)65.1.2e

E 5.1.2e@tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

Van: 5.1.2e

Verzonden: vrijdag 3 juli 2015 20:56

Aan: anouchkavanmilttenburg; 5.1.2e; Biesheuvel-Vermeijden J.; Voss, R

cc: 5.1.2e

Onderwerp: Fwd: Persbericht renovatie Binnenhof

Beste allemaal,

Zie hieronder en bijgevoegd persbericht. Zouden jullie er naar willen kijken en reageren? In mijn beleving is dit in lijn met het Presidiumbesluit, maar ik kan niet inschatten of het conform afspraken naar aanleiding van het 'Torentje overleg' is.

Ik hoor graag van jullie!

Met hartelijke groet,

5.1.2e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: '5.1.2e [REDACTED]@Rijksoverheid.nl>

Datum: 3 juli 2015 20:39:05 CEST

Aan: "'5.1.2e [REDACTED]@tweedekamer.nl'" <5.1.2e [REDACTED]@tweedekamer.nl>, "'5.1.2e [REDACTED]@eerstekamer.nl">

Kopie: "5.1.2e [REDACTED]@tweedekamer.nl'" <5.1.2e [REDACTED]@tweedekamer.nl>, "5.1.2e [REDACTED]@eerstekamer.nl'" <5.1.2e [REDACTED]@eerstekamer.nl>, "5.1.2e [REDACTED]@tweedekamer.nl'" <5.1.2e [REDACTED]@tweedekamer.nl>, "5.1.2e [REDACTED]@rijksoverheid.nl">

Onderwerp: Persbericht renovatie Binnenhof

Beste 5.1.2e [REDACTED] en 5.1.2e [REDACTED]

Zoals aangekondigd: vriendelijk verzoek dit bericht af te stemmen met jullie voorzitter.

Geachte mevrouw Broekers-Knol en mevrouw van Miltenburg,

Zoals gisteren afgesproken in het overleg met u en de secretaris van de Raad van State, minister-president en mevrouw Spies, stuur ik u hierbij het aangepaste persbericht over de renovatie van het Binnenhof.

Graag ontvangen we z.s.m. uw reactie. Conform afspraak heeft de secretaris-generaal van AZ, de heer Huijts, hier al naar gekeken en zijn reactie gegeven mede namens de secretaris van de Raad van State. Zijn reacties zijn al verwerkt.

Het persbericht wordt a.s. maandag uitgebracht.

De brief van mw. Spies aan de minister wordt nog op een paar kleine punten aangepast. U ontvangt deze nog via 5.1.2e [REDACTED] 5.1.2e [REDACTED]

Met onze excuses voor dit mogelijk wat ongelukkige tijdstip van aanlevering, zo vlak voor het weekend.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e [REDACTED]
5.1.2e [REDACTED]

.....
Afdeling Communicatie
Directie Bestuur en Bedrijfsvoering
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 16038 | 2500 BA | Den Haag

.....
M 06 5.1.2e [REDACTED]

5.1.2e [REDACTED]@rijksoverheid.nl
<http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

.....
Het Rijksvastgoedbedrijf is een uitvoeringsdienst van het Rijk die op 1 juli 2014 is ontstaan uit een fusie van vier vastgoeddiensten: de Dienst Vastgoed Defensie, de Rijksgebouwendienst, het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf en de directie Rijksvastgoed.

From: "anouchkavanmiltenburg"
Sent: Sat, 4 Jul 2015 14:32:34 +0200
To: "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>
Cc: "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "Biesheuvel-Vermeijden J." <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "Voss, R" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>
Subject: Re: Persbericht renovatie Binnenhof

5.2.1

Hartelijke groeten, Anouchka

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 3 jul. 2015 om 20:56 heeft 5.1.2e <5.1.2e@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Beste allemaal,
 Zie hieronder en bijgevoegd persbericht. Zouden jullie er naar willen kijken en reageren? In mijn beleving is dit in lijn met het Presidiumbesluit, maar ik kan niet inschatten of het conform afspraken naar aanleiding van het 'Torentje overleg' is.
 Ik hoor graag van jullie!
 Met hartelijke groet,

5.1.2e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "5.1.2e" <5.1.2e@Rijksoverheid.nl>
Datum: 3 juli 2015 20:39:05 CEST
Aan: "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@eerstekamer.nl>
Kopie: "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@eerstekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@rijksverheid.nl>
Onderwerp: Persbericht renovatie Binnenhof

Beste 5.1.2e en 5.1.2e

Zoals aangekondigd: vriendelijk verzoek dit bericht af te stemmen met jullie voorzitter.

Geachte mevrouw Broekers-Knol en mevrouw van Miltenburg,

Zoals gisteren afgesproken in het overleg met u en de secretaris van de Raad van State, minister-president en mevrouw Spies, stuur ik u hierbij het aangepaste persbericht over de renovatie van het Binnenhof.

Graag ontvangen we z.s.m. uw reactie. Conform afspraak heeft de secretaris-generaal van AZ, de heer Huijts, hier al naar gekeken en zijn reactie gegeven mede namens de secretaris van de Raad van State. Zijn reacties zijn al verwerkt.

Het persbericht wordt a.s. maandag uitgebracht.

De brief van mw. Spies aan de minister wordt nog op een paar kleine punten aangepast. U ontvangt deze nog via Pieter Dijckmeester.

Met onze excuses voor dit mogelijk wat ongelukkige tijdstip van aanlevering, zo vlak voor het weekend.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

.....
Afdeling Communicatie
Directie Bestuur en Bedrijfsvoering
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 16038 | 2500 BA | Den Haag
.....

M 06 5.1.2e

5.1.2e @rijksoverheid.nl

<http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>
.....

Het Rijksvastgoedbedrijf is een uitvoeringsdienst van het Rijk die op 1 juli 2014 is ontstaan uit een fusie van vier vastgoeddiensten: de Dienst Vastgoed Defensie, de Rijksgebouwendienst, het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf en de directie Rijksvastgoed.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

<150703 Persbericht renovatie Binnenhof_versie 20.30 uur.docx>

From: "anouchkavanmiltenburg"
Sent: Sat, 4 Jul 2015 14:28:09 +0200
To: "Voss, R" <5.1.2e@tweedekamer.nl>
Subject: Re: Persbericht renovatie Binnenhof

Hi Renata,

Afgelopen donderdag tijdens het overleg zijn de bedragen genoemd. Ivm lekken ervan worden ze tot op het laatst niet vermeld in schriftelijke stukken.

Hgr, Anouchka

Op 4 jul. 2015 om 14:14 heeft Voss, R <5.1.2e@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Dag Allen, wat mij betreft geen opmerkingen bij het persbericht. Het enige punt is dat de beragen nog ontbreken. Het zal toch niet zo zijn dat we pas via het definitieve persbericht inzicht gaan krijgen in wat de omvang van de kosten is? 5.2.1

Hgr Renata

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 3 jul. 2015 om 20:56 heeft 5.1.2e@tweedekamer.nl het volgende geschreven:

Beste allemaal,

Zie hieronder en bijgevoegd persbericht. Zouden jullie er naar willen kijken en reageren? In mijn beleving is dit in lijn met het Presidiumbesluit, maar ik kan niet inschatten of het conform afspraken naar aanleiding van het 'Torentje overleg' is.

Ik hoor graag van jullie!

Met hartelijke groet,

5.1.2e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "5.1.2e@Rijksoverheid.nl">

Datum: 3 juli 2015 20:39:05 CEST

Aan: "5.1.2e@tweedekamer.nl" <5.1.2e@tweedekamer.nl>, "5.1.2e@eerstekamer.nl">

Kopie: "5.1.2e@tweedekamer.nl" <5.1.2e@tweedekamer.nl>, "5.1.2e@eerstekamer.nl" <5.1.2e@eerstekamer.nl>,

"5.1.2e@tweedekamer.nl" <5.1.2e@tweedekamer.nl>, 5.1.2e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Persbericht renovatie Binnenhof

Beste 5.1.2e er 5.1.2e,

Zoals aangekondigd: vriendelijk verzoek dit bericht af te stemmen met jullie voorzitter.

Geachte mevrouw Broekers-Knol en mevrouw van Miltenburg,

Zoals gisteren afgesproken in het overleg met u en de secretaris van de Raad van State, minister-president en mevrouw Spies, stuur ik u hierbij het aangepaste persbericht over de renovatie van het Binnenhof.

Graag ontvangen we z.s.m. uw reactie. Conform afspraak heeft de secretaris-generaal van AZ, de heer Huijts, hier al naar gekeken en zijn reactie gegeven mede namens de secretaris van de Raad van State. Zijn reacties zijn al verwerkt.

Het persbericht wordt a.s. maandag uitgebracht.

De brief van mw. Spies aan de minister wordt nog op een paar kleine punten aangepast. U ontvangt deze nog via 5.1.2e

Met onze excuses voor dit mogelijk wat ongelukkige tijdstip van aanlevering, zo vlak voor het weekend.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

.....
Afdeling Communicatie
Directie Bestuur en Bedrijfsvoering
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 16038 | 2500 BA | Den Haag

.....
M 06 5.1.2e

5.1.2e

@rijksoverheid.nl

<http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>
.....

Het Rijksvastgoedbedrijf is een uitvoeringsdienst van het Rijk die op 1 juli 2014 is ontstaan uit een fusie van vier vastgoeddiensten: de Dienst Vastgoed Defensie, de Rijksgebouwendienst, het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf en de directie Rijksvastgoed.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

<150703 Persbericht renovatie Binnenhof_versie 20.30 uur.docx>

From: '5.1.2e'@rijksoverheid.nl>
Sent: Mon, 6 Jul 2015 11:56:00 +0200
To: "5.1.2e"@rijksoverheid.nl>; "5.1.2e"@raadvanstate.nl"
 (5.1.2e" @raadvanstate.nl)" <5.1.2e" @raadvanstate.nl>; "Griffier Eerste Kamer" <griffier@eerstekamer.nl>; "5.1.2e"
 5.1.2e" @tweedekamer.nl>; "Biesheuvel-Vermeijden J." <5.1.2e" @tweedekamer.nl>; "Liesbeth Spies
 5.1.2e" @minaz.nl" 5.1.2e" @minaz.nl" 5.1.2e" @minaz.nl" 5.1.2e" @minaz.nl"
 5.1.2e" @minaz.nl)" 5.1.2e" @minaz.nl>; "5.1.2e" @eerstekamer.nl>; "Secretariaat.Elias"
 <secretariaat.elias@tweedekamer.nl>; 5.1.2i" @raadvanstate.nl" 5.1.2i" @raadvanstate.nl>; "5.1.2e"
 5.1.2e"
Cc: 5.1.2e" @Rijksoverheid.nl>; 5.1.2e" <5.1.2e"
 5.1.2e" @raadvanstate.nl" 5.1.2e" @raadvanstate.nl)" 5.1.2e" @raadvanstate.nl>;
 5.1.2e" @tweedekamer.nl>; 5.1.2e" @tweedekamer.nl>; 5.1.2e" "
 5.1.2e" @Rijksoverheid.nl>; 5.1.2e" @rijksoverheid.nl>; 5.1.2e" @minaz.nl"
 5.1.2e" @minaz.nl>; 5.1.2e" @raadvanstate.nl" <5.1.2e" @raadvanstate.nl>; 5.1.2e" @minaz.nl" (5.1.2e" @minaz.nl)"
 5.1.2e" @minaz.nl>; 5.1.2e" @eerstekamer.nl>; 5.1.2e"
 <5.1.2e" @Rijksoverheid.nl>
Subject: Aanbieding advies mevrouw Spies inzake Renovatie Binnenhof
Attachments: 20150706 - Brief mw. Spies inzake Renovatie Binnenhof.pdf, 20150706 - Bijlage bij brief mw. Spies -
 Adviesrapport Renovatie Binnenhof.pdf

Geachte leden van de bestuurlijke stuurgroep,

Namens mevrouw Spies zend ik u hierbij een afschrift van de brief met het advies over de renovatie van het Binnenhof. Deze brief heeft mevrouw Spies vandaag aangeboden aan de minister voor Wonen en Rijksdienst.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

M 06 5.1.2e
 E 5.1.2e @Rijksoverheid.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

From: 5.1.2e "
Sent: Tue, 7 Jul 2015 14:04:13 +0200
To: 5.1.2e @tweedekamer.nl>; "Voss, R" <5.1.2e@tweedekamer.nl>
Cc: 5.1.2e @tweedekamer.nl>; 5.1.2e @tweedekamer.nl>; 5.1.2e
 5.1.2e @tweedekamer.nl>
Subject: Stukken BBC/Presidiumbesluit 1 juli jl.

5.1.2e Renata,

Afgelopen woensdag 1 juli stemde het Presidium in met het advies van de BBC.

5.1.2e attendeerde me erop, dat de betreffende stukken nog niet zijn doorgeleid naar de cie voor Wonen en Rijksdienst (want nodig is ter entamering van een debat met de minister)

Hieronder een conceptbrief van de waarnemend Griffier aan deze cie. Kunnen jullie instemmen met de tekst? Graag jullie reactie.

 Aan de algemene commissie voor Wonen en Rijksdienst
 t.a.v. de griffier 5.1.2e

Den Haag, 7 juli 2015

Geachte heer 5.1.2e

Afgelopen woensdag 1 juli stemde het Presidium in met het advies van de BouwBegeleidingscommissie inzake de renovatieplannen Binnenhof.

Dit besluit luidt als volgt: *"Het Presidium neemt kennis van alle varianten die aan de orde zijn bij de uitvoering van de renovatie en neemt het advies van de BBC over om daarover een debat te voeren met de minister voor Wonen en Rijksdienst. Het Presidium stelt dat daarvoor noodzakelijk is inzicht te verkrijgen in kosten, tijd en exploitatievoordelen."*

Hierbij stuur ik u de betreffende stukken door ter behandeling.

De Waarnemend Griffier,

5.1.2e

Hartelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-318 5.1.2e | M (+31)6-5.1.2e

E 5.1.2e @tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

From: "5.1.2e" <[redacted]@rijksoverheid.nl>
Sent: Mon, 13 Jul 2015 11:23:22 +0200
To: "Voorzitter Eerste Kamer" <EK-Voorzitter@eerstekamer.nl>; "secretariaat.voorzitter" <5.1.2i@tweedekamer.nl>; "'vice-president@raadvanstate.nl'" <vice-president@raadvanstate.nl>; "Secretariaat MP" <5.1.2i@minaz.nl>; "'liesbeth spies 5.1.2e" <[redacted]@eerstekamer.nl>; "Elias T.M.Ch." <t.elias@tweedekamer.nl>; "Biesheuvel-Vermeijden J." <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e 5.1.2i@raadvanstate.nl)" <5.1.2i@raadvanstate.nl>; "5.1.2e@minaz.nl" <5.1.2e@minaz.nl>
Cc: "5.1.2e" <[redacted]@eerstekamer.nl>; "5.1.2e" <[redacted]@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <[redacted]@tweedekamer.nl>; "Secretariaat.Elias" <5.1.2i@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <[redacted]@RaadvanState.nl>; "5.1.2e" <[redacted]@minaz.nl)" <5.1.2e@minaz.nl>
Subject: Terugkoppeling politiek overleg renovatie Binnenhof 2 juli 2015

Aan: deelnemers gesprek renovatie Binnenhof 2 juli 2015 en bestuurlijke stuurgroep renovatie Binnenhof

Geachte dames en heren,

Op 2 juli 2015 vond politiek overleg plaats over de renovatie Binnenhof. Aanwezig waren voorzitter Eerste Kamer, voorzitter Tweede Kamer, vice-president Raad van State, minister-president, voorzitter bestuurlijke stuurgroep, sgAZ en projectdirecteur RVB.

De conclusies en afspraken zijn als volgt samen te vatten.

- Liesbeth Spies ligt toe dat opstappen wat is gesuggereerd niet aan de orde is, maar dat zij haar advies zal uitbrengen en dan haar opdracht zal afronden.
- De stand van zaken is uitgebreid besproken.
- Er is erkenning bij de bewoners dat renovatie noodzakelijk is zodat gebreken worden opgelost het complex aan wet- en regelgeving voldoet. Dit moet met voortvarendheid worden opgepakt.
- In het Presidium Tweede Kamer is het overzicht met mogelijke ingrepen en basisrenovatie voor kennisgeving aangenomen, waarbij is opgemerkt dat noodzakelijk herstel uitgevoerd moet worden.
- In het (concept) advies Spies is sprake van twee uitvoeringsvarianten die resteren: kort en lang/gefaseerd. Voor de Tweede Kamer is belangrijk dat er naast de korte variant, waarbij iedereen verhuist, een variant is waarbij de Tweede Kamer in delen, gecompartmenteerd, wordt gerenoveerd. Bevestigd wordt dat de lange gefaseerde variant voor de Tweede Kamer inhoudt, dat in een aantal fasen wordt gerenoveerd. In de periode dat het bouwdeel met de Plenaire Zaal wordt gerenoveerd, zal de plenaire vergadering elders moeten plaatsvinden; gedacht wordt aan de oude plenaire zaal.
- De korte variant is volgens de ramingen voordeliger, omdat de renovatie efficiënter kan worden uitgevoerd en minder verhuisbewegingen nodig zijn. Aan tijdelijke huisvesting wordt meer besteed, het gaat om twee in plaats van één pand, maar per saldo blijft deze variant goedkoper. Het verschil wordt vergroot vanwege kosten om het Binnenhof nog een aantal jaren veilig in gebruik te kunnen houden.
- Het Binnenhof voor de renovatie tijdelijk verlaten, op welke manier dan ook, ligt met name voor Eerste en Tweede Kamer lastig.
- Ten aanzien van de inhoud van de renovatie wordt duidelijk dat er naast de noodzakelijke basisrenovatie nog aanvullende opties bestaan die mogelijk zinvol zijn. Het gaat mede om verbeteringen die in een aantal gevallen voor relatief weinig meerkosten kunnen worden gerealiseerd, of door besparingen in de bedrijfsvoering per saldo doelmatig zijn. Deze opties zijn beprijsd, met uitzondering van de monumentale ingrepen (omvangrijke restauraties). Eventuele extra ingrepen vragen een politieke afweging.
- Geconstateerd wordt dat er twee onzekerheden zijn in de renovatie en de kosten. Enerzijds het programma van de renovatie (wat wel/niet en ook hoe fraai/minder fraai) en anderzijds de renovatievariant (lang/kort). Ook de ramingen op zichzelf worden nog voor onzeker gehouden.
- Voorgesteld wordt daarom om van een bandbreedte uit te gaan die voldoende hoog ligt zodat uiteindelijk de renovatie daar binnen zal vallen. (In plaats van een raming die lager ligt met het risico dat later opgeplust moet worden.) Hiervoor wordt 500 tot 600 mln afgesproken. Over onderdelen van de raming wordt zo min mogelijk informatie gegeven. Aangegeven zal worden dat bespaard kan worden afhankelijk van de keuze voor de korte of lange variant en daarmee samenhangende kosten voor de tijdelijke huisvesting.
- Liesbeth Spies zal op maandag 6 juli haar advies aan de minister sturen en publiek maken. Zij adviseert de korte variant. Ten aanzien van kosten zal het advies luiden zoals in het vorige punt samengevat.

- In dit stadium worden geen onomkeerbare besluiten genomen.
- Het advies zal de opmaat zijn tot een politiek debat.
- De Eerste Kamer zal na het reces de informatievoorziening aan de leden organiseren. Readers met daarin alle beschikbare informatie zijn daarvoor wenselijk.

Hartelijke groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e

Verzonden: donderdag 4 juni 2015 11:52

Aan: Ankie Broekers - Knol (voorzitter@eerstekamer.nl); 'voorzitter@tweedekamer.nl'; vice-president@raadvanstate.nl; 'Secretariaat MP'; 5.1.2e @minaz.nl; liesbeth spies 5.1.2e ; Geert Jan Hamilton (griffier@eerstekamer.nl); Ton Elias - Tweede Kamer (t.elias@tweedekamer.nl); Biesheuvel-Vermeijden J.; 5.1.2e 5.1.2i @raadvanstate.nl; 5.1.2e@minaz.nl
cc: 5.1.2e 5.1.2e ; 5.1.2e @tweedekamer.nl; Secretariaat.Elias; 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e @minaz.nl)

Onderwerp: Terugkoppeling politiek overleg renovatie Binnenhof 2 juni 2015

Aan: deelnemers gesprek renovatie Binnenhof 2 juni 2015 en bestuurlijke stuurgroep renovatie Binnenhof

Geachte dames en heren,

Op 2 juni 2015 vond politiek overleg plaats over de renovatie Binnenhof. Aanwezig waren voorzitter Eerste Kamer, voorzitter Tweede Kamer, vice-president Raad van State, minister-president, voorzitter bestuurlijke stuurgroep, projectdirecteur RVB en pdgAZ.

De conclusies en afspraken zijn als volgt samen te vatten.

- De stand van zaken is uitgebreid besproken.
- Allen willen nadrukkelijk bij het proces betrokken blijven en zich aangesloten weten.
- Er is erkenning dat gerenoveerd moet worden; gedeeld is dat er in de stuurgroep overeenstemming bestaat over de lijst van gebreken en ingrepen die minimaal noodzakelijk zijn om gebreken op te lossen en aan wettelijke eisen en eisen op het gebied van brandveiligheid te gaan voldoen (basisvariant) voor de gebouwdelen die in gebruik zijn bij RvSt, EK en AZ. In afwachting van dit gesprek op 2 juni is dat voor de TK nog niet het geval.
- Voorzitters benadrukken dat het belang van de renovatie gevoeld zal moeten gaan worden bij hun leden. Daarvoor is nodig dat zij goed geïnformeerd en betrokken worden, en daarnaast kan een rondleiding behulpzaam zijn.
- Voor Eerste Kamer is nu, na de verkiezingen, een goed moment aangebroken om leden nader te betrekken.
- Het Presidium van de Tweede Kamer zal wederom geïnformeerd worden. De Tweede Kamer zal alsnog bijdragen aan het definiëren van de beoogde reikwijdte van de renovatie en de basisvariant. Die lijst is dan ook op zeer korte termijn beschikbaar voor het Presidium en kan voor de volgende stuurgroepvergadering van 29 juni gedeeld worden met de andere bewoners.
- Voorzitters vinden het belangrijk dat naast hun leden ook de samenleving de op te lossen problemen te zien krijgt, en een indruk kan krijgen van ernst en urgentie.
- Het Binnenhof voor de renovatie tijdelijk verlaten, op welke manier dan ook, ligt voor alle partijen lastig
- Allen onderstrepen het grote belang van een juiste keuze ten aanzien van fasering en tijdelijke huisvesting. De Stuurgroep van 29 juni 2015 buigt zich over een aantal dan voorliggende varianten, en dit wordt in de voorbereiding daarvan met alle vier bewoners besproken. Per bewoner zal in overleg bepaald worden hoe en met wie dit het beste kan. De aanwezigen willen kort na de stuurgroep weer bijeen komen om hierover te kunnen spreken.
- De ambitie om gezamenlijk te blijven optrekken is bevestigd.
- Voorzitter Eerste Kamer heeft ingebracht dat uitgangspunt eigen installaties mogelijk gewenste versimpeling bewerkstelligt ten opzichte van gezamenlijk/verknoot.
- De verantwoordelijk minister WenR heeft de voorzitter bestuurlijke stuurgroep gevraagd zo mogelijk voor de zomer met een advies te komen.

Hartelijke groet,

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

From: 5.1.2e@rijksoverheid.nl>
Sent: Thu, 16 Jul 2015 07:28:49 +0200
To: "5.1.2e@planet.nl">
Cc: "Voss, R" 5.1.2e@tweedekamer.nl>; "Biesheuvel-Vermeijden J." 5.1.2e@tweedekamer.nl>
Subject: RE: Afspraak van morgen

Ha 5.1.2e

Oké. Ik hoop dat we dan snel in september een afspraak hebben. Heb je met deze mail ook alle andere afspraken namens de andere colleges afgezegd?

Groet,
 5.1.2e

-----Original Message-----

From: 5.1.2e
Sent: Wednesday, July 15, 2015 10:13 PM W. Europe Standard Time
To: 5.1.2e
Cc: Renata Voss; Jacqueline Biesheuvel-Vermei
Subject: Re: Afspraak van morgen

Dag 5.1.2e het lijkt ons toch beter om ons eerst gezamenlijk te beraden. Daar is kennelijk ook wat jou betreft wel tijd voor gegeven het feit dat je pas tegen begin september een afspraak met de secretaris van de Raad van State hebt. Bovendien raken de specifieke financiële aspecten rondom de renovatie waar jij van rept 3 van de 5 HoCoSta's. Nogmaals wij zullen bevorderen dat er snel een afspraak komt, maar we hebben nu even meer tijd voor beraad en eventueel ook politieke consultatie nodig. Dus morgen niet.

Met groet, 5.1.2e
 Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 15 jul. 2015 om 22:04 heeft 5.1.2e@rijksoverheid.nl> het volgende geschreven:

Ha 5.1.2e,

Het lijkt me zeker goed om nog een keer met z'n allen hierover te praten. Anderzijds kan ik me ook voorstellen dat er per hocosta zaken spelen die specifieke aandacht verdienen. Daarom ook een losse ronde. In het kader van de TK bijvoorbeeld de financiële aspecten rondom de renovatie. In de tekst staat daar ook iets over. In dat verband geef ik je in overweging om de afspraak toch te hebben.

Groet,
 5.1.2e

-----Original Message-----

From: 5.1.2e
Sent: Wednesday, July 15, 2015 09:57 PM W. Europe Standard Time
To: 5.1.2e Renata Voss; Jacqueline Biesheuvel-Vermei
Subject: Afspraak van morgen

Beste **5.1.2e** mede namens Renata Voss, inmiddels als opvolgend Griffier van de Tweede Kamer benoemd- ze treedt op 1 september als dé Griffier in functie- laat ik je hierbij weten dat we, na overleg met andere Hoge Colleges, er de voorkeur aan geven om als HoCoSta's gezamenlijk met jou te overleggen over het memo dat we vandaag van je mochten ontvangen. Wij zullen van de kant van de Tweede Kamer bevorderen dat daartoe na de vakanties -zeg eind augustus- een afspraak met jou wordt gemaakt. Het overleg van morgen willen we bij dezen dan ook afzeggen.

Met groot, **5.1.2e**
Verstuurd vanaf mijn iPhone

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages. .

From: '5.1.2e'
Sent: 26/08/2015 11:06:29
To: "Voorzitter" <voorzitter@tweedekamer.nl>; "Voss, R" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e
 5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e@tweedekamer.nl>
CC: "5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e
 5.1.2e@tweedekamer.nl>
Subject: brief van de 3 Oren over de renovatie
Attachments: Gescand vanaf een multifunctioneel apparaat van Xerox.pdf;

Goedemorgen,

Voor wat betreft de brief van de 3 OR-en over de renovatie heb ik me voor wat betreft de adressering vergist. De brief is niet gericht aan het Presidium, maar aan het bevoegd gezag. Dat is nu nog het MT en straks de Griffier. De brief gaat hierbij.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
 5.1.2e

Tweede Kamer der Staten-Generaal
 Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
 T +(31)70-3185.1.2e | M +(31)6-5.1.2e
 E 5.1.2e@tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 5.1.2e@tweedekamer.nl [mailto:5.1.2e@tweedekamer.nl]
 Verzonden: woensdag 26 augustus 2015 11:04
 Aan: 5.1.2e
 Onderwerp: Gescand vanaf een multifunctioneel apparaat van Xerox

Open het bijgevoegde document. Het werd gescand en aan u verzonden vanaf een multifunctioneel apparaat van Xerox.

Bestandstype bijlage: pdf/a, Multi-Page

Locatie van multifunctioneel apparaat: A114, DBV
 Naam apparaat: A114-KL0421

NOTITIE

Ondernemingsraden Tweede Kamer, Eerste Kamer en Raad van State

Aan: de gezamenlijke bevoegde gezagen van de Hoge Colleges van Staat
Van: de gezamenlijke Ondernemingsraden Hoge Colleges van Staat
Betreft: Verbouwing Binnenhofcomplex

Geachte dames en heren,

De belangrijkste instituties van het land zijn gehuisvest in gebouwen die niet langer voldoen aan wettelijke eisen op het gebied van brandveiligheid en arbeidsomstandigheden. Daar moet volgens de Ondernemingsraden (OR'en) van de onderstaande Hoge Colleges van Staat (HoCoSta) snel iets aan gebeuren. Als de overheid burgers en bedrijven verplichten te voldoen aan bouwkundige voorwaarden, moet zij zelf toch minstens het goede voorbeeld geven.

Over de renovatie van het Binnenhof in Den Haag wordt nu al vijf jaar gesproken. De Tweede Kamer, Eerste Kamer, Raad van State en het ministerie van Algemene Zaken, inclusief het torentje van de premier, zijn hierbij betrokken. De gebruikers van deze 'kantoorpanden' doen hun werk onder lekkende daken met houtrot in de kap en goten; in gebouwen met gas/elektriciteits/waterleidingen die aan vervanging toe zijn; met betonrot in de kelders en asbest dat overal-en-nergens in verwerkt zit. Met andere woorden: gebouwen die ongezond zijn voor de mensen die er werken en die bovendien op de meeste plaatsen niet zijn gecompartmenteerd, zodat brand zich makkelijk kan verspreiden.

Dit staat in de rapportage die oudminister Liesbeth Spies naar de verantwoordelijk minister, minister Blok, heeft gestuurd, vergezeld van een advies om uiterlijk in 2020 met de hoognodige en drastische opknapbeurt te beginnen. Die zou in vijfenhalf jaar kunnen worden uitgevoerd. In die periode worden de gebruikers van het Binnenhof elders in Den Haag gehuisvest. Het alternatief is een meer gefaseerde renovatie van ongeveer dertien jaar of langer waarbij gebruikers van het Binnenhof, in het bijzonder het parlement, op het Binnenhof zouden blijven. Deze variant vergt niet alleen veel meer tijd, maar is ook 85 tot 125 miljoen euro duurder, zo blijkt uit een schatting in het rapport van mevrouw Spies.

Volgens de OR'en HoCoSta valt er veel te zeggen voor de kortdurende renovatie, met als consequentie dat kamerleden en anderen tijdelijk elders hun arbeid verrichten. Dit alles in het besef dat het hart van de democratie niet in gebouwen klopt, maar in de volksvertegenwoordigers die de regering sturen en controleren.

De problemen op het Binnenhof hebben nu nog geen kritiek punt bereikt, maar over vijf jaar is dat waarschijnlijk anders. Daarom dringen de ondergetekende OR'en HoCoSta – in hun gezamenlijke zorg voor de medewerkers – er bij u op aan dat direct na dit zomerreces een besluit wordt genomen, zodat ook daadwerkelijk in 2020 kan worden gestart met een grootscheepse opknapbeurt waarmee het Binnenhof de komende decennia weer vooruit kan.

Met vriendelijke groet,

namens OR Tweede Kamer, 5.1.2e voorzitter

namens OR Eerste Kamer, 5.1.2e voorzitter

namens OR Raad van State, 5.1.2e voorzitter

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

From: "5.1.2e"

Sent: 25/09/2015 14:37:24

To: "Voorzitter" <voorzitter@tweedekamer.nl>; "Voss, R" <5.1.2e@tweedekamer.nl>

CC: "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>

Subject: kabinetsreactie renovatie binnenhof

Attachments: 1d2d5ad2-ee3d-404e-b08f-3c81411c0594.docx;

VERTROUWELIJK/CONCEPT

Contactpersoon

5.1.2e
5.1.2e

Datum

15 oktober 2020

memo

Kostenstrategie VO tbv ontwerpteam Tweede Kamer

Op 26 juni 2020 is het concept Voorontwerp (VO) door het integraal ontwerpteam (IOT) van de Tweede Kamer opgeleverd aan het Rijksvastgoedbedrijf. Daarna is geraamd door Bremen en Basalt. Tevens Basalt een financiële analyse van de vergelijking van het Herzien VO met huidig VO gemaakt. Het ontwerpteam heeft met Bremen een optimalisatielijst samengesteld om kosten en budget bij elkaar te brengen.

Op basis hiervan heeft het RVB een kostenstrategie samengesteld om te komen een passend en haalbaar plan. Ten einde kosten en budget bij elkaar te brengen, dienen onderwerpen in drie categorieën te worden ingedeeld, te weten

1. Aanvullend budget/ alternatieve financiering middels bijvoorbeeld disclaimer Veiligheid.
2. Mogelijk maken voor de (nabije) toekomst, kortom nu nog niet doen, maar Ontwerpoplossing dient te worden versoberd of geoptimaliseerd, waarbij het uitgangspunt blijft gehanteerd dat voldaan moet worden aan de verschillende PvE's, tenzij dit is geaccordeerd en als VTW is geregistreerd.
3. voor de toekomst niet onmogelijk maken.

Hieruit volgt nog een resterende taakstelling (4.) die inhoudelijk ook richting gegeven wordt.

Deze aanpak is toegelicht in het IOT van 15 oktober 2020. De bijbehorende bedragen zijn in een excel overzicht weergegeven.

1. Aanvullend budget / alternatieve financiering

Voor onderstaande onderdelen wordt gekeken of er een alternatieve financiering mogelijk is.

Werkhypothese voor DO: deze onderdelen worden meegenomen in de uitwerking voor het DO. In geval financiering niet mogelijk blijft dan betekent dat in het DO (of later) alsnog een wijziging.

5.1.1b, 5.1.2h

Dit betekent echter niet dat hier geen kansen liggen, of dat optimalisaties worden uitgesloten. 5.1.1b, 5.1.2h

Voorstel: optimaliseren ontwerp d.m.v. bouwkundige oplossing om sprinkler 'te vermijden'.

Disclaimer Veiligheid

Aanvullende eisen, voortschrijdend inzicht en invloeden van buitenaf welke hebben geleid tot huidige ontwerpvoorstellen met noodzakelijke, niet voorziene, verdiepte ligging op de Hofplaats worden niet vanuit het beschikbare budget gedekt.

De interpretatie van het PvE en uitvoering van de publieksentree is nog onderwerp van nadere studie. De onderdelen die onder deze disclaimer gebracht kunnen worden zijn:

- 5.1.1b, 5.1.2h (vaste inrichting)
- 5.1.1b, 5.1.2h
- Publieksentree Hofplaats (inc extra m2 en beveiliging)
- Extra bouwkundige maatregelen (5.1.1b, 5.1.2h)
- Gevolgkosten indeling Nieuwspoort

Voorstel:

- OT: Ontwerpdialoog naar aanleiding van het PvE, het concept VO en ruimtelijke modellen publieksentree Hofplaats, stabiel(e) ontwerp(en) hofplaatsentree maken (allen verdiepte ligging), soberheidscheck doen op huidig ontwerpvoorstel. (deze acties lopen nu)
- OT: Impact bepalen van het PvE Beveiliging op de indeling Nieuwspoort
- RVB: Voor resultante van deze uitkomst bepalen wat de aanvullende stichtingskosten zijn en dekking voor aanvullende kosten verkennen middels disclaimer veiligheid.

Schilverbetering

In het plan zit voor ca 1,3 mio aan schilverbetering in (glas). Deze schilverbetering is noodzakelijk om het (geoptimaliseerd) klimaatconcept te kunnen realiseren. Getracht gaat wordt om onder de noemen 'duurzaamheid' aanvullend budget hiervoor aan te vragen.

Kan dit niet, dan moet met meer optimalisaties deze kosten opgevangen worden. 5.1.1b, 5.1.2h (ivm MT-traject) mag hierbij niet over het hoofd gezien worden.

Dakverdieping K

Het realiseren van meer werkplekken in het hoofdcomplex (ipv dependances) is een sterke wens van de TK. Druk op werkplekken dient beschouwd te worden in relatie tot het strategisch meerjaren huisvestingsplan voor de Tweede Kamer. Een optimalisatie aan de ene kant moet leiden tot een ongewenst effect aan een andere zijde.

Werkhypothese:

- er wordt uitgegaan dat dit een kwalitatief hoogstaande en (kosten)efficiënte uitbreiding is van de hoeveelheid werkplekken in het hoofdcomplex, waardoor elders een besparing gerealiseerd wordt op kantooroppervlak.

2. Versoberingen en optimalisaties

Onderstaande optimalisaties en versobering dienen verkend te worden (indien niet meer mogelijk om door te voeren), zodat de impact hiervan inzichtelijk is en met het VO besloten kunnen worden.

Optimalisaties per gebouw – klimaat

Optimalisaties per gebouw differentiëren, hetgeen reeds in gang is gezet onder leiding van Arcadis.

Doelstelling is om tot een klimaatconcept te komen dat voldoet aan het PvE en reikwijdte, maar beperkt is in extra kosten.

Versoberingen en optimalisaties per gebouw – overig

De opgenomen optimalisaties raken de functionaliteit van het plan, maar zouden het plan aanzienlijk meer op budget kunnen krijgen.

Behoud bestaande restaurants: zoals de omschrijving zegt. Geen grote wijzigingen doorvoeren, maar zoveel als mogelijk op bestaande locaties houden zonder ingrijpende bouwkundige aanpassingen. Moderniseren. Wordt inmiddels onderzocht.

Programma invulling onder plenaire zaal: Door zoveel als mogelijk de bestaande CSP en bestaand programma onder de vrijkomende ruimte onder de plenaire zaal te positioneren kan bespaard worden in kosten en kan extra kantoorruimte komen op de huidige bedachte locaties.

Expositie tussen C en K; uitgaan van de huidige oplossing tussen C en K en deze ruimte dusdanig inrichten, opwerken dat een verbeteringsslag gemaakt wordt.

5.1.1b, 5.1.2h

Nieuwspoort: de verkleining van NP heeft kostenconsequenties tot gevolg. Een optimalisatie is meer behoud van het bestaande. Dat betekent een aanpassing van het FVO en de plattegronden aan de TK-zijde. Tevens dient deze oplossing te worden geanalyseerd in relatie tot beveiligingseisen. Kan niet meer gebruik gemaakt worden van de bestaande indeling van nieuwspoort.

Fitness: geen fitness realiseren. Alternatief plan maken. (reeds gerealiseerd)

Liften Schepelhal; alternatief ontwikkelen waarin niet twee liften gebruikt worden maar slechts 1. Wat betekent dit op de toegankelijkheid?

Optimalisaties ICT

Het is wenselijk om de volgende optimalisaties door te voeren in het ontwerp van de ICT, te weten:

- Toepassing van glasvezel tot aan het kantoor (FttO);
- 5.1.1b, 5.1.2h
- In plaats van een 5.1.1b, 5.1.2h
- Uitgaan van de pve norm van 8 m² / wp ipv huidig gewenste 6 m².

Deze optimalisaties dienen ook bij te dragen aan het inperken van het ruimtebeslag. Ten gunste van kantoorruimte of nog in te passen schoonmaakruimten.

Versobering bouwkundig herstel

In het huidig plan zijn beduidend extra kosten opgenomen ten behoeve van bouwkundig herstel van gevels dan in eerdere plannen. Deze plannen waren op dit onderdeel als voldoende en acceptabel beoordeeld.

OT: Analyseren waar de aanpak is gegroeid en in aanpak teruggaan naar eerder niveau. Nagaan wat tot aanvullende maatregelen heeft geleid en of dit viel te voorzien.

3. Faseringen

Voor onderstaande onderdelen is wel een wens of ambitie, maar is geen budget beschikbaar. Deze onderdelen worden bij voorkeur in het DO niet meegenomen. Indien er andere budgettaire mogelijkheden ontstaan kunnen deze eventueel later toegevoegd worden aan het plan.

Voor de afronding van het VO dient de impact inzichtelijk gemaakt te worden van het niet doorvoeren van deze onderdelen.

Restauraties / Stijkkamers / architectuurafwerking

In gebouw J zijn 'aanbevolen esthetisch restauratie' maatregelen opgenomen.

Restauraties vallen in principe buiten de reikwijdte. Deze overige esthetische maatregelen worden als optie gecategoriseerd, maar nu niet meenemen naar DO.

Verbreding 5.1.1b, 5.1.2h

Verbinding 5.1.1b, 5.1.2h niet verbreden. Onderzoeken wat de impact hiervan is (toegankelijkheid/installaties).

4. Taakstelling

Circulariteit

Op basis van de gekozen oplossingen en ruimtelijk ontwerp kan gekeken worden of er meer gebruik gemaakt kan worden van of hergebruik van bestaande onderdelen of zaken die in de tijdelijke huisvesting worden aangeschaft.

- Wanden die in weerstandsklasse nu al voldoen
- Hergebruik keukeninstallaties uit de tijdelijke huisvesting voor de definitieve
- Langer gebruik tourniquets van huidig of hergebruik uit tijdelijke huisvesting
- Verlenging levensduur van bestaande installaties
- Hergebruik van HWA's

Circulariteit hoeft niet per definitie een besparing te zijn. Het gaat er hierbij om de (letterlijk) waardevolle delen te kijken, omdat daar de kans dat de kosten voor hergebruik/reparatie lager zijn dan nieuwbouwkosten het meest aannemelijk is.

Werkhypothese: Een onderzoeksvoorstel opzetten hoe voor ca 1,0 tot 1,5 mio gekeken kan worden naar het toepassen van circulariteit/langer gebruik van bestaand materiaal.

Deels door middel van analyse/rondgang tijdens ontwerp (DO) deels bij leeg gebouw.

Resterende taakstelling

Het is op zich niet ongebruikelijk om een resterende taakstelling mee te nemen naar de volgende fase. Initieel doel is om dat te voorkomen, omdat er nog de nodige onzekerheden zitten in de uitkomst van bovenstaande.

Feitelijk betekent dit dat indien bovenstaande kostentechnische optimalisaties niet gerealiseerd worden (of anders uitpakken) dit meteen effect heeft op de resterende taakstellende bezuiniging. Bewaakt moet worden dat deze taakstelling niet meer dan ca 1 á 2% bedraagt, passend bij een realistisch niveau en reeds genomen maatregelen.

- einde -

From: "5.1.2e"

Sent: 18/11/2015 17:32:55

To: "Griffier Tweede Kamer" <Griffier@tweedekamer.nl>; "Voorzitter" <voorzitter@tweedekamer.nl>; "5.1.2e 5.1.2e @tweedekamer.nl"; "5.1.2e @tweedekamer.nl"; "5.1.2e 5.1.2e @tweedekamer.nl"; "5.1.2e @tweedekamer.nl"; "5.1.2e @tweedekamer.nl"

CC:

Subject: Brief minister Blok over renovatie Binnenhof

Attachments: ebe7f0a1-2805-4739-8ef7-fe0b38f0e643.docx; 7b557059-a0bc-4478-a905-95f548f0981f.docx;

From: "5.1.2e"
Sent: Wed, 18 Nov 2015 22:17:41 +0100
To: "Voss, R" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>
Subject: Fwd: Informatie renovatie Binnenhof verzonden aan Tweede Kamer en Eerste Kamer (t.k.)
Attachments: 20151117 - Brief TK informatie Binnenhof.docx, ATT00001.htm, 20151117 - Bijlage factsheets bij brief TK informatie Binnenhof.docx, ATT00002.htm

Zie onderstaande mail.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "5.1.2e" <5.1.2e@rijksoverheid.nl>
Datum: 18 november 2015 20:07:53 CET
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@eerstekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@RaadvanState.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@minaz.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@minaz.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@raadvanstate.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@raadvanstate.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@minaz.nl>; "5.1.2e" <5.1.2e@minaz.nl>
Kopie: 5.1.2e <5.1.2e@Rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Informatie renovatie Binnenhof verzonden aan Tweede Kamer en Eerste Kamer (t.k.)

Beste allen,

Hierbij zend ik jullie ter kennisname de informatie vandaag door de minister aan de Tweede Kamer is gezonden en in afschrift aan de Eerste Kamer. De stukken bevatten een toelichting op de onderzochte varianten voor de renovatie en enig inzicht in de kostenopbouw. Dit was toegezegd tijdens de technische briefing in de Tweede Kamer. Een bundel met 9 factsheets is meegezonden.

Voor de volledigheid: er is geen persbericht uitgebracht oid maar deze informatie is wel openbaar. De woordvoerder van de minister heeft contact gehad met zijn collega's bij jullie.

Begin volgende week zal naar verwachting de beantwoording van de vragen van de Kamercommissie worden verzonden.

Hartelijke groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: Wed, 18 Nov 2015 17:51:48 +0100
To: '5.1.2e' <5.1.2e@tweedekamer.nl>; '5.1.2e' <5.1.2e@tweedekamer.nl>;
 "Voss, R" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; '5.1.2e' <5.1.2e@tweedekamer.nl>; '5.1.2e' <5.1.2e@tweedekamer.nl>;
 '5.1.2e' <5.1.2e@tweedekamer.nl>
Subject: Re: ANP: Techniek Kamer aan zijden draadje
Categories: geprint

ANP bericht is naar aanleiding van de vragen die de fracties (Kamer) aan het RVB hebben gesteld en de daarop volgende beantwoording die de RVB aan de Kamer heeft gestuurd. In de loop van de avond krijg die stukken en zal ze aan jullie doorsturen.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 18 nov. 2015 om 17:41 heeft 5.1.2e <5.1.2e@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Allemaal waar wat in de brief van minister Blok staat. Nuance: dakconstructie; heeft te maken met werken op hoogte. Technici mogen niet het dak op, eventuele werkzaamheden moeten bijvoorbeeld met een hoogwerker gedaan worden. Brandmeldcentrales; naar aanleiding van een vraag van de ondernemingsraad heeft de RVB geantwoord dat met kunst en vliegwerk de centrales voldoen. Er zijn voldoende vluchtwegen voor bezoekers en personeel maar een eventuele brand brengt meer schade toe dan ons lief is. Onder andere door ontbrekende brandscheidingen. Het werkend houden van een aantal liften met sloponderdelen is al lang bekend en in de stuurgroep zeer regelmatig aan de orde geweest. Alle genoemde gebreken zijn toegelicht tijdens de diverse rondleidingen met politici en pers.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 18 nov. 2015 om 17:27 heeft 5.1.2e <5.1.2e@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Hoe moeten we onderstaan bericht duiden?

Met groet, ☐☐ 5.1.2e
 Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2e <5.1.2e@tweedekamer.nl>
Datum: 18 november 2015 16:53:52 CET
Onderwerp: ANP: Techniek Kamer aan zijden draadje

Techniek Kamer aan zijden draadje

WOENSDAG 18 NOVEMBER 2015 | 16:46 | ANP Binnenland |

DEN HAAG (ANP) - De technische installaties van de Tweede Kamer hangen deels aan een zijden draadje. De Kamer gebruikt daar namelijk computers voor

die zo oud zijn, dat er nog maar twee mensen zijn die er verstand van hebben. Dat blijkt uit een brief van minister Stef Blok (Rijksdienst) over de veelbesproken renovatieplannen voor het Binnenhof.

„Zo wordt bijvoorbeeld een deel van de technische installaties van de Tweede Kamer aangestuurd door computers van voor 1992. De leverancier en onderhoudsfirma heeft op dit moment in Nederland maar twee personen in dienst die nog kennis hebben van deze verouderde soft- en hardware. Ook zijn onderdelen vaak niet meer voorradig", schrijft de bewindsman.

Hij schetst in zijn brief een verontrustend beeld over onder meer brandgevaarlijkheid op het Binnenhof en draagconstructies die niet meer veilig zijn. Het is een nadere uitwerking van de problemen en de mogelijk oplossingen, waarom van verschillende kanten was gevraagd. De Eerste Kamer en de meeste politieke partijen hebben moeite met de opknapbeurt die het kabinet wil laten uitvoeren.

Het Binnenhof moet volgens die plannen in één keer en in 5,5 jaar worden opgeknapt. Het gaat dan helemaal dicht. De gebruikers moeten in die periode bivakkeren in het ministerie van Buitenlandse Zaken en in het gebouw van de Hoge Raad.

Dit kost kost maximaal 475 miljoen euro. Het kabinet wil geen renovatie waarbij het complex in gebruik blijft. Dat zou 125 miljoen duurder zijn, dertien jaar duren en grote risico's opleveren als bouwoverlast, brandgevaar en storingen.

52

From: 5.1.2e @rijksoverheid.nl>
Sent: Mon, 18 Apr 2016 14:48:24 +0200
To: "Voss, R" <5.1.2e@tweedekamer.nl>; 5.1.2e @tweedekamer.nl>
Subject: Renovatie Binnenhof
Attachments: 110925Kabinetsreactie_renovatie_Binnenhof.pdf, 151118Informatie_renovatie_Binnenhof.pdf
Categories: geprint

Beste Renata en 5.1.2e

Vanmiddag heeft de Minister bij jullie voorzitter twee concept-onderzoeksrapporten achtergelaten. Hierin zijn twee nadere renovatievarianten uitgewerkt in het kader van de moties-Koolmees cs. De definitieve exemplaren worden deze week met de brief aan de Kamer gestuurd.

Ter verduidelijking meld ik jullie dat eerder elf varianten zijn onderzocht. Dit is toegelicht in bijgevoegde brief van 18 november 2015.

Vandaag kwamen ter sprake de kabinetsvariant en drie andere mogelijkheden. De Kabinetsvariant en de mogelijkheid waarbij de Eerste Kamer eerder terug komt zijn beide eerder onderzocht en terug te vinden in de brief van november 2015: respectievelijk variant 3 en 9 op pagina's 7 en 11.

De andere twee varianten zijn nu (nader) onderzocht en daar gaan de onderzoeksrapporten over. Dit zijn de varianten 2 en 12. In de brief die de minister deze week verstuurt zijn alle vier de varianten beschreven.

Voor de volledigheid voeg ik ook de kabinetsreactie van 25 september 2015 bij.

Groet, 5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

From: 5.1.2e
Sent: Tue, 19 Apr 2016 15:45:43 +0200
To: 5.1.2e @tweedekamer.nl>; "Voss, R" 5.1.2e @tweedekamer.nl>; 5.1.2e @tweedekamer.nl>
Subject: FW: renovatie Binnenhof
Attachments: Renovatie Binnenhof - persbericht varianten april.docx, Ank Bijleveld voorzitter stuurgroep renovatie Binnenhof - nieuwsbericht website.docx, Renovatie Binnenhof-infographics 4 renovatievarianten.pdf
Categories: geprint

Geacht MT,

Zie bijgaand. Er komt zo dadelijk een brief van minister Blok, heb ik begrepen.

Met hartelijke groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e @minbzk.nl]
Verzonden: dinsdag 19 april 2016 15:39
Aan: 5.1.2e @minaz.nl'; 5.1.2e voorlichting@raadvanstate.nl'; 5.1.2e @raadvanstate.nl'; 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: RE: renovatie Binnenhof

Verrassing: toch al vandaag. Brief gaat straks uit. Hierbij alvast onder embargo het persbericht en vier infographics. Plus een nieuwsberichtje over Ank Bijleveld als nieuwe voorzitter van de stuurgroep.

Groet, 5.1.2e

5.1.2e

.....
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag | Kamer Z.08.433
 Postbus 20011 | 2500 BA | Den Haag

.....
 T 06-5.1.2e

5.1.2e @minbzk.nl
www.rijksoverheid.nl/ministeries/bzk

Van: 5.1.2e
Verzonden: dinsdag 19 april 2016 14:14
Aan: 5.1.2e @minaz.nl); 5.1.2e voorlichting@raadvanstate.nl'; 5.1.2e @raadvanstate.nl'; 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: RE: renovatie Binnenhof

Beste allemaal,

Ik verwacht – met een slag om de arm – dat de brief morgen naar de TK en EK gaat. Ik geef jullie tijdig een seintje.

Groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e @eerstekamer.nl]
Verzonden: dinsdag 19 april 2016 14:09
Aan: 5.1.2e @minaz.nl); 5.1.2e 'voorlichting@raadvanstate.nl';
5.1.2e @raadvanstate.nl'; 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: RE: renovatie Binnenhof

Hoi 5.1.2e

Al duidelijk of brief en persbericht uitgaan vandaag of morgen?

Gr 5.1.2e

Van: 5.1.2e @minbzk.nl]
Verzonden: vrijdag 15 april 2016 19:52
Aan: 5.1.2e @minaz.nl); 5.1.2e 'voorlichting@raadvanstate.nl';
5.1.2e @raadvanstate.nl'; 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: renovatie Binnenhof

Beste allemaal,

Ter info voor jullie agenda, en onder voorbehoud: ik verwacht dat er komende week – wellicht maandagmiddag al – een brief van minister Blok naar de Tweede Kamer gaat over de renovatie van het Binnenhof.

Ik lever er uiteraard een handzaam persbericht bij. Dat krijgen jullie voordat het uit gaat.

(Geen groot nieuws overigens: de brief gaat over de verschillende verhuisvarianten die Blok nog op verzoek van de Kamer liet onderzoeken.)

Verschillende media kennen deze planning ook, dus wellicht komen ze bij jullie 'vissen'.

Groet,

5.1.2e

.....
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag | Kamer Z.08.433

Postbus 20011 | 2500 BA | Den Haag

.....
T 06-5.1.2e

5.1.2e @minbzk.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/bzk

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Renovatie Binnenhof: nog twee varianten mogelijk

De renovatie van het Binnenhof gaat het snelst en kost het minst als de Tweede Kamer, de Eerste Kamer, de Raad van State en het ministerie van Algemene Zaken de hele periode allemaal ergens anders tijdelijk onderdak krijgen. Dan duurt de renovatie 5,5 jaar en kost maximaal 475 miljoen euro. Een variant waarbij de Eerste Kamer al na 2,7 jaar terug gaat naar het Binnenhof kan ook, maar dan duurt de hele renovatie een jaar langer (6,4 jaar) en zijn de kosten 7 miljoen euro hoger. Andere varianten duren nog langer en zijn veel duurder.

Dat schrijft minister Blok (Wonen en Rijksdienst) aan de Tweede en de Eerste Kamer. Op verzoek van de Tweede Kamer heeft Blok onderzoek laten doen naar een paar varianten voor de renovatie, en dat onderzoek onafhankelijk laten toetsen.

Vier varianten onderzocht

Het kabinet heeft een voorkeur voor een renovatie van het Binnenhof die het snelst gaat en het minst kost. De Tweede en de Eerste Kamer krijgen dan tijdelijk onderdak in het gebouw waar nu nog het ministerie van Buitenlandse Zaken zit (Bezuidenhoutseweg). De Raad van State en het ministerie van Algemene Zaken kunnen terecht in het oude gebouw van de Hoge Raad (Lange Voorhout, Kazernestraat). De renovatie duurt dan 5,5 jaar en kost maximaal 475 miljoen euro.

Een andere mogelijkheid is dat de Eerste Kamer, de Raad van State en het ministerie van AZ al na 2,7 jaar terug gaan naar het Binnenhof. De Tweede Kamer zal dan wel een jaar langer van het Binnenhof weg moeten blijven, want de hele renovatie duurt in deze variant 6,4 jaar. De kosten liggen 7 miljoen euro hoger. Ook moet rekening gehouden worden met grote overlast door de bouw voor de teruggekeerde gebruikers en extra beveiligingsmaatregelen.

Verder zijn er nog twee varianten onderzocht waarin de Tweede Kamer eerst nog op het Binnenhof blijft en de kant van de Eerste Kamer als eerste aan de beurt komt. De renovatie van de Tweede Kamer zou dan pas daarna komen. Deze varianten zouden veel langer duren (7 of zelfs 12,5 jaar) en veel duurder zijn (50 of 129 miljoen extra). Daarnaast zou het risico van brand en uitval van verouderde installaties groot zijn als de renovatie samenvalt met het politieke werk op het Binnenhof. Ook zouden veel extra beveiligingsmaatregelen genomen moeten worden: het controleren en gescheiden houden van personen, materialen en voertuigen. Bovendien zou de helft van het Plein lange tijd bouwterrein moeten worden. Het kabinet heeft daarom niet voor deze varianten gekozen.

Binnenhof moet aantrekkelijk blijven

Het is de bedoeling dat het Binnenhof tijdens de renovatie aantrekkelijk blijft voor scholieren en andere bezoekers. ProDemos verwacht dat het aantal scholieren niet zal dalen; zij kunnen zowel het Binnenhof als de tijdelijke huisvesting van Tweede en Eerste Kamer bezoeken. Na de renovatie kan het gebouw van de Tweede Kamer zelfs meer bezoekers aan dan nu.

Ook voor de omgeving (gebied Plein-Binnenhof-Buitenhof) is het belangrijk dat het aantal bezoekers op peil blijft. Dat kan met een informatiecentrum, het organiseren van rondleidingen door de bouw op plaatsen waar dat mogelijk is ('hard hat tours') en een luchtbrug over het complex. Ook de jaarlijkse monumentendag wordt aangegrepen om het Binnenhof in de belangstelling te houden. Samen met de gemeente, omwonenden, ondernemers en instellingen rond het Binnenhof komt er een plan om de omgeving aantrekkelijk te houden voor bezoekers en overlast door de renovatie zo veel mogelijk te beperken.

Prinsjesdag op het Binnenhof

Het kabinet stelt voor om Prinsjesdag tijdens de renovatie op het Binnenhof te houden. Ook hierdoor blijft het Binnenhof aantrekkelijk en zichtbaar als hart van de parlementaire democratie. Het verplaatsen van Prinsjesdag naar een andere locatie zou maar heel weinig tijdswinst voor de renovatie opleveren. De belangrijke symbolische betekenis van Prinsjesdag op het Binnenhof weegt voor het kabinet bovendien zwaarder.

Renovatie hard nodig

De renovatie is hard nodig om grote gebreken te herstellen op het gebied van (brand)veiligheid, houtrot, lekkende daken, technische installaties (klimaat, liften, leidingen), ict, beveiliging en gezondheid. Daarnaast worden enkele verbeteringen meegenomen zoals aanpassing van de ingangen, keukens en restaurants. De renovatie kan in 2020 van start gaan. Daarna voldoet het complex weer aan alle eisen om veilig en zonder storingen continu in bedrijf te zijn.

Bijlagen:

- brief aan de Tweede en de Eerste Kamer
- infographics renovatievarianten

Inlichtingen bij 5.1.2e telefoon 06-5.1.2e

From: 5.1.2e@rijksoverheid.nl>
Sent: Tue, 26 Apr 2016 11:02:13 +0200
To: "Griffier Eerste Kamer" <griffier@eerstekamer.nl>; "Voss, R" 5.1.2e@tweedekamer.nl>; 5.1.2e@raadvanstate.nl>; 5.1.2e@raadvanstate.nl>; 5.1.2e@minaz.nl>; 5.1.2e@minaz.nl>
Cc: 5.1.2e@eerstekamer.nl>; 5.1.2e@tweedekamer.nl>; 5.1.2e@RaadvanState.nl>; 5.1.2e@minaz.nl>; 5.1.2e@minaz.nl>; 5.1.2e@raadvanstate.nl>; 5.1.2e@raadvanstate.nl>; 5.1.2e@minaz.nl>; 5.1.2e@minaz.nl>; 5.1.2e@Rijksoverheid.nl>; 5.1.2e@Rijksoverheid.nl>; 5.1.2e@Rijksoverheid.nl>
Subject: Brief minister Blok Renovatie Binnenhof
Attachments: 20160425 - Kamerbrief Renovatie Binnenhof.pdf, 20160425 - Bijlage 2 bij Kamerbrief - Rapport Arcadis.pdf, 20160425 - Bijlage 3 bij Kamerbrief - Validatierapport Twynstra Gudde.pdf, 20160425 - Bijlage 4 bij Kamerbrief - Infographics Renovatievarianten.pdf
Categories: geprint

Geachte dames en heren,

Hierbij zend ik ter informatie de brief die vandaag door de minister voor Wonen en Rijksdienst is gezonden aan de Tweede Kamer, en in afschrijft aan de Eerste Kamer en de Raad van State.

Alle informatie is ook terug te vinden op rijksvastgoedbedrijf.nl/binnenhof.

Hartelijke groet,

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

From: 5.1.2e
Sent: Tue, 26 Apr 2016 10:38:31 +0200
To: "Voorzitter" <voorzitter@tweedekamer.nl>; "Voss, R" 5.1.2e@tweedekamer.nl>
Subject: FW: Renovatie Binnenhof
Attachments: 20160425 - Kamerbrief Renovatie Binnenhof.docx, 20160425 - Bijlage 2 bij Kamerbrief - Rapport Arcadis.pdf, 20160425 - Bijlage 3 bij Kamerbrief - Validatierapport Twynstra Gudde.pdf, 20160425 - Bijlage 4 bij Kamerbrief - Infographics Renovatievarianten.pdf
Categories: geprint

Zojuist officieel aangeboden!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Griffie Plenair - Bureau Wetgeving
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T + (31) 70-318 5.1.2e | M + (31) 6-5.1.2e

E 5.1.2e@tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

Alle informatie over de Tweede Kamer is te vinden op www.tweedekamer.nl. U kunt de Tweede Kamer ook volgen op [Facebook](#) en [Twitter](#). Download ook de gratis Tweede Kamer vergaderagenda app in de Apple of Android store.

From: 5.1.2e
Sent: Mon, 4 Jul 2016 11:49:10 +0200
To: "secretariaat.voorzitter" 5.1.2i @tweedekamer.nl; "Griffier Tweede Kamer" <Griffier@tweedekamer.nl>; 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl; "TK-DVR-Verslagdienst" 5.1.2i @tweedekamer.nl; "Persloket" <persvoorlichting@tweedekamer.nl>; "Dijk van Frans" 5.1.2e @tweedekamer.nl; 5.1.2e @tweedekamer.nl
Subject: Vz memorandum VAO Renovatie Binnenhof (6 juli 2016)
Attachments: Vz-Memo VAO Renovatie Binnenhof (6 juli 2016).doc

Bijgaand het memorandum.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Griffier
Vaste commissie voor Binnenlandse Zaken, algemene commissie voor Wonen en Rijksdienst, commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten en Bouwbegeleidingscommissie
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T +(31)70-3185.1.2e | M +(31)6-5.1.2e

E 5.1.2e @tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

MEMORANDUM TEN BEHOEVE VAN DE VOORZITTER

Soort debat	VAO
Titel/Onderwerp	Renovatie van het Binnenhof (eerste spreker Koolmees)
Deelnemers AO	Ronnes, Madlener, Koolmees, Van Raak, Krol, Fokke, Bisschop, Graus, De Caluwé.
Bewindspersoon	Blok, minister voor Wonen en Rijksdienst
Korte inh. samenvatting	De belangrijkste elementen van het kabinetsstandpunt: - Een groot aantal forse en uiteenlopende gebreken van het Binnenhof vraagt om ingrijpende werkzaamheden. - Het kabinet kiest voor een volledige en integrale renovatie van het Binnenhofcomplex, met een uitvoeringsduur van circa 5,5 jaar en een investering van maximaal €475 mln. (prijsspeil 2015). - In plenair debat van 10/12/15 heeft minister Blok toegezegd een aantal zaken nader te onderzoeken. In de brief van 26/4/16 voldoet de minister hieraan en wordt uitvoering gegeven aan motie-Koolmees c.s. over het uitwerken van een alternatieve gefaseerde variant (nr.9), de motie-Koolmees c.s. over een variant waardoor de TK zo lang mogelijk kan blijven functioneren op het Binnenhof (nr.10), de motie-Wolbert/Kerstens over verantwoordelijkheid op basis van de Wet aanpak schijnconstructies (nr. 12), de motie-De Caluwé over tijdwinst door het verplaatsen van activiteiten rond Prinsjesdag (nr. 14) en de motie-Krol over de mogelijkheden van nieuwbouw op de plaats van het «Hotel» (nr. 15). De brief van 26/4/16 is besproken in AO van 1/6/16. - In AO van 1/6/16 blijkt dat er nog 3 (van de in totaal 11) uitvoeringsvarianten in beeld zijn: - o <u>Variant 3 (5,5 jaar, kabinetsvariant):</u> Uitvoering met een geheel leeg complex, verplaatsing politieke proces 5,5 jaar. Voorstanders: VVD, PvdA, CDA, 50PLUS. - o <u>Variant 9 (6,4 jaar, € 7,2 mln. extra, EK eerder terug):</u> Starten met een geheel leeg complex, verplaatsing politiek proces, waarbij het AZ, RvSt en EK na 2,7 jaar terugkeren en de TK na 6,4 jaar. Voorstanders: alleen VVD als periode dat TK weg is kan worden teruggebracht. - o <u>Variant 2 (7 jaar, € 50 mln. extra, TK na EK):</u> Starten met een gedeeltelijk leeg complex. Verplaatsing AZ, RvSt en EK voor 3 jaar, daarna de TK 4 jaar. Voorstanders: D66 en SGP. - o PVV wil geen van de varianten, en wil dat alleen achterstallig onderhoud wordt weggewerkt. - o SP wil meerdere varianten in beeld houden. - De minister heeft toegezegd de financiële gegevens m.b.t. de brief van 26/4/16 vertrouwelijk ter beschikking te stellen. In de stukken staan de ramingen van Vitruvius en Rijksvastgoedbedrijf (RVB). De stukken liggen ter vertrouwelijke inzage voor leden van commissie WR bij het CIP. - Te verwachten moties: - o Over de onderbouwing van de €50 extra voor variant 2 komen mogelijk D66 en SGP met een motie. - o Over het kabinetsvoorstel om de Ridderzaal jaarlijks te openen voor Prinsjesdag, zal de VVD-fractie mogelijk met een motie komen en verzoeken niet de Ridderzaal, maar de Grote Kerk te gebruiken voor Prinsjesdag. - o Mogelijk komt 50PLUS met een motie dat verzoekt het hotel te slopen. - o Mogelijk komt SP met motie over Van Oldebarnevelt: archeologisch onderzoek en passender gedenkteken. - De gebruikers van het Binnenhof verhuizen allemaal in één keer naar de twee locaties: RvSt en het AZ naar het Lange Voorhout 34–36/Kazernestraat en de EK en TK naar de Bezuidenhoutseweg 67. Na de renovatie verhuizen de gebruikers terug; zo mogelijk zullen delen van het Binnenhofcomplex eerder in gebruik worden genomen als de werkzaamheden voor dat deel afgerond zijn. - De verwachting is dat de renovatie op het Binnenhof in 2020 van start kan gaan. - Tijdens de renovatie zullen bezoekers in de tijdelijke huisvesting aan Bezuidenhoutseweg de openbare vergaderingen kunnen bijwonen.

	- Er wordt gezocht naar mogelijkheden om het Binnenhof tijdens de renovatie te kunnen bekijken en beleven (informatiecentrum of een luchtbrug over het Binnenhof heen).	
Bijzonderheden	Wat ging er aan het VAO vooraf? - Op 13/10/15: technische ambtelijke briefing en rondleiding, - op 4/11/15: inbreng feitelijke vragen, - op 25/11/15: rondetafelgesprek met architecten, deskundigen grote projecten en direct belanghebbenden, - op 10/12/15: plenair debat.	
Opsteller	5.1.2e	Datum: 4 juli 2016

From: 5.1.2e
Sent: Tue, 5 Jul 2016 19:05:09 +0200
To: "Voss, R" 5.1.2e@tweedekamer.nl>; 5.1.2e@tweedekamer.nl>
Subject: Fwd: Brief binnenhof
Attachments: 20160701 - Brief aan Tweede Kamer.docx, ATT00001.htm

renata, 5.1.2e

bijgaand ter informatie een brief van minister w&r over de renovatie. de brief zelf is niet vertrouwelijk, de bijlage (met aanbestedingsgevoelige informatie) wel. de bijlage ligt dan ook ter vertrouwelijke inzage bij het cip.
de brief is verspreid naar de cie w&r.

groet, 5.1.2e

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2e@tweedekamer.nl>
Datum: 5 juli 2016 14:27:27 CEST
Aan: 5.1.2e@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Brief binnenhof

From: 5.1.2e
Sent: Wed, 14 Sep 2016 15:15:59 +0200
To: "Arib K." <K.Arib@tweedekamer.nl>; "Voss, R" 5.1.2e@tweedekamer.nl>
Cc: "secretariaat.voorzitter" <5.1.2i@tweedekamer.nl>
Subject: Brief Renovatie Binnenhof
Attachments: Brief aan TK.docx

Ter info!

Grt 5.1.2e

From: 5.1.2e
Sent: Thu, 15 Sep 2016 10:43:55 +0200
To: "Voss, R" <5.1.2e@tweedekamer.nl>, 5.1.2e @tweedekamer.nl>
Subject: Fwd: Briefwisseling EK - WenR renovatie Binnenhof
Attachments: 160913briefVzEK.pdf, ATT00001.htm, 160914BriefMW&R.pdf, ATT00002.htm
Categories: geprint

Ter info. 5.1.2e

De directeur Bedrijfsvoering en Informatisering
 Tweede Kamer der Staten-Generaal

5.1.2e

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 5.1.2e @rijksoverheid.nl>
Datum: 15 september 2016 10:36:05 CEST
Aan: 5.1.2e @eerstekamer.nl>, 5.1.2e @tweedekamer.nl",
 5.1.2e @tweedekamer.nl>, 5.1.2e @tweedekamer.nl>, 5.1.2e
 <5.1.2e @RaadvanState.nl>, 5.1.2e @raadvanstate.nl" <5.1.2e @raadvanstate.nl>, 5.1.2e
 5.1.2e @minaz.nl" 5.1.2e @minaz.nl>, 5.1.2e @minaz.nl)
 5.1.2e @minaz.nl>

Onderwerp: Briefwisseling EK - WenR renovatie Binnenhof

Beste allen,

Hierbij zend ik jullie ter informatie de briefwisseling tussen Voorzitter Eerste Kamer en minister voor Wonen en Rijksdienst waarmee nu ook de Eerste Kamer deze fase als afgerond beschouwt.

Aan de Tweede Kamer is een vergelijkbare brief gezonden en de Raad van State heeft de brieven in afschrift ontvangen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

From: "Presidium"
Sent: Tue, 31 Jan 2017 09:38:52 +0100
To: "Presidium" 5.1.2i@tweedekamer.nl; "Arib K." <K.Arib@tweedekamer.nl>; "Bosma M." <M.Bosma@tweedekamer.nl>; "Elias T.M.Ch." <t.elias@tweedekamer.nl>; "Knops R.W." <r.knops@tweedekamer.nl>; "Raak van A.A.G.M." <r.vraak@tweedekamer.nl>; "Secretariaat.Elias" <secretariaat.elias@tweedekamer.nl>; "secretariaat.voorzitter" 5.1.2i@tweedekamer.nl; "Veldhoven van – Van der Meer" <s.vveldhoven@tweedekamer.nl>; "Vermeij R." <r.vermeij@tweedekamer.nl>; "Voordewind J.S." <j.voordewind@tweedekamer.nl>; "Voss, R" 5.1.2e@tweedekamer.nl; "Ark T. van" <t.vanark@tweedekamer.nl>; "Beertema H." <h.beertema@tweedekamer.nl>; "Bisschop, R." <r.bisschop@tweedekamer.nl>; "Bommel van H." <H.vBommel@tweedekamer.nl>; "Keijzer, M." <m.keijzer@tweedekamer.nl>; "Maij M." <m.maij@tweedekamer.nl>; "Pechtold A." <a.pechtold@tweedekamer.nl>
Subject: Verslag vergadering Bouwbegeleidingscommissie (BBC) van 21 december jl.
Attachments: concept-Verslag BBC-vergadering 21 december 2016.docx

Geachte leden van het Presidium,

Tijdens de Presidiumvergadering 25 januari jl. is toegezegd dat de griffier van de Bouwbegeleidingscommissie (BBC) het verslag zou doorsturen naar het Presidium.
 Bij deze treft u dit verslag aan.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Staf Griffier

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T + (31) 70-318 5.1.2e | M + (31) 6- 5.1.2e

E 5.1.2e@tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

15 september 2017

Functioneel Programma van Eisen Tweede Kamer der Staten-Generaal

CONCEPT

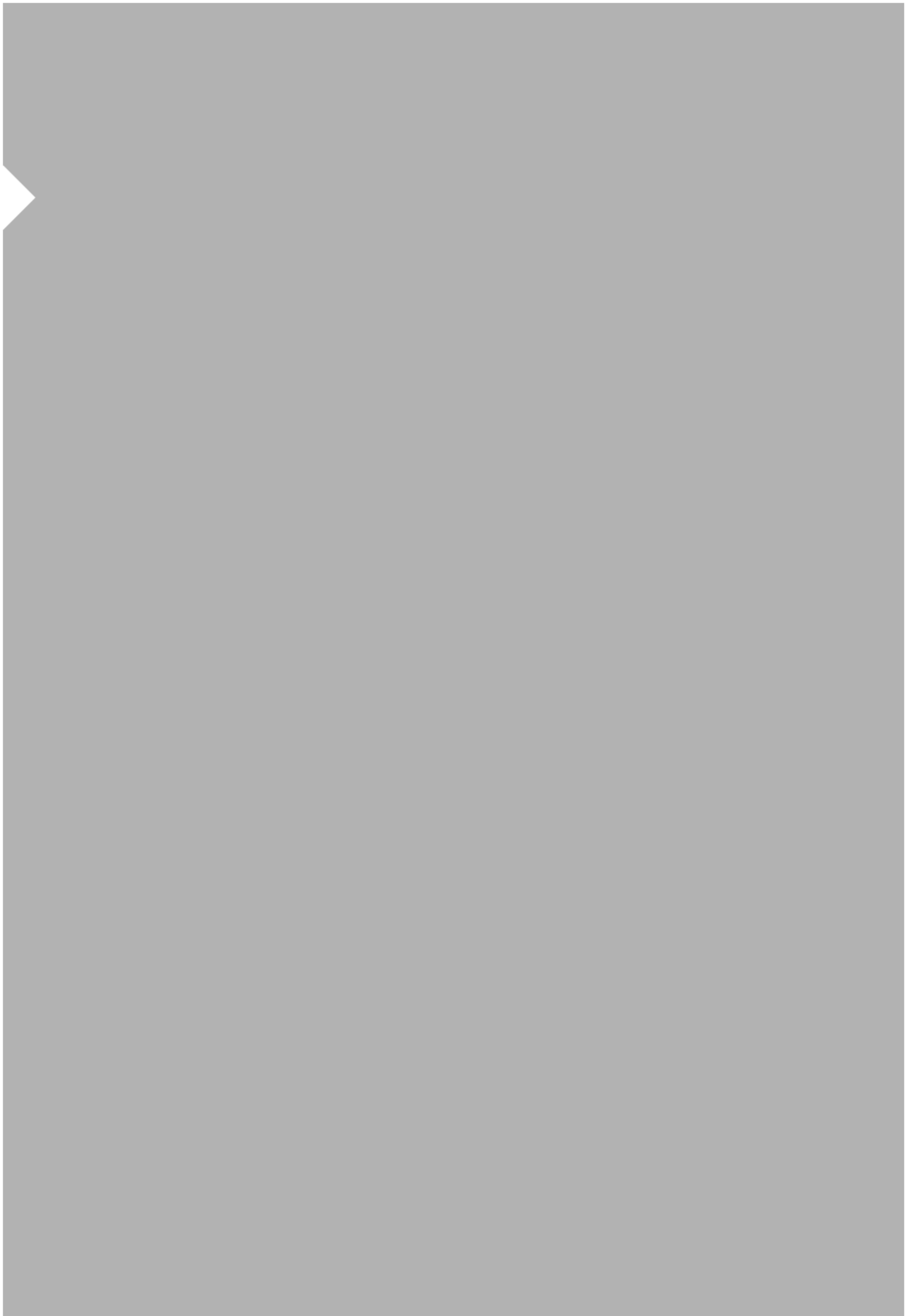
Renovatie Binnenhof

INHOUDSOPGAVE

01	INLEIDING	6
01.01	Aanleiding	6
01.02	Doel Functioneel Programma van Eisen	6
01.03	Status van dit document	7
01.04	Demarcaties	7
01.05	Leeswijzer	7
02	TE HUISVESTEN ORGANISATIES	8
02.01	Tweede Kamer der Staten Generaal	8
02.02	Formatie	9
02.03	Bezoekers	10
02.04	Huidige huisvesting en dependances	10
03	KWALITATIEVE UITGANGSPUNTEN	12
03.01	Succesfactoren renovatie	12
03.02	Gewenste uitstraling	13
04	ALGEMENE FUNCTIONELE EISEN	14
04.01	Beveiliging en toegangsbeleid	14
04.02	Zonering	15
04.03	Logistiek	17
04.04	Toegankelijkheid mindervaliden	17
04.05	Arbo-conformiteit	18
04.06	Flexibiliteit	18
04.07	Duurzaamheid en comfort	18
04.08	Comfort	18
04.09	IT en audiovisuele middelen	18
04.10	Losse inrichting	19

05	ENTREE EN ONTVANGST	21
05.01	Entrees en scanstraten	21
05.02	Centrale hal (Statenpassage)	26
05.03	Publieke voorzieningen	27
06	VERGADERRUIMTES	28
06.01	Plenaire zaal	28
06.02	Commissiezealen	30
06.03	Parlementaire enquêtezaal	32
07	CENTRALE VOORZIENINGEN	34
07.01	Centrale vergaderzalen	34
07.02	Historische evenementzalen	35
07.03	Centraal Service Plein (CSP)	36
07.04	Beeld- en videokamer (DVR)	36
07.05	Persconferentie- en presentatieruimte	36
07.06	Beeld- en geluidstudio	37
07.07	Line Distribution Room (LDR)	37
07.08	Ruimtes ten behoeve van dienst Beveiliging	37
07.09	Ruimtes ten behoeve van externen	39
08	RESTAURATIEVE VOORZIENINGEN	40
08.01	Algemene uitgangspunten en relaties	41
08.02	Ledenrestaurant	41
08.03	Fractie- en ambtenarenrestaurant (huidig Plein- en Statenrestaurant)	42
08.04	Semi publiekstoegankelijk horecapunt (huidig Statenlokaal)	44
08.05	Restauratieve ruimte enquêtezaal	45
08.06	Centrale keuken	45
08.07	Banquetingkeuken ten behoeve van catering evenementen	46
08.08	Warme dranken- en snackautomaten	46
08.09	Vergaderservice	47
09	KANTOORVELDEN	49
09.01	Algemene uitgangspunten	49

09.02	Kantoorveld fracties	49
09.03	Kantoorveld ambtenaren	51
09.04	Kantoorveld pers	52
09.05	Algemene voorzieningen	52
10	LOGISTIEKE EN FACILITAIRE VOORZIENINGEN	54
10.01	Sanitaire voorzieningen	54
10.02	Douche-/kleedvoorziening	54
10.03	EHBO-ruimte	55
10.04	Rust- en kolfkamers	55
10.05	Rookruimten	55
10.06	ICT-voorzieningen	55
10.07	Archief en postvoorziening	56
10.08	Werkruimten c.q. pauzeruimten Afdeling Techniek	56
10.09	Werkruimten contractpartijen	56
10.10	Expeditie: post en goedereninname	57
10.11	Magazijn, opslag en schoonmaakvoorzieningen	57
10.12	Parkeren en fietsenstalling	57
11	RUIMTELIJKE UITGANGSPUNTEN	59
11.01	Ruimtebehoefte	59
11.02	Ruimtelijke relaties	60
BIJLAGE 01	DEELNEMERS WERKSESSIES	61
BIJLAGE 02	RUIMTEBEHOEFTE PER FUNCTIETYPE	63
BIJLAGE 03	RUIMTERELATIESCHEMA	70

01 INLEIDING

01.01 Aanleiding

Het Binnenhofcomplex, het politieke hart van Nederland en een van de belangrijkste nationale monumenten, wordt gerenoveerd. De renovatie begint in de zomer van 2020 en is uiterlijk eind 2025 gereed.

In 2015 besloot de regering om het complex te renoveren en in 2016 gingen de Eerste Kamer en Tweede Kamer met dit besluit akkoord. De renovatieopgave is sober en doelmatig. Na de renovatie zijn de huidige gebreken hersteld en voldoet het complex aan wet- en regelgeving. Tegelijkertijd zijn er functionele verbeteringen gerealiseerd, zodat de gebruikers en bezoekers het Binnenhofcomplex weer goed en veilig kunnen gebruiken. De monumentale kwaliteiten worden met de renovatie beschermd en daarbij wordt met toekomstige verbetermogelijkheden rekening gehouden.

Om inzicht te verkrijgen in de gewenste functionele verbeteringen voor het complex van de Tweede Kamer, is een functionele analyse uitgevoerd. De resultaten uit deze analyse zijn beschreven in dit concept Functioneel Programma van Eisen voor de Tweede Kamer.

Aan dit Functioneel Programma van Eisen liggen de volgende documenten en informatie ten grondslag:

- ▶ Programma van Eisen tijdelijke huisvesting Tweede Kamer d.d. 1 september 2016;
- ▶ Ambitiedocument Renovatie Tweede Kamer der Staten-Generaal, d.d. 14 januari 2015;
- ▶ Reikwijdte Renovatie, d.d. 18 juni 2015;
- ▶ Informatie uit werksessies met medewerkers van de Tweede Kamer op het gebied van:
 - ▶ Beveiliging & brandveiligheid;
 - ▶ Restaurantbedrijf;
 - ▶ Ruimtelijk/functionies/werkplektoebedeling;
 - ▶ AV-middelen;
 - ▶ Facilitair en techniek.

De deelnemers aan de werksessies staan benoemd in bijlage 01.

01.02 Doel Functioneel Programma van Eisen

Dit concept Functioneel Programma van Eisen voor de Tweede Kamer vormt de basis voor besluitvorming over de renovatie vanuit een gebruikersperspectief. Daarnaast vormt het document de basis van de opdracht aan de ontwerpers, architecten en technisch adviseurs. Tot slot kan het Programma van Eisen worden ingezet als toetsinstrument, waarmee de kwaliteit van het ontwerp wordt getoetst en eventueel kan worden bijgestuurd.

01.03 Status van dit document

Dit Functioneel Programma van Eisen heeft de status CONCEPT en vergt een nadere uitwerking van de eisen en wensen om voldoende concreet te zijn voor de ontwerpers. Zaken die nog niet volledig inzichtelijk zijn, zijn in dit document opgenomen in tekstuele “kaders”, waarin de nadere uitwerking of vervolgactie wordt beschreven.

Deze kaders zijn onderverdeeld in vier categorieën:

- ▶ Te nemen besluit;
- ▶ Nader onderzoek;
- ▶ Onderzoeksvraag aan de architecten of adviseurs;
- ▶ Afhankelijkheid.

Dit document is nadrukkelijk slechts een inventarisatie van de actuele eisen en wensen van de Tweede Kamer. Dit betekent dat:

- ▶ De uitgangspunten nog niet zijn getoetst aan de bestaande ruimtelijke kaders van het gebouwencomplex.
- ▶ De uitgangspunten nog niet zijn getoetst aan de gestelde projectkaders, zoals de planning en het budget.

01.04 Demarcaties

Dit document beschrijft de functionele eisen en wensen van de Tweede Kamer. Dit Functioneel Programma van Eisen wordt samengevoegd met de Functionele Programma's van Eisen van de andere gebruikers van het Binnenhof en met het Technisch Programma van Eisen en het Definitiedocument van het Rijksvastgoedbedrijf. De Programma's van Eisen en het Definitiedocument zijn inhoudelijk nauw samenhangend. Tegelijkertijd zijn deze documenten nog in ontwikkeling. Dit betekent dat deze documenten op dit moment nog incidenteel inhoudelijk van elkaar kunnen afwijken.

01.05 Leeswijzer

Dit Programma van Eisen kent de volgende opbouw:

- ▶ Hoofdstuk 2 beschrijft de te huisvesten organisatie van de Tweede Kamer.
- ▶ Hoofdstuk 3 benoemt de kwalitatieve uitgangspunten en beschrijft de gewenste uitstraling van het gebouw op hoofdlijnen.
- ▶ Hoofdstuk 4 beschrijft de algemene functionele eisen die van toepassing zijn op het gehele gebouwencomplex.
- ▶ Hoofdstukken 5 tot en met 10 bevatten de functionele eisen aan het gebouw, onderverdeeld in de verschillende functiegebieden.
- ▶ Hoofdstuk 11 beschrijft de ruimtelijke uitgangspunten.
- ▶

N.B.: De in dit document opgenomen informatiedichtheid per eis loopt uiteen. Dit is het resultaat van de verschillende informatiedichtheden die in de werksessies is opgehaald. Er is bewust voor gekozen om deze verschillen in informatiedichtheid te handhaven om de opdrachtnemende partijen zo volledig mogelijk te informeren.

02 TE HUISVESTEN ORGANISATIES

02.01 Tweede Kamer der Staten Generaal

De Tweede Kamer controleert de regering en stelt wetten vast. Zij telt 150 leden die verdeeld zijn over verschillende fracties. De Voorzitter van de Tweede Kamer leidt de plenaire vergaderingen die in de regel plaatsvinden op dinsdagen, woensdagen en donderdagen. Tevens is zij voorzitter van het Presidium van de Tweede Kamer en de Commissie voor de Werkwijze. De Kamer vergadert behalve plenair ook veel in commissies. De vergaderingen van de Tweede Kamer zijn nagenoeg altijd openbaar.

De Tweede Kamer kent twee soorten organisaties: een politieke en een ambtelijke. De ambtelijke organisatie, de Griffie, dient ter ondersteuning van de Tweede Kamerleden.

Het hoofd van de ambtelijke organisatie is de Griffier. In onderstaande afbeelding is het organogram van de ambtelijke organisatie weergegeven.

Figuur 1 Organogram ambtelijke organisatie (2017)

02.02 Formatie

In totaal bestaat de organisatie van de Tweede Kamer uit circa 1.500 Kamerbewoners. Dit totaal wordt gevormd door 150 Kamerleden die worden ondersteund door circa 650 fractiemedewerkers, samen ondersteund door circa 550 ambtenaren. Tevens zijn er circa 150 journalisten gehuisvest. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de afdelingen en bijbehorende formatie op hoofdlijnen.

Tabel 1 Formatie Tweede Kamer (*peildatum 13 juli 2017)

		Aantal medewerkers
Politieke organisatie		+/- 800
	Kamerleden	150
	Fractiemedewerkers	+/- 650
Ambtelijke organisatie		+/- 550
Stafdiensten	Staf Griffier	
	Stafbureau Voorzitter en Presidium	
	Stafdienst Communicatie	
	Stafdienst Financieel-Economische Zaken	
	Stafdienst Personeel en Organisatie	
Bedrijfsvoering en informatisering	Staf DBenl	
	Facilitaire Dienst	
	Restaurantbedrijf	
	Beveiligingsdienst	
	Bodedienst	
	Dienst informatievoorziening	
	Dienst Verslag en Redactie	
	Dienst Automatisering	
	Bureau IP	
Constitutioneel proces	Staf DCP	
	Griffie Plenair - Bureau Wetgeving	
	Griffie commissies Bestuur en Onderwijs	
	Griffie commissies Internationaal en Ruimtelijk	
	Griffie commissies Sociaal en Financieel	
	Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven	
Pers		+/- 150
Totaal		1.500

02.03 Bezoekers

De Tweede Kamer ontvangt jaarlijks grote groepen bezoekers. In 2015 bedroeg dit aantal circa 300.000 bezoekers. De ambitie bestaat om dit aantal te laten groeien tot 500.000 bezoekers, onder andere door het uitbreiden van de openstellingdagen.

Het grootste deel van het bezoekersaantal wordt wegwijs gemaakt door ProDemos, maar bezoekers kunnen ook individueel de Tweede Kamer bezoeken. Dit gebeurt met name voor het bijwonen van plenaire vergaderingen of commissievergaderingen. In onderstaande afbeelding is een overzicht opgenomen van de verschillende groepen bezoekers op het Binnenhof.

Bezoekers Groepen

	Tweede Kamer Bezoekers 5+ groepen	Eerste Kamer Bezoekers	Intern Com. Groepen	Toeristen via Prodemos	Scholieren via Prodemos	Evenementen groepen	Totaal
2014	17.468	2958	8938	27.214	78.929	18.788	154.295
2015	30.024	2512	1225	47.172	91.733	26.562	199.228

5+ groepen zijn ook de groepen die door de fracties worden uitgenodigd

Bezoekers individueel

	TK bezoek	EK bedrijven	TK bedrijven	Pers	Ministerie	Totaal
2014	30.750	4567	11.551	1286	7144	55.298
2015	28.876	4224	9168	1096	7576	50.940

Bezoekers Openbare vergaderingen

	TK plenair	Commissies	Genodigd	Oude zaal	Statenhal	Totaal
2014	24.432	21.926	5754	528	416	53.056
2015	28.960	18.504	976	3480	1576	53.496

Totaal 2014	262.649
Totaal 2015	303.664

Figuur 2 Bezoekersgroepen Binnenhof in 2014 en 2015

02.04 Huidige huisvesting en dependances

De Tweede Kamer is grotendeels gehuisvest op het Binnenhof. Dit gebouwencomplex wordt door de Tweede Kamer aangeduid als het hoofdcomplex. Daarnaast maakt zij gebruik van enkele dependances. Dat zijn Het Logement, het Depotgebouw, het nieuwbouwgedeelte daartussen inclusief de Parlementaire Enquêtezaal, het gebouw Bleijenburg en een verdieping in een gebouw aan de Doelenstraat.

De Tweede Kamer is de grootste gebruiker op het Binnenhof. Onderstaande afbeelding toont aan welk deel van het Binnenhofcomplex in gebruik is door de Tweede Kamer.

Figuur 3 Plattegrond Binnenhofcomplex met het complex van de Tweede Kamer groen aangegeven
 *bron: Objectvisie Binnenhof (Rijksvastgoedbedrijf, 2015)

03 KWALITATIEVE UITGANGSPUNTEN

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de succesfactoren voor de renovatie, gezien vanuit het perspectief van de Tweede Kamer en de gewenste uitstraling van het interieur.

03.01 Succesfactoren renovatie

De renovatie van het Tweede Kamercomplex dient aan te sluiten bij de kernambities voor de renovatie van het Binnenhof: belevingswaarde, gebruikswaarde, toekomstwaarde, omgevingswaarde en monumentwaarde. Daarnaast zijn voor de Tweede Kamer specifieke ambities opgesteld. Deze ambities raken voor een belangrijk deel de uitoefening van de kerntaken van de Tweede Kamer: controle en medewetgeving. De laatste decennia is hierin nadrukkelijk een ontwikkeling naar- en noodzaak tot - meer verbinding met de Nederlandse kiezers en de samenleving, een grotere zichtbaarheid en toegankelijkheid en een goede beeldvorming. De verkiezingen van de Tweede Kamer zijn de basis van de democratie. De kernboodschap is: de Tweede Kamer is van iedereen, de Tweede Kamer is voor iedereen. In de Tweede Kamer klopt het hart van de democratie.

Dit resulteert in de volgende succesfactoren voor de renovatie van het Tweede Kamer complex:

- ▶ Het complex is veilig voor zowel Kamerbewoners, gasten van de Tweede Kamer en publiek, als voor beheer- en onderhoudspartijen.
- ▶ Het complex is gastvrij, benaderbaar en toegankelijk in de meest brede betekenis van het woord, waar iedereen met goede bedoelingen en met wel of geen beperking zich welkom weet en voelt.
- ▶ De gebouwen zijn (voor zo ver mogelijk bij monumentale waarde) duurzaam, energie- en milieuefficiënt en voldoen aan wet- en regelgeving.
- ▶ Een uitstekende toegankelijkheid van installaties is essentieel om de installatietechnische componenten eenvoudig te kunnen vernieuwen en onderhouden.
- ▶ IT-systemen, audiovisuele voorzieningen en overige technische (beheers)systemen zijn toekomstbestendig en uitgevoerd volgens de laatste stand der techniek.
- ▶ De inrichting van de gebouwen draagt bij aan een flexibele indeling, waarbij wijzigingen in de organisatie (bijvoorbeeld na verkiezingen) kunnen worden opgevangen.
- ▶ De logistiek in het pand draagt bij aan duidelijke en efficiënte routing voor zowel personen als goederen.
- ▶ Aanpassingen aan het gebouw gebeuren functioneel, doelmatig en slim.

Afhankelijkheid

Gezamenlijke dienstverlening Binnenhof

Een apart aandachtspunt is het formuleren van gezamenlijke uitgangspunten met betrekking tot de continuering, uitbreiding en institutionalisering van dienstverlening aan en samenwerking tussen de verschillende Binnenhofbewoners.

- ▶ Restaurantbedrijf, bijvoorbeeld: gemeenschappelijk gebruik van restauratieve voorzieningen / een centrale cateringservice.
- ▶ Beveiligingsorganisatie, bijvoorbeeld: een centrale beveiligingsorganisatie / het flexibel afsluitbaar maken van het Binnenhof.
- ▶ Facilitaire Dienst, bijvoorbeeld: het nader integreren van de audiovisuele dienstverlening.

03.02 Gewenste uitstraling

De uitstraling, vormgeving en inrichting van de Tweede Kamergebouwen dienen zowel voor de burgers als de Kamerbewoners in overeenstemming te zijn met de (maatschappelijke) functie van de Tweede Kamer en met hetgeen in het verlengde daarvan passend is. Dit betekent op hoofdlijnen het volgende:

- ▶ Doelmatig: geen overdaad, maar wel kwalitatief hoogwaardig en representatief met respect voor het historisch erfgoed.
- ▶ Gastvrij: het complex is benaderbaar en toegankelijk voor iedereen met goede bedoelingen.
- ▶ Transparant: de uitstraling van het complex, de publieke toegangen en de plenaire zaal en commissiezaalen dragen bij aan de zichtbaarheid van de democratie.
- ▶ Tijdloos: de uitstraling is niet futuristisch of modieus en niet historiserend of conservatief; het is ingetogen en tijdloos.
- ▶ Terughoudend: installatietechnische elementen zoals brandveiligheids- en beveiligingscomponenten, zijn terughoudend en onopvallend opgenomen.
- ▶ Stimulerend: de beeldkwaliteit stimuleert waar mogelijk kennisuitwisseling, onderlinge communicatie en ontmoeting.
- ▶ Samenhangend: in monumentale ruimten is de uitstraling van losse en vaste inrichtingselementen in grote mate afgestemd op de bestaande ruimtekarakteristieken.

04 ALGEMENE FUNCTIONELE EISEN

De eisen in dit hoofdstuk betreffen algemene functionele eisen die betrekking hebben op het gehele gebouwencomplex. Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende thema's:

- ▶ Beveiliging en toegangsbeleid;
- ▶ Zonering;
- ▶ Logistiek;
- ▶ Toegankelijkheid mindervaliden;
- ▶ Arbo-conformiteit;
- ▶ Flexibiliteit;
- ▶ Duurzaamheid en comfort;
- ▶ IT en audiovisuele middelen.

04.01 Beveiliging en toegangsbeleid

Er is sprake van veel dynamiek in het veiligheidsvraagstuk. In de afgelopen jaren is het dreigingsniveau toegenomen; met name het dreigingsniveau voor een terreuraanslag. Het huidige dreigingsniveau in Nederland is niveau 4. Dit betekent dat de kans op een aanslag reëel wordt geacht. Naar verwachting blijft het dreigingsniveau de komende jaren ongewijzigd.

De Tweede Kamer hanteert nadrukkelijk het uitgangspunt dat de democratie zo zichtbaar en transparant mogelijk moet zijn. Tegelijkertijd is een vrije toegang vanuit veiligheidsoogpunt niet meer mogelijk. Het beveiligingsproces is daarom gewijzigd van een gedifferentieerd toegangsbeleid naar een volledige veiligheidsscan voor alle bezoekers. Naar verwachting blijft dit de komende jaren noodzakelijk. De tegenstrijdigheid van een adequate beveiliging enerzijds en een gastvrije toegankelijkheid anderzijds is een dilemma. Een goede balans tussen beide aspecten is een van de meest uitdagende en tegelijkertijd kritische opgaven van de renovatie.

Een uitgebreide beschrijving van het beleid met betrekking tot beveiliging en beveiligingsprocedures in de Tweede Kamer is opgenomen in een separaat document: Programma van Eisen beveiliging. Deze informatie is departementaal vertrouwelijk en wordt derhalve alleen onder bepaalde voorwaarden verstrekt.

Afhankelijkheid

Centrale beveiligingsorganisatie voor het gehele Binnenhof

De beveiligingsorganisatie van de Tweede Kamer spreekt de voorkeur uit om een centrale beveiligingsorganisatie op te richten met de organisaties van de andere gebruikers op het Binnenhof. Vanuit het oogpunt van de Tweede Kamer is dit wenselijk, omdat de beveiligingsmaatregelen voor het Binnenhof zodoende als geheel beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Dit principe moet nader worden verkend en ter besluitvorming worden voorgelegd aan alle Binnenhofbewoners.

04.02 Zonering

Ten behoeve van een duidelijke ordening in het gebouw zijn twee soorten zonering van belang:

- ▶ Gebruikszonering;
- ▶ Beveiligingszonering.

Deze twee typen zonering zijn beiden opgebouwd vanuit een ander gedachtengoed en komen niet één op één met elkaar overeen. Tegelijkertijd dienen beide zoneringen wel optimaal op elkaar te zijn afgestemd.

04.02.01 Gebruikszonering

De gebruikszonering is gebaseerd op de positionering van de verschillende functionaliteiten in de Tweede Kamer. Deze gebruikszonering gaat uit van een efficiënte logistiek in het gebouw en een logische clustering van functies die elkaar kunnen versterken.

In de Tweede Kamer zijn op hoofdlijnen de volgende gebruikszones te onderscheiden:

- ▶ Entree en ontvangst;
- ▶ Plenaire zaal en commissiezalen;
- ▶ Centrale voorzieningen;
- ▶ Restauratieve voorzieningen;
- ▶ Kantoorvelden;
- ▶ Logistieke en facilitaire voorzieningen.

De volgende uitgangspunten hebben betrekking op de algehele zonering en basisindeling van het gebouw:

- ▶ Het entree- en ontvangstgebied is toegankelijk vanaf de openbare weg.
- ▶ De plenaire zaal en de commissiezalen bevinden zich direct achter het entree- en ontvangstgebied en zijn eenvoudig toegankelijk voor het publiek.
- ▶ De centrale voorzieningen zijn gepositioneerd in de directe nabijheid van de kantoorvelden.
- ▶ De kantoorvelden zijn bij voorkeur gehuisvest op de hogere verdiepingen om een rustige werkomgeving te faciliteren.

De relaties op hoofdlijnen tussen de verschillende typen functies zijn weergegeven in het ruimterelatieschema in Bijlage 02.

04.02.02 Beveiligingszonering

5.1.1b, 5.1.2h

In het geval van bijzondere evenementen kunnen veiligheidszones worden opgeschaald. De beveiligingsvoorzieningen dienen daarom flexibel te zijn wat betreft (ICT-)instellingen.

Onderstaand figuur geeft een schematisch overzicht van de gehanteerde beveiligingszones.

5.1.1b, 5.1.2h

5.1.1b, 5.1.2h

- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

[redacted]
[redacted]

04.03 Logistiek

Een goede en efficiënte logistiek voor alle stromen, zoals bijvoorbeeld de Kamerbewoners, bezoekers, pers, (restaurant) goederen, vuilafvoer en schoonmaak, vormt een belangrijk uitgangspunt voor de renovatie van de Tweede Kamer. Voor de logistiek in het gebouwencomplex gelden de volgende uitgangspunten:

5.1.1b, 5.1.2h

-
- A horizontal bar chart with 10 bars. The bars are grouped by gender: the first three bars are for men and the last seven bars are for women. Each gender group contains bars for three age categories: 18-29, 30-49, and 50+. The bars are colored in a light gray shade. The x-axis represents the percentage of respondents, ranging from 0 to 100. The y-axis labels are not explicitly present but correspond to the categories in the legend.
Gender	Age Group	Percentage
Men	18-29	18%
	30-49	82%
	50+	95%
Women	18-29	58%
	30-49	85%
	50+	78%
	18-29	52%
	30-49	88%
	50+	98%
	50+	12%

04.04 Toegankelijkheid mindervaliden

Een goede en gastvrije toegankelijkheid voor mindervaliden is erg belangrijk voor de Tweede Kamer. De volgende eisen worden gesteld aan deze toegankelijkheid:

- In het gehele gebouwencomplex wordt zo veel mogelijk rekening gehouden met toegankelijkheid voor mensen met een beperking, waarbij ook rekening wordt gehouden met vluchtsituaties.
- Waar mogelijk zonder aantasting van de monumentale waarde van het pand, worden de geldende eisen voor het ITS-keurmerk toegepast. Dit is met name belangrijk in publiekstoegankelijke ruimtes.
- In het pand zijn zo min mogelijk drempels of verhogingen aanwezig.
- De in- en uitgangen zijn goed toegankelijk voor mensen in een rolstoel; bij voorkeur wordt geen gebruik gemaakt van (smalle) draaideuren die belemmerend zijn voor mensen met een handicap.
- De in- en uitgangen zijn ook hoorbaar of voelbaar aangeduid, zodat mensen met een visuele beperking deze eenvoudig kunnen vinden en ongehinderd naar binnen kunnen.
- De bediening van toegangssystemen is gepositioneerd op een hoogte die voor rolstoelgebruikers toegankelijk is.
- De hoogte van balies is zodanig gekozen dat mensen in een rolstoel goed zicht hebben op de baliemedewerker.

Vanwege de monumentale waarde van het pand is het niet mogelijk om op alle locaties in het pand aan deze uitgangspunten te voldoen. De volgende functies dienen echter te allen tijde integraal bereikbaar en toegankelijk te zijn:

- ▶ Entree- en ontvangstruimten;
- ▶ Plenaire zaal en commissiezalen;
- ▶ Bedrijfsrestaurants;
- ▶ Deel van de sanitaire voorzieningen;
- ▶ Deel van de kantoorvelden en vergaderzalen.

Nader onderzoek

Toegankelijkheid

Vanuit de Tweede kamer wordt belang gehecht aan de toegankelijkheid voor mindervalide bewoners en bezoekers. De belangengroep mindervaliden van de Tweede Kamer dient op dit onderdeel betrokken te worden tijdens het opstellen van het ontwerp.

04.05 Arbo-conformiteit

In het ontwerp dient bijzonder rekening te worden gehouden met een goede arbo-conformiteit, zowel voor het primaire proces (bijvoorbeeld verstelbaar meubilair) als voor facilitaire medewerkers (bijvoorbeeld meubilair dat eenvoudig verplaatsbaar is). Dit uitgangspunt geldt voor alle ruimtes in de Tweede Kamer, inclusief de plenaire zaal.

04.06 Flexibiliteit

In het ontwerpproces dient bijzonder rekening te worden gehouden met flexibiliteit. De samenstelling van de Tweede Kamer en daarmee ook de huisvestingsbehoefte verandert na iedere verkiezingsronde. De volgende aspecten met betrekking tot flexibiliteit zijn van belang:

- ▶ Voor het kantoorveld van de fracties is het essentieel dat verhuisbewegingen eenvoudig, snel en zonder bouwkundige of installatietechnische ingrepen kunnen plaatsvinden.
- ▶ De ambtenarenorganisatie wordt bij voorkeur centraal gehuisvest, zodat het (1) onafhankelijk is van verkiezingsuitslagen, (2) een efficiënte samenwerking tussen de ambtenaren bevordert en (3) geschikt kan worden gemaakt voor een eigen flexibel werkplekconcept met efficiënt ruimtegebruik.

04.07 Duurzaamheid en comfort

De Tweede Kamer hecht belang aan een duurzaam gebouw. De volgende aspecten worden genoemd:

- ▶ Daglichtgereguleerde en duurzame verlichting;
- ▶ Een duurzame opwekking van energie, bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen.

Afhankelijkheid

Duurzaamheidsambities voor het gehele Binnenhof

Vanuit de Tweede Kamer wordt belang gehecht aan duurzame huisvesting. Duurzaamheid is tegelijkertijd een thema dat als uitgangspunt geldt voor de renovatie van het Binnenhof als geheel en dient daarom in samenhang te worden beschouwd.

04.08 Comfort

De Tweede Kamer hecht waarde aan een goed comfort, omdat dit de tevredenheid over de huisvesting bevordert. De volgende ambitie wordt benoemd:

- ▶ Voorzieningen voor verlichting, zonwering, ventilatie en temperatuur, zijn behalve centraal, ook individueel en per werkplek instelbaar.

04.09 IT en audiovisuele middelen

De behoefte aan IT en audiovisuele middelen is sterk onderhevig aan technologische veranderingen. De Tweede Kamer heeft een toekomstvisie opgesteld. Deze wordt op een later moment verstrekt. Het is belangrijk dat deze voorzieningen na de renovatie worden opgeleverd naar de laatste stand der techniek. In deze paragraaf zijn daarom richtinggevende uitgangspunten voor het ontwerp beschreven. De exacte invulling van IT en audiovisuele middelen dient te zijner tijd te worden onderzocht.

Voor de IT-infrastructuur gelden de volgende kernwaarden:

- ▶ Toekomstvastheid;
- ▶ Schaalbaarheid;
- ▶ Flexibiliteit;
- ▶ Efficiënt beheer.

Voor het gebruik van AV-middelen gelden de volgende uitgangspunten ter overweging:

- ▶ Beeld en geluid als vakgebied wordt steeds complexer door veranderende technologie. Het is de vraag in welke mate de Tweede Kamer deze diensten zelf zal blijven uitvoeren in de toekomst of dat een deel van de werkzaamheden, onder regie van de Tweede Kamer, zou kunnen worden uitbesteed aan marktpartijen. Tegelijkertijd zal de Tweede Kamer de clean feeds blijven verzorgen, om de verzameling van de beelden objectief te houden.
- ▶ De beelden uit de plenaire zaal en commissiezalen worden naar verwachting in de toekomst steeds meer ingezet als formele verslaglegging van de vergaderingen. Daarbij hoeft verslaglegging niet noodzakelijkerwijs in de zaal plaats te vinden. Momenteel loopt er een pilot waarbij de beeld- en geluidcontent vanuit de zalen wordt samengebracht met data van de Dienst Verslag en Redactie voor archivering. Deze situatie wordt na de pilot naar verwachting definitief. Een betrouwbare en goede camera- en geluidvoorziening is hiervoor van groot belang.
- ▶ Het versturen van live feeds en het bewaren van beeld en geluid als archief voor verslaglegging vraagt om een betrouwbaar systeem als het gaat om het opslaan van data. Redundantie van de Line Distribution Room (LDR) is daarom van groot belang. In het geval van een calamiteit, zoals brand in de LDR, mogen geen beelden van de vergaderingen verloren gaan. Nagedacht dient te worden over back-up faciliteiten van de LDR.
- ▶ Vanuit de Tweede Kamer bestaat de wens om activiteiten van de Facilitaire Dienst efficiënt in te zetten en een centrale organisatie op te richten voor het gehele Binnenhof. Deze wens valt buiten de reikwijdte van dit project, maar kan mogelijk wel invloed hebben op de benodigheden in het gebouwencomplex.
- ▶ Na renovatie dient de Tweede Kamer te beschikken over een narrow-casting systeem. Op dit narrow-casting systeem worden onder andere de volgende functionaliteiten aangesloten:
 - ▶ Uitzendingen van de plenaire vergaderingen;
 - ▶ Informatieborden bij de vergaderzalen;
 - ▶ Reserveringssysteem van de vergaderruimtes;
 - ▶ Informatieschermen entrees;
 - ▶ Informatie restaurantbedrijf.

Nader onderzoek

Behoefte aan AV-middelen

Een goede inrichting van AV-middelen is complex en continu onderhevig aan technologische veranderingen. De Tweede Kamer wenst daarom advies in te winnen van een externe expert over een goede inrichting van AV-middelen in de toekomst.

04.10 Losse inrichting

Voor de inrichting van de Tweede Kamer zijn de volgende ambities geformuleerd:

- ▶ Rijks Cultureel Erfgoed en Rijkseigendom: meubilair en verlichting dat specifiek ontworpen is voor een betreffende ruimte blijft in beginsel daarvoor behouden.
- ▶ Meubilair is gestandaardiseerd per categorie Kamerbewoner, biedt maximale uniformiteit, is Arbo-conform en is gezondheid bevorderend.
- ▶ Conflicten in uitstraling tussen meubilair en ruimten met een hoog monumentale waarde worden voorkomen.
- ▶ Aandacht voor behoud en toepassing van kunst en (vaste) kunstwerken.

Nader onderzoek

Toepassing kunst

Voorstellen rondom behoud en toepassing van kunst en (vaste) kunstwerken dienen in overleg met de kunstcommissie van de Tweede Kamer plaats te vinden.

05 ENTREE EN ONTVANGST

In de entree en ontvangstruimten worden zowel Kamerbewoners als bezoekers van de Tweede Kamer ontvangen. In dit hoofdstuk worden de eisen en wensen beschreven voor de entree- en ontvangstruimten.

05.01 Entrees en scanstraten

De Tweede Kamer telt vier entrees:

- ▶ Huisentree voor Kamerbewoners;
- ▶ Centrale publieksentree;
- ▶ Entree voor de historische evenementzalen en hoogwaardigheidsbezoek;
- ▶ Besloten entree vanuit de stallingsvoorzieningen.

Afhankelijkheid

Het (flexibel) afsluitbaar maken van het Binnenhof

In de huidige situatie wordt het Binnenhof regelmatig tijdelijk geheel of gedeeltelijk afgesloten, bijvoorbeeld bij een bijzonder evenement. De huidige (tijdelijke) voorzieningen voldoen niet aan de gewenste kwaliteitsstandaard. De beveiligingsorganisatie van de Tweede Kamer spreekt daarom de wens uit om met de andere bewoners van het Binnenhof in overleg te gaan over (flexibele) afsluitbaarheid van de poorten van het Binnenhof indien noodzakelijk.

Nader onderzoek

Capaciteitsberekening scanstraten en toegangscontrolevoorzieningen

De beveiligingsorganisatie vraagt om nader onderzoek in de vervolgfase naar de benodigde hoeveelheid scanstraten en toegangscontrolevoorzieningen bij de verschillende entrees. Dit is afhankelijk van de keuze voor een bepaald systeem en de verwachte groei in bezoekersaantallen.

05.01.01 Huisentree voor Kamerbewoners

Deze entree vormt de “huisingang” voor alle medewerkers van de Tweede Kamer, bewindslieden en begeleidende ambtenaren en bevat de volgende functionaliteiten:

- ▶ Een open en transparante ontvangstruimte;
- ▶ Een scanstraat;
- ▶ Een beveiligingsbalie/loge;
- ▶ Voldoende toegangscontrolevoorzieningen.

Aan de huisentree voor Kamerbewoners worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ De huisentree is primair bedoeld als entree voor Kamerbewoners, bewindslieden en begeleidende ambtenaren maar kan tevens worden ingezet voor ontvangst van hoogwaardig bezoek.
- ▶ Als onderdeel van de huisentree moet voor **5.1.1b, 5.1.2h** een open en transparante ontvangstruimte worden gerealiseerd voor bijvoorbeeld het in ontvangst nemen van petitie's.
- ▶ Bezoekers worden in de ontvangstruime ontvangen door gastvrouwen of – heren en doorverwezen naar de scanstraat.
- ▶ Kamerbewoners met pasautorisatie hebben via toegangscontrolesystemen direct toegang tot het semipublieke gebied (centrale hal).
- ▶ In de ontvangstruimte wordt, op de grens tussen de twee zones, een beveiligingsbalie gerealiseerd, waar gekend bezoek zich kan aanmelden en een bezoekerspas kan verkrijgen.
- ▶ **5.1.1b, 5.1.2h**
[Redacted text block]
- ▶ De scanstraten bevinden zich direct achter de ontvangstruimte.
- ▶ **5.1.1b, 5.1.2h**
[Redacted text block]
- ▶ Met de verkregen bezoekerspas kunnen bezoekers via de toegangscontrolesystemen het semipublieke gebied bereiken.
- ▶ Gescand publiek en niet-gescand publiek kunnen elkaar niet kruisen alvorens de volgende beveiligingszone te betreden.

5.1.1b, 5.1.2h

Relaties

- ▶ De huisentree voor Kamerbewoners grenst direct aan de kantoorvelden (hoofdstuk 09).
- ▶ De huisentree is bij voorkeur gelegen aan het Plein in de nabijheid van het Centraal Station.

05.01.02 Centrale publieksentree

Voor het publiek bezoek aan de Tweede Kamer, zoals bezoekers aan de publieke tribunes, bezoekers via ProDemos en gasten van Kamerbewoners, wordt een centrale publieksentree gerealiseerd.

Deze entree bevat de volgende functionaliteiten:

- ▶ Een open en transparante ontvangstruimte;
- ▶ Voldoende scanstraten;
- ▶ Beveiligingsbalie;
- ▶ Privé spreekruimte;
- ▶ Voldoende toegangscontrolevoorzieningen;
- ▶ Separate uitgang;
- ▶ Garderobe.

Aan de centrale publieksentree worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ Alle publieke bezoekers van de Tweede Kamer komen binnen via één centrale entree.
- ▶ De centrale entree is herkenbaar, transparant en uitnodigend.
- ▶ In de ontvangsthall is een informatiebalie gepositioneerd, waar bezoekers kunnen worden geïnformeerd over de activiteiten van de Tweede Kamer.
- ▶ De bezoekers worden aanvullend voorzien van informatie tijdens het wachten, bijvoorbeeld middels schermen, waarmee de activiteiten van de Tweede Kamer in beeld worden gebracht.
- ▶ Alle bezoekers dienen te worden gecontroleerd middels scanstraten, voordat zij de semipublieke zone betreden.
- ▶ De scanstraten bevinden zich direct achter de ontvangstruimte.

■ 5.1.1b, 5.1.2h

- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

■ 5.1.1b, 5.1.2h

- ▶ Bezoekers worden in de ontvangstruimte ontvangen door gastvrouwen of – heren en doorverwezen naar de juiste scanstraat.

- ▶ 5.1.1b, 5.1.2h Via toegangscontrolesystemen hebben zij direct toegang tot het semipublieke gebied (centrale hal).

- ▶ Direct na de scanstraten wordt een beveiligingsbalie gerealiseerd, waar bezoekers zich na screening kunnen aanmelden en een bezoekerspas kunnen verkrijgen.

▶ 5.1.1b, 5.1.2h

- ▶ [Redacted]
- ▶ [Redacted]
- ▶ Met de verkregen bezoekerspas kunnen bezoekers via de toegangscontrolesystemen het semipublieke gebied bereiken.
- ▶ In de directe nabijheid van de scanstraten is een privé spreekruimte, waar bezoekers apart genomen kunnen worden indien zij niet voldoen aan de controle in de scanstraten (bijvoorbeeld bij het aantreffen van verboden goederen of middelen).
- ▶ De privé spreekruimte biedt zitplaatsen aan vier personen en biedt een veilige omgeving voor medewerkers van de Tweede Kamer.
- ▶ De uitgang is alleen te openen van binnen naar buiten, bijvoorbeeld door een (draai)deur die slechts eenzijdig toegang verleent.
- ▶ De garderobe wordt bereikt na de toegangscontrole.

5.1.1b, 5.1.2h

Relaties

- ▶ De centrale publieksentree grenst direct aan de centrale hal (par. 05.02).
- ▶ De uitgang van de centrale publieksentree is gepositioneerd in de directe nabijheid van de ingang ten behoeve van een vanzelfsprekende oriëntatie.
- ▶ De centrale publieksentree is gepositioneerd in de nabijheid van de garderobe, filmzaal en souvenirwinkel (par. 05.03).

05.01.03 Entree voor de historische evenementzalen en hoogwaardigheidsbezoek

Aan de Tweede Kamerzijde van het Binnenhof is een ruimer opgezette entree gepositioneerd voor evenementen en hoogwaardigheidsbezoek in de monumentale ruimten van de Oudbouw (Stadhouderskamer, Oude Zaal, Rooksalon, Koffiekamer, Schrijfkamer; zie par. 07.02). Toegang tot de historische evenementzalen bij evenementen voor 150 tot 200 personen vindt in principe plaats via deze entree. Bij hogere bezoekersaantallen moet de centrale publieksentree (par. 05.01.02), via de centrale hal, toegang kunnen bieden tot de historische evenementzalen.

Deze entree bevat de volgende functionaliteiten:

- ▶ Een kleine ontvangstruimte met ontvangstbalie;
- ▶ Een scanstraat;
- ▶ Voldoende toegangscontrolevoorzieningen;
- ▶ Garderobe.

Aan de entree voor de historische evenementzalen en hoogwaardigheidsbezoek worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ De toegang tot de historische evenementzalen is geschikt voor hoogwaardigheidsbezoek; de entree is representatief en kent een hoog afwerkingsniveau.
- ▶ De entree is multifunctioneel inzetbaar: **5.1.1b, 5.1.2h**
[redacted]
- ▶ **5.1.1b, 5.1.2h**
[redacted]
- ▶ Bezoekers melden zich bij een ontvangstbalie waar zij van de juiste informatie worden voorzien en worden doorverwezen naar de scanstraat.
- ▶ **5.1.1b, 5.1.2h**
[redacted]
[redacted] zoals beschreven in het Programma van Eisen beveiliging.
- ▶ Kamerbewoners met pasautorisatie hebben via toegangscontrolesystemen direct toegang tot het werkgebied.
- ▶ Direct na de scanstraten is een garderobe ingericht voor bezoekers van de historische evenementzalen.
- ▶ Tussen de ontvangstruimte en de toegangscontrole is ruimte aanwezig voor een inschrijfbalie met wachtgelegenheid.
- ▶ De garderobe wordt bereikt na de toegangscontrole.
- ▶ Het is via de expeditie-ingang mogelijk om grote goederen middels een goederenlift naar de historische evenementzalen te transporteren.

5.1.1b, 5.1.2h

[redacted]

Relaties

- ▶ De entree voor evenementen en hoogwaardigheidsbezoek bevindt zich in de directe nabijheid van de historische evenementzalen (par. 07.02).

05.01.04 Besloten entree vanuit de stallingsvoorzieningen

Vanuit de onbemande doorgangen (zoals parkeergarage en fietsenstallingen) is een directe toegang tot het werkgebied mogelijk. Deze besloten entrees bevatten de volgende functionaliteiten:

- ▶ 1 toegangscontrolevoorziening;
- ▶ Aanvullende authenticatiefaciliteiten.

De volgende eisen worden gesteld:

- ▶ Kamerbewoners met pasautorisatie hebben via toegangscontrolesystemen direct toegang tot het werkgebied in de Tweede Kamer.

In onderstaand principeschema is een grafisch overzicht gegeven van het toegangsprincipe voor de verschillende bezoekersstromen vanuit de stallingsvoorzieningen.

5.1.1b, 5.1.2h

Relaties

- ▶ De entrees stallingsvoorzieningen zijn direct toegankelijk vanuit de parkeergarage en fietsenstalling.
- ▶ De entrees stallingsvoorzieningen bevinden zich in de directe nabijheid van het werkgebied voor Kamerbewoners; centrale voorzieningen en kantoorvelden.

05.02 Centrale hal (Statenpassage)

De centrale hal (Statenpassage) is de centrale ontmoetingsruimte en vormt het hart van het gebouwencomplex van de Tweede Kamer.

De volgende functionele eisen worden gesteld:

- ▶ De centrale hal is een semiopenbare ruimte, die wordt bereikt via een beveiligde toegang.
- ▶ De centrale hal is een aantrekkelijke ruimte waar bezoekers kunnen wachten op een afspraak.
- ▶ In de ruimte zijn digitale informatieschermen aanwezig waar bezoekers livestreams kunnen bekijken van de Kamervergaderingen en informatie kunnen krijgen over de werkzaamheden van de Tweede Kamer.
- ▶ In de centrale hal kunnen petities worden aangeboden.
- ▶ De centrale hal biedt ruimte om exposities te faciliteren.
- ▶ In de centrale hal is een herkenbaar en vast punt welke kan dienen als verzamelplaats voor rondleidingen van bijvoorbeeld schoolklassen.
- ▶ De centrale hal kan zich uitstrekken over meer dan 1 bouwlaag.
- ▶ In (en in de directe nabijheid van) de centrale hal worden kleinschalige ontmoetingsplekken gerealiseerd waar Kamerbewoners overleg kunnen voeren met bezoekers. Deze ontmoetingsplekken bieden een vorm van privacy en zijn geschikt voor een rustig en zakelijk gesprek.

Relaties

- ▶ In de centrale hal is een aantal publieke voorzieningen gepositioneerd (par. 05.03).
- ▶ De centrale hal grenst direct aan de volgende entrees:
 - ▶ Centrale publieksentree (par. 05.01.02).
- ▶ De centrale hal ligt in de directe nabijheid van en biedt onbelemmerde toegang tot:
 - ▶ Plenaire zaal (par. 06.01);
 - ▶ Commissiezalen (par. 06.02);
 - ▶ Parlementaire enquêtezaal (indien gehuisvest in het Tweede Kamer complex (par. 06.03)).
- ▶ De centrale hal geeft, eventueel indirect, toegang tot de historische evenementzalen (par. 07.02).

05.03 Publieke voorzieningen

In de centrale hal zijn de volgende publieke voorzieningen gepositioneerd:

- ▶ Lockers en garderobevoorzieningen, bestaande uit:
 - ▶ Individuele lockers en een garderobevoorziening voor regulier bezoek;
 - ▶ Grote lockers voor groepen van ProDemos, waarbij de persoonlijke spullen van één groep scholieren in een gezamenlijke locker worden opgeborgen.
- ▶ Semi publiekstoegankelijk horecapunt (huidig Statenlokaal) (zie par. 08.04);
- ▶ Filmzaal, waar groepen bezoekers op afspraak een film kunnen bekijken over het Binnenhof en over de activiteiten van het Parlement;
- ▶ Een winkel voor souvenirs en relatiegeschenken, bij voorkeur in combinatie met een informatiepunt voor bezoekers.

Relaties

- ▶ De publieke voorzieningen zijn gesitueerd in de centrale hal (par.05.02).
- ▶ De publieke voorzieningen zijn gepositioneerd in de nabijheid van de centrale publieksentree (par. 05.01.02)

06 PLENAIRE ZAAL EN COMMISSIEZALEN

De plenaire zaal en commissiezalen staan in het teken van vergaderingen en vormen het democratisch hart van de Tweede Kamer. De Kamer vergadert behalve plenair ook veel in commissies. Alle commissiezalen zijn voor publiek toegankelijk en voorzien van een publieke tribune of publiek zitgedeelte. Dit geldt in ieder geval voor de plenaire zaal, 1 extra grote commissiezaal, 3 grote commissiezalen, 4 kleinere commissiezalen en de parlementaire enquêtezaal.

06.01 Plenaire zaal

De plenaire zaal is de officiële vergaderplaats van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Hier wordt gedebatteerd, vinden de stemmingen plaats over moties en wetsontwerpen en legt het kabinet verantwoording af inzake het regeringsbeleid. De plenaire zaal behoort tot het besloten werkgebied, met uitzondering van de (semi-openbare) publieke tribune. In de regel worden de plenaire vergaderingen gehouden op dinsdagen, woensdagen en donderdagen.

De plenaire zaal bestaat uit de volgende onderdelen:

- ▶ 150 zitplaatsen voor Kamerleden, opgesteld als amfitheater (schotelvormig met in hoogte en diepte opvolgende halve cirkels);
- ▶ 4 zitplaatsen voor het Voorzittersrostrum, waarvan:
 - ▶ 1 zitplaats voor de voorzitter;
 - ▶ 1 zitplaats voor de griffier;
 - ▶ 2 zitplaatsen voor functionarissen.
- ▶ 4 zitplaatsen voor ambtelijke ondersteuning achter het Voorzittersrostrum;
- ▶ 30 zitplaatsen voor de Kabinetsleden in “Vak K”, waarvan:
 - ▶ 14 standaard zitplaatsen;
 - ▶ 16 zitplaatsen als uitbreidingsmogelijkheid tijdens de Algemene politieke beschouwingen.
- ▶ 10 zitplaatsen (loges) voor gasten van Kamerleden en voor mensen welke aanwezig zijn om Kamerleden te ondersteunen achter de stoelen voor Kamerleden;
- ▶ 4 zitplaatsen (2 werkplekken en 2 extra stoelen) voor verslagleggers van de Dienst Verslag en Redactie centraal tussen rostrum, interruptiemicrofoons en vak K;
- ▶ 270 zitplaatsen in de publieke tribune;
- ▶ Garderobe in de directe nabijheid van de publieke tribune;
- ▶ Vrije plaatsen op de publieke tribune t.b.v. rolstoelers;
- ▶ 48 zitplaatsen op het balkon voor ondersteunend personeel, waarvan:
 - ▶ 1 centrale zitplaats voor de bode;
 - ▶ 44 zitplaatsen voor verslaggevers;
 - ▶ 2 x 2 zitplaatsen stoelen ten behoeve van politie direct achter de ingangen op de publieke tribune.

- ▶ Gastenloge, ambtenarenloge en vertaalcabines voor incidenteel gebruik;
- ▶ In de omloop zijn zitjes aanwezig waar Kamerleden zich kunnen terugtrekken tijdens een korte schorsing;
- ▶ In de omloop zijn mogelijkheden om een vertrouwelijk telefoongesprek te voeren. Op dit moment worden daar geïsoleerde cellen voor gebruikt;
- ▶ In de plenaire zaal heeft de Bodedienst een eigen pantry en opbergruimte voor servies en andere zaken. De pantry is uitgerust met een koud wateraansluiting en afvoer;
- ▶ Naast de werkplekken, aan de zijkant van de plenaire zaal, is een aantal bankjes opgesteld t.b.v. de bodes.

Aan de plenaire zaal worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ Alle vaste zitplaatsen zijn arbo-conform.
- ▶ De plenaire zaal is zichtbaar vanuit de publiekshal en ontvangt daglicht zonder hinder voor de gebruikers.
- ▶ Centraal in de zaal bevindt zich een open plek met een ruimtelijk leuningwerk (open borstwering) ter hoogte van 100 cm, waaraan interruptiemicrofoons zijn bevestigd.
- ▶ Het voorzittersrostrum staat op een verhoging van circa 38 cm (2 treden) ten opzichte van de vloer met leuningwerk.
- ▶ Verbonden met het rostrum - doch op enige afstand van de voorzitterszetel - bevindt zich het spreekgestoelte (katheder) voor Kamerleden; de afstand daarvan tot het leuningwerk is maximaal 7 meter.
- ▶ De katheder is traploos in hoogte verstelbaar, zodat staand of zittend (in een rolstoel) het woord kan worden gevoerd.
- ▶ Amfitheater en rostrum zijn zo opgesteld, dat de voorzitter de gelaatsuitdrukkingen van alle Kamerleden goed kan waarnemen.
- ▶ De buitenrand van het amfitheater fungeert als 'omloop', die qua breedte en inrichting geschikt is voor informeel overleg 'achter de schermen'.
- ▶ Vak K is fysiek en visueel duidelijk gescheiden van het rostrum.
- ▶ Het vloerniveau van vak K is nergens hoger dan het vloerniveau van het rostrum.
- ▶ Ten minste 5 zitplaatsen in vak K bieden goed zicht op de relevante posities van sprekende Kamerleden, waaronder de voorzitter.
- ▶ Aan de voorzijde van vak K bevindt zich een verstelbare lezenaar.
- ▶ Zowel het spreekgestoelte als ministersgestoelte zijn in hoogte verstelbaar
- ▶ De stoelconstructie is van dien aard dat er relatief eenvoudig een stoel verwijderd kan worden, voor gebruik door mindervaliden.
- ▶ De zaal is toegerust voor spraakverstaanbaarheid middels elektronisch versterkt geluid.
- ▶ Vanaf elke zitplaats is zicht mogelijk op een klok (klokken) met secondewijzer.
- ▶ Vanaf het rostrum is het balkon en de publieke tribune te overzien.
- ▶ Het balkon wordt bereikt via het semiopenbare gebied dat bouwkundig gescheiden is van het besloten circuit voor Kamerleden en bewindslieden.
- ▶ De balkonrand bevat voorzieningen voor drie vaste automatische (televisie-)camera's. De zaal kent ten minste 2 dubbele deuren voor Kamerleden en 3 normale deuren achter rostrum en vak K voor bodes. Deze deuren komen uit op een circuit, dat niet toegankelijk is voor publiek.
- ▶ De plenaire zaal is voorzien van 5 broadcast- en 4 overzichtscamera's (ten behoeve van Dienst Verslag en Redactie (DVR)). De broadcastcams zijn deels ingebouwd in de wanden/pilaren. Een ander deel is bevestigd aan de wanden.
- ▶ Direct aangrenzend aan de plenaire zaal, met een directe doorkijk via een raam, bevindt zich de regie-/bedieningsruimte ten behoeve van de cameraregistratie.
- ▶ Wens: de indeling van de zaal is flexibel met meer ruimte dan nodig voor 150 stoelen, zodat fracties na verkiezingen en tussentijdse veranderingen makkelijker geplaatst en verplaatst kunnen worden.

Te nemen besluit

Indeling van de plenaire zaal

Vanuit de Tweede Kamer is de ambitie uitgesproken dat de plenaire zaal meer zichtbaar het hart van de democratie en het dualisme moet kunnen symboliseren en visualiseren. Dit resulteert bijvoorbeeld in een meer confronterende opstelling tussen het spreekgestoelte en vak K wat ook zichtbaar is bij uitzending via de media. Over deze ambitie is nog geen formeel besluit genomen. Bovenstaande paragraaf gaat uit van een opstelling die vergelijkbaar is met de huidige opstelling.

In onderstaand principeschema is een grafisch overzicht gegeven van de scheiding van stromen voor bezoek en Kamerbewoners in de plenaire zaal.

5.1.1b, 5.1.2h

Figuur 9 Principeschema bezoekersstromen plenaire zaal

Relaties

- ▶ De plenaire zaal bevindt zich in de nabijheid van de centrale hal en is eenvoudig te bereiken voor publiek.
- ▶ Direct aangrenzend aan de plenaire zaal, met een directe doorkijk via een raam, bevindt zich de regie-/bedieningsruimte ten behoeve van de camera registratie.
- ▶ In de directe omgeving van de plenaire zaal dient een opslag te zijn om incidenteel stoelen en een tafel te verwisselen.

06.02 Commissiezalen

Commissiezalen zijn primair bedoeld voor overleg in commissieverband tussen de Kamerleden van verschillende fracties en voor overleg tussen Kamercommissies en bewindspersonen. Er vinden ook ontmoetingen plaats tussen Kamercommissies en maatschappelijke belangengroeperingen of deskundigen. Commissiezalen onderscheiden zich van algemene vergaderruimten in die zin, dat zij in beginsel toegankelijk zijn voor (gescand) publiek. Deze zalen zijn daarom zowel toegankelijk via het besloten werkgebied als via het publieksgebied.

De commissiezaal kent een tweedeling: een halfronde vergaderopstelling tegenover een 'vak' voor toehoorders in bioscoopopstelling. De commissievoorzitter leidt de vergaderingen en bezet de middelste stoel in het halfronde. Fractiemedewerkers of ambtelijke ondersteuners van bewindspersonen nemen ook plaats in het halfronde. De voorste rij stoelen voor toehoorders is gereserveerd voor de pers. Overige toehoorders zitten op een podium ter hoogte van 1 trede. Op dit moment loopt een pilot in de Troelstra zaal, waarbij meer aandacht is voor dualisme door het gebruik van een meer confronterende vergaderopstelling. Tevens wordt geëxperimenteerd met staand vergaderen. De eerste reacties op de pilot zijn positief. Een formele evaluatie vindt plaats in een later stadium.

In de Tweede Kamer zijn 8 commissiezaal benodigd:

- ▶ 1 extra grote commissiezaal met een oppervlak tussen de huidige grote commissiezaal en de plenaire zaal in;
- ▶ 3 grote commissiezaal;
- ▶ 4 kleine commissiezaal.

Nader onderzoek

Gebruik extra commissiezaal

Vanuit de Tweede Kamer is de behoefte aan een extra commissiezaal aangegeven. In een latere fase dienen de functionaliteiten van deze ruimte, zoals de gewenste grootte en indeling, nader te worden onderzocht. Tevens dient onderzoek uit te wijzen of dubbelgebruik van deze (of een andere) commissiezaal met de parlementaire enquêtezaal mogelijk is.

Nader onderzoek

Indeling van de commissiezaal

De gewenste inrichting en opstelling van de commissiezaal in de Tweede Kamer is nog onvoldoende inzichtelijk en dient nader te worden onderzocht. Bovenstaande paragraaf gaat uit van een opstelling die vergelijkbaar is met de huidige opstelling.

Aan deze zaal worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ De inrichting van de commissiezaal is flexibel om meerdere typen vergaderingen met verschillende opstellingen te faciliteren.
- ▶ De commissiezaal bieden een aparte toegang voor publiek en voor Kamerbewoners.
- ▶ Er is een duidelijke visuele zonering van het debatgedeelte, de pers en het publiek.
- ▶ Alle commissiezaal worden voorzien van een naastgelegen serviceruimte met een pantry die door de bode bediend kan worden. De pantry is vanuit de commissiezaal benaderbaar, zodat de bode het overzicht kan behouden. Deze ruimte kan ook worden gebruikt voor AV-middelen en door Facilitaire Dienst. Deze voorziening moet wel van buitenaf de zaal benaderbaar zijn.
- ▶ De grote commissiezaal worden voorzien van een antichambre, die geschikt is voor de ontvangst van de commissiegasten.
- ▶ De Dienst Verslag en Redactie wordt centraal in de ruimte gepositioneerd om goed te kunnen horen en zien in verband met live markeringen.
- ▶ Er zijn voldoende luisterfaciliteiten nabij commissiezaal aanwezig, waar groepen een commissievergadering kunnen volgen. Deze luisterfaciliteiten mogen niet ten koste gaan of gebruik maken van de overige commissiezaal.
- ▶ Commissiezaal bieden uitzicht op omringende hal- of circulatieruimten.
- ▶ Het moet mogelijk zijn de inblik te beperken in geval van vertrouwelijk overleg tussen Kamercommissie en bewindspersoon.
- ▶ Er is ruimte voor een 'regietafel' en voor zijtafels met verfrissingen.
- ▶ Alle commissiezaal zijn uitgerust met een discussie installatie, alsmede een camera installatie, waarmee de bronsignalen beeld en geluid worden geproduceerd. Deze signalen worden gedistribueerd naar **5.1.1b, 5.1.2h** alwaar ze door afnemende partijen voor verslaglegging, broadcasting, web casting en andere AV- toepassingen worden overgenomen.
- ▶ Alle commissiezaal zijn uitgerust met een systeem voor videoconferenties.
- ▶ In de zaal zijn tv-schermen aanwezig voor het tonen van presentaties en vergaderbeelden alsmede tv-zenders.

In onderstaand principeschema is een grafisch overzicht gegeven van de scheiding van stromen voor bezoek en Kamerbewoners in de commissiezalen.

5.1.1b, 5.1.2h

Figuur 10 Principeschema bezoekersstromen commissiezalen

Relaties:

- ▶ De commissiezalen worden gepositioneerd in de nabijheid van de plenaire zaal.
- ▶ De commissiezalen zijn eenvoudig te bereiken voor het publiek vanuit de centrale hal.

06.03 Parlementaire enquêtezaal

De parlementaire enquêtezaal is verwant aan de commissiezalen, maar neemt een bijzondere positie in, omdat zij uitsluitend wordt gebruikt voor openbaar verhoor in het kader van parlementaire onderzoeken (enquêtes).

Gehoorden worden onder ede gehoord door de parlementaire enquêtecommissie, bestaande uit vijf Kamerleden en een griffier. Gebruikelijk is een frontale opstelling met enerzijds de commissieleden naast elkaar gezeten aan een lange tafel, met daar tegenover op enige afstand de getuige(n) achter een vrijstaande tafel.

Kamerleden en gehoorde betreden de zaal vanuit het besloten werkgebied. Pers en toehoorders betreden de zaal op een apart vloerniveau (entresol), vanuit het publiekstoegankelijke gebied.

De parlementaire enquêtezaal werkt volgens een rechtbankprincipe, waarbij privacy en vertrouwelijkheid van de gehoorde gewaarborgd dient te worden. De volgende bezoekersstromen mogen daarom niet kruisen:

- ▶ publiek en gehoorde;
- ▶ commissieleden en gehoorde.

Dit principe geldt zowel voor ontvangst en binnenkomst in de zaal, als tijdens pauzemomenten waaronder lunch en toiletbezoek.

Voor de parlementaire enquêtezaal zijn de volgende functionele eisen geformuleerd:

- ▶ Het benodigd grondvlak voor het getuigenverhoor bedraagt 13 x 10 m (breedte x diepte). Hierbij is rekening gehouden met een voldoende ruime in- en uitloop, en met andere tafelopstellingen (zoals een carrévorm tot 12 plaatsen).
- ▶ De zaal ontvangt daglicht, zonder hinder voor gehoorde(n) of commissieleden. Zitplaatsen voor de pers zijn uitgerust met een schrijfblad.
- ▶ Hoewel de zaal een discussie-installatie bezit, mag de spraakverstaanbaarheid tussen getuige en commissieleden daarvan niet uitsluitend afhankelijk zijn. Een goede akoestiek is noodzakelijk.
- ▶ De wand tegenover de gehoorde(n) (dus achter de commissieleden) moet visueel rustig zijn. Deze wand kan worden gebruikt voor projecties.

In de onmiddellijke nabijheid van de enquêtezaal zijn de volgende ondersteunende ruimten aanwezig (eveneens besloten werkgebied):

- ▶ 4 kamers met 2 tot 4 zitplaatsen voor ontvangst gehoorde(n);
- ▶ 1 kamer met 6 zitplaatsen voor medewerkers parlementaire enquête;
- ▶ Overlegruimte met 50 zitplaatsen die tevens dient als lunchgelegenheid (zie 07.05.01);
- ▶ Sanitaire voorzieningen waaronder 1 separate WC voor gehoorde(n).

NB: hier blijft buiten beschouwing de kantoorruimte voor de ambtelijk medewerkers die het verhoor inhoudelijk voorbereiden. Dit zijn reguliere werkkamers in de nabijheid van de enquêtezaal, die in het geval van een parlementaire enquête hiervoor worden ingezet.

Relaties:

- ▶ De afstand van de parlementaire enquêtezaal tot de keukenvoorziening parlementaire enquêtezaal (zie par. 08.05) is zo kort mogelijk en bij voorkeur vrij van obstakels en verticaal transport.
- ▶ Bezoekersstromen voor de parlementaire enquêtezaal kruisen de reguliere bezoekersstromen niet, waarbij vertrouwelijkheid van de gehoorde(n) wordt gewaarborgd.

Nader onderzoek /te nemen besluit

Huisvesten functionaliteit parlementaire enquêtezaal in het hoofdcomplex van de Tweede Kamer

Vanuit de Tweede Kamer is de wens uitgesproken om de functionaliteit van de enquêtezaal in het centrale gebouwencomplex te huisvesten. Bovenstaande paragraaf gaat uit van een opstelling in een dependance (huidige situatie).

Het plaatsen van de functionaliteit van de enquêtezaal in het centrale gebouwencomplex moet leiden tot meer efficiëntie door bijvoorbeeld deelgebruik met de extra grote commissiezaal, deelgebruik van de restauratieve voorzieningen en AV-middelen en deelgebruik van kantoorwerkplekken. Deze wens is in beginsel echter geen onderdeel van de reikwijdte van de opgave. Het dient te worden onderzocht of deze wens alsnog kan worden toegevoegd.

Nader onderzoek / ontwerpvrage

Multifunctioneel gebruik parlementaire enquêtezaal

Vanuit de Tweede Kamer is de wens uitgesproken om de parlementaire enquêtezaal multifunctioneel te gebruiken. Aan de ontwerpers wordt gevraagd te onderzoeken of multifunctioneel gebruik met een van de commissiezalen mogelijk is. De zaal zou dan als reguliere commissiezaal worden gebruikt indien er geen sprake is van een parlementaire enquête.

07 CENTRALE VOORZIENINGEN

Centrale voorzieningen zijn voorzieningen die een interne gebruiksfunctie hebben voor de gehele Tweede Kamer.

07.01 Centrale vergaderzalen

Naast de genoemde plenaire zaal, commissiezalen en parlementaire enquêtezaal, kent de Tweede Kamer ook centrale vergaderzalen. Deze vergaderzalen kunnen door Kamerbewoners worden geboekt voor intern of extern overleg.

De Tweede Kamer dient te beschikken over 21 centrale vergaderzalen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de volgende bezettingen:

- ▶ Vergaderzaal 8-12 personen: 4 stuks;
- ▶ Vergaderzaal 12-16 personen: 8 stuks;
- ▶ Vergaderzaal 16-30 personen: 3 stuks;
- ▶ Vergaderzaal 30-40 personen: 5 stuks;
- ▶ Vergaderzaal 40-60 personen: 1 stuk.

Aan de centrale vergaderzalen worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ De vergaderzalen kennen in beginsel een neutrale vergaderopstelling die eenvoudig kan worden gewijzigd om meerdere typen vergaderingen met verschillende opstellingen te faciliteren.
- ▶ De zalen hebben technische en visuele specificaties ten aanzien van comfort en veiligheid.
- ▶ Elke zaal biedt enig visueel contact met de directe omgeving, hetzij via vensters in de gevel, hetzij via beglaasde puien langs de circulatieruimten.
- ▶ Hinderlijke tegenlichtsituaties mogen zich niet voordoen.
- ▶ Alle vergaderzalen zijn uitgerust met een systeem voor videoconferenties.

Relaties:

- ▶ De vergaderzalen zijn zoveel mogelijk centraal geconcentreerd in het beveiligd gebied.
- ▶ De vergaderzalen bevinden zich in de directe nabijheid van de kantoorvelden.
- ▶ De vergaderzalen bevinden zich in de nabijheid van het semi-openbaar gebied.

Nader onderzoek

Selfservice catering

Het restaurantbedrijf heeft de ambitie uitgesproken om de vergaderzalen met een kleine bezetting vanuit bedrijfseconomisch perspectief niet langer te cateren. Deelnemers en bezoekers van vergaderingen kunnen in de nieuwe situatie bij een nabijgelegen pantry (zie par. 08.04) drinken pakken. Zodoende hoeven veel minder vergaderingen gecaterd te worden door de vergaderservice. In de tijdelijke huisvesting zal dit principe worden getest. Daarna dient te worden besloten of dit voor de renovatie ook de wens is.

07.02 Historische evenementzalen

De politieke processen in de Tweede Kamer worden geflankeerd door tal van bijzondere activiteiten en gebeurtenissen, waarbij representativiteit, gastvrijheid en maatschappelijke oriëntatie voorop staan. Hierbij kan gedacht worden aan de ontvangst van ambassadeurs, functionarissen van EU, VN en andere internationale gremia, parlementaire delegaties, oud-ministers en oud-Kamerleden en leden van het Koninklijk Huis. Daarnaast vinden in dit complexdeel bijvoorbeeld ook de volgende evenementen plaats: leden- en vriendendagen van politieke partijen, aanbieding onderzoeksrapporten, symposia, boekpresentaties, viering van jubilea, afscheidsrecepties van Kamerleden en ambtenaren, kerstdiners en verkiezingsdebatten.

Afgezien van de recesperioden vinden in deze zalen bijna dagelijks evenementen plaats. De aantallen aanwezigen lopen uiteen van 5 tot 500 personen. Circa 75% van de evenementen wordt in eigen huis georganiseerd met als kern de Oude Zaal. Daar omheen bevinden zich vier andere historische ruimten, die - afhankelijk van de omstandigheden - apart of gezamenlijk met de Oude Zaal voor evenementen worden gebruikt, namelijk de: Rooksalon, Koffiekamer, Schrijfkamer en Stadhouderskamer. De apart gelegen Regentenkamer - één van de fractiekamers - wordt ook voor bijzondere ontvangsten gebruikt, bijvoorbeeld van buitenlandse parlementariërs. Overige evenementen vinden plaats in ruimten die primair ten dienste staan van het politieke proces, of in hal- en circulatieruimten (Statenpassage, Schepelhal, plenaire zaal, eerste commissiekamer, parlementaire enquêtezaal).

In de historische evenementzalen wordt gerekend met een gelijktijdige bezetting van maximaal 500 externe bezoekers. De verschillende ruimten bieden plaats aan maximaal de volgende aantallen gasten:

- ▶ Oude Zaal: 500 (staand) of 270 (zittend);
- ▶ Rooksalon: 70 (zittend);
- ▶ Stadhouderskamer: 14 (zittend);
- ▶ Schrijfkamer: 60 (zittend);
- ▶ Koffiekamer: 80 (staand).

Aan deze historische evenementzalen worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ De zalen hebben brede en hoge doorgangen om snelle meubelchangements te faciliteren.
- ▶ De onderlinge geluidsisolatie is in beginsel overeenkomstig met de norm voor zittingzalen gerechtsgebouwen in zoverre deze eis verenigbaar is met de monumentale waarden.
- ▶ In de zalen zijn vaste systemen aanwezig voor versterkt geluid en WIFI.
- ▶ In uitzonderlijke gevallen kan de Oude Zaal geschikt worden gemaakt voor gebruik als extra commissiezaal met tijdelijke voorzieningen.

Relaties:

- ▶ De historische evenementzalen worden vanaf de openbare ruimte bereikt via een aparte route, zonder kruising met routes die ten dienste staan aan de politieke en ambtelijke processen.
- ▶ De historische evenementzalen zijn te bereiken vanuit twee entrees:
 - ▶ entree voor historische evenementzalen en hoogwaardigheidsbezoek (par. 05.01.03);
 - ▶ centrale publieksentree (par. 05.01.02) (via de centrale hal).
- ▶ De aan- en afvoer van goederen vanuit de expeditie (par. 0) is vrij van obstakels en kan plaatsvinden zonder kruising met routes die ten dienste staan aan de politieke en ambtelijke processen.
- ▶ In de directe nabijheid van de historische evenementzalen is een opslagruimte voor meubilair aanwezig.
- ▶ De historische evenementzalen bevinden zich in de directe nabijheid van de banquetkeuken voor evenementen (par.08.06).

07.03 Centraal Service Plein (CSP)

In het Centraal Service Plein (CSP) worden verschillende vormen van interne dienstverlening aan de Kamerbewoners op één vaste plek geconcentreerd. Aan het CSP worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ Het CSP verzorgt de integrale interne dienstverlening en ondersteuning op één centraal punt, waaronder de helpdesk van de Dienst Automatisering en een helpdesk van de Beveiligingsdienst voor het maken van foto's en uitgifte van passen aan Kamerbewoners. Het huidige Centraal Informatie Punt (CIP) maakt onderdeel uit van het CSP.
- ▶ Het CSP biedt een flexibele inrichting wat betreft meubilair voor ad hoc dienstverlening op een centrale plaats. Zo kan flexibel worden ingespeeld op bijzondere gelegenheden, zoals bijvoorbeeld het informeren van Kamerleden over verschillende onderwerpen na verkiezingen.

Relaties:

- ▶ In de directe nabijheid van het CSP is een afgeschermd ruimte gepositioneerd, waar foto's gemaakt kunnen worden ten behoeve van persaccreditatie en pasuitgifte.
- ▶ Het CSP is centraal gelegen ten opzichte van de kantoorvelden.

07.04 Beeld- en videokamer (DVR)

Nader onderzoek

Beeld- en videokamer (DVR)

De gewenste functionaliteiten van de ruimte voor Dienst Verslag en Redactie (DVR) binnen de Tweede Kamer is op dit moment nog onvoldoende inzichtelijk en dient nader te worden onderzocht.

07.05 Persconferentie- en presentatieruimte

Ter ondersteuning van een professionele beeldvorming en herkenbaarheid dient de Tweede Kamer te beschikken over een eigen, multifunctionele persconferentie- en presentatieruimte met mogelijkheid tot live-uitzending, persontmoetingen, presentaties van rapporten e.d., zowel voor gebruik door de Kamer als door de fracties afzonderlijk.

Aan de persconferentie- en presentatieruimte worden de volgende eisen gesteld:

- ▶ De ruimte beschikt over permanente voorzieningen voor persconferenties, maar kan bij voorkeur ook multifunctioneel worden ingezet indien er geen persconferentie plaatsvindt.
- ▶ De persconferentieruimte is flexibel wat betreft inrichting en kan geschikt worden gemaakt voor de volgende groepsgroottes, zittend in persconferentie-opstelling:
 - ▶ 100 personen;
 - ▶ 50 personen;
 - ▶ 25 personen.
- ▶ Achter de zitplaatsen voor de pers is voldoende ruimte beschikbaar voor de opstelling van foto- en camera-apparatuur. Deze ruimte bestaat uit vrij indeelbare podiumdelen zodat camera's op een verhoging kunnen worden gepositioneerd.
- ▶ De zaal beschikt over een in grootte aanpasbaar podium voor sprekers.
- ▶ De zaal biedt ruimte voor een 'green screen' of groot presentatiescherm.
- ▶ De zaal is eenvoudig te verduisteren.

Relaties:

- ▶ De persconferentie- en presentatieruimte is eenvoudig te bereiken vanuit de centrale hal (par.05.02).
- ▶ De persconferentie- en presentatieruimte is gepositioneerd in de nabijheid van het kantoorveld voor de pers (par.0).

07.06 Beeld- en geluidstudio

De Tweede Kamer wenst te beschikken over een studiofunctie voor beeld- en geluid in eigen regie. De volgende eisen worden gesteld:

- ▶ In de Tweede Kamer zijn bij voorkeur twee studio's of minimaal één studio aanwezig voor beeld en geluidsopnames. De benodigde capaciteit hiervan is afhankelijk van de mate waarin de verschillende omroepen hun uitzendingen blijven verzorgen vanuit het Tweede Kamercomplex.
- ▶ De ruimte biedt plaats aan 2 sprekers en 4 studiomedewerkers.
- ▶ Er is voldoende ruimte voor de opstelling van camera- en geluidsapparatuur.
- ▶ De ruimte is in zijn geheel te verduisteren.
- ▶ De ruimte biedt passende akoestische voorzieningen.
- ▶ De ruimte beschikt over aanvullende koelingsinstallaties om een prettig binnenklimaat te faciliteren in verband met de verhoogde warmteproductie.

07.07 Line Distribution Room (LDR)

5.1.1b, 5.1.2h

[Redacted text block containing multiple lines of information, likely a list of requirements or specifications for the LDR.]

07.08 Ruimtes ten behoeve van dienst Beveiliging

De dienst Beveiliging beschikt over de volgende ruimtes:

- 5.1.1b, 5.1.2h
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

Version	Number of Projects
5.1.1b, 5.1.2h	5
5.1.2g	10
5.1.2f	10
5.1.2e	5
5.1.2d	10
5.1.2c	10
5.1.2b	10
5.1.2a	10
5.1.1a	5

■ 5.1.1b, 5.1.2h

In tijde van een crisis dient een aantal ruimten te worden ingericht voor de dienst Beveiliging. Dit zijn reguliere kantoorwerkplekken of vergaderruimtes die in het geval van een crisis ingezet kunnen worden als crisisruimte.

- ▶ Briefingskamer, waar informatie wordt verstrekt aan het crisisteam en beleidsteam (15- 20 personen);
- ▶ Werkruimte crisisteam (6 personen);
- ▶ Werkruimte beleidsteam (6 personen).

- ▶ De briefingskamer is gepositioneerd 5.1.1b, 5.1.2h
- [Redacted]
- [Redacted]
- ▶ De ruimtes voor het crisisteam en het beleidsteam zijn niet in elkaars directe nabijheid gepositioneerd om te borgen dat verschillende taken en mandaten elkaar niet verstoren, maar wel op loopafstand van elkaar te bereiken.

07.09

Ruimtes ten behoeve van externen

Nader onderzoek/te nemen besluit

Huisvesting van externe partijen

Ten behoeve van de huisvesting van externen dient een principiële keuze te worden gemaakt. Er wordt een besluit gevraagd op het wel of niet huisvesten van de volgende onderdelen in het hoofdcomplex:

- ▶ Nieuwspoort;
- ▶ Kinderopvang;
- ▶ Stille- en ontspanningsruimten;
- ▶ Fitnessruimte;
- ▶ Bezoekerscentrum Tweede Kamer;
- ▶ Ruimte voor Politie en Koninklijke Marechaussee.

Indien een positief besluit wordt genomen op het huisvesten van een of meerdere van deze functies dient nader onderzoek plaats te vinden naar de gewenste inrichting hiervan en dienen de relaties met andere functies in de Tweede Kamer in beeld te worden gebracht.

08 RESTAURATIEVE VOORZIENINGEN

Het Restaurantbedrijf van de Tweede Kamer verzorgt de catering voor de circa 1.500 Kamerbewoners en gasten. De openingstijden van de restaurants zijn afhankelijk van het primaire proces van de Tweede Kamer. Dagelijks worden vergaderingen en/of commissies gefaciliteerd, die voor een groot gedeelte ook door externen worden bezocht. Het Restaurantbedrijf faciliteert haar gasten naar wens, variërend van een kop koffie tot een broodje, lunch of diner. Dagelijks serveert het Restaurantbedrijf ca. 1.200 lunches, 500 diners en 130 gecaterde vergaderingen. De maaltijden worden voorbereid in de centrale keuken volgens het principe van ontkoppeld koken. Deze methode is onderdeel van de HACCP gecertificeerde productiemethode.

In de Tweede Kamer worden een drietal restaurants gerealiseerd:

- ▶ Ledenrestaurant;
- ▶ Fractie- en ambtenarenrestaurant (huidig Plein- en Statenrestaurant);
- ▶ Semi-publiektoegankelijk horecapunt (huidig Statenlokaal).

De centrale keuken bedient daarnaast ook:

- ▶ Vergaderservice;
- ▶ Historische evenementzalen.

Te nemen besluit:

Kans voor gezamenlijke restauratieve voorzieningen voor alle Binnenhofbewoners

Het Restaurantbedrijf van de Tweede Kamer spreekt de voorkeur uit om de restauratieve voorzieningen van de Tweede Kamer ook in te zetten voor de andere organisaties die gehuisvest zijn aan het Binnenhof (EK, RvS en AZ), inclusief de medewerkers van het Mauritshuis. In dat geval dient het restaurant ook eenvoudig bereikbaar te zijn voor deze externen. Deze keuze heeft tevens invloed op de grootte van de restaurants en keuken. Deze optie kan gunstig zijn vanuit een bedrijfseconomisch perspectief en kan bovendien ontmoeting tussen de verschillende Binnenhofbewoners stimuleren. Besluitvorming hierover heeft echter nog niet plaatsgevonden en dient akkoord te worden bevonden door de besluitorganen van alle Binnenhofbewoners.

08.01 Algemene uitgangspunten en relaties

Met betrekking tot de restauratieve voorzieningen zijn de volgende algemene uitgangspunten geformuleerd:

- ▶ De restauratieve voorzieningen worden zo veel mogelijk geclusterd gepositioneerd om een efficiënte bedrijfsvoering van het Restaurantbedrijf te faciliteren.
- ▶ De restaurants zijn gepositioneerd in de directe nabijheid van de centrale keuken.
- ▶ De looplijnen tussen de verschillende onderdelen van het bedrijfsrestaurant -van expeditie en magazijnen tot de centrale keuken en de restaurants - zijn zo kort mogelijk, vrij van obstakels en kennen zo min mogelijk verticaal transport.
- ▶ De materialisering van de vloeren is voor de verschillende onderdelen van het restaurantbedrijf zo veel mogelijk gelijk, om een vloeiende beweging met transportkarren te faciliteren.
- ▶ De keuken maakt gebruik van niet-geïntegreerde, flexibele keukenapparatuur met losse elementen, die indien noodzakelijk, naar de laatste stand der techniek kunnen worden vervangen.
- ▶ Alle keukenvoorzieningen dienen te voldoen aan HACCP regelgeving. Daarnaast hanteert de Tweede Kamer zelf een aanvullende certificering via Houwersgroep, inspectiebedrijf voedselveiligheid.
- ▶ De inrichting van de restaurants is flexibel in opstelling, waarbij zo veel mogelijk gebruik wordt gemaakt van tweepersoonstafels, die geschakeld kunnen worden.
- ▶ De ruimtes in de restaurants moeten optimaal geklimatiseerd zijn en het restaurantgedeelte moet vrij zijn/blijven van etensgeuren, bijvoorbeeld door in de keuken onderdruk te realiseren.
- ▶ De bedrijfsrestaurants kennen een duurzame inrichting met dagverse producten.

Nader onderzoek:

Het opstellen van de restaurants voor publiek

Het restaurantbedrijf spreekt de voorkeur uit om een deel van de restauratieve voorzieningen van de Tweede Kamer ook open te stellen voor bezoekers, om een gastvrije omgeving te creëren en ontmoeting tussen de politiek en burgers te bevorderen. Daarbij zal een gescheiden gedeelte blijven bestaan voor Kamerbewoners die in een besloten ruimte willen zitten. Het dient te worden onderzocht of hier voldoende draagvlak voor is binnen de organisatie van de Tweede Kamer.

08.02 Ledenrestaurant

Het Ledenrestaurant is uitsluitend toegankelijk voor Leden van de Tweede Kamer, Eerste Kamer en Raad van State. Het is onderdeel van het besloten werkgebied en **5.1.1b, 5.1.2h** (zie par. 06.01). Het Ledenrestaurant is twee uur voorafgaand aan een plenaire vergadering geopend tot een uur na het beëindigen van de plenaire vergadering; deze tijden zijn dus flexibel. Tijdens de debatten lopen Leden in en uit om ruggenspraak te houden met fractiemedewerkers, snel een kop koffie te drinken, et cetera. De leden van Vak K (Kabinetsleden), Voorzitter en Griffier ontvangen consumpties uit het Ledenrestaurant via de bodedienst. De keuken van het ledenrestaurant biedt de mogelijkheid om à la carte te koken. Het Ledenrestaurant heeft een hoogwaardige en sfeervolle uitstraling.

Aan het Ledenrestaurant worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ Het restaurant biedt plaats aan 120 gasten tegelijkertijd, waarvan:
 - ▶ 100 zitplaatsen;
 - ▶ 20 plaatsen in de vorm van statafels gepositioneerd nabij de bar, fauteuils en banken.
- ▶ Leestafel met 10 zitplaatsen voor internationale kranten, alsmede een ruimte en aansluiting voor digitale kranten.
- ▶ Het restaurant kent een verscheidenheid aan typen zitplekken om verschillende soorten gebruik te faciliteren zoals: vertrouwelijk overleg, spontane ontmoeting en rustig lezen.
- ▶ Tussen tafels wordt een ruime afstand gecreëerd (ten minste 125 cm) ter wille van privacy van fractieberaad tijdens lunch of diner.
- ▶ Een deel van de tafels wordt visueel afgescheiden ter wille van privacy van fractieberaad.
- ▶ De tafels van de zitplaatsen zijn voorzien van voldoende stroompunten t.b.v. opladers.
- ▶ De ruimte is flexibel in te delen en in te zetten voor multifunctioneel gebruik, bijvoorbeeld bij borrels of evenementen.
- ▶ Er wordt gebruik gemaakt van geluidsabsorberende materialen i.v.m. privacy gevoelige gesprekken.

Naast het zitgedeelte zijn de volgende ruimtes benodigd:

- ▶ Een keukenruimte met 3 werkplekken, waarin á la carte kan worden gekookt;
- ▶ Spoelkeuken met 1 werkplek en spoelunit. Deze spoelkeuken is gekoppeld aan de keuken in verband met uitwisseling personeel en vaat;
- ▶ Bargedeelte (tevens drankuitgiftebuffet), gesitueerd aan zijde omloop plenaire zaal;
- ▶ Uitgiftebuffet met onderkoeling;
- ▶ Minimaal één ruimte met opslagmogelijkheden in de vorm van stellingkasten voor:
 - ▶ koffiekopjes en – schoteltjes;
 - ▶ glaswerk zoals limonadeglazen en wijnglazen;
 - ▶ disposables, bestek en servies;
 - ▶ schoonmaakproducten;
 - ▶ droogproducten zoals thee en koffie;
 - ▶ wijnen en overige dranken;
 - ▶ tafellinnen (schoon en vuil).
- ▶ Gecombineerde koel- en vriesruimte ten behoeve van een dag voorraad;
- ▶ Afruimeubel ten behoeve van servies, etensrestafval, vuil linnen;
- ▶ Kassameubel met voorzieningen voor handhelds.

Relaties:

- ▶ De afstand van het ledenrestaurant tot de centrale keuken is zo kort mogelijk om het aan- en afvoeren van etenswaren en goederen effectief en efficiënt te faciliteren.
- ▶ Het ledenrestaurant is **5.1.1b, 5.1.2h**

08.03 Fractie- en ambtenarenrestaurant (huidig Plein- en Statenrestaurant)

Het fractie- en ambtenarenrestaurant is de centrale restaurantvoorziening voor alle medewerkers van de Tweede Kamer. Het restaurant wordt multifunctioneel gebruikt; het is gedurende de gehele dag ook geschikt als (informele) werk- en overlegplek. Tijdens plenaire vergaderdagen wordt hier gemiddeld door 550 mensen geluncht vanaf 12.00 uur. Vanaf 17.00 uur wordt door gemiddeld 200 mensen gedineerd. Het fractie- en ambtenarenrestaurant is servicegericht en heeft een aansprekende, gastvrije en verzorgde uitstraling, zonder uitgesproken luxe te zijn.

Aan het fractie- en ambtenarenrestaurant worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ Het restaurant biedt plaats aan 300 gasten tegelijkertijd, waarvan:
 - ▶ 250 zitplaatsen;
 - ▶ 50 plaatsen in de vorm van loungezitjes en hoge sta- of zittafels.
- ▶ Het restaurant kan worden onderverdeeld in kleinere zithoeken, waarbij delen van het restaurant tijdelijk kunnen worden afgescheiden.
- ▶ Het restaurant kent een verscheidenheid aan typen zitplekken om verschillende soorten gebruik te faciliteren zoals: vertrouwelijk overleg, spontane ontmoeting en rustig lezen.
- ▶ Een deel van de tafels is voorzien van stroompunten ten behoeve van opladers om kort aanlanden te faciliteren.
- ▶ De inrichting van het restaurant is flexibel om de ruimte ook geschikt te maken voor evenementen, zoals borrels en grootschalige diners.
- ▶ *Wens: bij voorkeur worden de restaurants gepositioneerd nabij een van de binnentuinen, zodat hiervan gebruik kan worden gemaakt als verblijfsruimte of als moestuin.*

Naast het zitgedeelte zijn de volgende ruimtes benodigd:

- ▶ Een (open) uitgiftekeuken;
- ▶ Free-flow keukengedeelte voor lunch;
- ▶ Drankuitgiftebuffet (free flow);
- ▶ Geïntegreerd koelmeubel voor uitgifte drank (free flow);
- ▶ Een selfservicehoek, waarbij de mogelijkheid wordt geboden om lunch mee te nemen in disposables, zodat het niet meer noodzakelijk is om het pand te voorzien van afruimbalies;
- ▶ Een kleine opslagruimte (kast) ten behoeve van een dag voorraad;
- ▶ Afruimmeubel ten behoeve van servies, etensrestafval, vuil linnen;
- ▶ Kassameubel met voorzieningen voor handhels.

NB: de opslagruimte voor het fractie- en ambtenarenrestaurant bevindt zich momenteel in de kelder.

Relaties:

- ▶ De afstand van het fractie- en ambtenarenrestaurant tot de centrale keuken is zo kort mogelijk om het aan- en afvoeren van etenswaren en goederen effectief en efficiënt te faciliteren.
- ▶ De afstand van het fractie- en ambtenarenrestaurant tot de opslagruimte voor het restaurantbedrijf is zo kort mogelijk om het aan- en afvoeren van etenswaren en goederen effectief en efficiënt te faciliteren.
- ▶ De uitgiftekeuken is in directe verbinding met het restaurant, waarbij de afstand tussen pas en tafel maximaal 25 m bedraagt in verband met transport van warme gerechten en gekoelde dranken.
- ▶ Een directe koppeling (transportband) met de spoelkeuken voor de gecombineerde vaat van de restaurant(s) en de keukenmaterialen.

Onderzoeksvraag aan de architecten en adviseurs:

Inrichting restaurants en centrale keuken

Bij voorkeur worden de restaurants zoveel mogelijk geconcentreerd rondom een centrale keuken. Zichtbaarheid en multifunctionaliteit spelen daarin een belangrijke rol. Dit kan bijvoorbeeld worden gerealiseerd door een grote, centrale spilkeuken met daar omheen de verschillende type restaurants/uitgiftes. Aan de architecten wordt gevraagd te onderzoeken of een in hoge mate efficiënte positie van de centrale keuken mogelijk is, zodat meerdere restaurants direct bediend kunnen worden.

08.04 Semi publiekstoegankelijk horecapunt (huidig Statenlokaal)

Het horecapunt (Statenlokaal) bevindt zich in of direct aansluitend aan de centrale hal. Deze locatie wordt gebruikt door Kamerleden, fractiemedewerkers, journalisten, ambtenaren, bezoekers voor rondleidingen en door toehoorders bij commissies en debatten. Het assortiment is gericht op gasten, die snel een kwalitatief hoogstaand product met een verse uitstraling willen nuttigen voor ontbijt en lunch.

Voor het ontbijt is het horecapunt geopend vanaf 08.30 uur en sluit (flexibel) een halfuur nadat de voorzitter van de plenaire zaal heeft geschorst voor de dinerpauze. Het horecapunt is tijdens plenaire vergaderweken geopend van maandag t/m vrijdag, en ontvangt gemiddeld 700 tot 1.000 gasten per dag.

Afhankelijkheid:

Statenlokaal als onderdeel van één centraal restaurant

Het Restaurantbedrijf spreekt de voorkeur uit om het Statenlokaal integraal onderdeel uit te laten maken van het centrale restaurant. Dit is afhankelijk van het besluit om de restaurants toegankelijk te maken voor publiek (zie paragraaf 07). Mogelijk kunnen beide functies dan worden geïntegreerd. Deze paragraaf beschrijft de situatie waarin dit niet het geval is en het Statenlokaal een aparte publieke voorziening blijft.

Aan het horecapunt worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ Het horecapunt biedt plaats aan 80 gasten tegelijkertijd, waarvan:
 - ▶ 50 zitplaatsen;
 - ▶ 20 plaatsen in de vorm van hoge sta- of zittafels;
 - ▶ 10 plaatsen in de vorm van comfortabele bankstellen in informele sfeer.
- ▶ Het horecapunt is semi publiekstoegankelijk en wordt gepositioneerd binnen de eerste veiligheidsschil (zone 3).
- ▶ Het horecapunt faciliteert (informeel) overleg, bijvoorbeeld tussen Kamerleden en externen.
- ▶ Het horecapunt heeft een voorbeeldfunctie en straalt duurzaam en kwalitatief gebruik van voeding en materiaal uit.

Naast het zitgedeelte zijn de volgende functionaliteiten benodigd:

- ▶ Pantry [inventaris: koel- en vriescel, kleine voorbereidingstafel, vaatwasunit met aan- en afvoertafels];
- ▶ Gecombineerde uitgifte-/werkbuffet t.b.v. bereiden en uitgeven assortiment, waar achterkant geheel een werkruimte + opslag dient te zijn;
- ▶ Geschakeld, maar wel gescheiden koffiebuffet voor het bereiden en uitgeven assortiment koffie/thee;
- ▶ Kassameubel geïntegreerd in uitgiftebuffet;
- ▶ Voldoende opbergruimte voor DKW en overige voorraad;
- ▶ Voldoende aansluitpunten voor elektra, waaronder krachtstroom;
- ▶ Aansluitpunten beeldschermen voor live uitzendingen van debatten en commissievergaderingen;
- ▶ Aansluitpunten digitale assortiment schermen;
- ▶ Minimaal één kleine ruimte met opslagmogelijkheden in de vorm van stellingkasten voor:
 - ▶ schoonmaakproducten;
 - ▶ disposables;
 - ▶ gekoelde drank (kratten);
 - ▶ glaswerk (limonade-, wijnglazen);
 - ▶ droogproducten (thee, koffie, tafellinnen).
- ▶ Spoelkeuken met 1 werkplek en spoelunit;
- ▶ Uitgiftebuffet met onderkoeling voor etenswaren;
- ▶ (Gecombineerde) diepvriescel en koelcel inloop.

Relaties:

- ▶ Het horecapunt is gepositioneerd in of direct aansluitend aan de centrale hal.
- ▶ De afstand van het horecapunt tot de centrale keuken is zo kort mogelijk om het aan- en afvoeren van etenswaren en goederen te faciliteren.

08.05 Restauratieve ruimte enquêtezaal

De enquêtezaal beschikt over een aparte ruimte, waar de commissie zich kan terugtrekken voor overleg, koffie/thee, lunch en een afsluitend drankje met kleine snack. Deze ruimte is ook multifunctioneel inzetbaar voor andere activiteiten en wordt alleen in het geval van een parlementaire enquête ingericht als restauratieve voorziening voor de enquêtezaal.

Aan de ruimte worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ De ruimte is af te sluiten van andere medewerkers/bezoekers/journalisten.
- ▶ De ruimte biedt zitplaatsen aan 50 zitplaatsen.
- ▶ Er is een pantry met koffie-, thee-, water- en snackvoorzieningen.

Maaltijden worden verzorgd door het Restaurantbedrijf vanuit de centrale keuken met behulp van flexibele cateringvoorzieningen. Er zijn daarom geen specifieke restauratieve voorzieningen benodigd in de ruimte voor de enquêtezaal.

Relaties:

- ▶ De restauratieve ruimte enquêtezaal bevindt zich in directe nabijheid van de parlementaire enquêtezaal.
- ▶ De afstand van de restauratieve ruimte enquêtezaal tot de centrale keuken is zo kort mogelijk om het aan- en afvoeren van etenswaren en goederen te faciliteren.

Afhankelijkheid

Centrale huisvesting parlementaire enquêtezaal

Deze eis is afhankelijk van de keuze of de parlementaire enquêtezaal centraal wordt gehuisvest in de Tweede Kamer, zie paragraaf 06.01. Bovenstaande paragraaf beschrijft een situatie waarin de enquêtezaal is gehuisvest in het hoofdcomplex.

08.06 Centrale keuken

Volgens het principe van ontkoppeld koken worden in de centrale keuken producten verzameld, gesneden, geportioneerd, gegrild, gekookt, gebakken, teruggekoeld, enz. om vervolgens verspreid te worden over de uitgiftekeukens. De uitgiftekeukens in de verschillende restaurants zijn beschreven in de paragraaf van het betreffende restaurant.

De centrale keuken is als volgt gecompartmenteerd:

- ▶ Voorbereidingskeuken bestaande uit drie ruimten, onderling onder andere verbonden door koelcellen:
 - ▶ Ontvangst-/verzamelruimte voor bereiding koude producten (broodjes, sandwiches, salades, voorgerechten). Deze ruimte beschikt over gekoelde werkbanken en opstelplaatsen voor diverse apparatuur (planeetmenger, snijmachine, vacumeermachine, etc.);
 - ▶ Koude keuken voor wassen en proportioneren van producten en ter voorbereiding van producten voor de warme keuken;
 - ▶ Warme keuken voor bereiding van alle warme gerechten, soepen en sauzen. De producten worden hier ook teruggekoeld, geportioneerd en gedresseerd.
- ▶ Afwasstraat voor zowel restaurantvaat, als keukenattributen en –apparatuur;
- ▶ Diverse gekoelde en droge opslagruimten;
- ▶ Kantoor teamleiders nabij keuken met twee werkplekken.

08.07 Banquetingkeuken ten behoeve van catering evenementen

Het Restaurantbedrijf is jaarlijks betrokken bij ongeveer 150 evenementen. Het merendeel daarvan (85%) vindt plaats in de historische evenementzalen (zie par. 07.02). Ook andere evenementen, groot en klein, worden door het hele gebouw voorzien van assortiment uit de centrale keuken. De dranken in betreffende ruimten worden voorzien via mobiele buffetten.

In de banquetingkeuken zijn de volgende functionaliteiten benodigd:

- ▶ Drankuitgiftebuffet;
- ▶ Onderkoeling in werkbank;
- ▶ Minimaal één ruimte met opslagmogelijkheden in de vorm van stellingkasten voor:
 - ▶ droogproducten (thee, koffie, tafellinnen);
 - ▶ niet gekoelde drank (kratten);
 - ▶ glaswerk zoals limonadeglazen en wijnglazen;
 - ▶ koffiekopjes, schoteltjes;
 - ▶ serviesgoed, bestek.
- ▶ Stallingruimte transportkarren;
- ▶ Klein bureau voor kassawerkzaamheden.

Relaties:

- ▶ De banquetingkeuken is gelegen in de directe nabijheid van de historische evenementzalen en de koffiekamer in het bijzonder (zie paragraaf 07.02).
- ▶ De Koffiekamer vervult een centrale functie als uitgifte- en uitloopzaal en is gepositioneerd in de directe nabijheid van de overige evenementzalen.
- ▶ De afstand van de banquetingkeuken tot de centrale keuken is bij voorkeur zo kort mogelijk om het aan- en afvoeren van etenswaren en goederen effectief en efficiënt te faciliteren. Deze relatie is echter minder belangrijk dan de directe nabijheid tot de historische evenementzalen.

08.08 Warme dranken- en snackautomaten

In de Tweede Kamerpanden worden circa 30 warme drankenautomaten (eigendom externe exploitant) en enkele automaten voor koeken, candy bars, et cetera verspreid opgesteld.

Vereiste voorzieningen: per automaat vrije ruimte van 1,5 m² met 1 water- en stroompunt.

Relaties:

- ▶ De automaten maken onderdeel uit van de informele ontmoetingsplekken (zie par. 09.05.02) en worden nabij een verticaal stijgpunt gepositioneerd.

08.09 Vergaderservice

De vergaderservice faciliteert de vergaderingen in 52 vergaderzalen, commissiezalen en (fractie)kamers met koffie/thee, waters, frisdranken, snacks, fruit en lunches. Dit komt neer op een dagelijkse levering voor 110 tot 130 vergaderingen en bijeenkomsten. Het merendeel van de producten wordt geserveerd in of op serviesgoed, dat vervolgens wordt verzameld, opgehaald en gereinigd door de vergaderservice.

De vergaderservice is verdeeld in drie ruimten.

- ▶ Een ruimte waar producten uitgegeven worden en koffie/thee wordt bereid. Deze ruimte moet voorzien zijn van een tweede ruimte voor magazijn/voorraad en een koelcel.
- ▶ Een ruimte die direct geschakeld is aan de eerste en die dient voor inkomende karren met vuile vaat die daar gereinigd wordt. Deze ruimte wordt tevens gebruikt als opslag voor de servicekarren (10 in totaal).
- ▶ Een ruimte voor een bureau waar administratieve werkzaamheden kunnen plaatsvinden.

Droge ruimte

- ▶ Opslagmogelijkheden voor:
 - ▶ plateaus, kopjes, schoteltjes;
 - ▶ 'gebouwde' koffiekopjes;
 - ▶ glazen;
 - ▶ glazen kannen;
 - ▶ koffie- en theekannen;
 - ▶ droogproducten, zoals thee, koffie en dergelijke;
 - ▶ niet-gekoelde drank (kratten).
- ▶ Ruimte voor koelkasten met uitschuifbare lades;
- ▶ Onderkoeling in werkbank.

Natte ruimte

- ▶ Vaatwasser mogelijkheden;
- ▶ Opstelruimte transportkarren;
- ▶ Klein bureau voor kassawerkzaamheden;
- ▶ Kleine tafel met 6 stoelen als pauzeruimte;
- ▶ Opbergruimte schoonmaakproducten;
- ▶ Opbergruimte disposables.

Relaties:

- ▶ De vergaderservice heeft een centrale positie tussen de vergaderlocaties die verticaal transport zo min mogelijk noodzakelijk maakt.
- ▶ De afstand van de vergaderservice tot de centrale keuken is bij voorkeur zo kort mogelijk. Deze relatie is echter minder belangrijk dan de afstand tot de vergaderlocaties.

Afhankelijkheid

Selfservice catering vergaderzalen

De benodigde grootte van de vergaderservice is afhankelijk van de keuze om de vergaderzalen voor een groot deel selfsupporting te maken voor wat betreft catering. Mogelijk kan deze functie dan efficiënter worden ingevuld of zelfs worden geïntegreerd in de centrale keuken.

09 KANTOORVELDEN

Voor de kantoorvelden wordt op hoofdlijnen onderscheid gemaakt tussen de kantoorvelden voor fracties en hun medewerkers, de kantoorvelden voor ambtenaren en het kantoorveld voor de pers. In dit hoofdstuk zijn zowel de algemene eisen en wensen beschreven (die voor alle kantoorvelden gelijk zijn), als de specifieke eisen per type kantoorveld.

09.01 Algemene uitgangspunten

Voor de kantoorvelden is een aantal algemene uitgangspunten geformuleerd:

De kantoorvelden zijn:

- ▶ Flexibel, doelmatig en duurzaam;
- ▶ Zoveel mogelijke gelijkwaardig in kwaliteit;
- ▶ Arboconform en gezondheid bevorderend.

Nader onderzoek

Werkplekanalyse

Voor het ontwerpen van een toekomstbestendige inrichting van de kantooromgeving in de Tweede Kamer is het van essentieel belang om goed inzicht te verkrijgen in de werkwijzen en werkplekbehoeften van de Kamerbewoners. Daarom wordt geadviseerd een werkplekonderzoek uit te voeren, waarin op een objectieve manier wordt geïnventariseerd welke behoefte de Kamerbewoners hebben aan werkplekken, vergaderruimten en facilitaire voorzieningen. Daarnaast worden belangrijke relaties tussen afdelingen en andere functies in het gebouw in beeld gebracht.

09.02 Kantoorveld fracties

09.02.01 Algemene uitgangspunten

Aan dit kantoorveld worden de volgende specifieke eisen gesteld:

- ▶ Het kantoorveld moet ruimte bieden aan 150 Kamerleden. Elk Kamerlid krijgt 52m² NO toegewezen, die voor wat betreft het aantal werkplekken vrij ingericht kan worden, mits het voldoet aan de ARBO richtlijnen. Momenteel maken naast de 150 Kamerleden ca. 650 fractiemedewerkers gebruik van dit oppervlak.
- ▶ De kantoorvelden van de fracties zijn waar mogelijk flexibel; het is essentieel dat verhuisbewegingen als gevolg van bijvoorbeeld verkiezingsuitslagen of andere tussentijdse gebeurtenissen eenvoudig inpasbaar zijn.
- ▶ Binnen de kantoorvelden van de fracties is een aantal ruimtes flexibel in te zetten voor tijdelijke en projectmatige samenwerkingsvormen.
- ▶ Binnen het fractiegebied moet het mogelijk zijn extra beveiligd gebied te creëren. Dit wordt vooral gerealiseerd door flexibele toegangsautorisatie, het toepassen van een aanvullend weerbaarheid instrumentarium en extra camera's. Voor meer informatie over de eisen met betrekking tot het extra beveiligd gebied wordt verwezen naar het separaat Programma van Eisen beveiliging, zoals benoemd in par. 04.01.
- ▶ De werkomstandigheden, zoals temperatuur en ventilatie, dienen ondanks de variatie in belasting conform Arbo richtlijnen te zijn.

09.02.02 Kantoorruimte Kamervoorzitter

Aan de kantoorruimte voor de Kamervoorzitter worden de volgende eisen gesteld:

- ▶ De kamer van de Kamervoorzitter wordt uitgerust met:
 - ▶ een basiswerkplek;
 - ▶ vergaderopstelling voor 4 personen;
 - ▶ ruimte voor het positioneren van een “zitje” voor informeel overleg.
- ▶ De kamer dient afsluitbaar te zijn, zodat onbevoegden deze niet kunnen betreden.
- ▶ De kamer beschikt over een garderobe en “eigen” sanitair (badkamer-/wc- faciliteit).

Relaties:

- ▶ 5.1.1b, 5.1.2h
Dit is een uitgangspunt voor de plattegrondindeling. 5.1.1b, 5.1.2h
een representatieve vergaderruimte met een vergadercapaciteit voor 16 personen.

09.02.03 Ministers- en ambtenarenkamer

De Tweede Kamer biedt een werkruimte voor ministers en hun ambtenaren wanneer zij in het gebouwencomplex van de Tweede Kamer aanwezig zijn. De Ministerskamer wordt uitsluitend gebruikt door bewindspersonen.

De kamers bieden plaats aan het volgend aantal personen:

- ▶ Ministerskamer:
 - ▶ 8 personen vergadercapaciteit;
 - ▶ 1 werkplek.
- ▶ Ambtenarenkamer:
 - ▶ 12 werkplekken.

In pieksituaties is de opgegeven capaciteit te klein en dient die flexibel te kunnen worden uitgebreid met direct naastgelegen vergaderzalen tot een vergadercapaciteit van circa 20 werkplekken in totaal. In de huidige situatie wordt hiervoor onder andere de Marcus Bakkerzaal ingezet.

Relaties:

- ▶ De ministers- en ambtenarenkamer bevinden zich in de directe nabijheid van de plenaire zaal.

09.02.04 Fractiekamers

Politieke partijen met 16 zetels en meer moeten kunnen beschikken over een fractiekamer. De inrichting gebeurt in overleg met de desbetreffende fractie.

Voor een flexibele invulling van de fractiekamers na elke verkiezing zijn de volgende aantallen gewenst:

- ▶ 2 fractiekamers met zitplaatsen voor 45 personen in carré opstelling;
- ▶ 3 fractiekamers met zitplaatsen voor 30 personen in carré opstelling.

Fractiekamers worden in principe ‘dedicated’ toegewezen aan een politieke partij, maar zijn in overleg met die betreffende partij ook voor andere multifunctionele doeleinden inzetbaar. De Regentenkamer is één van de fractiekamers.

Relaties:

- ▶ Fractiekamers zijn bij voorkeur in de nabijheid van de werkplekken van de betreffende fractie gesitueerd.

09.03 Kantoorveld ambtenaren

09.03.01 Algemene uitgangspunten

Na de renovatie wordt de ambtelijke organisatie centraal gehuisvest in het gebouwencomplex van de Tweede Kamer. Door centralisatie is het niet langer nodig om de ambtelijke huisvesting na iedere verkiezingsperiode te verhuizen. Daarnaast kan centralisatie leiden tot efficiënter ruimtegebruik en effectievere samenwerkingsvormen.

Aan dit kantoorveld worden de volgende specifieke eisen gesteld:

- ▶ Het kantoorveld kent een vaste positie en is vrij van verhuisbewegingen na verkiezingen.
- ▶ *Wens: Het kantoorveld beschikt over een mix van zowel vaste als flexibele werkplekken per dienst in het kader van Tijd-, Plaats- en apparaat onafhankelijk werken (TPAW).*

Nader onderzoek/te nemen besluit

Afstoting van dependances

Er bestaat behoefte aan een onderzoek om na te gaan op welke manier, onder afstoting van alle dependances, alle fracties en alle ambtenaren in het hoofdcomplex gelijkwaardig kunnen worden gehuisvest.

09.03.02 Basiswerkplekken

De NEN1824 geldt in beginsel als richtinggevend document voor de kantoorvelden. Volgens de NEN1824 is de benodigde oppervlakte voor een beeldschermwerkplek standaard 7m² per persoon. De Tweede Kamer heeft in afwijking hierop gekozen voor 8 m² per persoon. Deze werkplek beschikt over een bureau met flatscreen, schrijfvlak en een kast. In deze oppervlakte zijn ook de bureaustoel en circulatieruimte gerekend.

Aan de werkplekken worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ Bureautafels worden in beginsel haaks op de daglichtbron geplaatst.
- ▶ Bureautafels worden zodanig geplaatst dat er geen deur of ogen in de rug van de werknemer zijn geplaatst.
- ▶ Bureautafels bieden voldoende vrije ruimte om dieptezicht te faciliteren.
- ▶ De werkplekken beschikken over goede akoestische voorzieningen, zodat overdracht van geluid tot een minimum is beperkt.

09.03.03 Kantoorruimte Griffier

Aan de kantoorruimte voor de Griffier worden de volgende eisen gesteld:

- ▶ De kamer van de Griffier wordt uitgerust met:
 - ▶ een basiswerkplek;
 - ▶ vergaderopstelling voor 8 personen;
 - ▶ ruimte voor het positioneren van een “zitje” voor informeel overleg.
- ▶ De kamer dient afsluitbaar te zijn, zodat onbevoegden deze niet kunnen betreden.
- ▶ De kamer beschikt over een garderobe.

Relaties:

- ▶ **5.1.1b, 5.1.2h**

Dit is een uitgangspunt voor de plattegrondindeling.

09.03.04 Kantoorruimten leidinggevenden

De kamers van leidinggevenden worden uitgerust met een basiswerkplek en een vergaderopstelling voor 4 personen.

09.04 Kantoorveld pers

In het gebouwencomplex van de Tweede Kamer heeft geautoriseerde pers een eigen persruimte.

Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen:

- ▶ Werkruimte voor de persredactie (verantwoordelijkheid van FD/Communicatie);
- ▶ Technische studioruimte (radiostudio's Ericsson en tv studio Ericsson, onder verantwoordelijkheid van RVB).

Nader onderzoek/ te nemen besluit

Huisvesting van de pers

Een fundamentele vraag is de mate waarin pers, bezoek en bewoners toegang moeten hebben tot de kantoorvelden van de fracties. De huidige openheid van de fractievertrekken wordt in toenemende mate ervaren als ongewenst en een risico voor het lekken van vertrouwelijke informatie. Indien de pers wel wordt gehuisvest in de Tweede Kamer, spreekt de Tweede Kamer de ambitie uit voor een goed geoutilleerde persruimte met flexplekken en goede apparatuur in de buurt van de studioruimten (zie par. 07.06).

09.05 Algemene voorzieningen

Voor de kantoorvelden zijn er (naast de sanitaire voorzieningen) vier algemene voorzieningen bepaald:

- ▶ Vergaderruimten;
- ▶ Ontmoetingsplekken;
- ▶ Pantry's;
- ▶ Printvoorzieningen.

Ter besluitvorming

Vervallen afruimbalies

Vanuit onder andere het facilitair en restaurantbedrijf is het de wens om de afruimbalies in de kantoorvelden niet terug te laten keren na de renovatie, vanwege de noodzaak om de aanwezigheid van ongedierte terug te dringen. Het voorstel is dat het eten en drinken dat kan worden meegenomen uit het restaurant wordt verpakt in disposables.

09.05.01 Decentrale vergaderruimten

Nader onderzoek

Overlegvoorzieningen

De behoefte aan overlegvoorzieningen binnen de Tweede Kamer is nog onvoldoende inzichtelijk. Vanuit de Tweede Kamer wordt de ambitie aangegeven om meer kleinschalige overlegruimte te creëren nabij de kantoorvelden (en in het bijzonder de werkplekken voor de fracties), maar de exacte invulling hiervan is niet duidelijk. Onderzoek naar de behoefte aan overlegvoorzieningen vormt daarom een belangrijk onderdeel van de voorgestelde werkplekanalyse (par. 09.01).

09.05.02 Ontmoetingsplekken

In de Tweede Kamer worden op verschillende posities ontmoetingsplekken gerealiseerd, die (informeel) contact tussen Kamerbewoners en ambtenaren onderling en contact met bezoekers stimuleren. De volgende uitgangspunten zijn geformuleerd:

- ▶ De ontmoetingsplekken bieden plaats aan 6- 8 personen
- ▶ De ontmoetingsplekken zijn gedifferentieerd in zitgelegenheid; van comfortabele banken tot statafels en barkrukken.
- ▶ De ontmoetingsplekken zijn zo veel mogelijk gelijk verdeeld over de kantoorvelden.
- ▶ De ontmoetingsplekken zijn nabij verticale stijpunten gepositioneerd.
- ▶ Pantry's (par. 0) worden waar mogelijk geïntegreerd in de ontmoetingsplekken.

09.05.03 Pantry's

Op diverse plaatsen in het gebouw is een pantry gesitueerd met drank- en snackvoorzieningen voor Kamerbewoners. De volgende uitgangspunten gelden:

- ▶ De pantry's zijn zo veel mogelijk gelijk verdeeld over de kantoorvelden.
- ▶ De pantry's zijn nabij verticale stijpunten gepositioneerd.
- ▶ De pantry's worden waar mogelijk geïntegreerd met de ontmoetingsplekken (par. 09.05.02).
- ▶ De pantry's beschikken over:
 - ▶ koelkast;
 - ▶ koffie- en theevoorziening;
 - ▶ gekoeld water tappunt;
 - ▶ snackautomaat;
 - ▶ opslag van gebruiksartikelen.

09.05.04 Printvoorzieningen

Binnen loopafstand van de werkplekken dient de beschikking te zijn over:

- ▶ Printvoorzieningen voor (kleuren)prints, scannen en kopiëren. Door de gebouwen zijn diverse multifunctionals geplaatst. Door middel van remote printing software zijn deze vanaf alle werkplekken te benaderen.
- ▶ Mogelijkheid tot het vernietigen van vertrouwelijke stukken.
- ▶ De printvoorzieningen zijn bij voorkeur direct of in de nabijheid van de pantry's en ontmoetingsplekken gepositioneerd.
- ▶ De printvoorzieningen zijn akoestisch afscheidbaar van de werkplekken.

Nader onderzoek

Synergie algemene voorzieningen

De algemene voorzieningen: vergaderruimten, ontmoetingsplekken, pantry's en printvoorzieningen, functioneren optimaal als ze geclusterd zijn gepositioneerd. Nader onderzoek moet aantonen of en waar dit mogelijk is.

10 LOGISTIEKE EN FACILITAIRE VOORZIENINGEN

In dit hoofdstuk worden de eisen en wensen beschreven voor de logistieke en facilitaire voorzieningen die benodigd zijn in de Tweede Kamer.

10.01 Sanitaire voorzieningen

Aan de sanitaire voorzieningen worden de volgende eisen gesteld:

- ▶ Toiletten zijn voorzien van een voorportaal met wasbakken, voorzien van warm en koud water:
 - ▶ De aantallen zijn in beginsel conform bouwbesluit. Tegelijkertijd wordt redelijkerwijs rekening gehouden met potentiële piekbelastingen bij ruimten voor grote aantallen mensen.
- ▶ Toiletten zijn verspreid over het gebouw gesitueerd, maar zijn (inclusief een integraal toegankelijk toilet) ten minste aanwezig in de directe nabijheid van de volgende functies:
 - ▶ restauratieve voorzieningen;
 - ▶ kantoorvelden;
 - ▶ plenaire zaal;
 - ▶ commissiezalen en vergaderzalen;
 - ▶ centrale ontvangsthal;
 - ▶ historische evenementzalen.

10.02 Douche-/kleedvoorziening

Voor diverse medewerkers (o.a. beveiliging, bodes, restaurants, FD) is een douche- en kleedruimte nodig. De Tweede Kamer beschikt over een tweetal douche- en kleedvoorzieningen, beide opgesplitst in een voorziening voor dames en voor heren. De douche- en kleedvoorzieningen zijn gepositioneerd nabij:

- ▶ de fietsenstalling;
- ▶ de expeditie.

Aan deze voorzieningen worden de volgende functionele eisen gesteld:

- ▶ De douche- en kleedvoorziening betreft 2 aparte ruimtes, één voor dames en één voor heren.
- ▶ Beide ruimtes bevatten een grote gezamenlijke kleedruimte en meerdere kleine 1-persoons douchehokjes. Het moet mogelijk zijn om in de douchehokjes om te kleden.
- ▶ Zowel ten behoeve van douches als voor wasbakken wordt voorzien in warm en koud water.
- ▶ Beide ruimtes bieden plaats voor:
 - ▶ lockers;
 - ▶ kleedhaken.

10.03 EHBO-ruimte

De Tweede Kamer biedt plaats aan een EHBO-ruimte waar eerste hulp kan worden verleend. De volgende eisen worden gesteld:

- ▶ Deze ruimte biedt voldoende ruimte voor het plaatsen van:
 - ▶ een zitbank;
 - ▶ een behandeltafel;
 - ▶ een brancard;
 - ▶ opbergmogelijkheden van EHBO-benodigdheden;
 - ▶ een spoelgelegenheid.
- ▶ De ruimte is voorzien van “eigen” sanitair, te weten badkamer-/wc-faciliteit.
- ▶ De ruimte is op een rustige plaats in het gebouw gesitueerd, beschikt over daglicht en biedt voldoende privacy.
- ▶ De ruimte is eenvoudig te bereiken voor externe hulpdiensten.

10.04 Rust- en kolfkamers

De volgende eisen worden gesteld aan een rust- en kolfvoorziening:

- ▶ Er zijn 3 ruimtes in de Tweede Kamer ingericht als kolf- annex rustruimte.
- ▶ Deze ruimten bieden voldoende ruimte voor het plaatsen van:
 - ▶ een zitbank;
 - ▶ een “luie” stoel;
 - ▶ een koelkast;
 - ▶ een spoelgelegenheid.
- ▶ De ruimtes zijn afsluitbaar door middel van een vrij-/bezet slot.
- ▶ De ruimtes zijn voorzien van “eigen” sanitair, te weten badkamer-/wc-faciliteit.
- ▶ De ruimtes zijn op een rustige plaats in het gebouw gesitueerd, beschikken over daglicht en bieden voldoende privacy.

10.05 Rookruimten

Te nemen besluit

Rookruimten

In de huidige situatie beschikt de Tweede Kamer over een drietal rookruimten, waarbij er één is gereserveerd voor Kamerleden en hun gasten (in de directe nabijheid van de plenaire zaal). Er dient een besluit te worden genomen of dit aantal rookruimten (3 stuks) nog steeds gewenst en benodigd is na renovatie.

10.06 ICT-voorzieningen

Te nemen besluit

5.1.1b, 5.1.2h

Vanuit de Tweede Kamer is de ambitie aangegeven om **5.1.1b, 5.1.2h**

Hierover is nog geen formeel besluit genomen.

Nader onderzoek

Behoefte aan IT-voorzieningen

De behoefte aan IT-voorzieningen en AV-middelen binnen de Tweede Kamer dient nader te worden onderzocht. Een toekomstbestendige invulling is van belang.

10.07 Archief en postvoorziening

De Tweede Kamer beschikt over de volgende archief- en postvoorzieningen:

- ▶ Postkamer;
- ▶ Centraal Archief;
- ▶ Archief Handelingen;
- ▶ CIP-collectie;
- ▶ Kunstdepot.

Nader onderzoek/te nemen besluit

Archief

Mogelijk verandert de komende jaren de behoefte aan archiefruimte binnen de Tweede Kamer.

Nader onderzoek moet uitwijzen wat de gewenste invulling hiervan is en of een deel van het statisch archief mogelijk extern gehuisvest kan worden.

10.08 Werkruimten c.q. pauzeruimten Afdeling Techniek

De afdelingen schoonmaak, logistiek en bodedienst van de Afdeling Techniek beschikken over werk- c.q. pauzeruimten.

Nader onderzoek

Inrichting werkruimten c.q. pauzeruimten

De benodigde inrichting voor de benoemde werk- en pauzeruimten is op dit moment onvoldoende inzichtelijk en dient in een later stadium nader te worden onderzocht.

10.09 Werkruimten contractpartijen

Bedrijven die onderhoudswerkzaamheden uitvoeren namens de TK en of het Rijksvastgoedbedrijf hebben een eigen ruimte met daarin een aantal standaard werkplekken en aansluitend een “eigen” magazijn met daarin onderdelen, vervangende materialen en grijpvoorraad.

10.10 Expeditie: post en goedereninname

De expeditie betreft een in beginsel gecombineerde ingang voor post en goederen. Voor de expeditie zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- ▶ De expeditie is aan het zicht van de publieke buitenruimten en representatieve functies in de directe omgeving ontnomen.
- ▶ De expeditie is vanaf de publieke buitenruimten goed bereikbaar voor de noodzakelijke vervoersmiddelen.
- ▶ De expeditie heeft voldoende maat om ruimte te bieden aan in- en uitgaand verkeer en de opslag van de noodzakelijke containers.
- ▶ Vervoer van post en goederen kan intern (met “vervoerscontainers”) via een ongeziene en korte route naar de postkamer en de verschillende food- en non-food magazijnen worden vervoerd.
- ▶ De postkamer dient zich in de nabijheid van de expeditie te bevinden, zodat nog ongecontroleerde post beperkt het gebouw indringt.

Te nemen besluit

Toegang van goederenvervoer tot het Binnenhof

De goederenstroom voor post en expeditie vormt vanuit het perspectief van de beveiligingsorganisatie van de Tweede Kamer geen groot veiligheidsrisico. De huidige controleprocedure wordt daarom als voldoende beschouwd. Bovendien vervalt daarmee de wens om de inname van alle goederen en post buiten het door pollers afgezet gebied te laten plaatsvinden. Dit uitgangspunt kent raakvlakken met de andere gebruikers en zal ook bij de andere gebruikers moeten worden getoetst.

10.11 Magazijn, opslag en schoonmaakvoorzieningen

Binnen het Tweede Kamer complex zijn diverse magazijnen en opslagruimten benodigd, waaronder:

- ▶ Magazijn Facilitaire Dienst;
- ▶ Magazijn Restaurantbedrijf;
- ▶ Werkkasten/pakvoorraden;
- ▶ Opslag meubilair;
- ▶ Overige opslagruimtes;
- ▶ Opkomst en opslagruimte schoonmaak.

Nader onderzoek

Behoefte aan magazijn- en opslagvoorzieningen

De behoefte aan magazijn en opslagruimte binnen de Tweede Kamer is op dit moment onvoldoende inzichtelijk en dient nader te worden onderzocht.

10.12 Parkeren en fietsenstalling

In de huidige situatie beschikt de Tweede Kamer in totaal over de volgende voorzieningen voor parkeren en fietsenstalling:

- ▶ Fietsenstalling met capaciteit voor ca. 380 fietsen, waarvan:
 - ▶ 22 oplaadpunten voor elektrische fietsen.
- ▶ Motorstalling met capaciteit voor:
 - ▶ 24 motoren;
 - ▶ 4 bakfietsen;
 - ▶ 13 scooters.
- ▶ Parkeergarage met capaciteit voor 286 parkeerplaatsen.

Nader onderzoek/te nemen besluit

Gezamenlijke voorzieningen op het Binnenhof voor parkeren en fietsenstalling

Vanuit de Tweede Kamer is de ambitie aangegeven om (1) een gecombineerde voorziening voor het stallen van fietsen te realiseren met de andere Binnenhofbewoners en (2) tegelijkertijd de capaciteit te vergroten. De totale capaciteitsbehoefte dient nader te worden onderzocht en ter besluitvorming te worden voorgelegd aan de verschillende Binnenhofbewoners.

11 RUIMTELIJKE UITGANGSPUNTEN

Dit hoofdstuk betreft de vertaling naar ruimtelijke uitgangspunten van de gestelde functionele eisen zoals beschreven in dit Programma van Eisen. De in dit hoofdstuk genoemde ruimtelijke uitgangspunten zijn indicatief en ondergeschikt aan de vereiste functionaliteiten.

11.01 Ruimtebehoefte

De vereiste functionaliteiten zoals beschreven in dit rapport zijn, waar mogelijk, vertaald naar een indicatieve ruimtebehoefte. Bijlage 02 geeft, voor zover bekend, een overzicht van de ruimtebehoefte in de Tweede Kamer per functietype:

- ▶ Entree en ontvangst;
- ▶ Plenaire zaal en commissiezalen;
- ▶ Centrale voorzieningen;
- ▶ Restauratieve voorzieningen;
- ▶ Kantoorvelden;
- ▶ Logistieke en facilitaire voorzieningen.

Per functietype zijn de vereiste ruimtelijke functionaliteiten omschreven, en wordt een indicatieve grootte gegeven. Voor de reeds bestaande functies, waarbij geen functionele wijziging is gewenst, is het huidige ruimtegebruik als uitgangspunt genomen. Voor de overige functies is de indicatieve grootte bepaald op basis van de gewenste functionaliteit. In bijlage 02 staat per functie weergegeven wat de gebruikte bron is.

Genoemde oppervlakten zijn weergegeven in vierkante meters functioneel nuttig oppervlak (FNO). Dit is het functioneel benodigde oppervlak, exclusief indelingsverlies en exclusief technische ruimten, verkeersruimte, constructie etc.

De benoemde indicatieve groottes zijn richtinggevende uitgangspunten en zijn afhankelijk van de daadwerkelijke inpassing binnen het bestaande (en deels monumentale) pand. Waar mogelijk dient een optimalisatieslag plaats te vinden in de genoemde indicatieve groottes, om kansen te creëren voor aanvullende functies. De functionaliteit van de beschreven functie is hierbij te allen tijde leidend. Verificatie van de gestelde eisen geschiedt dan ook op basis de vereiste functionaliteiten.

Nader onderzoek

Ruimtelijke vertaling van de functionele uitgangspunten

De functionele eisen en wensen zijn, waar mogelijk, vertaald naar kwantitatieve ruimtelijke uitgangspunten. Voor het opstellen van een volledige ruimtestaat is het noodzakelijk dat besluitvorming plaatsvindt over nog onbekende functionele eisen en wensen, zoals de gewenste indeling van nieuwe functies en het gewenste werkplekconcept. Tevens dient voor een aantal functies, zoals de entrees en archief- en opslagvoorzieningen, nader onderzoek plaats te vinden naar de actuele ruimtebehoefte. De ruimtestaat dient vervolgens door de Tweede Kamer te worden goedgekeurd.

In een latere fase worden de ruimtelijke uitgangspunten vervolgens getoetst op haalbaarheid, uitgaande van de bestaande omvang van het gebouwencomplex. Waar nodig worden de eisen naar beneden bijgesteld en wordt een prioritering in benodigde ruimtes zichtbaar.

11.02 Ruimtelijke relaties

Bijlage 03 toont een ruimterelatieschema. In dit schema zijn de noodzakelijke relaties tussen de gewenste functies in de Tweede Kamer op hoofdlijnen weergegeven. Er wordt onderscheid gemaakt in:

- ▶ Direct aangrenzende ruimten of functies;
- ▶ Primaire relatie tussen ruimten of functies;
- ▶ Secundaire relatie tussen ruimten of functies.

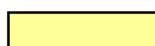
BIJLAGE 01 DEELNEMERS WERKSESSIES

Datum	Thema	Vertegenwoordigers
2 mei 2017	Beveiliging & Brandveiligheid	Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e
4 mei 2017	Restaurantbedrijf	Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e
11 mei 2017	Restaurantbedrijf	Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e
16 mei 2017	Beveiliging & Brandveiligheid	Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e
22 mei 2017	Restaurantbedrijf	Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e
23 mei 2017	Ruimtelijk/funcities/werkplektoebedeling	Dhr. 5.1.2e
29 mei 2017	Beveiliging & Brandveiligheid	Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e
30 mei 2017	Beveiliging & Brandveiligheid	Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e
30 mei 2017	Ruimtelijk/funcities/werkplektoebedeling	Dhr. 5.1.2e

Datum	Thema	Vertegenwoordigers
26 juni 2017	Beveiliging & Brandveiligheid	Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e
26 juni 2017	Facilitair en Techniek	Dhr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e
29 juni 2017	Werkomgeving	Dhr. 5.1.2e
29 juni 2017	AV-middelen	Dhr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e
6 juli 2017	Facilitair en Techniek	Dhr. 5.1.2e
10 juli 2017	Beveiliging & Brandveiligheid	Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e Dhr. 5.1.2e Mevr. 5.1.2e
13 juli 2017	Werkomgeving	Dhr. 5.1.2e

BIJLAGE 02 RUIMTEBEHOEFTE PER FUNCTIETYPE

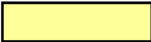
01 Entree en ontvangst

Gele arcering markeert een nader te bepalen waarde

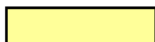
Functie	Vereiste functionaliteit		Indicatieve grootte			Bron indicatieve grootte		Opmerking
	Aantal ruimten	Biedt ruimte aan:	m² FNO/ persoon	m² FNO/ ruimte	Totaal m² FNO	Functioneel	Huidige grootte	
Entree en ontvangst								
Entrees en scanstraten								
Huisentree voor Kamerbewoners	1			200	200	X		Ruimtebehoefte nader te bepalen op basis van gewenste doorstroomcapaciteit
Centrale publieksentree	1			400	400	X		Ruimtebehoefte nader te bepalen op basis van gewenste doorstroomcapaciteit
Entree historische evenementzalen en hoogwaardigheidsbezoek	1			200	200	X		Ruimtebehoefte nader te bepalen op basis van gewenste doorstroomcapaciteit
Besloten entree vanuit de stallingsvoorzieningen	1			30	30	X		Ruimtebehoefte nader te bepalen op basis van gewenste doorstroomcapaciteit
Centrale hal (Statenpassage)	1			2570	2.570		X	
Publieke voorzieningen								
Lockers en garderobe					-			Ruimtebehoefte is opgenomen in 'Entrees' en 'Centrale hal', nader te bepalen op gewenst aantal bezoekers
Semi-publiekstoegankelijk horecapunt (Statenlokaal)								Ruimtebehoefte is opgenomen in 'Restauratieve ruimten en voorzieningen'
Souvenirwinkel en informatiepunt bezoekers	1			30	30	X		Inschatting, ruimtebehoefte nader te bepalen
Filmzaal	1	60 personen	1,5	90	90	X		Inschatting op basis van huidige capaciteit, toekomstige ruimtebehoefte nader te bepalen

02 Plenaire zaal en commissiezalen

 Gele arcering markeert een nader te bepalen waarde

	Vereiste functionaliteit		Indicatieve grootte			Bron indicatieve grootte		
Functie	Aantal ruimten	Biedt ruimte aan:	m² FNO/persoon	m² FNO/ruimte	Totaal m² FNO	Functioneel	Huidige grootte	Opmerking
Plenaire zaal en commissiezalen								
Plenaire zaal								
Plenaire zaal	1	210 personen		530	530		X	Afgerond. Bestaande uit: 150 Kamerleden, 4 voorzittersrostrum, 4 ambt. onderst., 30 kabinetsleden, 10 gasten, 4 verslagleggers.
Publieke tribune	1	320 personen		360	360		X	Afgerond. Bestaande uit: 270 publieke tribune, 48 ondersteunend personeel.
Balie ten behoeve van bodedienst	1			45	45		X	
Commissiezalen								
Commissiezaal klein	2	34 personen	2,5	85	170		X	
Commissiezaal middel	2	56 personen	2,5	140	280		X	
Commissiezaal groot	3	90 personen	2,5	225	675		X	
Extra commissiezaal: extra groot	1	140 personen	2,5	350	350	X		Inschatting, ruimtebehoefte nader te bepalen
Parlementaire enquêtezaal								Bij voorkeur combineren met een van de commissiezalen. Uitgangspunt grootte: huidige situatie in Logement.
Parlementaire enquêtezaal	1			105	105		X	
Tribune	1			85	85		X	
Ontvangstkamers	4	4 personen	2,5	10	40	X		
Werkplekken commissie								Opgenomen in reguliere werkplekken

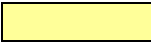
03 Centrale voorzieningen

 Gele arcering markeert een nader te bepalen waarde

Functie	Vereiste functionaliteit		Indicatieve grootte			Bron indicatieve grootte		Opmerking
	Aantal ruimten	Biedt ruimte aan:	m² FNO/ persoon	m² FNO/ ruimte	Totaal m² FNO	Functioneel	Huidige grootte	
Centrale voorzieningen								
Centrale vergaderzalen								Aantallen en benodigde capaciteit gebaseerd op het bestaande
Vergaderzaal 8-12 personen	4	12 personen	2,5	30	120	X		
Vergaderzaal 12-16 personen	8	16 personen	2,5	40	320	X		
Vergaderzaal 16 -30 personen	3	30 personen	2,5	75	225	X		
Vergaderzaal 30-40 personen	5	40 personen	2,5	100	500	X		
Vergaderzaal 40- 60 personen	1	60 personen	2,5	150	150	X		
Historische evenementzalen								Bestaande zalen worden behouden
Oude zaal (Balzaal)	1	500 personen		319	319		X	500 staand of 270 zittend
Balkon Oude Zaal	2			21	43		X	
Schrijfkamer	1	60 personen		76	76		X	Zitplekken
De koffiekamer	1	80 personen		101	101		X	Staplekken
Rooksalon	1	70 personen		151	151		X	Zitplekken
Stadhouderskamer	1	14 personen		52	52		X	Zitplekken
Handelingskamer	1			83	83		X	
Regentenkamer	1			50	50		X	
Centraal Service Plein	1			560	560		X	
Beeld- en videokamer (DVR)	1							Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
Persconferentie- en presentatieruimte	1	100 personen	1,5	150	150	X		Flexibel in te delen, voor 25, 50 of 100 personen zittend
Beeld- en geluidstudio	2	6 personen		30	60	X		Noodzakelijk:1 stuk, gewenst: 2 stuks
5.1.1b, 5.1.2h	1			90	90		X	

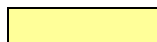
Ruimtes ten behoeve van dienst Beveiliging								
5.1.1b, 5.1.2h								
								Dit zijn reguliere werkruimten die ten tijde van crisis worden ingezet. Ruimtebehoefte opgenomen in kantoorvelden.
								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
Ruimtes ten behoeve van externen								
Nieuwspoort	1			940	940		X	
Kinderopvang	1			115	115		X	
Stilte- en ontspanningsruimten								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
Fitnessruimte								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
Bezoekerscentrum Tweede Kamer								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
5.1.1b, 5.1.2h								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen

04 Restauratieve voorzieningen

 Gele arcering markeert een nader te bepalen waarde

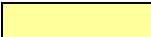
	Vereiste functionaliteit		Indicatieve grootte			Bron indicatieve grootte		
Functie	Aantal ruimten	Biedt ruimte aan:	m² FNO/ persoon	m² FNO/ ruimte	Totaal m² FNO	Func- tioneel	Huidige grootte	Opmerking
Restauratieve ruimten en voorzieningen								
Ledenrestaurant	1	120 personen		605	605		X	120 gasten en keukenvoorzieningen
Fractie- en ambtenarenrestaurant	1	275 personen		995	995		X	550 lunch (in twee shifts), 200 diner. Indicatieve grootte op basis van huidige grootte Plein- en Statenrestaurant. Efficiëncyslag door het samenvoegen van deze restaurants nader te onderzoeken.
Semi-publiekstoegankelijk horecapunt (Statenlokaal)	1	80 personen	2,5	200	200	X		Eventueel kan het horecapunt worden gecombineerd met andere restaurants op begane grond bij openstelling voor publiek
Restauratieve ruimtes enquêtezaal	1	50 personen	2,5	125	125	X		Groter dan in huidige situatie. Bij huisvesting parlementaire enquêtezaal in hoofdcomplex kunnen restauratieve ruimtes mogelijk worden gecombineerd.
Centrale keuken	1			250	250		X	
Banquetingkeuken t.b.v. catering evenementen	1			70	70		X	
Warme dranken- en snackautomaten	30				-			Geïntegreerd in ontmoetingsplekken
Vergaderservice	1			75	75		X	

05 Kantoorvelden

 Gele arcering markeert een nader te bepalen waarde

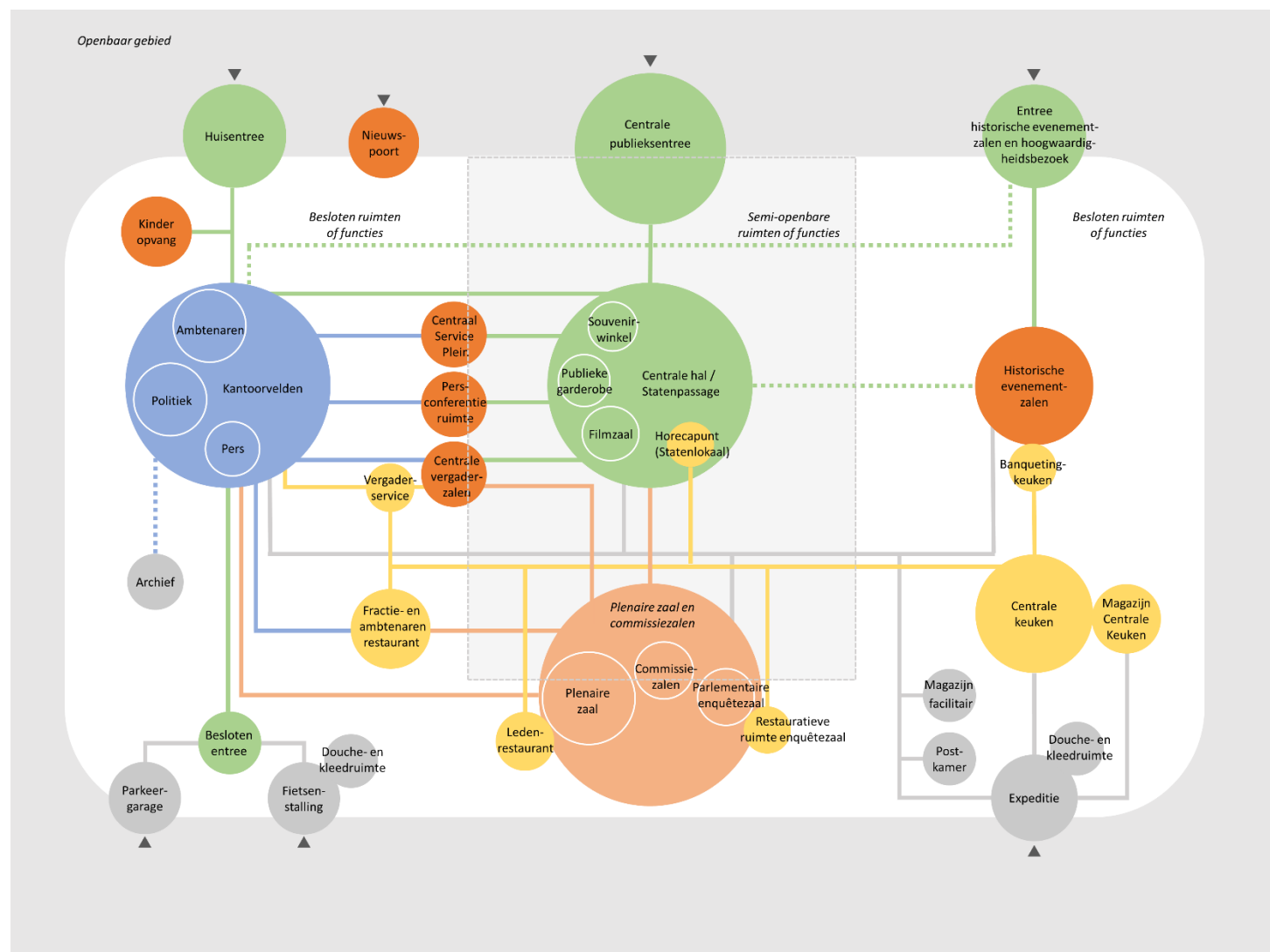
Functie	Vereiste functionaliteit		Indicatieve grootte			Bron indicatieve grootte		Opmerking
	Aantal ruimten	Biedt ruimte aan:	m² FNO/ persoon	m² FNO/ ruimte	Totaal m² FNO	Func-tioneel	Huidige grootte	
Kantoorvelden								
Kantoorveld fracties								
Werkplekken fracties		150 Kamerleden	52		8.000	X		Per Kamerlid wordt 52 m² aan de betreffende fractie toegewezen. Totale oppervlakte naar boven afgerond.
Kantoorruimte Kamervoorzitter	1	1-2 personen		35	35	X		
Ministers- en ambtenarenkamer	2	9 tot 12 personen		35	70		X	
Fractiekamers groot	2	45 personen	2,5	115	230	X		
Fractiekamers middel	3	30 personen	2,5	75	225	X		
Kantoorveld ambtenaren								
Werkplekken ambtenaren		410 personen	8		3.300	X		Uitgangspunt: 430 ambtenaren met vaste bureauwerkplek minus de kantoorruimten voor leidinggevenden. Mogelijke optimalisatie door activiteitgerelateerd werken nader te onderzoeken. Bron: formatieoverzicht Tweede Kamer.
Kantoorruimte Griffier	1	1-2 personen		35	35	X		
Kantoorruimten leidinggevenden	20	1-2 personen		20	400	X		Uitgangspunt: 1 leidinggevende per stafdienst. Bron: formatieoverzicht Tweede Kamer
Kantoorveld pers	1				750		X	
Algemene voorzieningen								
Decentrale vergaderruimten	30	4- 6 personen		15	450	X		Uitgangspunt: 2 vergaderruimten per 100 kamerbewoners
Ontmoetingsplekken	15	8-10 personen		30	450	X		Uitgangspunt: 1 ontmoetingsplek per 100 kamerbewoners
Pantry's	15				-			De pantry's (en daarmee de ruimtebehoefte in m²) zijn geïntegreerd in 'Ontmoetingsplekken'
Printvoorzieningen	15			10	150	X		Uitgangspunt: 1 printvoorziening per 100 werkplekken

06 Logistieke en facilitaire voorzieningen

 Gele arcering markeert een nader te bepalen waarde

Functie	Vereiste functionaliteit		Indicatieve grootte			Bron indicatieve grootte		Opmerking
	Aantal ruimten	Biedt ruimte aan:	m² FNO/ persoon	m² FNO/ ruimte	Totaal m² FNO	Functioneel	Huidige grootte	
Logistieke en facilitaire voorzieningen								
Sanitaire voorzieningen								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
Douche- /kleedvoorziening	4							Op twee posities (nabij fietsenstalling en expeditie) twee voorzieningen: voor dames en voor heren
EHBO-ruimte	1			20	20	X		
Rust- en kolkamers	3			12	36	X		
Rookruimten	3			10	30		X	Nader te bepalen of dit aantal rookruimtes nog benodigd is
ICT-voorzieningen								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
Archief en postvoorziening								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
Werk- c.q. pauzeruimten afdeling techniek								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
Werkruimten contractpartijen								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
Expeditie: post- en goedereninname								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
Magazijn, opslag en schoonmaakvoorzieningen								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen
Parkeren en fietsenstalling								Onbekend, ruimtebehoefte nader te bepalen

BIJLAGE 03 RUIMTERELATIESCHEMA

BIJLAGE 04 PROGRAMMA VAN EISEN BEVEILIGING

Een uitgebreide beschrijving van het beleid met betrekking tot beveiliging en beveiligingsprocedures in de Tweede Kamer is opgenomen in een separaat document:
Programma van Eisen beveiliging.

Deze informatie is departementaal vertrouwelijk en wordt derhalve alleen onder bepaalde voorwaarden verstrekt.

BIJLAGE 05 TOEKOMSTVISIE AUDIOVISUELE MIDDELEN

De Tweede Kamer verstrekt de toekomstvisie op audiovisuele middelen ter informatie.

Overzicht wijzigingen PvE ten opzichte van versie 15 september 2017

	Oud concept PvE 15 september 2017	Definitief concept PvE 18 december 2018
Opmerkingen		
Programma wijziging: Beschrijving eisen hoofdcampus (excl. dependances)	Scope PvE: totale (ruimte)behoefte Tweede Kamer (incl. dependances)	Scope PvE: eisen hoofdcampus Tweede Kamer (excl. dependances)
Detailniveau eisen op gelijkwaardig niveau gebracht	Gevarieerd detailniveau per eis op basis van beschikbare informatie	Gelijkwaardig detailniveau per eis ten behoeve van toetsingskader Voorontwerp
Toevoeging technische gebruikerseisen	Geen technische gebruikerseisen	Technische gebruikerseisen opgenomen. In aanvulling op bestaand TPvE RVB.
Toevoeging ruimten Raad van State	Niet opgenomen	Door de gewijzigde demarcatie in gebouwdeel A, krijgt de Tweede Kamer de beschikking over extra ruimte die voorheen tot de Raad van State toebehoorde. De consequenties zijn opgenomen in de ruimteverraag.
Uitgangspunten renovatie	Niet opgenomen	Uitgangspunten opgenomen uit Intentie overeenkomst (IOK) Renovatie Binnenhof van 28 oktober 2010.
Functionele wijzigingen		
Kwalitatieve uitgangspunten		
Succesfactoren	Aanpassingen aan het gebouw gebeuren functioneel, doelmatig en slim.	Toevoeging aan eis: "Vanuit de insteek van een sobere renovatie, hecht de Tweede Kamer er aan bestaande functies zoveel mogelijk in stand te houden als het vanuit ruimtelijk of technisch oogpunt niet noodzakelijk is deze te verplaatsen."
Succesfactoren		Aanvullende tekst m.b.t. nut en noodzaak functionele ingrepen.
Algemene functionele eisen		
Bezoekersstromen	Niet opgenomen	Eisen opgenomen volgens uit het toenemende aantal bezoekersstromen.
Technische eisen	Duurzaamheid, AV en ICT en beveiliging opgenomen in algemene functionele eisen.	Eisen verplaatst naar hoofdstuk Technische Eisen. Aangevuld met nieuwe inzichten.
Entree en ontvangst		
Entrees	Eisen opgenomen op basis van huidige situatie	Proces is toegevoegd: Eisen aan entrees herijken op basis van hernieuwde beveiligingsvisie.
Plenaire zaal en commissiezalen		
Inrichting plenaire zaal en commissiezalen	Eisen opgenomen op basis van huidige situatie	Detail eisen met betrekking tot inrichting weggehaald. Proces is: nauwe samenwerking van architect en gebruiker tijdens ontwerpproces om inrichting te bepalen.
Commissiezalen	Huidige situatie en aanvullende Commissiezaal XL (o.b.v. wens multifunctioneel gebruik parlementaire enquêtezaal)	Extra commissiezaal mits deze binnen de bestaande ruimte kan worden ingevuld. Suggesties voor positie: vrijgevalen ruimte Statenlokaal of vergaderzaal voormalig deel Raad van State.
Parlementaire enquêtezaal	Wens: parlementaire enquêtezaal verplaatsen naar hoofdcampus	Parlementaire enquêtezaal blijft gehandhaafd in het Logement. Ruimtebehoefte verwijderd uit PvE hoofdcampus.
Centrale voorzieningen		
Centrale vergaderzalen	21 zalen opgenomen. Totale ruimtebehoefte: 1.315 m ²	Uitgangspunt: conform huidige situatie (o.b.v. uitgevoerde bezettingsgraadanalyse). Aantal gewijzigd naar 14 zalen. Totale ruimtebehoefte 735 m ² . --> 4 zalen vervallen; in concept FPvE aangemerkt als vergaderzaal, maar inmiddels in gebruik als werkkamer: Fortuynzaal, Van Mierlo Zaal, Goeman Borgesiuszaal, Grenadierszaal --> 3 zalen in Logement

	Oud concept PvE 15 september 2017	Definitief concept PvE 18 december 2018
Historische evenementzalen Raad van State	Niet opgenomen	Door de gewijzigde demarcatie in gebouwdeel A, krijgt de Tweede Kamer de beschikking over twee aanvullende evenementzalen. Ruimtebehoefte gelijk aan beschikbaar gekomen ruimte.
Persconferentieruimte	Persconferentie opgenomen als ruimte met wens voor multifunctioneel gebruik. Ruimtebehoefte: 150 m2.	Eis vervallen. AV-voorzieningen persconferenties opgenomen in Oude Zaal.
Centraal Service Plein	Ruimtebehoefte gebaseerd op huidige grootte CIP: 560 m2	Ruimtebehoefte functioneel gespecificeerd n.a.v. interviews DIA, FD, hoofd bedrijfsvoering. Totaal: 400 m2
Kinderopvang	Uit te werken kader. Voorlopige ruimtebehoefte o.b.v. huidige grootte: 115 m2.	Ruimtebehoefte functioneel gespecificeerd o.b.v. informatie tijdelijke huisvesting. Totaal: 196 m2
Restaurantieve voorzieningen		
Restaurants	Eisen opgenomen op basis van wenssituatie.	Eisen aangepast naar aanleiding van besluit BBC over de positie restaurants.
Restaurants	Nader uit te werken kader: inrichting.	Aanvullende eis: Front cooking in ledenrestaurant + fractie- en ambtenarenrestaurants inclusief autonome keukens.
Luxe koffievoorziening	Niet opgenomen	Voorziening treffen in de nabijheid van de centrale vergadervoorziening, waarbij de mogelijkheid behouden blijft om te cateren
Kantoorvelden		
Splitsing kantoorvelden	Kader nader besluit	Kantoorvelden fracties en ambtenaren worden gesplitst om flexibiliteit te bevorderen en minder verhuisbewegingen te faciliteren.
Kantoorveld fracties	Ministers- en ambtenarenkamer opgenomen in kantoorveld fracties	Ministers- en ambtenarenkamer opgenomen als bijzondere werkruimte. Toegevoegde eis: de kantoren in gebouwdeel A,J en K blijven ten minste in gebruik voor fracties.
Kantoorveld ambtenaren - werkplekken	Aantal werkplekken op basis van situatie 2017	Aantal werkplekken herijkt op basis van nieuwe gegevens.
Werkplekconcept	Nader uit te werken kader	Proceseis opgenomen: exacte invulling werkplekconcept in overleg met de diensten verder ontwikkelen.
Kantoorveld pers	Ruimtebehoefte: 750 m2	Functionele behoefte uitgesplitst en ruimtebehoefte aangepast naar 965 m2 o.b.v. nieuwe gegevens. Uitgangspunt: beschikbare ruimte huidige Perstoren.
Bijzondere werkruimtes	Bijzondere werkruimtes niet opgenomen	Bijzondere werkruimtes toegevoegd o.b.v. nieuwe beschikbare situatie. Conform huidige situatie exclusief werkkamers Europarlementariërs vanwege zeer lage bezetting.
Logistieke en facilitaire voorzieningen		
Toiletten	Alleen functionele beschrijving	Indicatie aantallen toegevoegd
Stilteruimte	Kader: nader onderzoek	Functie toegevoegd op basis van uitgangspuntenmemo VO en nieuwe inzichten.
Fitnessruimte	Kader: nader onderzoek	Eis toegevoegd op basis van nieuwe inzichten.
Rekencentrum	Kader: te nemen besluit	Eis vervallen: rekencentrum wordt extern geplaatst
Archief en postvoorziening	Gecombineerde functie, geen nadere eisen opgenomen.	Archief en postvoorziening gesplitst. Functionele eisen toegevoegd.
Archief	Kader: nader te bepalen	Functioneel gespecificeerd o.b.v. huidige archiefbehoefte DIA. Van 4.000 m1 plankruimte naar 3.000 m1 plankruimte.

	Oud concept PvE 15 september 2017	Definitief concept PvE 18 december 2018
Archief	Eisen aan archief niet nader gespecificeerd (uitgaande van bestaande wettelijke regelingen)	Concrete verwijzing naar de eisen uit de Archiefregeling (2014), o.a. op het gebied van klimatisering.
Kunstcollectie	Kader: nader te bepalen	Functioneel gespecificeerd. Ruimtebehoefte conform huidige situatie. Tentoonstellingsfunctie toegevoegd (eventueel in CSP).
Magazijn, opslag en schoonmaakvoorzieningen.	Kader: nader te bepalen	Functies uitgesplitst en nader gespecificeerd. Uitgangspunt opslag 25% ruimtebesparing t.a.v. huidige situatie.
Werk-c.q. pauzeruimten	Kader: Ruimtebehoefte nader te bepalen	Ruimtebehoefte functioneel bepaald
5.1.1b, 5.1.2h	Ruimtebehoefte gebaseerd op huidige grootte: 90 m2	5.1.1b, 5.1.2h
Beeld- en videokamer DVR	Eisen opgenomen op basis van destijds beschikbare informatie.	Ruimtenaam aangepast in LAV-ruimte. Eisen gespecificeerd.
Beeld- en geluidstudio	Noodzakelijk 1 stuk, wens 2 stuks	Eis aangepast naar 1 stuk.
Rookruimtes	Aantal opgenomen o.b.v. huidige situatie	Rookruimtes verwijderd in lijn met richtlijnen Nationaal Preventieakkoord (23-11-2018)
5.1.1b, 5.1.2h	Kader: nader te bepalen	Besluit: 5.1.1b, 5.1.2h
5.1.1b, 5.1.2h	Eisen opgenomen op basis van huidige situatie	5.1.1b, 5.1.2h
Buitenruimte		
Parkeren en fietsenstalling	Huidige situatie opgenomen.	Proceis opgenomen: nader uit te werken mobiliteitsplan
Buitenruimte kinderopvang	Niet opgenomen	Gespecificeerd.
Overdekte buitenruimte	Niet opgenomen	Eis opgenomen voor overdekte buitenruimte (o.a. vanwege het wegvallen rookruimtes)
Technische eisen		
Brandveiligheid	Niet opgenomen	Gebruikerseisen nader gespecificeerd
Beveiliging en toegangsbeleid	Eisen opgenomen op basis van huidige situatie	Voorlopige eisen gespecificeerd op basis van voortschrijdende inzichten. Dit dient nader te worden uitgewerkt vanuit de herziende beveiligingsvisie.
Duurzaamheid	Duurzaamheidsambitie in algemene zin beschreven.	Uitgangspunten met betrekking tot duurzaamheid nader gespecificeerd: BREEAM ambitie en beperking energieverlies
Bedrijfszekerheid	Niet opgenomen	Voorlopige eisen gespecificeerd. Dit dient nader te worden uitgewerkt op basis van een kwalitatieve risicoanalyse.
Akoestiek	Niet opgenomen	Globale beschrijving. Concrete eisen nader uitwerken in ontwerpfase op basis van metingen.
IT en audiovisuele middelen	Eisen opgenomen op basis van huidige situatie	Eisen nader gespecificeerd op basis van nieuwe inzichten.

From: 5.1.2e
Sent: Wed, 21 Nov 2018 16:37:26 +0100
To: "Voorzitter Tweede Kamer" <voorzitter@tweedekamer.nl>
Subject: Annotatie bestuurlijke stuurgroep renovatie Binnenhof 23-11-2018
Attachments: Annotatie Bestuurlijke Stuurgroep 23.11.2018.docx

Geachte Voorzitter,

Bijgaand stuur ik u de annotatie die door 5.1.2e is geschreven t.b.v. de bestuurlijke stuurgroep van aanstaande vrijdag.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

5.1.2e

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-3185.1.2e | M (+31)6-5.1.2e

E 5.1.2e @tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Memo Annotatie Bestuurlijke Stuurgroep 23.11.2018

aan Griffier Tweede Kamer
datum 20 november 2018
pagina 2

Staf DBenI

5.1.2e

Binnenhof 1a
2513 AA Den Haag

E 5.1.2e @tweedekamer.nl

Op de agenda staan weinig punten ter vaststelling.

Voor de TK zijn vooral van belang:

1. Verslag 12.07.2018 (agendapunt 3)
2. Memo Duurzaamheid (agendapunt 5)
3. Niet Huisvestingskosten (agendapunt 7)
4. Voortgang voorontwerp TK (agendapunt 9)

Daarbij de volgende adviezen over onze inbreng:

1 Verslag 12.07.2018

De griffier van de EK geeft in zijn e-mail van 30.09.2018 aan het verslag te willen wijzigen. Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

TK heeft vergelijkbare ervaringen m.n. in gebouwdeel N. Ook daar kost het bijsturen veel tijd.

Ik was er niet bij: Maar bij het verslag stel je de vraag hoe de TK nog maximale invloed kan uitoefenen op het voorontwerp (p.4) Heer 5.1.2e antwoordt dat Pi/Cie de plenaire zaal kan gaan doen.

Hier geen aanknopingspunt om aan te geven dat voor de TK het gaat om m.n. het hele gebouwdeel N en niet alleen de plenaire zaal?

2 Memo Duurzaamheid

TK is verheugd dat dit Memo er ligt. Toch is niet duidelijk welke maatregelen om energieverlies in de schil van de gebouwen (kelders, vloeren, gevels en daken) nu wel of niet onderdeel uitmaken van het voorontwerp en op welk niveau de duurzaamheidsprestaties liggen.

In de notitie wordt gerefereerd aan de kosten van het later isoleren van o.m. de schil van gebouwen. De kosten zijn dan veelal hoger en het brengt veel hinder voor de gebruikers met zich mee.

Worden dergelijke afwegingen in de volle breedte mee genomen in de voorstellen bij het VO?

datum 13 september 2018

De nu voorgestelde drie maatregelen, hoe nuttig ook, zoals het toepassen van waterloze urinoirs: is dat niet wat mager?

3 Niet huisvestingskosten

TK neemt dit letterlijk. Daaronder vallen niet de kosten om een gebruiksklaar gebouw op te leveren. Deze noodzakelijke kosten voor een functionerende huisvesting zijn niet toereikend meegenomen bij de start van dit project en passen ook niet in de € 12,5 mln. En de daarbij gegeven toelichting.

4 Planning

Er is lang overlegd over de Memo Voortgang Voorontwerp Tweede Kamer. Uiteindelijk zijn een aantal voorgestelde aanvullingen en wijzigingen overgenomen waaronder de toegevoegde derde alinea van de inleiding.

Niet overgenomen zijn:

5.2.1

Met RVB zal binnenkort worden overlegd wat dit betekent voor de planning en wat er nodig is om toch in 2020 te kunnen starten met de uitvoering.

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Memo Programma van Eisen Tweede Kamer

5.1.2e

Plein 2

2511 CR Den Haag

aan Bouwbegeleidingscommissie

van 5.1.2e

E 5.1.2e @tweedekamer.nl

datum 24 januari 2019

betreft Programma van Eisen Tweede Kamer

pagina 1/3

01 DOEL FUNCTIONEEL PROGRAMMA VAN EISEN

Het functioneel programma van eisen (fpve) voor de Tweede Kamer vormt de basis voor besluitvorming over de renovatie vanuit gebruikersperspectief. Daarnaast vormt het document de basis van de opdracht aan de ontwerpers, architecten en technisch adviseurs. Tot slot kan het programma van eisen worden ingezet als toetsinstrument, waarmee de kwaliteit van het ontwerp wordt getoetst en eventueel kan worden bijgestuurd.

02 STATUS DOCUMENT

Het fpve van 23 januari 2019 heeft de status definitief concept en wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de Bouwbegeleidingscommissie en het presidium. Het document is een uitwerking van het eerder gepresenteerde fpve Tweede Kamer d.d. 15 september 2017. Naast aanpassing van eisen zijn wensen toegevoegd, omdat deze op onderdelen zoals duurzaamheid een uitbreiding van de scope kunnen betekenen. Op andere onderdelen is deze versie van het pve meer behoudend dan het eerdere concept. Aanvullingen en wijzigingen betreffen met name de invulling van gebouwdeel N waarover de Tweede Kamer een intensieve discussie heeft gevoerd in de tweede helft van 2018 toen de eerste ontwerpen op tafel kwamen. Tevens zijn technische eisen toegevoegd die voor de Tweede Kamer als gebruiker van belang zijn. Dit zijn aanvullende eisen; het vastgestelde technisch Programma van Eisen Renovatie Binnenhof (tpve), zoals opgesteld door het Rijksvastgoedbedrijf, blijft een geldend document.

Ambitiedocument

Het Ambitiedocument van 14 januari 2015 is opgesteld op verzoek van het RVB. Daarin zijn alle realistische ambities en wensen van de gebruikers opgenomen met een scope van 20-30 jaar. Dit om te voorkomen dat over enkele jaren alsnog nieuwe verbeteringen moeten worden aangebracht.

Het ambitiedocument is in het Presidium kort besproken op 10 december 2014.

De neerslag daarvan is m.n. te vinden in hoofdstuk 4.5.1.

datum 24 januari 2019
betreft Programma van Eisen Tweede Kamer

De discussie van de afgelopen maanden heeft duidelijk gemaakt dat de Kamerbewoners op een aantal onderdelen ambities temperen (bijvoorbeeld ten aanzien van zaal XL, logistiek en ligging restaurants) en op het onderdeel duurzaamheid een hogere ambitie uitspreken.

Daarom is het Ambitiedocument als bijlage bij het Programma van Eisen bijgevoegd met een verduidelijking van de voorgestelde aanvullingen en wijzigingen.

03 HAALBAARHEID

Het fpve beschrijft de actuele eisen en wensen van de Tweede Kamer en moet nog worden getoetst aan de gestelde projectkaders, zoals de planning en het budget.

Ruimtelijk gezien past in principe het aantal gevraagde vierkante meters nuttig oppervlak in het hoofdcomplex (circa 30.700 m²) binnen het huidige complex (circa 31.799 m² NO). Het is echter onduidelijk wat de invloed is van het benodigd aanvullend oppervlak voor techniek. Conform het gestelde uitgangspunt VO dat het aantal m² kantoorruimte dat nu aanwezig is blijft gehandhaafd, passen circa 320 van de gevraagde 465 ambtelijke werkplekken in het hoofdcomplex. Het is aan de ontwerpende partijen de gevraagde functies in te vullen en van daaruit de ruimtelijke haalbaarheid in zijn volledigheid te toetsen.

Naast de in het fpve beschreven functionaliteiten in het hoofdcomplex, blijven een aantal functies gehandhaafd in dependances. Dit geldt voor de volgende functies:

- Parlementaire Enquête zaal met bijbehorende faciliteiten.
- Drie centrale vergaderzalen.
- Ruimtes ten behoeve van dienst beveiliging.
- Deel van de ambtelijke werkplekken:
- Mogelijk: kinderdagverblijf

Bij één werkplek per medewerker zijn nog circa 145 werkplekken noodzakelijk

Bij het hanteren van een flexfactor van 0,7 werkplekken per medewerker zijn nog circa 10 werkplekken noodzakelijk.

04 VERVOLGPROCES

Met het fpve wordt de definitiefase van het project Renovatie Binnenhof afgesloten. Het fpve is de basis voor de ontwerpfase en is een belangrijk stuurinstrument voor de gebruikers. Na vaststelling van dit fpve door het Presidium van de Tweede Kamer moet het VO voor gebouwdeel N worden herzien en het VO voor de overige gebouwdelen waar nodig geactualiseerd. Het Rijksvastgoedbedrijf brengt in samenspraak met de programmaorganisatie de consequenties voor het ontwerpproces en de financiën in beeld.

Een aantal thema's vergt een nadere uitwerking van de eisen en wensen in samenwerking met het ontwerpteam van het Rijksvastgoedbedrijf. Deze thema's zijn als proceseis benoemd als onderdeel van het fpve.

datum 24 januari 2019
betreft Programma van Eisen Tweede Kamer

Belangrijke onderwerpen om op korte termijn uit te werken, zijn de consequenties van de nieuwe inzichten op het vlak van beveiliging, het onderzoeken van een passend huisvestingsconcept voor de werkomgeving van de ambtenaren, mobiliteit, duurzaamheid en de totale ruimtevrage in relatie tot het wel of niet in gebruik houden van dependances.

05 ONDERZOEK HUISVESTINGSCONCEPT

In het fpve is uitgegaan van het scheiden van de werkomgeving voor de politiek en de ambtenaren.

Hierdoor ontstaat een stabiele situatie zonder terugkerende verhuisbewegingen. De wens is de werkomgeving van de ambtenaren meer aan te laten sluiten op de Rijksbrede normen met gelijkwaardige werkplekken (8 m² per werkplek). Het inrichten van een werkomgeving waarin werkplekken flexibel kunnen worden gebruikt door middel van in hoogte verstelbare bureaus en bijpassende IT voorzieningen. Waarin voldoende werkplekken zijn voorzien en ook ruimte is voor kort overleg. Het voorstel is een onderzoek uit te voeren om tot een nader uitgewerkt huisvestingsconcept te komen, dat passend is voor elke dienst.

Gevraagde besluiten BBC

1. Advies uitbrengen over het aangevulde en gewijzigde Programma van Eisen Tweede Kamer d.d. 23 januari 2019
2. Advies uitbrengen over aanvullingen en wijzigingen op het Ambitiedocument van 14 januari 2015

Verificatie Herzien PvE TK en Ambitiedocument TK

V1.0 (concept), 30 januari 2019

Bronnen: Herzien Programma van Eisen (**PvE**) Tweede Kamer d.d. 23 januari 2019
 Ambitiedocument (**AD**) Maximumvariant Tweede Kamer, d.d. 14 januari 2015
 Reikwijdte V17, d.d. 18 juni 2015

Renvooi	Reikwijdte
V	Binnen reikwijdte
X	Buiten reikwijdte
O	Nog onduidelijk

Renvooi	Impact tijd/geld
+++	Fors
++	Aanzienlijk
+	Overzichtelijk
O	Nog onduidelijk

Doc.	Pg.	Onderdeel	Eis / wens	Reikwijdte	Opmerking	Renvooi	Impact tijd/geld
-	-	Algemeen	Eisen die nu niet gespecificeerd zijn opgenomen of pas op een later moment inzichtelijk worden gemaakt, worden bij beschikbaarstelling getoetst aan de reikwijdte.	O		O	
AD	-	Algemeen	De vastgestelde reikwijdte (2015) betreft eenselectie van de eisen en wensen die voordien door de Tweede Kamer in het Ambitiedocument zijn aangereikt. Alle eisen en wensen uit het Ambitiedocument die niet tot deze selectie behoren, zijn geen onderdeel van de reikwijdte.	X		O	
AD	-	Algemeen	Het Ambitiedocument is regelmatig in tegenspraak met het PvE. Hierbij stelt het Rijksvastgoedbedrijf voor dat het PvE leidend is en dat alle eisen die in tegenspraak zijn met het Ambitiedocument geen onderdeel zijn van het project.	X		O	
PvE	7	1.1 Aanleiding	Herstel monumentale waarden.	X	Het herstellen van monumentale onderdelen (het restaureren ervan) is geen onderdeel van de opgave; de consolidatie (of bouwtechnische reparatie) die noodzakelijk is voor het in stand houden van de monumentale waarden wel (zie ook rapportage Stijlkamers Binnenhof).	+++	
PvE	8	1.4 Proces	Een SO fase na vaststelling van het herzien PvE.	X	De SO fase is reeds doorlopen en afgerond. Wijzigingen op de planvorming als gevolg van het herzien PvE worden voor aanvang van de DO fase doorgevoerd.	+++	
PvE	14	3.1 Succesfactoren renovatie	Het maximaal beperken van onnodig energieverlies van de schil van de gebouwen.	X		+++	
PvE	19	4.4 Toename bezoekersstromen	Meer zitplaatsen voor groepen op de publiekstribune.	X	Er dient in het ontwerp te worden onderzocht in hoeverre deze eis binnen de reikwijdte kan worden ingevuld.	++	
PvE	21	5.1 Entrees	De contournota beveiliging.	O	Dit document is bij het RVB niet bekend en daardoor niet te toetsen aan de reikwijdte.	O	
PvE	31	6.2 Commissiezalen	Serviceruimte met een pantry naast elke Commissiezaal.	X	Er dient in het ontwerp te worden onderzocht in hoeverre deze eis binnen de reikwijdte kan worden ingevuld.	+	

Verificatie Herzien PvE TK en Ambitiedocument TK

V1.0 (concept), 30 januari 2019

Bronnen: Herzien Programma van Eisen (**PvE**) Tweede Kamer d.d. 23 januari 2019
Ambitiedocument (**AD**) Maximumvariant Tweede Kamer, d.d. 14 januari 2015
Reikwijdte V17, d.d. 18 juni 2015

Renvooi	Reikwijdte
V	Binnen reikwijdte
X	Buiten reikwijdte
O	Nog onduidelijk

Renvooi	Impact tijd/geld
+++	Fors
++	Aanzienlijk
+	Overzichtelijk
O	Nog onduidelijk

Doc.	Pg.	Onderdeel	Eis / wens	Reikwijdte	Opmerking		
PvE	32	6.2 Commissiezalen	Antichambre voor de ontvangst van Commissiegasten naast grote Commissiezalen.	X	Er dient in het ontwerp te worden onderzocht in hoeverre deze eis binnen de reikwijdte kan worden ingevuld.	+	
PvE	34	7.1 Centrale vergaderzalen	Het kunnen inrichten van 1 vergaderzaal als opleidingsplek.	X	Er dient in het ontwerp te worden onderzocht in hoeverre deze eis binnen de reikwijdte kan worden ingevuld.	+	
PvE	40	8.1 Algemene uitgangspunten en relaties	Certificering van keukenvoorzieningen door de Houwersgroep.	X	Valt buiten de reikwijdte wanneer hieruit aanvullende eisen volgen ten opzichte van de vigerende wet- en regelgeving.	O	
PvE	46	8.3.4 Luxe koffievoorziening	Luxe koffievoorziening.	X	Er dient in het ontwerp te worden onderzocht in hoeverre deze eis binnen de reikwijdte kan worden ingevuld.	+	
PvE	49	9.2.3 Werkplekken fracties	Flexibiliteit ventilatie fractievertrekken.	X	De ventilatie kan slechts in beperkte mate een variatie in belasting aan; het bijvoorbeeld vrij kunnen transformeren van kantoorwerkplekken in vergaderruimten is geen onderdeel van de reikwijdte en zeker in de monumenten niet mogelijk.	+++	
PvE	51	Kader: verdeling werkplekken	Maximalisatie aantal werkplekken <i>buiten</i> het bestaand aantal vierkante meters kantoorveld.	X	Reikwijdte: maximalisatie aantal werkplekken <i>binnen</i> het bestaand aantal vierkante meters kantoorveld.	O	
PvE	57	10.2.3 Stilteruimte	Stilteruimte.	V	Reeds opgenomen in de reikwijdte.	+	
PvE	57	10.2.4 Fitnessruimte	Fitnessruimte.	O	Nieuw eis, echter reeds opgenomen in de reikwijdte. Onderzocht moet worden of deze functie ook is meegenomen in de oorspronkelijke budgetraming.	+	
PvE	58	10.3 Archief en collectie	Archiefruimten conform richtlijnen Archiefregeling 2014 (waaronder volledige klimatisering).	X		++	
PvE	58	10.4 Kunstcollectie	Galerijfunctie CSP.	X	Er dient in het ontwerp te worden onderzocht in hoeverre deze eis binnen de reikwijdte kan worden ingevuld.	+	
PvE	59	10.4 Kunstcollectie	Kunstdepot conform richtlijnen bruikleen RCE (waaronder volledige klimatisering).	X		++	

Verificatie Herzien PvE TK en Ambitiedocument TK

V1.0 (concept), 30 januari 2019

Bronnen: Herzien Programma van Eisen (**PvE**) Tweede Kamer d.d. 23 januari 2019
Ambitiedocument (**AD**) Maximumvariant Tweede Kamer, d.d. 14 januari 2015
Reikwijdte V17, d.d. 18 juni 2015

Renvooi	Reikwijdte
V	Binnen reikwijdte
X	Buiten reikwijdte
O	Nog onduidelijk

Renvooi	Impact tijd/geld
+++	Fors
++	Aanzienlijk
+	Overzichtelijk
O	Nog onduidelijk

Doc.	Pg.	Onderdeel	Eis / wens	Reikwijdte	Opmerking	Renvooi
PvE	61	10.9.3 Beeld- en geluidstudio	Twee Beeld- en geluidstudio's.	X	In de reikwijdte is 1 beeld- en geluidstudio opgenomen.	+
PvE	62	10.10.1 ^{5.1.1b, 5.1.2h}	5.1.1b, 5.1.2h	X	5.1.1b, 5.1.2h	++
PvE	64	11.1 Parkeren en fietsenstalling	Opstellen mobiliteitsplan door RVB.	X	Een mobiliteitsplan is onlosmakelijk onderdeel van het PvE. Het Rijksvastgoedbedrijf adviseert de Tweede Kamer zelf een adviseur te benaderen om een dergelijk plan vorm te geven. Het Rijksvastgoedbedrijf kan een geschikte partijen voorstellen.	O
PvE	68	31.1 Brandveiligheid	Voldoende beeldschermen in de werkomgeving.	X	Beeldschermen zijn geen onderdeel van het project; voldoende aansluitmogelijkheden wel.	O
PvE	69	13.3 Duurzaamheid	Een zo hoog mogelijk duurzaamheidcertificaat conform de Breeam systematiek.	X	Valt buiten de reikwijdte wanneer hieruit aanvullende eisen volgen ten opzichte van de vigerende wet- en regelgeving.	O
PvE	69	13.3 Duurzaamheid	Isoleren van de schil.	X	Zie ook pg. 14.	+++
PvE	73	13.5 ^{5.1.1b, 5.1.2h}	5.1.1b, 5.1.2h	X	5.1.1b, 5.1.2h	++
PvE	73	13.6 ^{5.1.1b, 5.1.2h}	5.1.1b, 5.1.2h	X	5.1.1b, 5.1.2h	++
PvE	82	5.1 PvE beveiliging	De contournota beveiliging.	O	Zie ook pg. 21.	O
PvE	B7	Ruimtebehoefte per functietype	Algemeen	O	Het ontwerpteam dient te onderzoeken of het herziene PvE in combinatie met het ruimtebeslag van de technische installaties inpasbaar is in het huidige Complex.	O

Verificatie Herzien PvE TK en Ambitiedocument TK

V1.0 (concept), 30 januari 2019

Bronnen: Herzien Programma van Eisen (**PvE**) Tweede Kamer d.d. 23 januari 2019
 Ambitiedocument (**AD**) Maximumvariant Tweede Kamer, d.d. 14 januari 2015
 Reikwijdte V17, d.d. 18 juni 2015

Renvooi	Reikwijdte
V	Binnen reikwijdte
X	Buiten reikwijdte
O	Nog onduidelijk

Renvooi	Impact tijd/geld
+++	Fors
++	Aanzienlijk
+	Overzichtelijk
O	Nog onduidelijk

Doc.	Pg.	Onderdeel	Eis / wens	Reikwijdte	Opmerking		
PvE	B7	Ruimtebehoefte per functietype	De volgende eisen komen te vervallen of zijn in mindering gebracht: _Aantal centrale vergaderzalen in het hoofdcomplex (in herzien PvE conform bestaand). _Multifunctionele Pers- en Conferentieruimte (vervallen). _Commissiezaal XL (vervallen). _Centraal Service Plein (400m ² ipv 560 m ²).	V			+
PvE	B7	Ruimtebehoefte per functietype	De volgende eisen zijn nieuw of vergroot: _Grote extra Commissiezaal. _Kinderdagverblijf (196m2 ipv 115m2).	O			O

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 22 februari 2019 19:44
Aan: Arib K.
CC: 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e
Onderwerp: Re: Terugkoppeling Bestuurlijke Stuurgroep

Dank voor jouw reactie/reflectie. We moeten er inderdaad met elkaar bovenop blijven zitten. Goed weekend/vakantie allemaal!

Op 22 feb. 2019 om 19:24 heeft Arib K. <K.Arib@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Beste 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e,

Veel dank voor de terugkoppeling. Het moet een intensief overleg voor jullie zijn geweest als ik onderstaande punten doorneem. En 5.1.2e valt meteen met zijn neus in de boter;-)). 5.2.1

Nogmaals goed dat jullie aan vasthoudend zijn.

Voor nu hoop ik dat jullie even uitrusten. Het worden hectische maanden.

Fijn weekend!

Khadija

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 22 feb. 2019 om 16:22 heeft 5.1.2e <5.1.2e@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Beste Khadija en Ockje,

Graag koppelen we direct terug uit de Bestuurlijke Stuurgroep van vanmiddag. Zouden jullie op je kunnen nemen de overige Presidium leden te informeren?

5.2.1

5.2.1 Opnieuw heeft de voorzitter van de stuurgroep zijn verbazing over het programmabureau genoemd. Wij hebben aangegeven dat de voorzitter zich zou kunnen afvragen waarom de gebruikers een stevige ondersteuning nodig hebben om grip op dit proces te krijgen. Bovendien is dit een zaak niet voor JK de Jager maar voor het Presidium van de Tweede Kamer. Verder bleek dat ook andere gebruikers hun organisatie hebben moeten versterken met het oog op dit complexe project. Wij zullen Jan Kees de Jager de besluiten over de governance toesturen.

Puntsgewijs de belangrijkste aanvullingen van de Tweede Kamer en uitkomsten bij de agendapunten:

- Wanneer de nieuwe beveiligingsvisie zou leiden tot extra kosten zijn die **niet** bij voorbaat voor rekening gebruiker zoals in het verslag stond.
- Wij hebben gevraagd of het RVB ervoor kan zorgen dat er een audit handleiding komt zodat ten allen tijde een transparant overzicht bestaat van alle kosten die worden gemaakt voor de renovatie van het Binnenhof, de tijdelijke huisvesting en de gebruikerskosten. Dat is toegezegd.
- Bij de Memo over de stand van zaken was niet vermeld de interventie van 19.07.2018. Dit zal worden gecorrigeerd
- Wij hebben laten aanvullen dat het nu op tafel liggende VO 100% ook zal worden aangepast aan de hand van de toetsingsresultaten van de Tweede Kamer op grond van het nieuwe Programma van Eisen en op grond van de uitkomsten van de review van Pi/Cie.
- RVB zal op korte termijn komen met de mogelijkheden en kosten consequenties van verdere verduurzaming zodat dit kan worden afgewogen en kan worden betrokken bij de verdere planvorming en het ontwerp van de installaties, waarbij de levensduurkosten bepalend zijn.
- Er komt ook nog een advies van RVB over de installaties o.m. met betrekking tot de redundantie-eisen
- Het gevraagde besluit zal ook worden aangevuld met de wijze waarop het VO traject van gebouwdeel N zal verlopen. Over de precieze formulering hebben we nog overleg met **5.1.2e**
- Op ons voorstel zal de review worden opgenomen in de planning.
- De Stuurgroep heeft niet ingestemd met het gevraagde besluit over de financiën. Het is aan RVB om ervoor te zorgen dat met de disclaimer voor de bouwkostenstijging het budget wordt aangepast en opdrachten o.m. voor B67 tijdig verleend kunnen worden
- RVB is verantwoordelijk voor de validering van de opgave van de alle kosten die nodig zijn om gebruiksklare gebouwen op te leveren. **5.1.2e** heeft aangegeven hoe zij daarmee om zou willen gaan, in lijn met haar verhaal gisteren in het Presidium. Wij hebben nog eens duidelijk aangegeven dat de pijn bij de TK zit: waarom zijn niet alle kosten voor een gebruiksklaar gebouw tijdig in de begroting meegenomen? Waarom heeft het RVB de gebruikers hier niet op gewezen?
- **5.1.2e** erkende overigens dat zij al wel naar de lijst van de TK had gekeken
- RVB zal voor de zomer van 2019 een reality check doen: zijn verhuizingen in 2020 en 2025 wel realistisch?
- Wij hebben twee toprisico's toe laten voegen aan de risico-inventarisatie:
 - Niet alle systemen die nodig zijn voor een gebruiksklaar gebouw zijn tijdig gerealiseerd, geïnstalleerd en getest in de tijdelijke huisvesting. Dit creëert een showstopper. De TK zal als gevolg daarvan niet in de zomer van 2020 kunnen verhuizen.
 - De samenwerking tussen gebruikers en RVB vraagt aandacht. Voor dit project is essentieel dat er een gedeelde visie is en de neuzen één kant op staan.

- Er is ruimte geboden om in overleg met RVB per document voor de eigen gebouwen in de stuurgroep te bepalen wat openbaar kan zijn zonder de veiligheid te schaden.

Afgesproken is dat deze Stuurgroep regelmatig bijeen komt. Voor de zomer in ieder geval nog twee maal.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 12:53
Aan: 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e ;
 5.1.2e @brink.nl; 5.1.2e @brink.nl; 5.1.2e ; 5.1.2e ;
 5.1.2e
CC: 5.1.2e ; 5.1.2e @rijksoverheid.nl
Onderwerp: def. preambule FPvE.def
Bijlagen: Pre-ambule TK190403 Functioneel Programma van Eisen Tweede Kamer def.pdf

Dag!

Hierbij stuur ik u de definitieve tekst van de préambule bij het functioneel programma van eisen van de renovatie van de Tweede Kamer.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

5.1.2e

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-3185.1.2e | M (+31)6-5.1.2e

E 5.1.2e @tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

Functioneel Programma van Eisen Tweede Kamer

Préambule

Met de nieuwbouw van de Tweede Kamer zijn alle gebouwen van het Binnenhof tussen het Plein en de Hofplaats met een grootse ingreep met elkaar verbonden. Het geheel is organisch en vanzelfsprekend ingepast in het stedelijk weefsel van het Binnenhof en de binnenstad van Den Haag. De nieuwbouw verbindt op respectvolle wijze een aantal gebouwen met een geheel eigen geschiedenis en karakteristiek. Daarbinnen heeft het parlementaire proces de ruimte gebreken met een nieuwe plenaire zaal op het snijvlak van de Hofplaats en de nieuwe Statenpassage. De nieuwbouw biedt ruimte aan nieuwe commissie en vergaderzalen en de plaatsing van een aantal fraaie kunstwerken. Het is een machtig mooi en transparant gebouw van een tijdloze allure. Tweede Kamerleden en andere Kamerbewoners laten het regelmatig met trots zien aan hun gasten. De Kamerbewoners ervaren het dagelijks als een mooie en gepaste omgeving om het parlementaire werk te doen. De Tweede Kamer wil de karakteristiek van dit gebouw met zijn zorgvuldige detaillering en verschijningsvorm in interieur en exterieur op een zorgvuldige wijze doorgeven aan toekomstige generaties Kamerbewoners.

Dat er sprake is van achterstallig onderhoud, met name op het installatietechnische vlak, vormt de belangrijkste aanleiding voor de renovatie. Daar waar dat echt noodzakelijk is, zullen ook functionele en technische ingrepen op zorgvuldige wijze ingepast moeten worden. De Kamerbewoners willen terugkeren op het Binnenhof zonder dat de look en feel van het gebouw wezenlijk is veranderd. De Tweede Kamer hecht aan een sobere en doelmatige renovatie waarbij tekortkomingen worden verholpen, noodzakelijke aanpassingen worden gerealiseerd en onnodige ingrepen worden vermeden.

Dit uitzonderlijk project vraagt van de gebruikers dat zij zich uitspreken over wat voor hen belangrijk is. Dit functioneel Programma van Eisen (PVE) doet dat. De planontwikkeling en realisatie van dit PVE zal vele jaren in beslag nemen. In die tijd kunnen de inzichten over onder meer veiligheid, functionaliteit en techniek wijzigen. Het is van belang dat er goede procesafspraken worden gemaakt over hoe om te gaan met gewijzigde inzichten. Dit vraagt om een soepel samenspel tussen TK en het Rijksvastgoedbedrijf en een ontwerpteam dat de gebruiker goed aanvoelt en meedenkt over wat voor de gebruiker van belang is.

Bij hoofdstuk 3.2. zou ik adviseren:

- In de inleidende tekst te verwijzen naar de préambule: De Tweede Kamer is, zoals in de préambule is aangegeven, gehecht aan de nieuwbouw van 1992. De uitstraling daarvan en van de overige monumentale gebouwdelen wordt als zeer passend ervaren voor de Tweede Kamer in Nederland met een ingetogen allure. Bij de renovatie is de inzet dat de uitstraling van het Tweede Kamercomplex niet ingrijpend wordt gewijzigd. Daar waar dat onontkoombaar is worden in deze paragraaf voor de volledigheid een aantal algemene uitgangspunten gegeven bij de uitwerking en vormgeving.
- Toevoegen bij:

- Doelmatig: Gebouwdeel N behoud waar mogelijk van de huidige duurzame afwerking van vloeren en wanden
- Gastvrij: De Statenpassage blijft een open ruimte die het aanbieden van petities, ontmoetingen en tentoonstellingen faciliteert met inpassing van de daar geplaatste kunstwerken.
- Samenhangend: De samenhang in materialisering van interieur en exterieur in Braziliaans graniet blijft behouden.
- Transparant: laten vervallen. Kan aanleiding geven tot het nodige misverstand na nu blijkt

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Addendum – Programma van eisen en wensen Renovatie Binnenhof

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Status: Definitief

Versie: 1.0

Datum: 6 juni 2019

T 5.1.2e

M 06-5.1.2e

E 5.1.2e @tweedekamer.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Eisen en wensen buiten de reikwijdte.....	3
2.1	Duurzaamheidsmaatregelen	3
2.2	Aanvullende eisen Beveiliging	4
2.3	Eisen en wensen buiten de reikwijdte met inspanningsverplichting van het RVB ..	4
	Bijlage 1 – Verificatie Herzien FPvE TK	6

1 Inleiding

Op 20 februari 2019 is het herzien functioneel programma van eisen en wensen Tweede Kamer (PvE) vastgesteld door het Presidium. Het herzien FPvE is een eindproduct dat tot stand is gekomen via de in figuur 1 weergegeven processtappen.

Figuur 1 Totstandkoming programma van eisen en wensen Tweede Kamer

Op basis van onder andere het ambitiedocument is de reikwijdte van het project bepaald. De reikwijdte vormt de basis van de renovatie van het Binnenhof en het vastgestelde taakstellend budget van 475 miljoen euro, prijspeil 2015. Voor iedere gebruiker van het binnenhof zijn vervolgens PvE's opgesteld. Doormiddel van een verificatie is getoetst of de PvE's binnen de vastgestelde reikwijdte vallen.

Voorliggend addendum gaat in op de verificatie van het herzien FPvE van 20 februari 2019. Het document verificatie herzien FPvE TK is toegevoegd als bijlage 1. In hoofdstuk 2 worden de eisen/wensen behandeld welke buiten de reikwijdte van het project vallen of waarvan de impact van de eis op dit moment nog onduidelijk is.

2 Eisen en wensen buiten de reikwijdte

In paragraaf 2.1. en 2.2 worden de twee categorieën eisen/wensen behandeld welke buiten de reikwijdte vallen. Paragraaf 2.3 behandelt de eisen/wensen welke formeel buiten de reikwijdte vallen maar waarvoor het RVB wel de inspanningsverplichting aangaat om deze binnen budget te realiseren.

2.1 Duurzaamheidsmaatregelen

Het maximaal beperken van onnodig energieverlies van de schil van de gebouwen valt buiten de reikwijdte van het project (475 miljoen euro). Op dit moment zit 40% CO₂ reductie (ten opzichte van de huidige situatie) in het ontwerp verwerkt. Een maatwerkpakket met daarin verbetering van de thermische schil (ramen en gesloten geveldelen en vloeren), efficiënte verlichting en toepassing van PV-panelen kan leiden tot een aanvullende CO₂ reductie van circa 35%.

Het RVB onderzoekt de wens op o.a. effectiviteit, bouwtechnische haalbaarheid i.r.t. monumentale waarden en meerkosten. Parallel aan deze analyse voert de heer van den Dobbelsteen een onderzoek uit naar welke door het RVB voorgestelde energiebesparende maatregelen kunnen worden terugverdiend binnen 15 jaar.

De wens voor extra duurzaamheidsmaatregelen sluit aan bij de aangenomen motie van Özütok/Van Eijs (kamerstuk 34 293, nr. 61). Het RVB levert voor het zomerreces een rapportage op voor het verder verduurzamen van het gebouw. Politieke besluitvorming zal hiermee na het zomerreces plaatsvinden waarna mogelijke extra gewenste maatregelen in DO-fase worden verwerkt.

2.2 Aanvullende eisen Beveiliging

Naar aanleiding van de vastgestelde Contourennota Beveiligingsdienst en nieuwe vastgestelde dreigingsscenario's is een aanvulling op het PvE Beveiliging noodzakelijk. Het betreft hierbij aanvullingen op het vastgestelde PvE van 26 januari 2018 welke aansluiten op de nieuwe beveiligingsvisie.

Op basis van de vastgestelde aanvullende eisen worden de ruimtelijke en bouwkundige consequenties nader bepaald. De gevolgen van deze aanvullende eisen vallen mogelijk buiten de reikwijdte van het project. Hier zal separaat besluitvorming over moeten plaatsvinden, zodra dit inzichtelijk is.

2.3 Eisen en wensen buiten de reikwijdte met inspanningsverplichting van het RVB

Voor een aantal eisen/wensen is gebleken dat deze formeel niet binnen de reikwijdte van het project vallen maar waarvoor het RVB zich wel maximaal zal inspannen om deze binnen de ontwerpopgave (ruimtelijke inpasbaarheid) en het taakstellend budget te realiseren. Een overzicht van deze eisen/wensen is weergegeven in Tabel 1.

Mocht onverhoopt toch blijken dat deze eisen/wensen niet binnen het budget passen dan wil de TK graag de balans opmaken met voorzieningen die tijdens het ontwerpproces zijn komen te vervallen en/of naar beneden zijn bijgesteld. Deze eisen/wensen vielen namelijk in het verleden binnen het projectbudget. Voorbeelden hiervan zijn onder andere een commissiezaal XL en een Multifunctionele Pers- en Conferentieruimte.

Tabel 1 Aanvullende eisen en wensen Tweede Kamer buiten de reikwijdte van het project (475 mln. prijspeil 2015)

Nr.	Onderdeel functioneel programma van eisen en wensen TK	Eis/Wens
1.	Meer zitplaatsen voor groepen op de publiekstribune	Wens
2.	Serviceruimte met een pantry naast elke commissiezaal	Eis
3.	Het kunnen inrichten van 1 vergaderzaal als opleidingsplek	Eis
4.	Certificering van keukenvoorzieningen door de Houwersgroep	Eis
5.	Luxe koffievoorziening	Wens
6.	Flexibiliteit ventilatie fractievertrekken	Eis
7.	Handelingenkamer conform richtlijnen Archiefregeling 2014	Eis
8.	Galerijfunctie Centraal Serviceplein	Wens
9.	Kunstdepot conform richtlijnen bruikleen RCE (waaronder volledige klimatisering)	Eis
10.	Bij voorkeur twee beeld- en geluidstudio's	Wens

Nr.	Onderdeel functioneel programma van eisen en wensen TK	Eis/Wens
11.	Een zo hoog mogelijk duurzaamheidscertificaat conform de Breeam systematiek	Wens
12.	5.1.1b, 5.1.2h	Eis

Zie voor een nadere toelichting per onderwerp Bijlage 1.

Bijlage 1 – Verificatie Herzien FPvE TK

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: maandag 15 juli 2019 14:29
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: FW: Definitief Programma van eisen en wensen Renovatie Binnenhof - Tweede Kamer

Met de link naar de teamsite wordt bedoeld de link naar de Samenwerkingsruimte Rijk die ten aanzien van B67 en R door het RVB wordt gevuld.

5.1.2e

5.1.2e

Programmabureau Tijdelijke Huisvesting en Renovatie
 Tweede Kamer der Staten-Generaal
 T + (31)70-318 5.1.2e | M + (31)6-5.1.2e
 E 5.1.2e @tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl
 (Maandag tot en met donderdag)

Van: 5.1.2e
Verzonden: dinsdag 16 april 2019 16:32
Aan: 5.1.2e @rijksoverheid.nl; 5.1.2e @tg.nl;
 5.1.2e @oma.com; 5.1.2e @rijksoverheid.nl; 5.1.2e
CC: 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e ; 5.1.2e
Onderwerp: Definitief Programma van eisen en wensen Renovatie Binnenhof - Tweede Kamer

Goedemiddag allemaal,

Ik heb het genoeg jullie te mogen mededelen dat zojuist het Programma van eisen en wensen Renovatie Binnenhof met de status definitief geüpload is op de Teamsite! → [LINK](#)

Graag binnen het document aandacht voor het volgende:

- Preambule: toegevoegd aan PvE, definitieve versie eerder al gedeeld
- Hfst. 9.2.4 Fractiekamers, is een nieuwe eis toegevoegd:
 - o In fractiekamers moet het dubbele aantal zitplaatsen worden voorzien dan het aantal Kamerleden binnen de fractie
- Verduidelijking van 52m² per Kamerzetel (pag. 50)
- (Wijziging in organogram (pag. 84/85))
- Duurzaamheid: "De Tweede Kamer spreekt de ambitie uit ook energiebesparende maatregelen uit te voeren die binnen **15** jaar worden terugverdiend" (pag. 74). In de vorige versie stond 10 jaar, de wijziging is in overleg met het RVB en de adviseur op het gebied van duurzaamheid (voor het gehele binnenhof) tot stand gekomen.

Vertrouwende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

Tweede Kamer der Staten-Generaal

☎ 06-5.1.2e

✉ 5.1.2e @tweedekamer.nl

DE TWEEDE KAMER
IN DE STEIGERS